

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တိုင်း၊ သိကိုသိ၊ ဖတ်ကိုဖတ်၊
ကျင့်ကိုကျင့်ထားရမည်

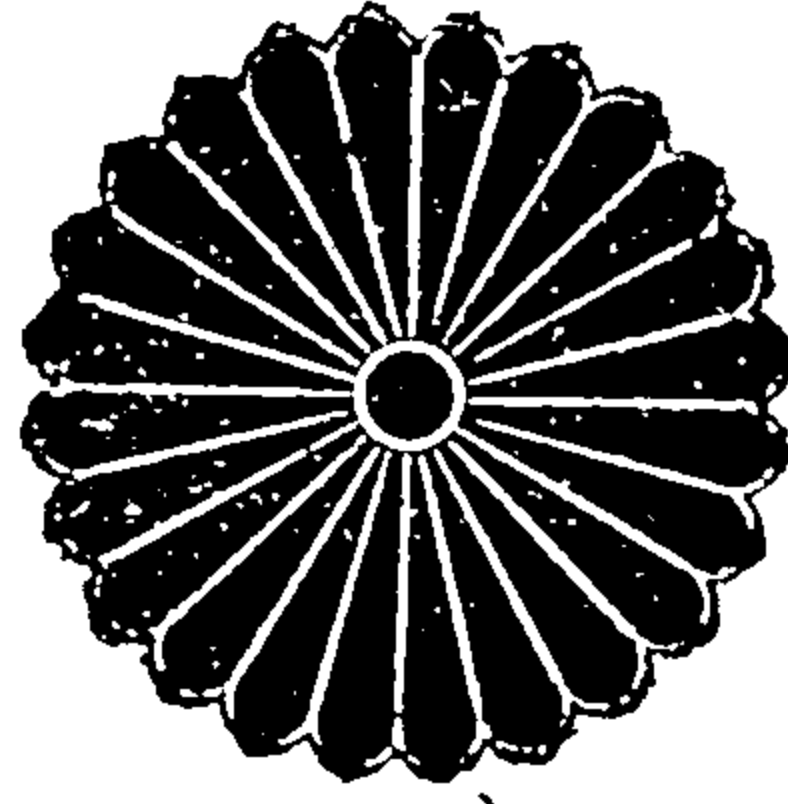
**ပုညကြိယာ ဆယ်ပါးနှင့်၊
တရားနှလုံးကျင့်သုံးနည်း**

ဦးအောင်သန်း

ဗိုလ်တထောင်ရေးသည်

၂၃၀၉၉

ပုညကြိယာ ဆယ်ပါး

နှင့်

တရားနှလုံးကျင့်သုံးနည်း

ဦးအောင်သန်း

(မိုလ်တထောင် - ရေးသည့်။

ဘာသာရေးစာပေ ခွင့်ပြုချက် ၁၆/၉၅ (၁၁) ၇-၁၁-၉၅

မုက်နှာဖုံး ခွင့်ပြုချက် ၈/၉၅ (၁၂) ၅-၁၂-၉၅

အုပ်ရေ ၁၀၀၀

တန်ဖိုး .... ၅၀ /ကျပ်

အတွင်းစာသားနှင့်အဖုံးရိုက် + ချုပ် .... ပီတိစာပုံနှိပ်တိုက် (၀၂၂၄၁)
အမှတ် (၅)၊ ဘိုကလေးဈေးလမ်း၊
ဗိုလ်တထောင်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

ထုတ်ဝေသူ .... ဦးအောင်သန်း
အမှတ် (၆၁) ဘိုကလေးဈေးလမ်း၊
ဗိုလ်တထောင်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

မေတ္တာဒါနကုသိုလ်ရှင်

ဦးအောင်သန်း + ဒေါ်လှကြည်နှင့် သား-သမီး-မြေးများ၊
အမှတ် (၆၁) ဘိုကလေးဈေးလမ်း၊ ဗိုလ်တထောင်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

မှတ်စုရေးရန်

မှတ်စုရေးရန်

မာယိကာ

အမှတ်စဉ်

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

၁။ ပဏ္ဍမ	....	၁
၂။ နိဒါန်း	....	၃
၃။ ကုသိုလ်တရားပွားများဆင့်ကြောင်း	....	၅
၄။ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ကံတရား	....	၉
၅။ ရှောင်ကြဉ်ရမည့် ဒုစရိုက် ၁၀ ပါး	....	၁၀
၆။ လိုက်နာရမည့် ပုညကြိယာ ၁၀ ပါး	....	၁၃
၇။ ဒါနခန်း	....	၁၂
၈။ အိလ္လဝတ္ထုကို အစွဲပြု၍ ကွဲပြားသောဒါန ၃ မျိုး	....	၁၂
၉။ အလှူပေးသု၏ စေတနာကို အစွဲပြု၍ ကွဲပြားသော ဒါန ၂ မျိုး	....	၁၃
၁၀။ ဝဇ္ဇနိဿိတဒါနနှင့် ဝိဝဇ္ဇနိဿိတဒါန ၂ မျိုး	....	၁၃
၁၁။ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တစ်ကျိပ်လေးပါး	....	၁၆
၁၂။ ဗုဒ္ဓ(၄)မျိုး	....	၁၆
၁၃။ ဇေတီ ၄ ပါး	....	၁၇
၁၄။ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီးသော မြတ်စွာဘုရားအား ပူးဇော်မှု၌ အကျိုးရှိမရှိ ပြဿနာ	....	၁၉
၁၅။ မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ ဝိပါက်တော် ၁၂ ပါး	....	၂၇
၁၆။ သဒ္ဓါတရား	....	၃၂
၁၇။ အာဠာဝကဘိလူး၏ မေ့ခွန်း	....	၃၃
၁၈။ ကံလေးပါး၏ အကျိုး	....	၃၅
၁၉။ နေ့စဉ် ဒါန, သီလ, ဘာဝနာ	....	၃၆
၂၀။ သီလကို ပြဆိုခန်း	....	၃၈
၂၁။ သာသနံသုံးရပ်	....	၃၈
၂၂။ ကိုလေသုာအသိုက်အအုံ သုံးပါး	....	၃၈

အမှတ်စဉ်

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

၂၃။	အာဇီဝဌမကသီလ၏ သရုပ်များ	....	၄၁
၂၄။	လယ်တီဆရာတော်၏ အာဇီဝဌမကသီလ ဆောက်တည်ပုံ	....	၄၂
၂၅။	ကမ္ဘာစောင့်တရားကြီး နှစ်ပါး	....	၄၆
၂၆။	ရဟန်းတော်တို့၏ သီလများ	....	၄၇
၂၇။	တေပုရိသုဒ္ဓိသီလ	....	၄၈
၂၈။	ဓိတင် ၁၃-ပါး၊ ဓုတင်သီလ	....	၄၉
၂၉။	ကတိလူတို့၏ သီလများ	....	၅၀
၃၀။	သီလညစ်နွမ်းခြင်း	....	၅၃
၃၁။	မေထုန်ငယ် ခုနစ်ပါး	....	၅၄
၃၂။	သီလ၏ အင်္ဂါ ခုနစ်ပါး	....	၅၅
၃၃။	သီလ၏ အကျိုးတရား ငါးပါး	....	၅၅
၃၄။	တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ချက်	....	၅၆
၃၅။	သီလ၏ ဂုဏ်သတင်း	....	၅၇
၃၆။	နေမိခင်းကြီး	....	၅၇
၃၇။	ဘဝနံ့ခန်း	....	၅၇
၃၈။	ကသိုဏ်း ၁၀-ပါး	....	၅၈
၃၉။	အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း ၁၀-ပါး	....	၅၉
၄၀။	အနုဿတိ ၁၀-ပါး	....	၅၉
၄၁။	အပ္ပမညာ လေးပါး	....	၆၀
၄၂။	သညာ တစ်ပါး	....	၆၀
၄၃။	ဝဝတ္ထာန် တစ်ပါး	....	၆၀
၄၄။	အာရပ္ပ လေးပါး	....	၆၀
၄၅။	စရိုက် ခြောက်ပါး	....	၆၂
၄၆။	လိမ္မာစကြီး ၁၀-ပါး	....	၆၂
၄၇။	ဩဒါတကသိုဏ်း	....	၆၃
၄၈။	နိမိတ် သုံးဖြာ	....	၆၅
၄၉။	ဝသီဘော်နှင့် ဈာန်ဆောင်ပုဒ်	....	၆၇

အမှတ်စဉ်

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

၅၀။	စျာန်အင်္ဂါ ငါးပါး	....	၆၇
၅၁။	ဝသီဘော် ငါးပါး	....	၇၀
၅၂။	အာနာပါန သတိကမ္မဋ္ဌာန်း	....	၇၄
၅၃။	ရှောင်ရန်အပ္ပါယ ခုနစ်ပါး	....	၇၉
၅၄။	ပြည့်စုံစေရသော အပ္ပနာကောသလ ၁၀-ပါး	....	၇၉
၅၅။	ဝိပဿနာ ဘာဝနာ	....	၈၂
၅၆။	သတိပဋ္ဌာန် လေးပါး	....	၈၃
၅၇။	ကာယနုပဿနာ ၁၄-ပါး	....	၈၃
၅၈။	ဥဂ္ဂဟကောသလ ၇ ပါး	....	၈၃
၅၉။	ဝေဒနာနုပဿနာ ငါးပါး	....	၈၅
၆၀။	စိတ္တနုပဿနာ	....	၈၆
၆၁။	ဓမ္မာနုပဿနာ	....	၈၆
၆၂။	သောတဗန်ဖြစ်ရန် အင်္ဂါ လေးပါး	....	၈၇
၆၃။	ပဓာနိယင်္ဂအင်္ဂါ ငါးပါး	....	၈၇
၆၄။	ဝိပဿနာလုပ်ငန်း၏ ရှေ့တော်ပြေးတရား ၈ ခုမျှား	....	၈၈
၆၅။	သေခြင်းတရား	....	၉၀
၆၆။	လယ်တီဆရာတော်၏ ဝိပဿနာအညွှန်း	....	၉၄
၆၇။	ပရမတ္ထတရား	....	၉၅
၆၈။	ခန္ဓာငါးပါး ဥပမာနှင့် ဝိပဿနာရှုနည်း	....	၉၆
၆၉။	ဖေဏပိဏ္ဍူပမသုတ္တန်အကျဉ်း	....	၉၇
၇၀။	တရားနှလုံး ကျင့်သုံးဆင်ခြင်ဖွယ်	....	၁၀၂
၇၁။	စူဠာရဟုခေါ်ဝေါ်သုတ်တရားတော်	....	၁၀၂
၇၂။	ခန္ဓာ ငါးပါး ဝိပဿနာတရားလင်္ကာ	....	၁၀၅
၇၃။	ဆ-ပဉ္စကဓမ္မလင်္ကာ	....	၁၀၅
၇၄။	လယ်တီဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း၊ မဟာဘုတ်ခတ်ကြီးလေးပါး....	....	၁၀၈
၇၅။	သန လေးပါး	....	၁၁၁
၇၆။	သန လေးပါးဖြန့်နည်း	....	၁၁၃

(ဃ)

မာတိကာ

အပုဒ်စဉ်

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

၇၇။	ခန္ဓာငါးပါးအား လက္ခဏာသုံးပါးနှင့် ဆင်ခြင်ရန်အတွက် တော (၄၀) ခေါ် ဘာဝနာ (၄၀)	....	၁၁၇
၇၈။	ရုပ်တရား	....	၁၂၀
၇၉။	နာမ်တရား	....	၁၂၃
၈၀။	ခန္ဓာငါးပါးအဓိပ္ပာယ်အကျဉ်းချုပ်	....	၁၂၄
၈၁။	အာယတန ၁၂ ပါး၊ ဓာတ် ၁၈ ပါး	....	၁၂၅
၈၂။	မဟာဘူတလေးပါးအချင်းချင်း၊ မကင်းနိုင်ပုံ	....	၁၂၈
၈၃။	ရုပ်ဓာတ်တန်ခိုးနှင့် နာမ်ဓာတ်တန်ခိုး	....	၁၃၀
၈၄။	သစ္စာလေးပါး	....	၁၃၂
၈၅။	မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး တရားဟူသည်ကား	....	၁၃၄
၈၆။	ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇ ပါး	....	၁၃၆
၈၇။	ဝိသုဒ္ဓိတရား ၇ ပါး	....	၁၃၉
၈၈။	နိဗ္ဗာန်၊ ရာဂကြောင်းဉာဏ်စဉ် ၁၆ ပါး	....	၁၄၀
၈၉။	ဝိပဿနာ ဉာဏ် ၁၀ ပါး ဆောင်ပုဒ်	....	၁၄၁
၉၀။	ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ၁၂ ပါး	....	၁၄၂
၉၁။	မီးတစ်ဆယ့်တစ်ပါး	....	၁၄၄
၉၂။	သို့ဂတိဘုံ၊ အဆန်လမ်းတက်လှမ်းနည်း	....	၁၄၄
၉၃။	ကံလေးပါး	—	၁၄၇
၉၄။	ဣတိဝုတ်ပါဠိတော်လာသဖြဟူကသုတ္တန်	....	၁၅၁
၉၅။	ရှင်မဟာသီလဝံသ၏ ပါရာယနသုတ္တန်ဝတ္ထုမှ မီး ၃ ပါး	—	၁၅၅
၉၆။	မြတ်စွာဘုရားသခင်နှင့် အာဠာဝကဘိလူး အမေးအဖြေနှိဂုံး	....	၁၆၁
၉၇။	ဒါန-သီလ-မေတ္တာနှင့် ဝိပဿနာအကျိုးတရား	....	၁၆၈
၉၈။	မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းပွားများပုံနှင့် အကျိုး ၁၁ ပါး	....	၁၇၀
၉၉။	နာထတရား ၁၀ ပါးနှင့် ထိနု၊ မိဒ္ဓ ပယ်ဖျောက်ကြောင်း	....	၁၇၄
၁၀၀။	တစ်နေ့တာမှ တစ်သက်တာအထိ တရားနှလုံးကျင့်သုံးနည်း	....	၁၇၆
၁၀၁။	ဝိပဿနာပုတီးစိပ်နည်းနှင့် နိဂုံးဆုတောင်း	....	၁၈၁
၁၀၂။	အမှီစာနှင့် ကျမ်းကိုးစာရင်း	....	၁၈၄

မဏ ၁၆

ပဉ္စဂုဏ် အဟံဝန္ဒာမိ သဗ္ဗဒါ။

အကျွန်ုပ်သည် ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ၊ မိဘ၊ ဆရာ တည်းဟူသော အနန္တော အနန္တ (၅)ပါးအား နေ့စဉ် ညစဉ် ရှိခိုးပူဇော်ရာ၌ အာစရိယဂုဏော အနန္တောဟု ရွတ်ဆိုရာတွင် ငယ်စဉ်ဘဝမှစ၍ လူသားမြောက်သည်အထိ ဆုံးမသွန်သင် ပြုပြင်ပေးခဲ့ကြသော ဘိုးဘွားမိဘ ဆရာသမားများစွာနှင့် ဘုရားဟော ပိဋကတ်ပါဠိတော်များကို မြန်မာဘာသာ ပြန်ဆို၍ အလင်းရောင် ပေးခဲ့ကြသော မဟာထေရ်မြတ်ကြီးများအားလည်းကောင်း၊ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ စသော သာသနာ(၃)ရပ်ကို ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တို့ အလွယ်တကူ နာယူမှတ်သား ပွားများအားထုတ်နိုင်ကြစေရန် ရည်သန်ရေးသားခဲ့သော ဝိပဿနာ ဒီပနီများ ‘သာသနဝိသောဒနီ’ ‘ဥတ္တမပူရိသဒီပနီ’ နှင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီးဖြင့် ဖော်ပြရန် ဖိုလ်ရောက် နိဗ္ဗာန်သို့ပေါက်အောင် အကျဉ်းအကျယ် အသွယ်သွယ်ဖြင့် လမ်းပြထား တော်မူခဲ့သော ကျေးဇူးတော်ရှင် မုနိန္ဒာမြို့ လယ်ဘီဆရာတော်ဘုရားကြီးအား လည်းကောင်း၊ ယခု မျက်မှောက်ကာလတွင် သာသနာ့ရိပ်သာများတည်ထောင်၍ ဖော်ဖိုလ်ရကြောင်း တရားကောင်း တရားမြတ်များကို နည်းပေးလမ်းပြ သွန်သင် ဆုံးမပြုစုပေးနေကြသော ဆရာတော် သံဃာတော်များကိုလည်းကောင်း၊ သာသနာ တည်တံ့ပြန့်ပွားရေးအတွက် အပင်ပန်းခံကာ မြို့ရွာအလိုက် လှည့်လည်၍ တရား သဘောကို ဟောပြောခြင်း၊ ရေးသားဖြန့်ဝေခြင်း စသည်တို့ ပြုလုပ်နေကြသော တိပိဋကဓရ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက အဘိဓဇမဟာရဋ္ဌဂုရု ဆရာတော် အရှင်ဝိစိတ္တသမ္မာရာ ဘိဝံသအား အမှူးထား၍ ဆရာတော် သံဃာတော်များနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ် မွေးစရိယ ဓမ္မကထိက အားလုံးကိုပါ ရည်ရွယ်ပြီး ပူဇော်ကန်ဘော့ခြင်းဖြစ်ပါကြောင်းကို အမှန်အတိုင်းရေးသားတင်ပြအပ်ပါသည်။

(ဦးအောင်သန်း)

နိဒါန်း

ဤစာအုပ် ရေးသားဖြစ်ပေါ်လာခြင်း အကြောင်းရင်းမှာ — ကျွန်တော် သည် ငယ်ရွယ်စဉ်မှစ၍ ဘိုး၊ဘွား၊မိဘ၊ဆရာသမားတို့၏ ဘာသာရေးအလေးထား ညွှန်ကြားပြသပေးခဲ့ကြမှုကြောင့်(၁၅)နှစ်သားလောက်ကပင် ကျေးဇူးရှင်လယ်တီ ဆရာတော်ဘုရားကြီး ရေးသားတော်မူသော ဒီပနီကျမ်းများစွာကို အလွန်နှစ်သက် ၍ ဖတ်ခဲ့မှတ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ ဖတ်တိုင်း မှတ်တိုင်းလည်း ကော်ပီစာအုပ်ဘစ်အုပ်ကို ဘေးမှာချထား၍ အနှစ်သာရ အချက်အလက်များကို ရေးကူးမှတ်သား စုဆောင်း သိမ်းဆည်းထားခဲ့ပါသည်။ မိမိ ဖတ်ရမှတ်ရ သိရှိသမျှကိုလည်း ဆွေမျိုးမိတ်သင်္ဂဟ အပေါင်းအသင်းများကိုလည်း ဖတ်စေလို သိစေလိုသည့် စေတနာဆန္ဒရှိသည့်အတိုင်း အိမ်သို့လာရောက်တည်းခိုနေထိုင်သော လူများထဲမှ ဤစာအုပ်ကို ဖတ်လို မှတ်လို စုဆောင်းလိုကြကြောင်း ပြောသည့်အခါ ဝမ်းသာအားရနှင့် တပါတည်းပေးလှူ လိုက်ပါသည်။ ဤနည်းဖြင့် ရွှေတိဂုံစေတီတော်သို့ ဘုရားဖူးသွားတိုင်း နှစ်သက် ရာရာ ဝယ်ယူခဲ့သည့် စာအုပ်များမှာ ကျွန်တော့်ထံတွင် အနည်းငယ်သာ ကျန်ပါ တော့သည်။

ကျန်ရှိသမျှ စာအုပ်များမှာလည်း စက်တင်ပုံနှိပ်သည့်နှစ်များမှာ တချို့ ဆိုလျှင် နှစ်ပေါင်း(၈၀) (၉၀) ပင်ရှိနေပြီဖြစ်၍ စာရွက်များမှာ အရှိအသေပင် ထားပါသော်လည်း ဆွေးမြေ့ပြီး ကိုင်လို့တောင်မရဘော့၍ ချုပ်လို့လဲ မဖြစ်နိုင် တော့ပါ။ ဆိုင်များမှာ လိုက်လံရှာ ဖွေပြန်တော့လည်း လိုချင်တဲ့ စာအုပ်ကိုမတွေ့ တွေ့ပြန်ဘော့လည်း ဈေးကခေါင်ခိုက်နေတာနဲ့ ခေါက်ပိတ်ဆုံးမဝယ်ဖြစ်တော့ဘဲ ကျန်သမျှစာအုပ်နှင့် မှတ်စုများကို လက်ရေးနှင့်ပင် ပြန်လည်၍ ကူးယူထားရန် အကြံမှာ ၁၉၈၀ ခုနှစ်လောက်ကပင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပါသော်လည်း ကူးယူချိန်မရ ၍ မကူးနိုင်ခဲ့ပါ။

ယခုအချိန် ၁၉၈၉ ခုနှစ်မှာတော့ ဆွေမျိုးအပေါင်းအသင်း မိတ်ဆွေ သူငယ်ချင်းများမှာလည်း တဖြည်းဖြည်းနှင့် ဘဝတစ်ပါးသို့ ကူးပြောင်းသွားကြ သည်မှာ တော်တော်ကလေးရှိသွားကြပြီဖြစ်၍ ဝမ်းနည်းတသ သဘိသံဝေဂရဟာ သည်ကတစ်ကြောင်း၊ ယင်းမှတ်စုများကို လက်ရေးနှင့် ပြန်ကူးရသည့်အတူတူ ပုံနှိပ် ၍ စာတစ်အုပ် စီစဉ်ပြုလုပ်ပြီး ယခင် လူခဲ့ဘူးသော အလှူဒါနတွေထက် သာလွန်၍ မြင့်သောမြတ်သော အအောင်နိုင်ဆုံးဖြစ်သော (ဆဗ္ဗဒါနံ ဓမ္မဒါနံ ဇိနာတိ) ဟူသည်နှင့်အညီ တရားတည်းဟူသောအလှူကို တတ်နိုင်သမျှ ဖြန့်ဝေလှူဒါန်းနိုင် ရန်အတွက် စာတစ်အုပ်ဖြစ်မြောက်အောင် ယခုကဲ့သို့ ရေးသားဖော်ပြရခြင်း ဖြစ်ပါ သည်။

ဤစာအုပ်တွင် ရေးသားထားသော တရားနှလုံး ကျင့်သုံးနည်းများမှာ လည်း အသစ်အဆန်းများမဟုတ်ပါ။ ဘုရားဟော ပိဋကတ်ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာကျမ်း ကြီးများကို မြန်မာဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုထားသောကျမ်းများနှင့် ဒီပနီများမှ ကောင်းနိုးရာရာကို ရွေးချယ်၍ ဖော်ပြထားခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ ဆိုလိုက် ခြင်းကြောင့် (ဒါတွေ ငါ့သိပြီးသားပါ၊ အချိန်ကုန်ခံပြီး ဖတ်နေစရာမလိုပါ) ဟု ဆိုပြီး မဖတ်တော့ဘဲ မနေပါနှင့်၊ ကိစ္စများမြှောင် လူတို့ဘောင်ဟု ဆိုသည့်အတိုင်း အလုပ်ကိစ္စများ ပြီး ပညာရှိ သတိဖြစ်ခဲ့ ဆိုသလို တရားသဘောကို မေ့လျော့နေမှာ စိုး၍ သတိပေးခြင်းအနေဖြင့် ဖတ်ဖြစ်အောင် ဖတ်ပါ၊ မှတ်ပါ၊ လိုက်နာ ကျင့် သုံးကြပါဟု စေတနာရှေ့ထားပြီး မှာကြားတိုက်တွန်းအပ်ပါသည်ခင်ဗျား။

(ဦးအောင်သန်း)
ဗိုလ်တထောင်

ကုသိုလ်တရား ဖွားများသင့်ကြောင်း

ဒုလ္လဘတရား (၅) ပါး

အပ္ပမာဒေန ဘိက္ခဝေ သမ္မာဒေထ၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေါ ဒုလ္လဘော
လောကသ္မိံ မနုဿတ္တဘာဝေါ ဒုလ္လဘော၊ ဒုလ္လဘာ သဒ္ဓါသမ္ပတ္တိ
ပဗ္ဗဇ္ဇိတဘာဝေါ ဒုလ္လဘော၊ သဒ္ဓမ္မဿဝနံ အတိဒုလ္လဘံ၊
ပေံ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ဩဝဒိ။

ရာဟုလောဝါဒသုတ်အပုဒ်(၉)

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ အပ္ပမာဒေန၊ မမေ့မလျော့သောသတိနှင့်။ သမ္မာ
ဒေထ၊ ပြည့်စုံကြကုန်လော့။ (ဝါ)တရားနုလုံး အစဉ်သုံး၍ ကျင့်သုံးကြကုန်လော့။
လောကသ္မိံ၊ လောက၌၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေါ၊ ဘုရား၏အဖြစ်ကို။ ဒုလ္လဘော၊ ရခဲ၏။ မနုဿတ္တ
ဘာဝေါ၊ လူ၏အဖြစ်ကို။ ဒုလ္လဘော၊ ရခဲ၏။ သဒ္ဓါသမ္ပတ္တိ၊ သဒ္ဓါတရားနှင့် ပြည့်စုံ
ခြင်းကို။ ဒုလ္လဘော၊ ရခဲ၏။ ပဗ္ဗဇ္ဇိတဘာဝေါ၊ ရဟန်း၏အဖြစ်ကို။ ဒုလ္လဘော၊ ရခဲ
၏။ သဒ္ဓမ္မဿဝနံ၊ သူတော်ကောင်းတရားကိုကြားနာရခြင်းသည်။ အတိဒုလ္လဘံ၊
အလွန်အလွန်ရခဲ၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဒိဝသေ ဒိဝသေ၊ နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း။ ဘဂဝါ၊
မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဘိက္ခူ၊ ရဟန်းတို့ကို။ ဩဝဒိ၊ ဆုံးမတော်မူ၏။

ကျွန်ုပ်တို့သည် ရှေးဘဝက ကောင်းမှုကံကြောင့်၊ ထိုရခဲခြင်း ဒုလ္လဘ(၅)ပါး
စလုံးနှင့်ကြုံတွေ့နေရာ ဤဘဝတွင်လည်း လွန်ခဲ့ကုန်သော ဘဝအထွေထွေတို့နည်းတူ
သံသရာဝဲဩဂတွင် နစ်မြုပ်မျောပါ ကျင်လည်ပြေးသွားကြဦးမည်လော။

မနုဿတ္တ ဒုလ္လဘ မရများလှပြီ၊ အရတော်စွာ သည်ဘဝလှလှကျင့်ထိုက်ပြီ၊
ကြုံကြိုက်တော်စွာ သာသနာရောင်ဝါထွန်းလှပြီ၊ သဘိရရ မြတ်ပုည ပြုကြကောင်း
သင့်ပြီ၊ တစ်နေ့တစ်နေ့ နက်ဖန်ခရူ၊ မမေ့ ကောင်းသင့်ပြီလို့ ထွင်းခေါင်းဆရာတော်
ဘုရားကြီးက သံပေါက်ခရားထားခဲ့လေသည်။ ထို့အပြင် ဆက်လက်၍ ဆုံးမသည်မှာ

ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ နှစ်သာပြုသင့်သည်။ ဇာတိ ဇရာ မရဏာ မကြာနိုင်တော့မည်၊ မျက်တောင်တရှက် လျှပ်တပြက် နှင့်သက်သေလိမ့်မည်။ အယ်နှစ်ဘယ်လ ရောက်ပါ၊ ကာလမရွေးပြီ၊ ကြီးငယ်ဟူ ကိုယ်ရွယ်တူ ခုမူသေကြပြီ၊ အမှန်သေရိုး ထိုလူမျိုး ကြောက်စိုးရွံ့သင့်ပြီ ဟု ဆုံးမတော်မူလေသည်။

ကျွန်ုပ်တို့သည် လူဇာတိရ၍ လူဖြစ်လာပြန်တော့ ဇရာ ဗျာဓိမရဏဆိုတဲ့ အိုဘေးကြီး နာဘေးကြီး သေဘေးကြီးတို့ အဆက်မပြတ် ထိုးနှက်ခြင်းကို ခံနေရသော ဤခန္ဓာကိုယ်ကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်အပ်လေပြီ။ အကုသိုလ်တရားများကို ရှောင်၍ ဒါန သီလ ဘာဝနာ တည်းဟူသော ကုသိုလ် တရားများကို ပွားများပြုလုပ်သင့်ကြပြေပြီ။ ဤနေရာ၌ ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင် ပိဋကတ်တော်၊ ခုဒ္ဒကနိကာယ်ဝင် သုတ္တန်ပိဋကတ်၊ မိလိန္ဒပဉ္စာပါဠိတော် မြန်မာပြန်၌ပါရှိသော မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ အမေးနှင့် အဖြေတို့အား အနည်းငယ်တင်ပြလိုပါသည်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးမေး။ ။ အရှင်ဘုရား အချို့သောသူတို့သည် အသက် တိုကုန်၏၊ အချို့ သူတို့သည် အသက်ရှည်ကုန်၏၊ အချို့သောသူတို့သည် အနာများကုန်၏၊ အချို့အနာနည်းကုန်၏၊ အချို့ အရုပ်ဆိုး၏၊ အချို့ အဆင်းလှ၏၊ အချို့သူတို့သည် တန်ခိုးသေးနပ်ကုန်၏၊ အချို့ တန်ခို ကြီးကြကုန်၏၊ အချို့သော သူတို့သည် ပစ္စည်းဥစ္စာ နည်းပါးကုန်၏၊ အချို့ ပစ္စည်းဥစ္စာပေါများကြကုန်၏၊ အချို့သော သူတို့သည် အမျိုးယုတ်ကုန်၏၊ အချို့အမျိုးမြတ်ကုန်၏၊ အချို့သော သူတို့သည် ပညာမဲ့ကုန်၏၊ အချို့သောသူတို့သည်ပညာရှိကုန်၏၊ လူအားလုံးတို့သည် အဘယ်ကြောင့် မတူကြပါကုန်သနည်း။

အရှင်နာဂသေန၏အဖြေ။ ။ မင်းမြတ် အချို့သစ်ပင်တို့သည် ချဉ်ကုန်၏၊ အချို့သစ်ပင်တို့သည် ခါးကုန်၏၊ အချို့သစ်ပင်တို့သည် စပ်ကုန်၏၊ အချို့ သစ်ပင်တို့သည် ဖန်ကုန်၏၊ အချို့သစ်ပင်တို့သည် ချိုကုန်၏၊ သစ်ပင်တို့သည် အဘယ်ကြောင့် မတူညီကြပါကုန်သနည်းဟု အရှင်နာဂသေနက ပြန်လည်မေးရာ -

အရှင်ဘုရား မျိုးစေ့များကွာခြားခြင်းကြောင့် မတူညီဟု ထင်မှတ်မိပါ၏။

ထိုအခါ အရှင်နာဂသေနာက မင်းမြတ် ဤအတူသာပင် ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံတို့၏ ကွာခြားခြင်းကြောင့် လူအား လုံးတို့သည် မတူညီကြကုန်၊ ဘုရားရှင်ကလည်း လူ၊ သတ္တဝါတို့သည် ကံသာလျှင် မိမိဥစ္စာရှိကြကုန်၏၊ ကံ၏ အမွေခံဖြစ်ကြကုန်၏၊ ကံသာလျှင် အကြောင်းရှိကုန်၏၊ ကံသာလျှင် ဆွေမျိုး ရှိကုန်၏၊ ကံသာလျှင် ကိုးကွယ်စရာရှိကြကုန်၏၊ သတ္တဝါတို့ပြုလုပ်ခဲ့သော ကံက သာလျှင် ထိုသတ္တဝါတို့ကို အယုတ်အမြတ်ဖြစ်စေရန် စီမံခန့်ခွဲ၏ဟု ဟောကြား တော်မူ၏၊ (ထိုကုသိုလ်ကံကြောင့် အသက်ရှည်ခြင်းစသော ကောင်းကျိုးများခံ စားရ၍ အကုသိုလ်ကံကြောင့် အသက်တိုခြင်းစသော မကောင်းကျိုးများခံစား ရပေသည်။)

အရှင်နာဂသေနာဘုရား— ဤ ရုပ်နာမ်နှင့်ပြုလုပ်သော ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ တို့သည် အဘယ်ဘုရား၌ တည်နေကြပါသနည်း။

မင်းမြတ် — ထိုကံတို့သည် ပြုလုပ်သူ၏နောက်သို့ အရိပ်တစ်ခုကဲ့သို့ အစဉ်တစိုက် လိုက်ပါနေကြကုန်၏။ ထိုကံတို့ တည်ရှိနေသော နေရာကိုလည်း မပြနိုင်ပေ။ ဥပမာ — အသီးမသီးသေးသော သစ်ပင်တို့၌ အချိန်ကျလျှင် သီးလာကြမည့် အသီးတို့၏ တည်ရှိသောနေရာကို မပြနိုင်သကဲ့သို့ ထိုကံတို့ တည်ရှိသောနေရာကို မပြနိုင်ပေ။ အစဉ်မပြတ် ဖြစ်ပျက်နေသော ရုပ်နာမ်တရားတို့၌ ကံ၏တည်နေရာ ကို မပြနိုင်ပေ။

အရှင်နာဂသေနာဘုရား — ကုသိုလ်အားနှင့် အကုသိုလ်အားတို့တွင် ဘယ်သင်း က ပို၍ များပြားပါသနည်း။

မင်းမြတ် — ကုသိုလ်အားသည် များပြား၍ အကုသိုလ်အားသည် နည်းပါး၏။

အရှင်ဘုရား — အဘယ်အကြောင်းကြောင့်ပါနည်း။

မင်းမြတ် — အကုသိုလ်ပြုမိသောသူသည် မိမိပြုခဲ့သောအမှုကို ပြန်လည်တွေးတောကာ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်ပေါ်မလာပေ။ စိတ်ပူလောင်၏။ ထို့ကြောင့် အကုသိုလ်အားသည် မတိုးပွားပေ။ ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုရသော သူသည်ကား စိတ်ပူပန်မှုမရှိပါဘဲ ပကတိအေးမြနေ၏။ စိတ်ကြည်လင်ရှင်ပြုနေ၏။ စိတ်ကြည်လင်ရှင်ပြုသူသည် ဝမ်းမြောက်ရ၏။ ဝမ်းမြောက်သူသည် နှစ်သိမ့်ရ၏။ နှစ်သိမ့်သူ၏ ကိုယ်သည် ငြိမ်းချမ်း၏။ ကိုယ်ငြိမ်းသူသည် ချမ်းသာ၏။ ချမ်းသာသောသူ၏ စိတ်တည်ငြိမ်၏။ စိတ်တည်ငြိမ်သူသည် ဟုတ်မှန်သော သဘောတရားကို သိမြင်၏။ ထိုအကြောင်းကြောင့် ကုသိုလ်ကောင်းမှုသည် တိုးပွား၏။ မင်းမြတ် ခြေပြတ် လက်ပြတ်သော ယောက်ျားသည် မြတ်စွာဘုရားအား တရသော ကြာခက် ကြာခိုင်ကို ပေးလှူ၍ ကိုးဆယ့်ကမ္ဘာ အပါယ်မလားပေ။ ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း ကုသိုလ်အားသည် များပြား၍ အကုသိုလ် မကောင်းမှုသည် နည်းပါး၏ဟု ဖြေဆိုတော်မူလေသည်။

အရှင်နာဂသေနဘုရား — မကောင်းမှုကို သိလျက်ပြုသူနှင့် မသိ၍ ပြုသူတို့တွင် အဘယ်သူ၏ အကုသိုလ်ကံက ပို၍ အားကောင်းပါသနည်း။

မင်းမြတ် — မသိ၍ပြုသောသူ၏ အကုသိုလ်ကံက ပို၍ အားကောင်းပါသည်။ လောလောဆယ် ပူနေသော သံခဲဇွေကို သိလျက် ကိုင်သူနှင့် မသိ၍ ကိုင်သူတို့တွင် မည်သူသည် ပို၍ အပူလောင်ခံရပါမည်နည်း။

အရှင်ဘုရား — မသိ၍ ကိုင်မိသူက ပို၍ အပူလောင် ခံရပါမည်။ မင်းမြတ် ဤအတူသာပင်။ မသိ၍ ပြုသောသူ၏ အကုသိုလ်ကံက ပို၍ အပြစ်ကြီး၏ ဟူ၍ ကံ၏ အကြောင်းတရားတို့ကို ဖြေဆိုတော်မူလေသည်။

လယ်တိဆရာတော်ဘုရားကြီး၏
ကံတရား ကမ္မဗီဇကိုပြဆိုချက်

၃၁ ဘုံ၌ ရှိကြကုန်သော သတ္တဝါတို့၏ အကြောင်းရင်း ဖြစ်ပေါ်ရာမူလ ဗီဇကို ပြဆိုရာတွင် မူလဆိုသည်ကား(၁) အဝိဇ္ဇာ၊(၂) တဏှာဟူသော ကိလေသာတရားကြီး(၂)ပါး ကို ဆိုလို၏။ အဝိဇ္ဇာ-မသိမှု။ တဏှာ-စွဲလမ်းခြင်း။

ဗီဇ ဆိုသည်ကား - ပြုလုပ်သော ကုသိုလ်ကံနှင့် အကုသိုလ်ကံတို့ နှစ်ပါးကိုဆိုလို၏။
အကုသိုလ်ကံဆိုသည်ကား - ဒုစရိုက် (၁၀)ပါး တရားကိုဆို၏။

အဝိဇ္ဇာ-တဏှာတို့နှင့် ဒုစရိုက် (၁၀) ပါး အကုသိုလ် တရားတို့သည် အပါယ်လေး ဘုံ၌ဖြစ်ကြကုန်သော သတ္တဝါတို့၏ မူလ ဗီဇ ပေတည်း။ ဒုစရိုက် (၁၀)ပါးတွင် ပါဏာတိပါတာကံသည် အလွန် အရေးအခွင့် ကြီးကျယ်၏။ အကျိုးပေးရာတွင် အလွန်ကြမ်းတမ်း၏။ ကုန်း၊ ရေသတ္တဝါတို့၏ အစာအာဟာရတွင် ပါဝင်လျက်ရှိကြသောကြောင့် နိုင်ရာစား နိုင်ရာသတ်အမှု ကြံ ဖြစ်၏။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် သတ္တဝါတစ်ဦး၏ အချစ်ဆုံးသည် မိမိအသက်ဖြစ်၏။ ပစ္စည်းကို တိုက်သော ခေးပြုထက် အသက်ကိုတိုက်သော ခေးပြုက ကမ္ဘာပေါ်တွင် အကြမ်းတမ်း ဆုံးသော ခေးပြုဖြစ်၏။ ထို ပါဏာတိပါတ ကံသည် အပါယ်ဘုံ၌ အကျိုးပေးသောအခါ ကြမ်းတမ်းသော ခေးငရဲ၊ မီးငရဲတို့၌ အကျိုးပေးတတ်၏။ ဝဋ်အကျိုးမှားလည်း တစ်ကောင် သတ်မိက ဘဝငါးရာ တစ်ထောင်ခံရတတ်၏။ ဘေးဆိုးဒဏ်ဆိုးတို့နှင့် သေရတတ်၏။ ထို့ကြောင့် ၎င်းကံသည် ဆိုးလှသောကြောင့် ပထမဆုံး ရှေ့ဆုံးက ထားရ၏။

သုဂတိ မူလ ဗီဇ ဆိုသည်ကား အကျဉ်းအားဖြင့် ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာသုံးပါးတို့ပေ တည်း။ ဒါန၊ သီလ နှစ်ပါးသည် လူ့နတ်၊ သတ္တဝါတို့၏ ကမ္မဗီဇဖြစ်၏။ ဘာဝနာဆိုသည် ကား- သမထ ဘာဝနာနှင့် ဝိပဿနာ ဘာဝနာ ဟူ၍ရှိကြသည်။ ဝိပဿနာ ဘာဝနာသည် ဂေဇိလ်ရောက်ရန် ဗီဇ ဖြစ်၏။ (ဘာဝနာခဏ်တွင် ဆက်ကြည့်ပါရန်)

ကံဘုံ စျာန်ဘုံ ဉာဏ်ဘုံကို ပြဆိုချက်အကျဉ်းမှာ-
ကံဖြင့် ရောက်အပ်သောဘုံ - အကုသိုလ်ဖြင့် ရောက်အပ်သော အပါယ်လေးဘုံ ကုသိုလ် ကံဖြင့် ရောက်အပ်သော လူ့ဘုံနတ်ပြည်(၆)ထပ်။(ကာမ-၁၁)ဘုံ

ဈာန် ဖြင့် ရောက်အပ်သောဘုံ - ရူပဈာန်ဖြင့် (၁၆) ဘုံ၊ အရူပဈာန်ဖြင့်(၄)ဘုံဖြစ်၏။

ဉာဏ် ဖြင့် ရောက်အပ်သောဘုံ - လောကုတ္တရာဘုံကြီးပေတည်း (၂)ပါး ရှိ၏။ မဂ်(၄)ပါး ဖိုလ်(၄)ပါးသည် သင်္ခါတဘုံ။ နိဗ္ဗာန်သည် အသင်္ခါတဘုံ ဖြစ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် ယခုဘဝမှ စတင်လျှင် ငရဲ၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊ အသူရကာယ တည်းဟူသော အပါယ်(၄)ဘုံသို့ မကျရောက်ဘဲ အထက်တန်းဖြစ်သော လူ့ဘုံ၊ နတ်ဘုံ၊ ဗြဟ္မာ့ဘုံနှင့် လောကုတ္တရာဘုံကြီးများကို ရောက်ရှိစံစားနိုင်ရန် ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဟောကြားတော် မူခဲ့သော ဒုစရိုက်များကို ရှောင်ကြဉ်၍ ပုညကြိယာ (၁၀)ပါး ကုသိုလ်တရားများကို ပွားများ အားထုတ်ကြရန် မြှုပ်ပေးတည်း။

ရှောင်ကြဉ်ရမည့် ဒုစရိုက် (၁၀) ပါး

- ၁။ ပါဏာတိပါတ - လူတိရစ္ဆာန်မှစ၍ သူတစ်ပါး၏ အသက်ကိုသတ်ခြင်း။
- ၂။ အဒိန္နာဒါန - သူတစ်ပါး၏ ပစ္စည်းဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်း။
- ၃။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ - သူတစ်ပါး၏ သားယောကို ငစ်မှားကျူးလွန်ခြင်း။

(ဤသုံးပါးမှာ ကာယဒုစရိုက်ဖြစ်၏)

- ၄။ မုသာဝါဒ - ဖောတ်မမှန် လိမ်လည် ပြောဆိုခြင်း။
- ၅။ ပိသုဏဝါစာ - ချေပစ်ဂုံးတိုက်စကား ပြောဆိုခြင်း။
- ၆။ ဖရသဝါစာ - ကြမ်းတမ်းစွာ ဆဲရေးတိုင်းထွာ ပြောဆိုခြင်း။
- ၇။ သမ္ပပ္ပလာပ - အကျိုးရှိ သိမ်ဖျင်းသော စကားကို ပြောဆိုခြင်း။

(ဤလေးပါးမှာ ဝစီဒုစရိုက်ဖြစ်သည်)

- ၈။ အဘိဇ္ဈာ — သူတစ်ပါး၏စည်းစိမ်ကို ရှေးရှုကြံစည်ခြင်း။
- ၉။ ဗျာပါဒ — သူတစ်ပါး သေကြေပျက်စီးအောင်တောင့်တဲခြင်း။
- ၁၀။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ — မှားသော အယူကို ယူခြင်း။

(ဤသုံးပါးမှာ နေရာ ဒုစရိုက် ဖြစ်၏)

ဤ ဒုစရိုက် (၁၀) ပါးကို ရှောင်၍ မှန်ကန်သော အယူကို ယူခြင်းသည်ပင် သုစရိုက် (၁၀) ပါး ဖြစ်လေသည်။

လိုက်နာရမည့် ပုညကြိယာ ကုသိုလ် (၁၀) ပါး

- ၁။ ဒါန — အလှူပေးခြင်း။
- ၂။ သီလ — သတင်းသီလဆောက်တည်ခြင်း။
- ၃။ ဘာဝနာ — ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာ စီးဖြန်းခြင်း။
- ၄။ အပစာယန — ရတနာသုံးပါးမိဘ၊ ဆရာ၊ သမားတို့အား အရိုအသေပြုခြင်း။
- ၅။ ဝေယျာဝစ္စ — ၎င်းတို့၏ အမှုကြီးငယ်ကို ဆောင်ရွက်ပေ ခြင်း။
- ၆။ ပတ္တိဒါန — မိမိကုသိုလ်အဖို့ကို သူတစ်ပါးအား အမျှပေးဝေခြင်း။
- ၇။ ပတ္တာနုမောဒနာ — သူတစ်ပါး၏ ကုသိုလ်အဖို့ကို သာဓုခေါ်ခြင်း။
- ၈။ ဓမ္မဿဝန — တရားနာယူခြင်း၊ တရားစာများကိုဖတ်ခြင်း။
- ၉။ ဓမ္မဒေသနာ — တရားဟောခြင်း (သား သမီး များအားတရားသဘောကို သင်ပြဆုံးဖြတ်ခြင်း)
- ၁၀။ ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ — ဗုဒ္ဓဘာသာ၏အယူကို ဖြောင့်မတ်စွာယူခြင်းစသော ကုသိုလ်ကမ္မပထ တရား ဆယ်ပါးတို့ပေတည်း။

အထက်ပါကုသိုလ်တရား (၁၀) ပါးထဲမှ အရေ ကြီးသော ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ တို့ကို တစ်မျိုးစီ တစ်မျိုးစီ ထပ်မံ၍ ရွင်းလင်းဖော်ပြပါအုံးမည်။

ဒါနခဏ်း

ဒါနဟူရာ၌ အလှူဝတ္ထုသည် ဒါနမည်၏။ (ဥပမာ - ဒါနဆန်၊ ဆီ၊ ဆား) ကုသိုလ်စေတနာသည်လည်း ဒါနပင်မည်၏။ ဒါတဗ္ဗန္တဒါနံ - ပေးလှူအပ်သောကြောင့် အလှူဝတ္ထုသည် ဒါန မည်၏။

ဒီဃတိဇ္ဇေတနာတိဒါနံ ဟူသည်နှင့်အညီ လှူကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့်စေတနာ ဒါန မည်၏။

ဘုရားအစရှိသောသူတော်ကောင်းတို့ပြုသော ဒါနသည် (၅)မျိုး ရှိ၏။

- ၁။ ကုသိုလ်ကံသည် ကောင်းသောအကျိုးကို ပေး၏ဟု ကံကိုလည်းကောင်း၊ ကောင်းသောအကျိုးသည် ကုသိုလ်ကံကြောင့်သာ ဖြစ်သည်ဟု ကံ၏ အကျိုးကို ယုံကြည်၍ ပေးလှူသော ဒါနသည် သဒ္ဓါဒါန။
- ၂။ အလှူဝတ္ထုကို အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား အရိုအသေ အလေးအစားပြု၍ ကိုယ်တိုင် ပေးလှူရသော သက္ကစ္စဒါန။
- ၃။ လှူပြီးသော အလှူဝတ္ထုကို နှမြောစုံမက်ခြင်းမရှိ၊ လွတ်လွတ်စွန့်ကြဲခြင်းဖြင့် ပေးလှူရသော အနုဂ္ဂဟိတစိတ္တဒါန။
- ၄။ မိမိကိုယ်ကို မချီးမြှောက်ခြင်း၊ သူဘစ်ပါး၏ အလှူကို မရှုတ်ချခြင်းစသော အားဖြင့် ပေးလှူသော အနုပဟဇ္ဇဒါန။
- ၅။ သင့်တင့်လျှောက်ပတ်သောအခါ၌ ပေးလှူခြင်း။ ခရီးသွားရဟန်း၊ နာသောရဟန်း၊ ချီတဲသော ရဟန်းတို့အား လှူခြင်း၊ သစ်သီးဦး၊ ကောက်ဦးပေါ်စ၌ လှူသော ကာလဒါန။

အလှူဝတ္ထုကိုအစွဲပြု၍ ကွဲပြားသော ဒါန(၃)မျိုး

- ၁။ မိမိသုံးဆောင်သည်ထက် ယုတ်ညံ့၍လှူသော ဒါန ဒါသ (ဟိနစေတနာ)
- ၂။ မိမိသုံးဆောင်သည့် အလားတူ ပစ္စည်းလှူသော ဒါနသဟာယ (မဇ္ဈိမစေတနာ)

၃။ မိမိသုံးဆောင်သည်ထက် မွန်မြတ်ကောင်းမွန်သော အလှူဝတ္ထုကိုလှူသော ဒါန သာမိ (ပဏိတစေတနာ)

အလှူပေးသူ၏ စေတနာကို အစွဲပြု၍ ကွဲပြားသော ဒါန ၂ မျိုး

- ၁။ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်-ဂုဏ်တို့ကို ပိုင်းခြား၍ လှူသော ပုဂ္ဂလိကဒါန။
- ၂။ ပုဂ္ဂိုလ်မရွေး သံဃာတော်ကို ရည်စူး၍ ပေးလှူသော သံဃိကဒါန။
သံဃိကဒါနသည် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့အား တညီကညွတ်တည်း ညှဉ်စူးလှူဒါန်း သောကြောင့် စေတနာမကွက်တတ်သောကြောင့် ထက်မြက်ကောင်းမြတ်သော ဒါနဖြစ်လေသည်။

ဝဋ္ဋနိဿိတဒါနနှင့် ဝိဝဋ္ဋနိဿိတ ဒါန ၂ မျိုး

၁။ ဝဋ္ဋနိဿိတဒါန - လူ့နတ်၊ ဗြဟ္မာ စည်းစိမ်တည်းဟူသော ဘဝသမ္ပတ္တိ၊ ဘောဂ သမ္ပတ္တိကိုသာတောင့်တ၍ ပေးလှူသော ဒါနသည် လောကီ အကျိုးကိုသာပေးသည်။

သံသရာ၌ ဇာတိဒုက္ခ၊ ဇရာဒုက္ခ အစရှိသော ဒုက္ခအပေါင်းကို ကြာရှည်စွာ တွေ့ရ ပါလို၏ဟု တောင့်တ၍ ပြုလုပ်ရာရောက်လေသည်။ ပါရမီအမည်ကို ခံသိုက်ပေ။

၂။ ဝိဝဋ္ဋနိဿိတဒါန - လူ့စည်းစိမ်၊ နတ်စည်းစိမ်ကိုမတောင့်တဘဲ ဝဋ္ဋကင်းရာနိဗ္ဗာန် ကို ရှေးရှုတောင့်တ၍ ပြုအပ်သော ဒါနသည်သာလျှင် ဝိဝဋ္ဋနိဿိတဒါန မည်ပေသည်။ သမ္မာသမ္ဗောဓိဉာဏ်၊ ပစ္စေက ဗောဓိဉာဏ်၊ သာဝကဗောဓိဉာဏ်ကို ရွက်ဆောင်ရတတ်သော အကျိုးကိုပေး၏။ ထို့ကြောင့် ဤဒါနသည်သာလျှင် ပါရမီ ဒါနမည်သည်။

ဤဒါနမျိုးဖြစ်အောင် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ နည်းသည်ဖြစ်စေ၊ များသည် ဖြစ်စေ လှူဒါန်းကြရာသည်။ ထို့အပြင် တနည်းအားဖြင့် လောဘရုံသောဒါန၊ ဒေါသရုံသော ဒါန၊ မောဟရုံသောဒါနမျိုးကိုလည်း မဖြစ်စေကောင်းပေ။

၎င်းတို့မှာ—

- ၁။ လောဘရံသောဒါနဆိုသည်မှာ — မိမိငွေနှင့် တန်ရံပင် မယူဘဲ အနည်းငယ် ပေး၍ အများကိုလိုချင် အနိုင်အထက်စဉ်းလဲ၍ရသော ပစ္စည်းဝတ္ထုတို့ကိုလှူဒါန်းခြင်း။
- ၂။ ဒေါသရံသောဒါနဆိုသည်မှာ — အလှူပေးဆဲ၌ မိဘ၊ ဆွေမျိုး၊ သားယော၊ လင်ယောက်ျား ဝိုင်းဝန်းကျည်လုပ်ဆောင်ပေးကြသည်။ မိတ်သဟာသုစိမ်းတို့နှင့် ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားငြင်းခုံ၍ အမျက်ဒေါသထွက်၍ လှူဒါန်းခြင်း။
- ၃။ မောဟရံသော ဒါနဆိုသည်ကား — လူကုဏ္ဍာရေးသုံးပါး၊ သင်္ခါရတရားတို့ မဆင်ခြင်ဘဲ မိုက်မဲတွေဝေမေ့လျော့၍ ‘မြူးတူးပျော်ရွှင် ပွဲလမ်းသဘင်သို့နှင့် လှူဒါန်းခြင်း။’

စသော အကုသိုလ်စိတ်ခြံရံသည့် အလှူမျိုးကို မလှူဝံ့စေဘဲ မိမိဥစ္စာနှင့်ပင် တန်သမျှယူ၍ လှူဒါန်းခြင်း၊ သားမယားဆွေမျိုးစသည်တို့ကို နူးညံ့သိမ်မွေ့စွာပြောဆို၍ ကိလေသာဝဋ်၊ ကမ္မဝဋ်၊ ဝိဝါကဝဋ် ဤသုံးပါးကိုကြည့်၍ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ လက္ခဏာရေးသုံးပါးတွင် တစ်ပါးပါးကို ရှုကြည့်ဆင်ခြင်၍ လှူဒါန်းခြင်းသည် အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟစသော ကုသိုလ်ရေးနှင့် ယှဉ်သော ဒါနဖြစ်၏။

မလှူမီ ရှေးအဘို့၌ဖြစ်သော ပုဗ္ဗစေတနာ မတူနို့တို့ မညစ်နွမ်းစေခြင်း၊ လူဆဲခဏ၌ဖြစ်သော မုဗ္ဗစေတနာ မတူနို့တို့ မညစ်နွမ်းစေခြင်း၊ လူပြီးသော နောက်ကာလ၌ဖြစ်သော ပရစေတနာ မတူနို့တို့ မညစ်နွမ်းစေခြင်း၊ ဤသို့စေတနာသုံးတန် ထက်မြက်စေရန် သဒ္ဓါကြည်ညိုစွာ အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး သုံးပါးစလုံးကောင်းမြတ်အောင် လှူဒါန်းကြရ၏။

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သလို ကံ၊ ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်၍ အလှူပေးခဲ့သည်ရှိသော် ရှေးဦးစွာ သီလကို ပြည့်ဝစေပြီးမှ သမာဓိ၊ သမာဓိနာ အာဝဇာတို့ကို နှလုံးသွင်း၍ အလှူပေးလျှင် များစွာသောအကျိုး ရှိသည်။ အထောက်အပံ့ရသည်ဖြစ်သောကြောင့် ငါးဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို လျင်မြန်စွာရရှိနိုင်သည်။

ထို့ကြောင့် အလှူတစ်ခုပြုလုပ်ပြီးသည့်အခါတိုင်း—
 ဤသို့ လှူဒါန်းရသော ကောင်းမှုကံကြောင့်
 အကျွန်ုပ်တို့သည် နိဗ္ဗာန်သို့လျှင် မြန်စွာရောက်ပါလိမ့်။

ဤသို့ လှူဒါန်းရသော ကောင်းမှုကံသည် နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ရှိရန် အထောက်အပံ့ဖြစ်ပါ
စေသတည်းဟုလည်း ဆုတောင်းတတ်ကြရန်လိုပေသည်။

အလှူတစ်ကြိမ်ပေးတိုင်း ပုညကြိယာ(၁၀)ပါး၊ ပါရမီ(၁၀)ပါးတို့ ပြည့်စုံပုံမှာ အလှူ
ပေးဆဲ၌ သီလကိုဆောက်တည်ထားခြင်းသည် သီလကုသိုလ် သမထဝိပဿနာကို စီးဖြန်းခြင်းသည်
ဘာဝနာကုသိုလ်၊ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို နှိမ့်ခြင်းသည် အပစာယနကုသိုလ်၊ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၏
အမှုကြီးငယ်ကို ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ဝေယျာဝစ္စကုသိုလ်၊ မိမိပြုသော ကုသိုလ်အဘို့ကို အမျှပေး
ဝေခြင်း သူသည် ပတ္တဝါဒါနကုသိုလ်၊ သူဘစ်ပါးပြုလုပ်သော ကုသိုလ်အဘို့ကို ဝမ်းမြောက်
ဝမ်းသာ သာဓုခေါ်ခြင်း ပတ္တနုဇောဒနာကုသိုလ်၊ ဒါနတရား စသည်တို့ကို ကြားနာရခြင်းသည်
ဓမ္မဒေသနာကုသိုလ်၊ စေတနာသဒ္ဓါတရားကိုလည်းကောင်း၊ စေတနာ၏အကျိုးကိုလည်းကောင်း
ယုံကြည်ခြင်းသည် ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ စေတနာဖြစ်ကြောင်းကို သိသောဉာဏ်၊ စေတနာ ဖြစ်
ခြင်း ပျက်ခြင်းကိုသိသောဉာဏ်သည် ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဤ သမ္မာဒိဋ္ဌိနှစ်ပါးကို ဖြောင့်မတ်
စွာ ပြုပြင်ယူခြင်းသည် ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မကုသိုလ်၊ ယခုဆိုခဲ့သော အလှူတစ်ကြိမ်ပေးလျှင် ပုညကြိယာ
(၁၀)ပါးစလုံး ပြည့်စုံအောင် နှလုံးသွင်း၍ ပေးလှူကြရပေမည်။

ပါရမီ(၁၀)ပါးပြည့်စုံအောင် ပေးလှူခြင်းကား အလှူပေးလျှင် ရှေးဦးစွာ နိဗ္ဗာန်ကို
ရည်မှန်းတောင်းတ၍ ပေးလှူရမည်။ နိဗ္ဗာန်ကိုတောင့်တ၍ ပေးလှူရသောအလှူသည် ဒါန
ပါရမီမည်၏။ သီလကိုဆောက်တည်ခြင်းသည် သီလပါရမီ။ လောဘမှ ထွက်မြောက်ခြင်းသည်
နိက္ခမ ပါရမီ။ စေတနာကုသိုလ်ကို သိသောဉာဏ်၊ စေတနာဖြစ်ကြောင်းကို သိသောဉာဏ်၊
ပျက်ကြောင်းကို သိသော ဉာဏ်သည် ပညာ ပါရမီ။ ဒါန၊ သီလ၊ သမထ၊ ဘာဝနာတို့ကိုအား
ထုတ်ခြင်းသည် ဝီရိယ ပါရမီ။ လှူဘွယ်ကိစ္စတို့ကို အားထုတ်၍ ပင်ပန်းခြင်းကို သီးခံခြင်းသည်
ခန္တီ ပါရမီ။ လှူမည်ဟု မှန်ကန်သောစကားကို ဆိုခြင်းသည် သဒ္ဓါ ပါရမီ။ ဤအလှူကို
ပြီးမြောက်အောင်မြင်အောင် အားထုတ်မည်ဟု စိတ်ကို အဓိဋ္ဌာန်ပြုခြင်းသည် အဓိဋ္ဌာန် ပါရမီ။
သူဘစ်ပါးချမ်းသာအောင် ကာယကံမေတ္တာ၊ ဝစီကံမေတ္တာ၊ မနောကံမေတ္တာ ပြုခြင်းသည်
မေတ္တာ ပါရမီ။ အလှူဝတ္ထုကို တွယ်တာခြင်းရှိ လျှင်လှူ၍ လှူခြင်း စေတနာ၏သဘော
တရားသည် နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်းတရား ကေနံအမှန်ဟု မြင်ခြင်းသည် ဥပေက္ခာ ပါရမီ။
ဤသို့ အလှူတစ်ကြိမ်ပေးလျှင် ပါရမီ (၁၀)ပါး ပြည့်စုံအောင် နှလုံးသွင်း လှူဒါန်းရာ၏။
နိဗ္ဗာန်ကိုတောင့်တ၍ ပြုသမျှသော ကုသိုလ်ကို ပါရမီချည်းဘဲဟု မှတ်ရာသတည်း။

ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော ဒါနအမျိုးမျိုး၏ အသီးသီးသောအကျိုးကို ဖော်ပြရန်မှာ အလွန် ကျယ်ဝန်း၍ သာမညအားဖြင့် အောက်ပါအတိုင်းလောက်သာ ဖော်ပြလိုပေသည်။

သဒ္ဓါကြည်ညိုစွာ ပေးကမ်းလှူဒါန်းဘူးသောသူကား သံသရာဘဝအဆက်ဆက်၌ ကြွယ်ဝ ချမ်းသာများစွာသေပစ္စည်းရှင်ဖြစ်၍ သူတကာတို့ထက် လွန်သော အဆင်းသဏ္ဌာန်ရှိပြီး မြင်သူ တိုင်း ချစ်ခင်ကြည်ညိုလေးစားခြင်းကို ခံစားရလေသည်ဟု သပ္ပရိသဒါန (၅) မျိုးတွင် မြတ်စွာ ဘုရားဟောကြားခဲ့လေသည်။

အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် တကျပ်လေးပါး

၁။ ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ အရိယာသာဝက မဂ်(၄)ပါး၊ အရိယာသာဝကဖိုလ် (၄) ပါး၊ သာသနာတော်မှအပဖြစ်သော ဈာန်ရ-ရသေ့။ ပရိဝုဇ်။ ပုထုဇဉ်သီလဝန္တ။ ပုထုဇဉ်ဒုဿီလ။ တိရစ္ဆာန်ဟူ၍ (၁၄) ပါး ရှိလေသည်။ ထို့ကြောင့် အထက်ပါ (၁၄) ပါးတို့ကို လှူဒါန်းရာတွင် တိရစ္ဆာန်အား ကျွေးမွေးပေးလှူသော အလှူ၏အကျိုးသည် အဆတရာတိုးပွားခြင်းဖြစ်၏။ သီလမရှိသောသူအား ပေးလှူခြင်းသည် အကျိုးအဆတစ်ထောင်ဖြစ်၏။ သီလရှိသော ပုထုဇဉ် အားပေးလှူခြင်းသည် အဆ ကုဋေတစ်သိန်းမက အကျိုးပေး၏။ ထို့ထက် သောတာပတ္တိဖိုလ် ကို မျက်မှောက်ပြု၍ ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား ပေးလှူလျှင် ဖရေတွက်နိုင်အောင်အကျိုးဖြစ်၏။ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့အားလည်းကောင်း၊ မြတ်စွာ ဘုရားအားလည်းကောင်း ပေးလှူရသောအကျိုးကား မည်သို့ဆိုဘွယ်ရာရှိတော့အံ့နည်း။

အာနန္ဒာ- မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ သံဃိကဒါနထက် ပုဂ္ဂလိကဒါန လှူရခြင်းက အကျိုး များသည်ဟု ငါဘုရားဟောကြားခဲ့။ အနာဂါမ်ကလ၌ ရဟန်းဟူသော အနွယ်မျှဖြင့် သီလ မရှိသော သူယုတ်တို့သည် သင်္ကန်းကို လည်၌ရောက်လျက်သာ ဖြစ်ကုန်လေတံ့။ ထိုသူယုတ်တို့၌ ငါ သံဃာကို ရည်ညွှန်း၍ ပေးလှူအပ်သော အလှူသည် မနှိုင်းယှဉ်နိုင်သော အကျိုးရှိ၏ဟု မြတ်စွာ ဘုရားဟောတော်မူလေသည်။

ဗုဒ္ဓ (၄) မျိုး

- ၁။ သုတဗုဒ္ဓ - ပရိယတ္တိအကြားအမြင်ဗဟုသုတများသော ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်။
- ၂။ သာဝကဗုဒ္ဓ - ရဟန္တာအရှင်မြတ်။

- ၃။ ပဇ္ဇကဗုဒ္ဓ — အံသီးအခြားပွင့်တော်မူသော ဘုရားငယ်။ (သာသနာပ)
- ၄။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ — သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော ဘုရားကြီး။

စေတီ ၄ ပါး

- ၁။ ဓာတုသစတီဘော် — ဓာတ်တော်၊ စွယ်တော်၊ ဆံတော်။
- ၂။ ဓမ္မစေတီ — တရားတော်၊ ပိဋကတ်သုံးပုံ။
- ၃။ ပရိဘောဂစေတီ — မြတ်စွာဘုရား၏ အသုံးအဆောင် (ဗောဓိညောင်ပင် ပါဝင်သည်)။
- ၄။ ဥဒ္ဓိဿစေတီ — မြတ်စွာဘုရား၏ပုံတူ ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်။

ဤနရာတွင် ဗုဒ္ဓဇေးမျိုးနှင့် စေတီလေးပါးကို ဖော်ပြရခြင်းမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တို့သည် ကြည်လင်သော သဒ္ဓါတရားပိုမိုဧကပါးများစေရန် နည်းများမဆို တွေ့၍ တို့ဘဲ နိဗ္ဗာန်ကို အရံပြု၍ လူဒါန်းနိုင်စေရန် ဖော်ပြရခြင်းဖြစ်ပေသည်။

အလှူခံ (၁၄)မျိုးတို့တွင် ဘုရားကိုလူဒါန်းပူဇော်ခြင်းကားအမြတ်ဆုံး။ ထို့ထက်ဘုရား အမှူးရှိသော သံဃာတော်များကိုပါ တပေါင်းတည်းလူဒါန်းရခြင်းကား သံဃာဒါနဖြစ်၍ ပိုပြီး အကျိုးတရားကြီး မြတ်ကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြား ထားခဲ့လေသည်။

ယခုအချိန်တွင် ဘုရားရှင်ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးသော်လည်း ကိုယ်တော်တည်းကထားခဲ့သော စေတီ(၄)ပါး အထင်အရှား ရှိလေသည်။ ဥဒ္ဓိဿစေတီသည် မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တော်တိုင် လက်တော်နှင့်ကိုင်ကွယ်ချီးမြှင့် တည်ထားခဲ့သော မန္တလေးမဟာမုနိ ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်မြတ် ကြီးဖြစ်လေသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၂၃-ခုနှစ်တွင် အာဇာတသတ်မင်းနှင့်ခေတ်ပြိုင်ဘုရင်ဖြစ်သော ရခိုင်ပြည် စန္ဒသူရိယမင်းလက်ထက် ကဆုန်လပြည့် ဗုဒ္ဓဟူးနေ့တွင် စတင်တည်ထားရာ လပြည့် ကျော် (၁) ရက် ကြာသပတေးနေ့တွင် အောင်မြင်ပြီးစီးလေသည်။ ထို့နောက် သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခုနှစ်၊ ပြာသိုလဆုတ် ၁၁ ရက်နေ့တွင် ဘိုးတော်ဘုရား၏ အိမ်ရှေ့မင်းက သေလာ ဂီရိ ဆိုတဲ့ ကျောက်တောင်ခြေပေါ်တွင် စတင်ပင့်ဆောင်ပြီး ယခုမန္တလေးမြို့တွင် တည်ထား ကိုး ကွယ်တော်မူကြောင်း သိရလေသည်။ ဥဒ္ဓိဿစေတီ ဖြစ်သည်။

ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ ဥဒ္ဓိဿဒစတီခေါ် ရုပ်ပွားတော်များသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မြန်မာလူမျိုး တို့၏ နေထိုင်ရာ အိမ်ဦးခန်းတိုင်းတွင်ထားရှိ ကိုးကွယ်တော်မူကြလေသည်။ နေ့စဉ်နံနက်တိုင်း သောက်တော်ရေ၊ မျက်နှာသစ်တော်ရေ၊ လက်ဆေးတော်ရေ၊ ခြေဆေးတော်ရေ၊ သန့်ရှင်း တော်ရေ ဟူသော ရေတော်(၅)ပါးနှင့် ဆွမ်း၊ ဆီမီး၊ ပန်းတို့ကို လှူဒါန်းပူဇော်၍ ညပိုင်း တွင် ပန်း၊ ရေချမ်း၊ ဆီမီးတို့ကို ကပ်လှူပူဇော်ကြလေသည်။

ပန်းကပ်လှူရာတွင် ၂ ရက် ဘစ်ခါ၊ သုံးရက်တစ်ခါရေလဲပြီး ပန်းညှိုးနှမ်းပါက အသစ် တစ်ဖန်လဲပြီးလှူဒါန်းရာ၏။ မိမိကိုယ်တိုင် မကပ်နိုင်ပါက အိမ်သူအိမ်သား သား သမီးများကို တိုက်တွန်း၍ ဆက်ကပ်စေအပ်သည်။ တိုက်တွန်း နှိုးဆော်ခြင်းသည်ပင်လျှင် ကုသိုလ်အလုပ် ဖြစ်၍ နိဗ္ဗာန်ဆော်ဖြစ်သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တွင် တရားတော် ၄ ပါးမျှနှင့် ရဟန္တာဖြစ်သွားသော သန္တတိဇမတ်ကြီးသည် ဝိပဿီဘုရားလက်ထက်တော်တွင် နိဗ္ဗာန် ဆော်ကြီး တစ်ဦး ဖြစ်ခဲ့လေသည်။

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော ဗုဒ္ဓ(၄)မျိုးမှ သုတ ဗုဒ္ဓဟူသည်မှာ ပရိယတ္တိဘာပေ အရာ တွင် ကျွမ်းကျင်လိမ္မာ၍ ဗဟုသုတများသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ခေါ်ဆိုကြပေရာ ယနေ့ခေတ်တွင် ပေါ်ထွန်းနေကြသော ပိဋက ခွဲပိဋကဓရ တိပိဋကဓရ စသော သုတ ဗုဒ္ဓသံဃာတော် အရှင် မြတ်ကြီးများအပြင် ပရိယတ္တိဘာပေကျမ်းဂန်များကို သင်ယူနေဆဲ ရဟန်းသံဃာများကိုပါ သုတဗုဒ္ဓဟုခေါ်ဆိုထိုက်ပေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ရဟန်းစာသင်သားတို့သည်လည်း ဆံပင်မှတ်ဆိတ်တို့ကို ပယ်ထားပြီး ညောင်ခေါက်ဆိုးသော မြတ်စွာဘုရား၏ အရဟဒ္ဓဇ သင်္ကန်းကို ဝတ်ဆင်၍ ဆွမ်းခံချိန် ဆွမ်းစားချိန် ငေါ့ချိန် ငိုက်မျဉ်းချိန်မှတစ်ပါး ကျန် အချိန်များတွင် ပရိယတ္တိသာသနာတော်အဟွက် စာကိုသာ ကြိုးစားကျွမ်းကျင်နေကြရ၍ အကု သိုလ်စိတ်နည်းပါးသော သုတဗုဒ္ဓလောင်းလျာများပင်ဖြစ်ကြ၍ မဂ်ဖိုလ်အကျိုးငှာ ရည်မှန်းပြီး လှူဒါန်းနိုင်ကြရန် လယ်မြေကောင်းပင် ဖြစ်ပေသောကြောင့်တည်း။

ရတနာမြတ်သုံးပါးတည်းဟူသော ဘုရား တရား သံဃာတော်တို့သည် ကုသိုလ်ကံ အပေါင်းတို့၏ တည်ရာမှီရာဖြစ်ကုန်၏။ ကုသိုလ်ကံအကျိုးပေးတောင်းစေရန် အသေ့ကံအပုံ ပေးသည်သာဖြစ်ကုန်၏။ ကုသိုလ်မျိုးစေ့ချပျိုးရန်သာ လိုအပ်ပေ၏။

ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီးသော မြတ်စွာဘုရားအား ပူဇော်မှု၌
အကျိုး ရှိ-မရှိပြဿနာ

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ရှင်နာဂသေနအား “အရှင်ဘုရား ဤတိတ္ထိတို့သည် ဤသို့ပြောဆိုကြ ပါကုန်၏။ ‘မြတ်စွာဘုရားသည် ပူဇော်သက္ကာရကို အကယ်၍ သာယာသည်ဖြစ်အံ့၊ မြတ်စွာ ဘုရားသည် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီးသူ မဟုတ်နိုင်။’ လောကသုံးပါးနှင့် စပ်ယှဉ်တွဲနေ၏။ လောက သုံးပါး၌ အဟုင်းဝင်ဖြစ်နေသေး၏။ လောကနှင့် ဆက်ဆံနေသေး၏။ ထို့ကြောင့် ထိုမြတ်စွာ ဘုရားအား ပြုအပ်သော ပူဇော်ခြင်းသည် ကျေးဇူးသည် မြှင့်၊ အကျိုးရှိ၏။ အကယ်၍ ပရိ နိဗ္ဗာန်ပြုအံ့၊ လောကသုံးပါးနှင့် မယှဉ်စပ်တော့ဘဲ အလုံးစုံသော ဘုံဘဝတို့မှ လွတ်လပ်ရ လေ့ကား၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားအား ပူဇော်ခြင်းသည် မဖြစ်နိုင်။ ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်ဇာတ်သိမ်း၊ ခန္ဓာ ငြိမ်းပြီးဖြစ်၍ တစ်စုံတစ်ခုသော ပူဇော်ဖွယ်ကို မသာယာနိုင်တော့ပေ။ မသာယာသော မြတ်စွာဘုရားအား ပြုအပ်သော ကျေးဇူးသည် မြင့်၏။ အကျိုးမရှိ။’

ဤသို့လျှင် တိတ္ထိတို့သည် ပြောဆိုကြကုန်၏။ ဤအမေးပုစ္ဆာသည် အစွန်းနှစ်ဖက် ထွက်၏။ ဤအမေးပုစ္ဆာပြဿနာသည် ရဟန္တာအဖြစ်သို့ မရောက်ကုန်သေးသော သူတို့ ဖြေဆိုရန် အရာမဟုတ်ပါ။ ဤအမေးပုစ္ဆာပြဿနာကား ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တမြတ်လှသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အရာသာ ဖြစ်ပါတော့၏။ ဤမှားယွင်းသော အယူကွန်ယက်ကို ဖြတ်ခွဲပယ်ဖျက်တော်မူ၍ တစ်ခုတည်း သော မှန်ကန်သော အဖို့၌ တည်ထားတော်မူပါလော့။ ဤအမေးပြဿနာသည် အရှင်ဘုရား ထံသို့ ရှေးရှုရောက်လတ်ပြီး နောင်လာလတ္တံ့သော ဘုရားသားတော်တို့အား သာသနာတော်မှ တစ်ပါးသော အယူရှိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို နှိပ်ခြင်းငှာ ပညာမျက်စိကို ပေးတော်မူပါ လော့”ဟု လျှောက်ထား၏။

နာဂသေနမထေရ်သည် “မင်းမြတ်- မြတ်စွာဘုရားသည် ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူပြီ။ မြတ်စွာဘုရားသည် ပူဇော်သက္ကာရကိုလည်း သာယာတော်မမူ။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဗောဓိပင် ရင်း၌ပင်လျှင် သာယာတပ်မက်မှုကို ပယ်စွန့်အပ်ပြီ။ (ထိုသို့ဖြစ်သောကြောင့်) ရုပ်နာမ်အကြွင်း မရှိသော နိဗ္ဗာနဇာတ်ဖြင့် ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားအား အဘယ်မှားလျှင် ပူဇော်သက္ကာရကို သာယာပါတော့မည်နည်း။ မင်းမြတ်- တရားစစ်သူကြီးဖြစ်တော်မူသော အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည်....

“နတ်နှင့်ကကွသော လူအပေါင်းတို့သည် ပူဇော်အပ်ကုန်သော အတုမရှိသော ရှေး ဘုရားတို့နှင့်သာ တူတော်မူကုန်သော ထိုမြတ်စွာဘုရားတို့သည် ပူဇော်သက္ကာရကို မသာယာ

ကုန်။ ဤသို့သောယာခြင်းကား မြတ်စွာဘုရားတို့၏ သဒ္ဓါ တံထွာ ဓမ္မတာပင်တည်းဟု ဟောအပ်ပြီး”ဟု မိန့်ဆို၏။

မိလိန္ဒမင်းသည် “အရှင်ဘုရား နာဂသေန၊ သားသည်မူလည်း အဖ၏ဂုဏ်ကို ပြောဆို တတ်ပါ၏။ အဖသည်မူလည်း သား၏ဂုဏ်ကို ပြောဆိုတတ်ပါ၏။ ဤယခု အရှင်တင်ပြသော စကားသည် တစ်ပါးသော အယူရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို နှိပ်ခြင်းငှာ အကောင်းမဟုတ်သေးပါ။ ဤယခုအရှင်တင်ပြသောစကားသည် ကြည်ညိုဖွယ်ကို ဖော်ပြခြင်းမျှသာ ဖြစ်ပါ၏။ တိုက်ထွန်း ပါ၏။ အရှင်ဘုရားသည် ထိုနှစ်ဖက်အစွန်းထွက်သော ပြဿနာ၌ မိမိအယူ၏ တည်တံ့ခိုင်မြဲ စေခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ မိစ္ဆာကုန်ယက်ကို ဖြေရှင်းခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ အကျွန်ုပ်အား အကြောင်းကို ကောင်းစွာဟောတော်မူပါလော့”ဟု လျှောက်ထား၏။

နာဂသေနမထေရ်သည် မင်းမြတ်— မြတ်စွာဘုရားသည် ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူလေပြီ။ မြတ်စွာဘုရားသည် ပူဇော်သက္ကာရကို သာယာတော်မမူ၊ မသာယာသည်သာဖြစ်သော မြတ်စွာ ဘုရား၏ ဓာတ်တော်ရတနာတို့ကို နတ်လူတို့သည် တည်ရာမှီရာပြုလျက် မြတ်စွာဘုရား၏ ဉာဏ် တော် ရတနာကို အာရုံပြုသဖြင့် ကောင်းသောအကျင့်ကို မှီဝဲကုန်သည်ဖြစ်၍ လူ့နတ် နိဗ္ဗာန် သုံးတန်ခဿ ချမ်းသာစည်းစိမ်တို့ကို ရရှိကုန်၏”ဟု မိန့်တော်မူ၏။

မင်းမြတ်—ဥပမာအားဖြင့် မိပုံကြီးသည် ရဲရဲပြောင်ပြောင်တောက်လောင်၍ ငြိမ်းလေ ရ၏။ မင်းမြတ်— ထိုထင်းပုံကြီးသည် မြက်ထင်းဟူသော လောင်စာကို သာယာပါသလော ဟု (မေးတော်မူ၏။)

အရှင်ဘုရား— ထိုမီးပုံကြီးသည် ရဲရဲပြောင်ပြောင် တောက်လောင်နေဉ်သော်မူလည်း မြက်ထင်းဟူသော လောင်စာကို မသာယာပေ။

ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် ငြိမ်းလေပြီးသော အေးမြပြီးသော မီးပုံကြီးသည် အဘယ်မှာ သာယာပါလိမ့်မည်နည်းဟု လျှောက်၏။

မင်းမြတ်—ထိုမီးပုံကြီးသည် ပြတ်စဲငြိမ်းအေးခဲ့သော် လောက၌ မီးသည်ဆိတ်သုဉ်းသွား သလောဟု (မေးတော်မူ၏။)

အရှင်ဘုရား—မီးသည် မဆိတ်သုဉ်းပါ။ ထင်းသည် မီး၏တည်ရာမီးစာဖြစ်ပါ၏။ မီးကို အလိုရှိသော သူအားလုံးတို့သည် အသီးအခြား ယောက်ျားတို့ ပြုအပ်သော မိမိ၏ အစွမ်း လုံ့လဖြင့် ထင်းကို ဖိနှိပ်ပွတ်တိုက်ပြီးလျှင် မီးကံဖြစ်စေ၍ ထိုမီးဖြင့် မီးနှင့် ဆိုင်ရာ ပြုလုပ်ဖွယ် ဖြစ်ကုန်သော အမှုကံစွဲတို့ကို ပြုလုပ်ကြပါကုန်၏-ဟု (လျှောက်၏။) မင်းမြတ်—ထိုသို့ဖြစ်လျှင်

ပုညကြိယာဆယ်ပါးနှင့် တရားနှလုံးကျင့်သုံးနည်း

"မသမ္မာယသောသူအား ပြုအပ်သော ကျေးဇူးသည် မြူ၏။ အကျိုးမရှိ" ဟူသော တိတ္ထိတို့၏ စကားသည် အမှားစင်စစ်သာ ဖြစ်၏။

မင်းမြတ်-ထိုမီးပုံကြီးသည် ရဲရဲပြောင်ပြောင်တောက်လောင်သကဲ့သို့ ထိုအတူ မြတ်စွာဘုရားသည် တစ်သောင်းသော လောကဓာတ်၌ ဘုရား၏အသရေတော်ဖြင့် ထိန်လင်းတောက်ပတော်မူပြီး၍ ခန္ဓာအကြွင်းမရှိသော နိဗ္ဗာနဓာတ်ဖြင့် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူ၏။ မင်းမြတ်-ငြိမ်းလေပြီးသော မီးပုံသည် မြက်ထင်းဟူသော လောင်စာကို မသမ္မာယသကဲ့သို့ ထိုအတူ (မြတ်စွာဘုရားသည်) လောကအစီးအပွားကို သာယာခြင်းကို ပယ်တော်မူလျက် ငြိမ်းအေးပြီးသော လောင်စာမရှိခဲ့သော် လူတို့သည် အသီးအခြားယောက်ျားတို့ပြုအပ်သော မိမိ၏လုံ့လစွမ်းအားဖြင့် ထင်းကို ပွက်တိုက်ပြီးလျှင် မီးကိုဖြစ်စေ၍ ထိုမီးဖြင့် မီးနှင့်ဆိုင်ရာ ပြုလုပ်ဖွယ်ဖြစ်ကုန်သော အမှုကိစ္စတို့ကို ပြုလုပ်ကြကုန်သကဲ့သို့ ထိုအတူသာလျှင် နတ်လူတို့သည် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူပြီးသော သာယာခြင်းက အင်းတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ ဓာတ်တော် ရတနာတို့ကို သာလျှင် တည်ရာပြု၍ မြတ်စွာဘုရား၏ ဉာဏ်တော်ရတနာကို အာရုံပြုသဖြင့် ကောင်းသော အကျင့်ကို မှီဝဲကုန်သည်ဖြစ်၍ လူနတ်နိဗ္ဗာန်သုံးတန်သော ချမ်းသာတို့ကိုရကုန်၏။ မင်းမြတ် ဤအကြောင်းဖြင့်လည်း ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူပြီးသော မသမ္မာယသည်သာလျှင်ဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားအား ပြုအပ်သော ကျေးဇူးသည် မမြူ၊ အကျိုးရှိ၏။

မင်းမြတ်-ဥပမာအားဖြင့် လေပြင်းမုန်တိုင်းသည် တိုက်ခတ်၍ ကင်းပြတ်ငြိမ်းစဲရာ၏။ မင်းမြတ်-ကင်းပြတ်ငြိမ်းစဲပြီးသော လေသည် နောင်တစ်ဖန်ဖြစ်စေခြင်းကို သာယာပါသလောဟု (မေးတော်မူ၏။)

အရှင်ဘုရား-ကင်းပြတ်ငြိမ်းစဲပြီးသော လေ၏ တစ်ဖန် ဖြစ်စေခြင်းငှာ နှလုံးသွင်းခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ စိတ်သားပြုပြင်ခြင်းသည်လည်းကောင်း မရှိပါ။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်ဆိုသော် ထိုဝါယောဓာတ်သည် စေ့ဆော်မှု လုံ့လဗျာပါရ မရှိသောကြောင့်ပါတည်း။ သို့ပင် နှလုံးသွင်းမှု မရှိသော်လည်း ကင်းပြတ်ငြိမ်းစဲပြီးသော ထိုလေ၏ လေဟူသောအမည်သည် ကင်းပျောက်ရာသာသာဟု (မေးတော်မူ၏။)

အရှင်ဘုရား-လေဟူသော အမည်သည် မကင်းပျောက်ပါ။ ယပ်ဝန်းယပ်တောင်တို့သည် လေဖြစ်ခြင်းတို့၏ အကြောင်းတို့ပါတည်း။ အလွန်ပူကုန်သော ပူအိုက်ခြင်းနှိပ်စက်ခံရကုန်သော လူအားလုံးတို့သည် ယပ်ဝန်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ယပ်တောင်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အသီးအခြားယောက်ျားတို့ပြုလုပ်သော မိမိ၏ အားစွမ်းလုံ့လဖြင့် ထိုလေကို ဖြစ်စေလျက် ထိုလေဖြင့် အပူကို ငြိမ်းအေးစေပါကုန်၏။ အအိုက်ကို ပြေပျောက်စေပါကုန်၏-ဟု (လျှောက်ထား၏။)

မင်းမြတ်- သို့ဖြစ်လျှင် သာယာခြင်း ကင်းတော်မူကုန်သော မြတ်စွာဘုရားအား ပြုအပ်သော ကျေးဇူးသည်မြဲ၏။ အကျိုးမရှိ” ဟူသော တိတ္ထိတို့၏စကားသည် မှား၏။ မင်းမြတ် လေမုန်တိုင်း တိုက်ခိုက်သကဲ့သို့ ထို့အတူသာလျှင် မြတ်စွာ ဘုရားသည် တစ်သောင်းသော လောကဓာတ်၌ အေးမြသာယာသိမ်မွေ့နူးညံ့သော မေတ္တာတော်လေ့ဖြင့် တိုက်ခတ်တော်မူ၍ ခန္ဓာအကြွင်းခရှိသော နိဗ္ဗာနဓာတ်ဖြင့် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူလေပြီ။ မင်းမြတ်- ကင်းပြတ်ငြိမ်းစွဲ ပြီးသော ခလသည် နောင်တစ်ဖန်ဖြစ်စေခြင်းကို မသာယာသကဲ့သို့ ထို့အတူသာပင် လောက၏ အစီး အပွား ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် သာယာခြင်းကို ပယ်တော်မူအပ်ပါပြီ။ ကင်းပြတ် ငြိမ်းစွဲပြီ။ မင်းမြတ်- ထိုလူတို့သည် အပူဖြင့် လောင်ကုန်သည်၊ အအိုက်ဖြင့် နှိပ်စက် ခံရကုန်သည်ဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူသာလျှင် နတ်လူတို့သည် လောဘ၊ ဒေါသ၊ မေတ္တတည်းဟူ သော မီးသုံးမျိုးတို့၏ ပူလောင်အိုက်စပ်ခြင်းဖြင့် နှိပ်စက်ခံရကုန်၏။

ယပ်ဝန်းယပ်တောင်တို့သည် လေဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့ ထိုအတူသာ လျှင် မြတ်စွာဘုရား၏ ဓာတ်တော်သည်လည်းကောင်း၊ ဉာဏ်တော်ရတနာသည်လည်းကောင်း၊ လူ၊ နတ်၊ နိဗ္ဗာန် သုံးဟန်သော ပြည့်စုံခြင်းတို့ကို ရခြင်းငှာ အကြောင်း အထောက်အပံ့ဖြစ်၏။ လူတို့သည် အပူဖြင့် ပူလောင်ကုန်သည်။ အအိုက်ဖြင့် နှိပ်စက်ခံရသည်ဖြစ်၍ ယပ်ဝန်းဖြင့်လည်း ကောင်း၊ ယပ်တောင်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ လေကို ဖြစ်စေ၍ အပူကို ငြိမ်းအေးစေသကဲ့သို့ အအိုက်ကို ပြုပျောက်စေကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူသာလျှင် လူ၊ နတ်တို့သည် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူ သော၊ မသာယာသည်သာဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ ဓာတ်တော်ကိုလည်းကောင်း၊ ဉာဏ်တော်ရတနာကိုလည်းကောင်း ပူဇော်၍ ကုသိုလ်ကို ဖြစ်စေလျက် ထိုကုသိုလ်ဖြင့် လောဘ၊ ဒေါသ၊ မေတ္တတည်းဟူသော မီးသုံးမျိုးတို့၏ ပူလောင်အိုက်စပ်ခြင်းကို ငြိမ်းစေကုန်၏။ အေးစေကုန်၏။ မင်းမြတ်- ဤသို့သော အကြောင်းဖြင့်လည်း ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူသော မသာယာသည်သာ ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားအား ပြုအပ်သော ကျေးဇူးသည် မမြဲ၊ အကျိုးရှိ၏။

မင်းမြတ်- သူတစ်ပါးအယူတို့ကို နှိပ်ခြင်းငှာ၊ ထို့ထက် အလွန် အခြား အကြောင်းရင်း တစ်မျိုးကိုလည်း နာဦးလော့၊ ဥပမာအားဖြင့် ယောက်ျားသည် ငြိမ်းတီးခတ်၍ အသုံးကို ဖြစ်စေရာ၏။ အကြင် စည်သံကို ယောက်ျားသည် ဖြစ်စေအပ်၏။ ထိုအသံသည် ကွယ်ပျောက် ရာ၏။ မင်းမြတ်- ထိုစည်သံသည် နောင်တစ်ဖန်ဖြစ်စေခြင်းကို သာယာသေးသလော့ဟု မေး တော်မူ၏။ အရှင်ဘုရား- မသာယာပါ။ ထိုစည်သံသည် ကွယ်ပျောက်ပါပြီ။ ထိုအသံအား

နောင်တစ်ဖန်ဖြစ်စေခြင်းငှာ နှလုံးသွင်းခြင်းသည် လည်းကောင်း၊ စိတ်ထားခြင်းသည် လည်းကောင်း မရှိတော့ပါ။ တစ်ကြိမ်ဖြစ်ပြီးသော စည်သံသည် ကွယ်ပျောက်သည်ရှိသော် ထိုစည်သံသည် ပြတ်စဲသွားပါ၏။ ယင်းသို့ ပြတ်စဲပါသော်လည်း စည်သည် စည်သံဖြစ်ခြင်းအကြောင်း အထောက်အပံ့ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ ဖြစ်သောကြောင့် ယောကျ်ားသည် တီးခတ်ရန် အကြောင်း ဖြစ်ပေါ်လတ်သော် မိမိသည် ဖြစ်စေအပ်သော လုံ့လဖြင့် စည်ကို တီးခတ်၍ အသံကို ဖြစ်စေရာပါ၏-ဟု (လျှောက်ထား၏)။

မင်းမြတ်-ဤအတူသာလျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ၊ အရဟတ္တဖိုလ်၊ ပစ္စိမိန္ဒိယဉာဏ်တော်တို့ဖြင့် ထိုအပ်သော ဓာတ်တော်ရတနာကိုလည်းကောင်း၊ သုတ်၊ ဝိနည်း၊ အဘိဓမ္မာကိုလည်းကောင်း၊ အဆုံးအမတော်ကိုလည်းကောင်း၊ ကိုယ်တော်စား ဘုရားအရာ၌ ထား၍ ကိုယ်တော်သည်ကား ခန္ဓာအကြွင်း မရှိသော နိဗ္ဗာနဓာတ်ဖြင့် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူ၏။

မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးသော်လည်း လူ၊ နတ်၊ နိဗ္ဗာန် သုံးတန်သော ပြည့်စုံမှုကို ရခြင်းသည် မကင်းပြတ်။ ဘုံသုံးပါးအတွင်း ဆင်းရဲအမျိုးမျိုးဖြင့် နှိပ်စက်ခံရကုန်သည်ဖြစ်၍ စည်းစိမ်ချမ်းသာကို အလိုရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် ဓာတ်တော်ရတနာကိုလည်းကောင်း၊ သုတ်၊ အဘိဓမ္မာကိုလည်းကောင်း၊ ဝိနည်းကိုလည်းကောင်း၊ အဆုံးအမတော်ကိုလည်းကောင်း၊ အကြောင်းအထောက်အပံ့ပြု၍ လူ၊ နတ်၊ နိဗ္ဗာန် သုံးတန်သော ချမ်းသာတို့ကို ရကြကုန်၏။

မင်းမြတ်-ဤအကြောင်းဖြင့်လည်း ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူသော၊ သာယာသည်သာဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားအား ပြုအပ်သော ကျေးဇူးသည် မမြဲ၊ အကျိုးရှိ၏။

မင်းမြတ်-အနာဂတ်ကာလ၌ဖြစ်ပေါ်လတ္တံ့သော သင်မင်းမြတ်ပြဆိုသော အကြောင်းအရာကို မြင်လည်း မြင်းတင်မူခဲ့ပါသည်။ ဟောလည်း ဟောတော်မူခဲ့ပါ၏။ မှာဆိုလည်း မှာဆိုခဲ့ပါ၏။ ပြောကြားလည်း ပြောကြားတော်မူခဲ့ပါ၏။

“အာနန္ဒာ...တရားစက်ဝန်းတော်များသည် ဟောကြားသော ဆရာ (ဘုရား) မှ ကင်းကွာခဲ့လေပြီ။ ငါတို့ဆရာ (ဘုရား) သည် မရှိတော့ပြီဟု သင်တို့အား ဤသို့သောထင်မှတ်ခြင်း ဖြစ်သော်လည်း ဖြစ်ရာ၏။ အာနန္ဒာ...ဤအရာကို ဤသို့မထင်မှတ်သင့်၊ ငါဟောကြား ပညတ်ထားသော တရားတော်များနှင့် ဝိနည်းတော်များသည် ငါကွယ်လွန်သောအခါ၌ သင်တို့၏ ဆရာ (ဘုရား) ပင် ဖြစ်ပေ၏” ဟု ဟောတော်မူ၏။

ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူပြီးသော၊ သာယာတော်မမူသော မြတ်စွာဘုရားအား ပြုအပ်သော ကျေးဇူးသည် မြဲ၏။ အကျိုးမရှိဟူသော ထိုတိတ္ထိတို့၏စကားသည် မှားယွင်း၏။ မမှန်မကန်

ချွတ်ယွင်း၏။ ချော်ချွတ်၏။ ဆန့်ကျင်၏။ ဖောက်ပြန်၏။ ဆင်းရဲတို့ကို ပေးတတ်၏။ ဆင်းရဲသော အကျိုးရှိ၏။ အပါယ်သို့ လွှားကြောင်းဖြစ်၏။ (ဓမ္မန္တရာယ်) ဖြစ်၏။

မင်းမြတ်...အခြားအကြောင်းတစ်မျိုးကိုလည်း နာဦးသော၊ မင်းမြတ်-ဤမြေကြီးသည် “ငါ့၌ မျိုးစေ့အားလုံးတို့ကို ပေါက်ရောက်စေကုန်” ဟု သာယာသလော၊ အရှင်ဘုရား... မသာယာပါ။ မင်းမြတ်...သာယာခြင်းမရှိသော်လည်း ထိုမျိုးစေ့တို့သည် မြေကြီး၌ ကောင်းစွာ ပေါက်ပွားကုန်လျက် တည်နိုင်သော ပင်စည်အနှစ်ရှိကုန်၍ အခက် ကြီး ငယ် ကျယ်ပြန့်ပွားစီး ကုန်လျက် အပွင့်အသီးတို့ကို အဘယ်ကြောင့် ဆောင်ကုန်သနည်း။

အရှင်ဘုရား—မြေကြီးသည် သာယာခြင်း မရှိပါသော်လည်း ထိုမျိုးစေ့တို့၏ တည်ရာ ဖြစ်ပါ၏။ ပေါက်ရောက်စည်ပင်ပြန့်ပွားခြင်းငှာ အကြောင်းအထောက်အပံ့ ခိုပေးပါ၏။ ထိုမျိုးစေ့တို့သည် မြေကြီးတည်းဟူသော တည်ရာကို မှီ၍ ထိုအကြောင်း အထောက်အပံ့ဖြင့် ကောင်းစွာ ပေါက်ရောက် စည်ပင်ပြန့်ပွားကုန်လျက် သန့်စွမ်းသော အမြစ်တို့ဖြင့် ထွေးယှက် ကုန်လျက် တည်နိုင်သော ပင်စည် အနှစ်ရှိကုန်၍ အခက် ကြီးငယ် ကျယ်ပြန့် ပွားစီးကုန်လျက် အပွင့်အသီးတို့ကို ဆောင်ပါကုန်၏။ မင်းမြတ်...ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ထိုတိတ္ထိတို့သည် “သာယာခြင်း ကင်းသော မြက်စွာဘုရားအား ပြုအပ်သော ကျေးဇူးသည် မြဲ၏။ အကျိုးမရှိ” ဟု အကယ်၍ ဆိုကုန်အံ့။ ဤသို့ဆိုမှု တိတ္ထိတို့သည် မိမိတို့ အယူဝါဒ၌ ပျက်စီးကုန်၏။ ပုတ်ခတ်ကုန်၏။ ဆန့်ကျင်ကုန်၏။

မင်းမြတ်...မြေကြီးကဲ့သို့၊ ထို့အတူ ပူဇော်အထူးကိုခံတော်မူထိုက်သော (သစ္စာလေးပါး တရားတို့ကို ကိုယ်တိုင် မှန်စွာသိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို ဗုဒ္ဓ ခေါ်၏။ မြေကြီးသည် တစ်စုံတစ်ခုသော ဝတ္ထုကိုမျှ သာယာသကဲ့သို့ ထို့အတူ မြတ်စွာဘုရားသည် တစ်စုံတစ်ခုသော ဝတ္ထုကိုမျှ သာယာတော်မမူ၊ ထိုမျိုးစေ့တို့သည် မြေကြီးတည်မှီ၍ ပေါက်ပွားကုန်လျက် သန့်စွမ်းသော အမြစ်တို့ဖြင့် ထွေးယှက်ကုန်လျက် တည်နိုင်သော ပင်စည်အနှစ်ရှိကုန်၍ အခက် ကြီးငယ် ကျယ်ပြန့်ပွားစီးကုန်လျက် အပွင့်အသီးကို ဆောင်ကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ နတ် လူတို့ သည် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူပြီးသော၊ မသာယာသည်သာဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ခေတ်တော် တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဉာဏ်တော်ရတနာတို့ကိုလည်းကောင်း၊ မှီ၍ မြဲစွာသော ကုသိုလ်တည်းဟူ သော အမြစ်၌ တည်ကုန်လျက် သမာဓိဟူသော ပင်စည်၊ တရားဟူသော၊ အနှစ် သီလဟူသော အကိုင်းအခက်တို့ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်ပြန့်ပွားကုန်၍ ဝိမုတ္တိဟူသော အပွင့်၊ မဂ်ဟူသော အသီး တို့ကို ပွင့်သီးကုန်၏။ မင်းမြတ်-ဤအကြောင်းဖြင့်လည်း ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူပြီးသော သာယာ ခြင်း ရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားအား ပြုအပ်သော ကျေးဇူးသည် မမြဲ၊ အကျိုးမရှိ။

မင်းမြတ်-ထို့ ထက်အလွန်အခြားအကြောင်းတစ်မျိုးကိုလည်း နာယူမှတ်သားဦးလော့၊ ကုလားအုပ်၊ နွား၊ မြည်း၊ ဆိတ်၊ သမင်၊ လူတို့သည် (မိမိတို့၏) ဝမ်းတွင်း၌ ပိုးမျိုးတို့၏ ဖြစ်ခြင်းကို သာယာကုန်သလော၊ အရှင်ဘုရား မသာယာပါ၊ မင်းမြတ် ထိုသို့ မသာယာပါ ပဲလျက် ထိုပိုးမျိုးတို့သည် သာယာခြင်းမရှိကုန်သေစ ထိုသတ္တဝါတို့၏ ဝမ်း၌ ကောင်းစွာ ဖြစ်ကုန်၍ များစွာသော သား မြေး ရှိကုန်လျက် ပြန့်ပွားခြင်းသို့ အဘယ်ကြောင့် ရောက်ကုန် သနည်း။

အရှင်ဘုရား မကောင်းမှု ကံ၏ အားကြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် မသာယာသည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော ထိုသတ္တဝါတို့၏ ဝမ်းထဲ၌ ပိုးမျိုးတို့သည် ကောင်းစွာ ဖြစ်ကုန်၍ များစွာသော သား မြေး ရှိကုန်လျက် ပြန့်ပွားခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ မင်းမြတ် ဤအတူသာလျှင် ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူပြီးသော မသာယာသည်သာလျှင် ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ ဓာတ်တော်၏ လည်းကောင်း၊ ဉာဏ်တော်အာရုံ၏လည်းကောင်း၊ အားကောင်းသည့်အဖြစ်ကြောင့် မြတ်စွာ ဘုရား၌ပြုအပ်သော ကျေးဇူးသည် မမြုံ အကျိုးရှိ၏။

မင်းမြတ် ဤအကြောင်းမှ ထို့ထက် အလွန် အခြားအကြောင်းတစ်မျိုးကိုလည်း နာဦး လော့၊ မင်းမြတ်လူတို့သည် ကိုယ်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော ရောဂါအမျိုးမျိုးတို့ကို သာယာ ကုန်သလော၊ အရှင်ဘုရား မသာယာပါကုန်၊ မင်းမြတ် ထိုရောဂါတို့သည် သာယာခြင်း မရှိကုန်သော လူတို့၏ ကိုယ်၌ အဘယ်ကြောင့် ဖြစ်ကုန်သနည်း၊ အရှင်ဘုရား ရှေးကပြုခဲ့ သော မဆောင်းမှု ‘ဒုစရိုက်’ကြောင့်ဖြစ်ပါကုန်၏။ မင်းမြတ် ရှေးဘဝကပြုခဲ့သော အကုသိုလ် ကံသည် ဤဘဝ၌ ခံစားအပ်သည်ဖြစ်အံ့၊ မင်းမြတ်သို့ဖြစ်မှု ရှေးပြုအပ်သည့် မူသည်ဖြစ်သော ဤဘဝ၌ ပြုအပ်သည်လည်းဖြစ်သော ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံသည် မမြုံ အကျိုးရှိ၏။ မင်းမြတ် ဤအကြောင်းဖြင့်လည်း ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူပြီးသော မသာယာသည်သာလျှင် ဖြစ် သော မြတ်စွာဘုရား အား ပြုအပ်သော ကျေးဇူးသည် မမြုံ အကျိုးရှိ၏။

မင်းမြတ် နန္ဒကမည်သော ဘီလူးသည် သာရိပုတ္တရာမထေရ်ကို ပြစ်မှားမိသောကြောင့် မြေမျိုခံရလေ၏ဟု သင်မင်းမြတ် ကြား ဖူး သ လော့၊ အရှင်ဘုရား ကြားဖူးပါ၏။ ဤအကြောင်းသည် လောက၌ ထင်ရှားပါ၏။ မင်းမြတ် သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည် နန္ဒကဘီလူး မြေမျိုခံရသည်ကို သာယာသလော၊ ‘အရှင်ဘုရား၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် သူတစ်ပါး ဆင်းရဲခြင်းကို မသေယာနိုင်ပါ။ ရှင်သာရိပုတ္တရာသည် အမျက်ထွက်ခြင်း၏ အကြောင်းရင်းကို အကြောင်းမဲ့ ပယ်နှုတ်ပြီး ဖြစ်ပေ၏။’ မင်းမြတ် အရှင်သာရိပုတ္တရာက မသာယာပါလျက် နန္ဒက ဘီလူးသည် အဘယ်ကြောင့် မြေမျိုခံရပါသနည်း’ အရှင်ဘုရား အကုသိုလ်ကံ အားကြီးလှ

သောကြောင့် မြေမျိုခံရခြင်း ဖြစ်ပေ၏။ မင်းမြတ် အကုသိုလ်ကံ အားကြီးခြင်းကြောင့် နန္ဒက
ဘိလူးသည် မြေမျိုခံရသည်ဖြစ်အံ့။ ဤသို့ဖြစ်သော် မသာယာသော အရှင်သာရိပုတ္တရာ
အားလည်း ပြုအပ်သော ပြစ်မှားမှုသည် မမြဲအကျိုးရှိ၏။ မင်းမြတ်သို့ဖြစ်လျှင် အကုသိုလ်ကံ
အားကြီးခြင်းကြောင့် မသာယာသောသူအား ပြုအပ်သော ပြစ်မှားမှုသည် မမြဲအပြစ်ရှိ၏။
မင်းမြတ် ဤမှ ပြန်သောအားဖြင့်လည်း ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူပြီးသော မသာယာသည်သာလျှင်
ဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားအား ပြုအပ်သော ကျေးဇူးသည် မမြဲအကျိုးရှိ၏။

မင်းမြတ် မျက်မှောက်တဝဉ္စ မြေမျိုခံရသတို့သည် အဘယ်မျှလောက် ရှိကုန်သနည်း
အရှင်ဘုရား။ စိဉ္ဇခဏဝိကာသည်သော မိန်းမတစ်ဦး၊ သာကီဝင် မင်းမျိုးဖြစ်သော သုပ္ပဗုဒ္ဓ
မင်းသည်တစ်ဦး၊ ဒေဝဒုတ်ထေရ်သည်တစ်ဦး၊ နန္ဒကမည်သော ဘိလူးလည်း တစ်ဦး၊
နန္ဒမည်သော သူဌေးသာ၊ လူလင်လည်းတစ်ဦး၊ ဤငါးဦးတို့ပါးတည်း။ မင်းမြတ် ထို
ငါးဦးတို့သည် အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်၌ ပြစ်မှားကုန်ကြသနည်း။ အရှင် ဘုရား မြတ်စွာဘုရား၌
လည်းကောင်း၊ တပည့် သာဝက တို့၌လည်းကောင်း ပြစ်မှား ကုန်ပါ၏။ မင်းမြတ်
မြတ်စွာဘုရား သည်လည်းကောင်း၊ တပည့် သာဝကတို့ သည်လည်းကောင်း၊ ဤသို့တို့၏
မြေမျိုခံရခြင်းကို သာယာကုန်သလောအရှင်ဘုရား၊ မသာယာပါကုန်။ မင်းမြတ်သို့ဖြစ်လျှင်
ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူပြီးသော မသာယာသည်သာလျှင်ဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားအား ပြုအပ်
သောကျေးဇူးသည် မမြဲ အကျိုးရှိ၏ဟု (မိန့်တော်မူ၏)။ အရှင်ဘုရားနာဂသန အမေး
ပြဿနာကို ကောင်းစွာသိစေဟော်မူအပ်ပြီ။ မပေါ်ခက်ခဲနက်နဲသည်ကို ပေါ်လွင်စေောင်
ပြုအပ်ပါပြီ။ ဂိုဏ်းတို့ထွတ်ထီးကြီးမြတ်သတို့ထက် အလွန်မြတ်သော အရှင်ဘုရားသို့ ကပ်
ရောက်ရပါသောကြောင့် တစ်ပါးသောအယူတို့သည် ပြေပျောက်ပျက်စီးကုန်ပါပြီ။ မကောင်း
သောအယူတို့သည် အကျိုးပျက်ပြားကုန်ပါပြီ။ မကောင်းသော အယူရှိသော တို့တို့တို့သည်
အရောင်အဝါမရှိဖြစ်ပါကုန်ပြီဘုရားဟု လျှောက်တားတော်မူရလေသည်။ ကျွန်တော်သည်
ဤကဲ့သို့ဖော်ပြနေခြင်းမှာ အခြား အကြောင်းကြောင့်မဟုတ်။ ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ
ဘာဝနာတစ်ခုခုကိုမပြုလုပ်ခင်မှာ ယုံကြည်ခြင်းသဒ္ဓါတရားပေါ်လာပြီး ယုံကြည်ချက်အပြည့်
အဝဖြင့် ပြုလုပ်မှုသာ လုပ်သလောက်ခရီးရောက်ပြီး အကျိုးတရားကို ပိုမို ခံစားရမည်ဖြစ်ပါ
သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာလူမျိုးတို့၏ ယုံကြည်ခြင်းဆိုသည်မှာလည်း ကံ-ကံ၏ အကျိုးကို
ယုံကြည်ခြင်းပင်ဖြစ်လေသည်။ ကောင်းသော ကုသိုလ်ကံကိုပြုလုပ်လျှင်ကောင်းကျိုးပေးမည်။
မကောင်းသောအကုသိုလ် ဒုစရိုက်ကိုလုပ်လျှင် မကောင်းကျိုးပေးမည်ဆိုတာကို တစ်ထပ်ချ
ယုံကြည်ခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ ပြီးခဲ့တဲ့ ဥပမာတွေထက် ထင်ရှားတာများကို တင်ပြပါ
ဦးမည်။

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားသခင်လက်ထက်တော်အခါက တန်ခိုးအရာတွင် အလွန်ထင်ရှားကျော်ကြားပြီး အမြတ်ဆုံး ဘေဒင် ရထားတော်မူသော အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန် ရဟန္တာကိုယ်တော်ကြီးသည် တစ်ခါကတစ်ဘဝတွင် ဇနီးသည်မိန်းမယုတ်၏ကုန်းချောမှုကြောင့် မိအိုဖအိုတို့ရိုက်ပုတ်ညှဉ်ဆဲမိခဲ့သောအကုသိုလ်ကံအကျိုးဆက်သည် ရဟန္တာဘဝတွင် မနာလိုသော တို့တို့တို့က ငွေပေးပြီး ခိုင်းစေသောကြောင့် မိုက်မဲသော ခိုးသားငါးရာတို့၏ ဝိုင်းဝန်းရိုက်ပုတ်ခြင်းကိုခံရ၍ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခဲ့ရလေသည်။

(ဤနေရာတွင် ပြုလုပ်ခဲ့ပြီးသော အကုသိုလ်ကံက အားကြီးသောကြောင့် ဈာန်တန်ခိုးစွမ်းအားဖြင့် မတားဆီးနိုင်ခြင်းကို သတိပြုထိုက်ပေသည်။)

အကုသိုလ်ကံတို့၏ အကျိုးဆက်သည် လူရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုပင် မဆိုထားနှင့် အဘူဓဋ္ဌိကြီးမြတ်တော်မူသော ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးပင့်လျှင် ဝိပါက်တော် (၁၂) ပါး ခံစားရသေး၏။

ဝိပါက်တော် ၁၂-ပါး

၁။ ကဿပဘုရားရှင် ပွင့်တော်မူသောအခါ ဂေါတမဘုရား အလောင်းတော်သည် ဇောတိပါလပုဏ္ဏားလုလင်ဖြစ်၍ ဇောတိမာန်ကြီးသဖြင့် ဘုရားကိုကြည်ညိုမှုမှန်း မသိဘဲ ငါသာ ဘုရားဖြစ်မည်မှန်လျှင် ခြောက်နှစ်ပင် ဒုက္ကရစရိယာ ကျင့်သေး၏ဟု ရှုတ်ချ ပြောဆိုမိသောကြောင့် တကယ်ပင် ခြောက်နှစ်လုံးလုံး ဒုက္ကရစရိယာကျင့်တော်မူရလေသည်။

၂။ ဘုရားအလောင်းတော်သည် မုနာဠိ အမည်ရှိသော သေသောကကြီး ဘဝတွင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတစ်ပါးအား ဤအရှင်သည် အဘယ်မှာလျှင် မြတ်သောကိုယ်ကျင့်တရားရှိအံ့နည်းဟု ကဲ့ရဲ့စွပ်စွဲဆဲရေးပြောဆိုမိသောကြောင့် ဘုရားဖြစ်တော်မူသောအခါ၌ ပရိသတ်အလယ်တွင် စိဉ္ဇမာဏဝိကာမည်သော မိန်းမယုတ်၏ အစွပ်အစွဲကို ခံရလေသည်။

၃။ အထက်ပါ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအား တစ်ကြိမ်သာ မဟုတ် နောက်တစ်ကြိမ်တွင်လည်း ငါ့ရှင်ဒုဿီလ-ကံမချမ်းသာကို ဆိတ်ကွယ်ရာ ဘောအုပ်တစ်ခု၌ ခံစားပြီးလျှင် သူတော်ကောင်းယောင်ဆောင်၍ လှည့်ပြန်သလောဟု ဆဲရေးပြောဆိုမိသောကြောင့် ဘုရား ဖြစ်တော်မူသောအခါတွင် သုန္ဒရီပရိဗိုဇ်မ၏ စွပ်စွဲပြောဆိုခြင်းကို ခံရလေသည်။

၄။ ဘုရားအလောင်းတော်သည် ဈာန်သမာပိတ်ရပြီးသော ရသေ့တစ်ဦးကို ပြည်သူများက ပူဇော်ကြကုန်သော် မနာလိုသောစိတ်ဖြင့် မိန်းမတစ်ဦးအား ထိုရသေ့နှင့် အရာဝင်

စေပြီးလျှင် ကံမဂုဏ်ယှက်တင်ကြောင်း သီလမစင်ကြယ်ကြောင်း မကောင်းသတင်း ဖြစ်စေ၍ မိမိ၏တပည့်တို့ဖြင့် များစွာရှုတ်ချဆဲခရီးစေ၏။ ဤမကောင်းမှုကြောင့် ဘုရားဖြစ်သောအခါ တိတ္ထိတို့က မနာလိုပြီး သုန္ဒရီပရိပိုင်မအံ့သး သတ်၍ အလောင်းကို ဘုရားကျောင်းတော်အနီး ချုပ်ကြား၌ပစ်သားစေ၏။ နံနက်ရောက်သော် သုန္ဒရီပရိပိုင်မ ပျောက်တယ်ဆိုပြီး သတင်းလွှင့်၍ လိုက်ကြရာ အလောင်းကို ဘုရားကျောင်းအနီးမှရှာဖွေတွေ့ရှိသဖြင့် ဘုရားနှင့်သံဃာတော်တို့ အပေါ် မင်းနှင့် ပြည်သူတို့ ယုံမှားတွေးတောဖွယ်ဖြစ်ခြင်း ခံရလေသည်။

၅။ လွန်ခဲ့ပြီးသောဘဝတစ်ခုတွင် ညီဝမ်းကွဲတော်သူတစ်ယောက်နှင့် စည်းစိမ်ဥစ္စာနှင့် ပတ်သက်ပြီး ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားကြရာ ညီငယ်ကို လှည့်ပတ်ခေါ်ယူ၍ ထောင်ချောက်၌ ကျောက် ဖြင့် ထုခဲဖူးသော မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံကြောင့် ဘုရားဖြစ်တော်မူသောအခါ ဝေဘာရ တောင်းခြင်း၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် ဒေဝဒုတ်က သတ်လိုသောကြောင့် တောင်ထိပ်မှ ကျောက်တုံးနှင့် လှိမ့်ချခြင်းကို ခံရသော်လည်း ဘုရားဘုန်းတော်ကြောင့် ခြေမခတ်ကိုသာ ထိခိုက်ခြင်းခံရလေသည်။

၆။ အထက်ပါ ဒဏ်ရာကြောင့် ခြေမတော်တွင် 'သွေးစိမ်း တည်ရခြင်းမှာလည်း တစ်ဘဝက ငယ်သောအရွယ်တွင် ဆွမ်းခံကြွလာသော အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓတစ်ပါးအား ရှင်မြူး လိုသောစိတ်ဖြင့် ကျောက်ခဲနှင့်ပစ်ခဲရာ ခြေမတော်တွင်ထိ၍ ပြင်းထန်စွာ နာကျင်စေခဲ့သော မကောင်းမှုကံကြောင့် ယခုဘဝတွင် ဒေဝဒုတ်၏ လက်ချက်ဖြင့် ခြေမတော်တွင် သွေးစိမ်း တည်ရလေသည်။

၇။ ဘုရားအလောင်းတော်သည် ပဒေသရာဇ်မင်းဖြစ်စဉ် သေရည်ကို သောက်စား၍ မူးယစ်နေသောအခါ အပြစ်မဲ့သူ တစ်ယောက်အား ခေးဖြင့် မွမ်းခဲဖူးသော မကောင်းမှု ကံကြောင့် ယခုဘဝတွင် သွေးစိမ်းတည်နေသော ခြေမတော်အား ဆရာဇိဝက၏ ခေးဖြင့်ခဲ၍ ကုသခြင်းကို ခံရလေသည်။

၈။ အလောင်းတော်သည် မင်း၏ ဆင်ထိန်းအမျိုး၌ဖြစ်၍ ဆင်စီးပြီးလှည့်လည်ရာတွင် အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဘစ်ပါးကိုမြင်သောအခါ အရှင်ဘုရား ရှောင်လော့ 'ရှောင်လော့' ဟု ဆို၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သည် ဆွမ်းခံနေခိုက်ဖြစ်၍ ဖြည်းဖြည်းသာသာ သွားသည်ကို မလေးမစားပြုရာ သလောဘ ဒေါသစိတ်ဖြစ်၍ ချွန်းဖွင့်ကာဆင်ဖြင့်လိုက် ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါသည်လည်းကောင်း၊ ဆင် သို့ ဓမ္မာန်ဖြင့်တက်ပေးလေသည်။ ဤမကောင်းမှုကံကြောင့် ဘုရားဖြစ်တော်မူသောအခါ နာဠာ ဂီရိဆင်ဖြင့် အတိုက်ခံရလေသည်။

၉။ အလောင်းတော်သည် တံငါရွာ တစ်ရွာ၌ ဆင်းရဲသား ဖြစ်ခဲ့၍ တံငါများ လုပ်ကိုင်ရာသို့ သွားပြီးလျှင် ငါးမိ၍ရိုက်သောအခါ ဦးခေါင်းကိုရိုက်မှ သေလွယ်သည်ဟု နည်းပေး၍ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာရှိခဲ့ဖူးသောကြောင့် ဘုရားဖြစ်တော်မူသောအခါ ရံဖန်ရံခါ ခေါင်းခဲရလေသည်။

၁၀။ ဘုရားအလောင်းတော်သည် ဖိုဿဘုရား ပွင့်တော်မူသောအခါ သဒ္ဓါတရား မရှိသော အမျိုး၌ဖြစ်၍ ဘုရားသခင်နှင့်တကွသော သံဃာတော်တို့အား ပြည်သူတို့ ကြည်ဖြူကြ သည်ကို မြင်လျှင် ငြူစူသောစိတ်ရှိ၍ “ငါ့ရှင်တို့ကား အလုပ်မလုပ်သော လူပျင်းဘေ့ ဖြစ်၍ မုဒယာထမင်းနှင့်သာလျော်၏”ဟု ပြောဆိုသော မကောင်းမှုကြောင့် ဝေရဉ္စ တိုင်းတွင် ဝါကပ်တော်မူသောအခါ အလွန်ရှားပါးလှ၍ ကြမ်းကြုတ်သော မုဒယာဆွမ်းကိုသာ ဘုန်း ပေးရလေသည်။

၁၁။ ဘုရားအလောင်းတော်သည် ဗာရာဏသီပြည်တွင် “ဝါမန” အမည် ရှိသော သူကြွယ်ဘဝတွင် ခွန်အားအလွန်ကြီး၏။ တစ်နေ့တွင် မင်း၏လက်ပမ်းသည် ‘မလ္လ’နှင့် ယှဉ်ပြိုင် ထိုးသတ်ပြီး ကြောရိုးဆက်များတွင် ပြုတ်၍ မသေရုံသာ ကြွင်းစေခဲ့သည်။ ဤကောင်းမှု ကြောင့် ဘုရားဖြစ်တော်မူသောအခါတွင် ကျောက်ကုန်းတော်နာရလေသည်။

၁၂။ ဘုရားအလောင်းတော်သည် ဆေးဆရာဖြစ်ခဲ့စဉ် တစ်ဦးသော သူဌေးသား၏ ရောဂါကို ကုသပျောက်ကင်းသွားသော်လည်း သူဌေးသားက ဆေးခပေးရမည်ကို ကြောက် သောကြောင့် “ရောဂါမသက်သာ”ဟု ဆိုသဖြင့် ဒေါသစိတ်ဝင်ပြီး ဝမ်းလားသောဆေးကို ပေးခဲ့သဖြင့် လူနာသေရလေသည်။ ဤမကောင်းသော အကုသိုလ်ကံကြောင့် မြတ်စွာဘုရား ဘဝတွင်လည်း ဝမ်းဘော်လားခြင်းခံရ၍ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုရလေသည်။ (အပါဒါန်အဋ္ဌကထာ)

အထက်ပါဖြစ်စဉ်များကိုကြည့်တဲ့အခါမှာ အကြောင်းကံ၊ အကျိုးကံနှင့်ကံအကျိုးဆက် ဝိပါက်တို့သည် မိမိပြုလုပ်ခဲ့သော ကံအကြောင်းတရားတို့နှင့် တစ်ထပ်တည်း၊ တစ်ပုံစံချင်း မတူကြသော်လည်း ခပ်ဆင်ဆင်တူနေသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ ထိုနည်းအတူ ကောင်းမှုကုသိုလ် ပြုလုပ်လျှင်လည်း ခပ်ဆင်ဆင်တူနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ရသေ့၊ ရဟန်းတို့ကိုဆေးလှူ၍ ပြုစုပေးခဲ့သောကောင်းမှုကုသိုလ်ကံကြောင့် အနာ ရောဂါမရှိဘဲ အနာမဲ့သူရှင်ဗာကူဖြစ်ရခြင်း။

ပျားရည်ဆွမ်းလှူပြီး ဆုတောင်းခဲ့ဖူးသော ကောင်းမှုကံကြောင့် လာဘ်အရာတွင် တေဒဂ်ရ၍ လာဘ်မင်းသခင် အရှင်သီလဝီရဖြစ်ခြင်း၊ ခြုံစောင်အကြမ်းလေးတစ်ထည်ကို မြတ်စွာ

တရားသခင်အား လှူဒါန်းလိုက်သောကြောင့် ပဿေဒိကောသလမင်း၏ ရွှေ၊ ငွေ၊ ရတနာနှင့် ပိုးဖွဲကတ္တီပါဝတ်စုံတို့ကို လက်ငင်းချရှိသွားသော ဆန္ဒပူဇော်တို့ဖြစ်လေသည်။

ဤဒါနခန်းနှင့်ပတ်သက်၍ စာရေးသားနေချိန်မှာဆိုလျှင် သာသနိကအဆောက်အအုံ တွေဟာ တိုင်း၊ ပြည်နယ်၊ မြို့ရွာအလိုက် ပြုပြင်ကြ၊ အားဖြည့်မမ်းမံကြ၊ အသစ်ဆောက်လုပ် ကြနှင့် ကုသိုလ်ရှင်များကလည်း လှူကြမစဲတဖွဲ့စွဲ၊ ဆရာတော် သံဃာတော် တွေကလည်း ရောက်ချ၊ သာဓုအနုမောဒနာ၊ တရားတွေဟောပြောနေကြတာဟာ အလွန်ဝမ်းသာစရာပီတိဖြစ် စရာကောင်းပါတယ်။ သာဓုသည်း ခေါ်ဆိုထိုက်ပါပေတယ်။ ရောက်ချ တရားပွဲ တစ်ပွဲမှာ ဆရာတော်အရှင်ဝိမိတ္တသာရာဘိဝံသက ဒါနငါးမျိုးအကြောင်းနှင့် လှူတဲ့အခါမှာ စေတနာ သုံးတန်မကွက်ဖို့ အရေးကြီးကြောင်း တရားတစ်ပုဒ် ဟောကြားချီးမြှင့်ခဲ့ပါတယ်။ တရား အတိုချုပ်ကတော့ ဂေါတမဘုရားသခင်နှင့် ကောသလမင်းတို့ဟာ အသက်ချင်း တူညီကြ၍ ခင်မင်ရင်းနှီးခဲ့ကြသောကြောင့် ကောသလမင်းဟာ မြတ်စွာဘုရားကျောင်းတော်သို့ မကြာ မကြာသွားရောက်ပြီး ဖူးမျှော်ကြည်ညိုလေ့ရှိတယ်တဲ့။ တစ်ခါမှာတော့ ခုနစ်ရက်လောက်မလာ ရောက်၍ မြတ်စွာဘုရားက မေးမြန်းရာ၊ ကောသလမင်းက စာပည့်တော်သည် အမေ့စား အမေ့ခံမှကျန်ရစ်ခဲ့သည့် အလွန်ချမ်းသာကြွယ်ဝသော သူဌေးတစ်ဦးသာဆုံးသွားသဖြင့် သူ၏ ကျန်ရစ်ခဲ့သော ပစ္စည်းဥစ္စာ ရတနာများကိုဘဏ္ဍာတော်အဖြစ် စာရင်းလုပ်ပြီး သိမ်းဆည်း နေရသောကြောင့် ခုနစ်ရက်လုံးလုံးကြာမြင့်ပြီး မလာနိုင်ခြင်းဖြစ်ပါသည်ဘုရား။ အဲဒီသူဌေး ဟာ မကုန်နိုင် မခန်းနိုင်ဇောငံချမ်းသာနေပြီး၊ သူဝတ်တော့ လျှော်ကြမ်းလုံချည်၊ စားတော့ ဆန်ကွဲပြုတ်၊ သောက်တော့ ဆန်ပုန်းရည်ကိုသာ သောက်ပါတယ်။ အဲဒါဘယ်လိုအကြောင်း ကြောင့်ဆိုတာကို တပည့်တော်သိလိုပါတယ်ဘုရားလို့ လျှောက်ထားမေးမြန်းတဲ့အခါ မြတ်စွာ ဘုရားက အဲဒီသူဌေးသားဟာ လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ဘဝက လမ်းခရီးမှာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ တစ်ပါးကို တွေ့၍ ကြည်ညိုပြီး ဆွမ်းအလှူငှာ အိမ်ကိုပင့်ခဲ့ပြီး သူကတော့ တစ်နေရာကို ထွက်သွား တယ်။

သူလည်း ပြန်လာတော့ လမ်းခုလတ်မှာပဲ ဆွမ်းအလှူခံပြီး ပြန်လာတဲ့ စောစောက ပစ္စေကဗုဒ္ဓါကို ပြန်တွေ့၍ သပိတ်ကိုဖွင့်ကြည့်ရာ အလွန်ကောင်းမြတ်သော ဘောဇဉ်ခဲဖွယ် များကို တွေ့သဖြင့် ‘‘အို....ကောင်းလှပါတကား၊ ဒီဟာတွေကိုသာ ငါ့အလုပ်သမား တွေကို ကြွေးလို့ပေးရရင်တော့ အရသာတွေပြီး အလုပ်ကိုဆက်ထမ်းပိုး တိုးလို့လုပ်ကြမှာပဲ’’ လို့တွေးမိပြီး စေတနာကွက်၊ သဒ္ဓါတရားပျက်ခဲ့သောကြောင့် ယခုဘဝတွင် သူ့မှာပုဗ္ဗစေတနာ၊ မုဉ္ဇေစေတနာနှစ်ပါးကြောင့် အလွန်အမင်း ချမ်းသာသော်လည်း ပရစေတနာ ကွက်ခဲ့သော

ကြောင့် အကောင်းဆိုသော စားဖွယ်သောက်ဖွယ်များကို အကောင်းမထင် အရသာမတွေ့
မစားလိုဘဲ ဆန်ကွဲထမင်းနှင့် ဆန်ပုန်းရည်ကျမှ အရသာတွေ့ပြီး တဝကြီးစားသောက်ရတယ်။
ပိုး၊ ဖွဲ၊ ကတ္တီပါစများကိုလည်း အကောင်းမထင်ခဲ့ဘူး။ လျှော်ကြမ်းပုဆိုးကျမှ အကောင်း
ထင်ပြီး ဝတ်ဆင်နေရတဲ့အကြောင်း၊ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားခဲ့သည်ကို ဆရာတော်က
ရေစက်ချ တရားဟောရင်း ဆုံးမသွားသည်ကို မှတ်သား နာယူလိုက်မိပါသည်။ (ဆင်ဆင်
တူသော အကျိုးပင်ဖြစ်သတည်း)

စေတနာသဒ္ဓါတရားနှင့် ပတ်သက်ပြီး နောက်တစ်ခု တင်ပြလိုပါသေးသည်။

မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ကောလိယမြို့အနီးရှိ ကုဏ္ဍသဘတောအုပ်အတွင်း နေတာ
ကျောင်းတွင် အရှင်သဒ္ဓါပုတ္တရာနှင့် အရှင်မောဂ္ဂလဒန် အမှူးပြုသော သံဃာတော်များနှင့်
သီတင်းသုံးနေစဉ် ‘နေောင်အခါတွင် ထင်ရှားကျော်ကြား’ လာဘ်အရာတွင် တေဒဂ်ရတော်
မူမည့် အရှင်သီဝလိအား ဖွားမြင်တော်မူသည့်နေ့တွင်ပင် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး ဆွမ်းကြွေး
လှူဒါန်းရန်အတွက် မယ်တော် သုပ္ပဝါသာမင်းသမီးက ခင်ပွန်းဖြစ်သူ မဟာလိမင်းသားအား
မြတ်စွာဘုရားကို အပင့်ခိုင်းလိုက်ရာတွင် ဒါယကာတစ်ဦးက အလျင်ဦး၍ ဆွမ်းဖိုတ်ထား
ကြောင်းကို သိရှိသော်လည်း ဘုရားသခင်က ရွှေဉာဏ်တော်နှင့်ကြည့်ပြီး သဒ္ဓါသန္တာတော်
စည်ပင်ထွန်းကားရန် မြင်တော်မူလေသဖြင့် မဟာလိမင်းသား၏ ဆွမ်းဖိုတ်ကြားခြင်းကို
လက်ခံလိုက်ပြီး အရှင်မောဂ္ဂလဒန် လက်ခံထားသော ဒါယကာတစ်ဦး၏ ဆွမ်းကပ်ပွဲကို
ခုနစ်ရက် ရွှေဆိုင်းထားရန်အတွက် သွားရောက်ပြောဆိုရန် အရှင်မောဂ္ဂလဒန်အား တာဝန်
ပေးလိုက်လေသည်။

အရှင်မောဂ္ဂလဒန် ကိုယ်တော်သည် ဒါယကာအား သွားရောက်တွေ့ဆုံပြီး အကျိုး
အကြောင်းပြလျက် ဆွမ်းအလှူကို ခုနစ်ရက် ဆိုင်းငံ့ထားရန် ပြောကြားရာ ဒါယကာက
“အရှင်ဘုရား၊ ဘုရားရှင်၏ ဆန္ဒတော်အတိုင်း အလှူကို ဆိုင်းငံ့ထားပေးရန် တာဝန်မကြီး
ပါ။ သို့ပေမယ့် ဆိုင်းငံ့ထားရသည့် ရက်ပိုင်းအတွင်း၌ တပည့်တော်၏ ပစ္စည်းများကိုသော်
လည်းကောင်း၊ အသက်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ တပည့်တော်၏ စေတနာသဒ္ဓါတရားကိုသော်
လည်းကောင်း မပျက်စီးစေရပါဘူးဟု အရှင်မြတ် အာမဝန္တ ခံနိုင်ပါ၏လော” ဟု မေးရာ
အရှင်မောဂ္ဂလဒန် ကိုယ်တော်ကြီးက အလွယ်တကူတော့မဖြေ။ သင်္ခါရနယ်ပယ်ဖြစ်၍ တန်ခိုး
တော်နှင့် ဆင်ခြင်ပြီးမှ “ဤဆိုင်းငံ့ထားသော ရက်များအတွင်း ဒကာကြီး၏ ပစ္စည်းများ
မပျက်မယွင်းစေရပါဘူး၊ ဒကာကြီး၏အသက်လည်း မပျက်စီးစေရပါဘူးလို့ အာမဝန္တ ခံနိုင်ပါ
တယ် စေတနာသဒ္ဓါတရားကိုတော့ မပျက်စီးစေရပါဘူးလို့ အာမဝန္တ မခံနိုင်ပါဒကာကြီး”

လို့ ပြန်လည်မိန့်ကြားတော့မှ ဒါယကာကြီးတ “ကောင်းလှပါသည်အရှင်ဘုရား၊ အရှင်ဘုရားတို့သာ ကောင်းမွန်ချမ်းသာစွာ သီဝလိအိမ်သို့ ဆွမ်းစားကြတော်မူပါ။ တပည့်တော်၏ စေတနာ သဒ္ဓါတရားကို တပည့်တော်ပင် မပျက်စီး မတုန်တိုအောင်ကြိုးစား၍ စောင့်ထိန်းပါမည်ဘုရားလို့ ပြန်လည် လျှောက်ထားခဲ့ရကြောင်းကို မှတ်သားခဲ့ရပါသည်။ (စေတနာ သဒ္ဓါတရား အရေးကြီးပုံ ဖြစ်ပါသည်)

ထို့ကြောင့် လူဒါန်းသည့် နေရာတွင် သဒ္ဓါတစ်လုံးအခက်ဆုံး၊ တရားအားလျော်ရာတွင် သတိတစ်လုံး အသိဆုံး၏လို့ ဆရာတော်ကြီးများ မိန့်ကြားခဲ့ကြလေသည်။

သဒ္ဓါတရား

ဤသဒ္ဓါတရားနှင့် ပတ်သက်၍ ဤစာအုပ်၏ အစတွင် ရရှိခဲ့သော ဒုလ္လဘတရား ငါးပါး၌ ပါဝင်ပြီး ဖြစ်သော်လည်း အနည်းငယ် ထပ်မံ၍ တင်ပြလိုပါသည်။

သဒ္ဓါဆိုသည်မှာ

—

ယုံကြည်ခြင်း၊ ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ ရတနာမြတ် သုံးပါး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ယုံကြည်ခြင်းနှင့် ကံ၊ ကံ၏ အကျိုးကိုယုံကြည်ခြင်း။

အရှင်နာဂသေန၏ သဒ္ဓါကား

- (၁) ကြည်လင်ခြင်း၊ (၂) ကုသိုလ်အဖို့သို့ ပြေးဝင်ခြင်း လက္ခဏာရှိလို့ ဖြေဆိုပါသည်။
- (၂) ဘယ်ကဲ့သို့ ကြည်လင်သနည်း ဆိုသော် စကြဝတေးမင်းကြီး၏ ဓေကိုကြည်လင်စေတတ်သော ပတ္တမြားရတနာနှင့် တူလည်း။ နိဝရဏတရားတို့ ကြွနေစဉ် သဒ္ဓါတရား ပေါ်ပေါက်လာပါက နိဝရဏတို့ ကင်းကွာရသည်ဖြစ်၍ စိတ်၏ကြည်လင်သန့်ရှင်းခြင်း ဖြစ်လာသည်။
- (၃) ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သူတစ်ပါးတို့၏ ကိလေသမှ လွတ်မြောက်ပုံကို ရှုမြင်၍ သဒ္ဓါတရားဖြင့် အားကျကာ ဆဘက်ထမ်းပိုး

တိုး၍စီးဖြန်းအားထုတ်သဖြင့် မဂ်ဖိုလ်တို့သို့ ပြေး
ဝင်၏။ မရသေးသော မဂ်ဖိုလ်ကိုရခြင်းငှာ အား
ထုတ်၏။ ဤသို့လျှင် သဒ္ဓါသည် ကုသိုလ်အဖို့သို့
ပြေးဝင်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏လို့ ဖြေဆိုထားပါ
သည်။

အာဠာဝကဘိလူး၏ မေးခွန်း

ပြဿနာ (၈) ချက်မှ ပထမဆုံး (၁) အချက် မေးခွန်းမှာ “ ဤလောက
လူ့ပြည်မှာ ယောက်ျားတကာတို့၏ အဘယ်မည်သော ဥစ္စာသည် နှစ်လိုခြင်းကို ဖြစ်စေ
တတ်သော ဥစ္စာဖြစ်၍ အမြတ်ဆုံးဖြစ်သနည်း ” ဟု မေးမြန်းရာ မြတ်စွာဘုရားသခင်က
“ အာဠာဝက ဤလောက၌ ယောက်ျားတကာတို့၏ သဒ္ဓါတရားဟူသော ဥစ္စာသည်သာလျှင်
နှစ်လိုခြင်းကို ပြုတတ်သည်ဖြစ်၍ ဥစ္စာမြတ်မည်၏ ” လို့ ဖြေဆိုပါသည်။

အကျယ်ကိုဆိုသော် သဒ္ဓါတရားသည်ကား ‘ ချမ်းသာကြောင်း ကုသိုလ်ကံတည်းဟု
နှလုံးသွင်းသည်။ ကုသိုလ်ကံကြောင့် ချမ်းသာရာရသတည်းဟု ယုံကြည်စွာ နှလုံးသွင်းသည်။
ဤကဲ့သို့ ကံနှင့် ကံ၏အကျိုးကို နှလုံးသွင်းတာလည်း သဒ္ဓါ၊ ရတနာသုံးပါး၏ ကျေးဇူးကို
ယုံကြည်စွာ နှလုံးသွင်းသည်လည်း သဒ္ဓါ၊ ဤသို့ ယုံကြည်ခြင်း နှလုံးသွင်းခြင်းရှိမှသာလျှင်
‘ ဘုရား တရား သံဃာကို ဖူးမြင်ချင်၍ ဆည်းကပ်၏။ တရားနာချင်၍ ဆည်းကပ်၏။ မဟုန်မတို
သက်သက် လှူချင်သော နှလုံးရှိ၏။ ဤသို့ ဖူးမြင်ချင်သည်။ တရားနာချင်သည်။ လှူဒါန်းချင်
သည်။ ဤသုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော သူကိုသာလျှင် သဒ္ဓါတရားနှင့် ပြည့်စုံသည်ဟု ခေါ်ဆို၏။
ဤသဒ္ဓါတရားပေါ်သော ဥစ္စာသည်လျှင် နှစ်လိုခြင်းကို ပြုတတ်သည်ဖြစ်၍ ဥစ္စာမြတ်မည်၏။

အဘယ်ကြောင့် သဒ္ဓါကို ‘ ဥစ္စာမြတ် ’ ဟူသနည်းဟု မေးရာ၌ ခပ်သိမ်းသော ရတနာ
လစတ်သပ္ပကာကို ရသည်ထက် ရတနာသုံးပါးအား ကြည်ညိုသော သဒ္ဓါရတနာကို ရခြင်း
သည် အလွန်မြတ်သော လောဘကိုရသည်။ သဒ္ဓါတရားကိုပင် နှစ်လိုခြင်းကို ပြုတတ်သည့်ဥစ္စာ
မည်သည်ဖြစ်၍ ဥစ္စာမြတ်မည်သည်။

ခပ်သိမ်းသော ရတနာကား ကိုယ်နှင့်ကင်းကွာ၏။ သူ့ဟာဖြစ်လိုက်၊ ငါ့ဟာဖြစ်လိုက်
နှင့် မမြဲပေ။ တစ်ပါးသူနှင့် ဆက်ဆံ၏။ သဒ္ဓါတရားကား ကိုယ်နှင့်မကွာ တစ်ပါးသူနှင့်

မဆက်ဆံ၊ ကိုယ်ပိုင်သက်သက် မြတ်သောဥစ္စာဖြစ်၍ ဥစ္စာမြတ်မည်ပေသည်ဟု အာဠာဝက
ဘိလူးအား ဟောကြား၍ ဖြေဆိုတော်မူလေသည်။

အာဠာဝကဘိလူး၏ ဒုတိယ မေးခွန်းကတော့ ဤစာအုပ်၏ ဦးတည်ချက်နှင့် တိုက်ဆိုင်
နေ၍ ဆက်လက် ဖော်ပြပါဦးမည်။

‘အဘယ်မည်သော အကျင့်သည်လျှင် ကောင်းစွာ ကျင့်အပ်သည်ဖြစ်၍ ကိုယ်ချမ်းသာ
စိတ်ချမ်းသာကို ဆောင်ပေတတ်သနည်း’ဟု မေးမြန်းရာ မြတ်စွာဘုရားသခင်က ‘ကုသိုလ်
တရားဆယ်ပါး တရားသာလျှင် ကောင်းစွာ ကျင့်အပ်သည်ဖြစ်၍ ကိုယ်ချမ်းသာ နှလုံး
ချမ်းသာ နှစ်ပါးကို ပေးဆောင်ပေ၏’ဟု ဖြေဆိုတော်မူလေသည်။

ကုသိုလ်ဆယ်ပါး တရားဟူသည်ကား ကျွန်တော် ဖော်ပြခဲ့သော ပုညကြိယာဆယ်ပါး
ကုသိုလ်တရားပင် ဖြစ်လေသည်။

ဤကုသိုလ်တရား ဆယ်ပါးသာလျှင် ကောင်းစွာ ကျင့်အပ်သည်ဖြစ်၍ ကိုယ်၏ချမ်းသာ
နှလုံး၏ ချမ်းသာကို ဆောင်ပေတတ်၏ဟု ဆိုရာ၌ အလှူပေးခြင်းကုသိုလ်၊ သီလဆောက်တည်
ခြင်း ကုသိုလ်၊ ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းခြင်း ကုသိုလ် အစရှိသော ဆယ်ပါးသော ကုသိုလ်
တို့ကို မပြုလုပ်မီ၊ ပြုလုပ်ဆဲ၊ ပြုလုပ်ပြီး၊ အချိန်အခါ သုံးပါး၌ ကြည်လင် သန့်ရှင်းစွာ ဖြစ်
သည်ပင်လျှင် ကောင်းစွာ ကျင့်အပ်သည်မည်၏။ ဤသို့ သန့်ရှင်းစွာသော ကုသိုလ်တရား
ဆယ်ပါးသည်ကား လူချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာတည်းဟူ သော ချမ်းသာ
သုံးပါးကို ဆောင်တတ်၏။ ထို့ကြောင့် ကိုယ်ချမ်းသာ နှလုံးချမ်းသာကို ဆောင်ပေတတ်
သည်ဟု ဟောတော်မူလေသည်။

အာဠာဝက၏ နောက်ထပ်မေးခွန်းတစ်ခုကား- “အဘယ်သို့သော အကြောင်းကြောင့်
ဝဲဩဃကို ကူးနိုင်ရာသနည်း”ဟု မေးမြန်းရာ မြတ်စွာဘုရားက “သဒ္ဓါကြောင့် ဝဲဩဃကို
ကူးနိုင်၏”ဟု ဖြေဆိုတော်မူလေသည်။ သဒ္ဓါပြည့်ဝသောသူသာလျှင် သောတာပန်ဖြစ်၍
အယူမှားခြင်းပျောက်၏။ နိဗ္ဗာန်ကိုရောက်အောင် ကူးနိုင်၏ဟု ဆိုလိုပါသည်။

(ဒိဋ္ဌာသ = ဒွိဋ္ဌိဩဃ-ဝဲဩဃနှင့် အလားတူသော အယူမှား)

အထက်တွင် မြတ်စွာဘုရား သခင်၏ ဖြေဆို တော်မူချက်သည် နိဗ္ဗာန်ရောက်နိုင်သည်အထိ
ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဤသဒ္ဓါတရားသည် ဒုလ္လဘတရား ငါးပါး၊ လောကုတ္တရာ
သမ္မဒါတရား လေးပါး၊ သူတော်ကောင်းဥစ္စာ ခုနစ်ပါး၊ ဣန္ဒြေ ငါးပါး၊ သူတော်ဆောင်း
တရား ခုနစ်ပါး၊ ဗိုလ်ငါးပါး၊ ပဓာနိယဂံတရားငါးပါး စသည်စသည်တို့တွင် ပါဝင်နေသည်
ဖြစ်၏။

ဤသဒ္ဓါတရားအကြောင်းကို ဖော်ပြနေခြင်းမှာလည်း လောကီ၊ လောကုတ် အပဲလုပ်လုပ် ရှေးဦးစွာ ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါတရား ပြည့်ပြည့်ဝဝရှိပါမှ ကောင်းစွာ ခရီးရောက်အောင် မြင်နိုင် ပေးမည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သူတော်စင်တို့ မကြာခဏ အလ္လဒါနပြုလုပ်ကြရာမှာလည်း ကံ၊ ကံ၏ အကျိုးတို့ကို ယုံကြည်ခြင်း သဒ္ဓါတရားရှိပါမှ ကောင်းစွာအကျိုးပေးမည်။ ကောင်းကျိုး ခံစားရမည်ဖြစ်၏။ အလ္လရှင်၏စေတနာသဒ္ဓါတရားပေါ်မှာ မူတည်ပြီးအကျိုးပေးချိန် ကွဲပြား ခြားနားသွားသည့် ကံလေးပါးရှိလေသည်။

ကံလေးပါး၏ အကျိုး

- ၁။ ဒိဋ္ဌခမ္မဝေဒနိယကံ — ယခုလ္လဒါနသည် အဝိဇ္ဇာပင် လက်ငင်းအကျိုး ပေးတဲ့ ကံ။
- ၂။ ဥပပဇ္ဇခမ္မဝေဒနိယကံ — လာမည့် ဒုတိယ အဝိဇ္ဇာမှ အကျိုးပေးတဲ့ကံ။
- ၃။ အပရာပရိယဝေဒနိယကံ — တတိယအဝိဇ္ဇာမှ နိဗ္ဗာန်မရောက်မီအတွင်း တစ်ချိန် ချိန်မှာ အကျိုးပေးတဲ့ကံ။
- ၄။ အဟောသိကံ — အကျိုးပေးချိန်မှာ အဝိဇ္ဇာ တစ်စုံ တစ်ခုသော အကြောင်းကြောင့် အကျိုးပေးခွင့် မရဘဲ ပျက် ပြယ်သွားရတဲ့ကံ။

ထို့ကြောင့် လူကြီးမိဘတွေက လူတော့လူပေါ့၊ ငွေကုန်ငွေည်းကုန်ပြီး အဟောသိကံ တော့ မဖြစ်စေနဲ့လို့ ဆုံးမသြဝါဒပေးကြခြင်းဖြစ်လေသည်။

နည်းမှန်လမ်းမှန်နှင့် ဖြစ်သန်ရှင်းသော စေတနာ သဒ္ဓါတရား ဖြစ်ပေါ် တိုးပွားရန် အတွက် အချိန်ရပါလျှင် သူတရားကျောင်းကန်တို့ကို သွားရောက်၍ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ကြီးများကို ဖူးမြော်ကြည်ညိုပါ။ သံဃာတော်ဆရာတော်ကြီးများ၏ ဆုံးမသြဝါဒကို ခံယူပါ။ တရားပွဲ များကို သွားရောက်၍ တရားနာယူပါ။ ရတနာသုံးပါးတို့၏ဂုဏ်ကို ဖွင့်ဆိုဖော်ပြသားသော ကျမ်းကြီးများကို ဖတ်ပါ—မှတ်ပါ။ မဟာဗုဒ္ဓဝင်၊ သာသနဝိသေခဒနိ၊ မိလိန္ဒပဉ္စာနှင့် (၅၅၀) ဇာတ် နိပါတ်တော်များကို ဖတ်ခြင်း၊ မှတ်ခြင်း၊ နာယူခြင်းတို့ဖြင့် စေတနာသဒ္ဓါတရား၏ အနီးကပ်ဆုံး ရန်သူဖြစ်သော မစ္ဆရိယ (ဝန်တိုခြင်း = တွန့်ဆုတ် တွန့်ဆုတ် ဖြစ်ခြင်း) များ ပျောက်ကွယ်ပြီး ‘ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ’ ရတနာသုံးပါး၏ဂုဏ်ကျေးဇူးကိုထင်မြင်ယုံကြည်ခြင်း၊

ကံနှင့် ကံ၏အကျိုးတို့ကို ယုံကြည်လာပြီး စေတနာ သဒ္ဓါတရားတိုးပွားလာလျက် မတုန့်မဆုတ် ပေးကမ်း လှူဒါန်းလိုသော စိတ်ဆန္ဒများဖြစ်ပေါ်လာပါမည်။ ဘယ်ပစ္စည်းကို ဘယ်နေရာမှာ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဘယ်လောက်လှူရင်ကောင်းမလဲဟုလည်း စဉ်းစား တွေးတောလာတတ်ပါ သည်။

ဤနရာ၌ အကြံ ပေးလိုသည်ကတော့ မိမိ၏စိတ် မပင်ပန်းဘဲ အင်အားအလိုက် ဆင်ခြင်တိုင်းထွာပြီး နိဗ္ဗာန်ကို တောင့်တ၍ လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ်လှူပါ။ နေ့စဉ် ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာကိုလည်း ပြုလုပ်ပါဟု တိုက်တွန်းလိုပါသည်။ နေ့စဉ် ဒါနဆို၍ ခက်မလားဟု မေး ငြားအံ့။ မခက်ပါ။ လွယ်ကူပါ၏။

နေ့စဉ် ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ

မိမိ၏အိမ်အတွင်းတစ်ဝိုက်တွင် ဖွင့်ရန်ပိတ်ရန်လွယ်ကူသော ဟောလစ်ပုလင်းတစ်လုံး၊ (သို့မဟုတ်) သံဘူးတစ်လုံး၏အပေါ်ဖုံးကို ပိုက်ဆံထည့်ရန်အပေါက်ဖောက်ထားပြီး၊ ဘေး ကက်ဘွင် ‘ဘုရား၊ ကရား၊ သံဃာ၊ ဝေယျာဝစ္စအတွက် စုဘူး’ ဟု စာကပ်ပြီး၊ မိမိကစ၍ ငွေ အကြွေးလေးများကို လွှတ်ကူစွာ သဒ္ဓါသဘာဝက နေ့စဉ်လှူပါ။ အိမ်သို့အိမ်သားများကို လည်း သဒ္ဓါသဘာဝက အောင်မြင်စွာပြု၍ အထည့်ခိုင်းပါ။ သဘောများရှိလျှင်လည်း၊ လခထုတ်လျှင် ဦးဦးဖျားဖျား လှူဒါန်းပါ။

၎င်းတို့ ခဲမှ ကိုယ်ကျိုးအတွက် မသုံးရပါ။ အကြွ ဖိုချင်ရင်တော့ ကိုးကျပ်ယူပြီး တစ်ဆယ်ကျပ် ပြန်ဆပ်ပါ။ အတို့သဘော ဖြစ်ပါသည်။ ဤနည်းဖြင့် နေ့စဉ်ထည့်ပါက နေ့စဉ်ဒါနဖြစ်ပါတယ်။ နံနက် လင်းလျှင် လင်းချင်း ကိုယ်ခံသီလနှင့် စုဘူးထဲကို လွယ် သသဘာဝလှူဒါန်းပြီး အနိစ္စတရား၊ နက္ခတရား၊ အနတ္တတရားတို့ကို ဆင်ခြင် နှလုံးသွင်းလိုက် ပါက တစ်ချိန်တည်းနှင့် ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာကံစွဲသုံးရပ် ဝတ်ထပ်တည်းနှင့် တဒွဂ် ကျင့် သုံးပြီး ပြည့်စုံပြီး ဖြစ်ပါတော့၏။

အဘယ်လို စုဘူးထဲမှ ငွေဖြင့်ပင်၊ ပန်း၊ ဖယောင်းတိုင်၊ အမွှေးတိုင်တို့ကိုလည်း ဝယ်ယူ လှူဒါန်းနိုင်ပါသည်။ ကရားစာအုပ်များကိုလည်း ဝယ်ယူနိုင်သည့်အပြင် သမုတိသံဃာများ ကိုလည်း ဆွမ်းကပ်ခြင်း၊ ၎င်းတို့လိုအပ်သော ဝတ္ထုပစ္စည်းများကို ဝယ်ယူ လှူဒါန်းခြင်း စသည်တို့ကို ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။

လှူဖွဲ့ ဝတ္ထုဆယ်ပါးမှာ အန္တ-ထမင်း (ဆွမ်း)၊ ပါနံ-အဖျော်၊ သရံ-ကျောင်း ဇရပ်၊ ဝတ္ထိ-အဝတ်သင်္ကန်း၊ ယာနံ-ယဉ်ဖိနပ်၊ မာလာ-လန်း၊ ဝိလေပနံ-နံ့သာပျောင်း၊ ဂန္ဓာ-နံ့သာမှုန့်၊ သေယျာ-အိပ်ရာနံရံ၊ ပဒီပယျ-ဆီမီးတို့ဖြစ်သည်။

ဤ၌ အလျဉ်းသင့်၍ ထပ်မံ တင်ပြလိုသည်မှာ သံသာတော်နှင့် ဧည့်ပရိသတ်များကို ဖိတ်ကြား၍ ဆွမ်းကျွေးကြရာတွင် တချို့အိမ်များ၌ မြတ်စွာဘုရားအား ဆွမ်းကပ်ထားခြင်း မရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ အဲမှန် လူဒါန်း ဆွမ်းကပ်ရမှသာ မြတ်စွာဘုရားကို လူဒါန်း ခြင်းသည် များစွာ အကျိုးပေး၏။ အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏။ ထို့ထက် မြတ်စွာဘုရားအမှူးရှိသော သံသာတော်များကိုပါ စုပေါင်း လူဒါန်းခြင်းသည် ပို၍ အကျိုးရှိ၏။ ပို၍ အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏လို့ မြတ်စွာဘုရားသခင်က ဟောကြားခဲ့ပါသည်။

ထို့အပြင် သက်တော်ထင်ရှားရှိသော မြတ်စွာဘုရားကို လူဒါန်းခြင်းနှင့် ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရားသခင်အား လူဒါန်းသော အလှူနှစ်ခုတွင် ကြည်ညို မြတ်နိုးသော စိတ်ထား စေတနာ သဒ္ဓါတရားချင်း တူညီပါက အလှူ၏အကျိုးသည်လည်း တူမျှ၏ဟု ဆိုသောကြောင့် 'သံသာတော်တို့အား ဆွမ်းကပ်လူဒါန်းပါလျှင် ပဌမဆုံးသော ဆွမ်းဦး ခဲဖွယ်ဦးတို့ကို မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်စား ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များကိုပါ' မြတ်စွာ ဘုရား သက်တော်ထင်ရှား ရှိသကဲ့သို့ ရည်မှန်း၍ လူဒါန်းဆက်ကပ်ပါက အမြတ်ဆုံး အလှူ ဖြစ်၍ ထက်မြက်သော အကျိုးတရားများ ရရှိခံစားရမည် ဖြစ်ပါကြောင်းကို တင်ပြ အပ်ပါသည်။

ဤနရာ၌ စကားကောင်း ငါးခွန်းကို ကောင်းထင်သော လူ ၅-ယောက်ကို ဖော်ပြ လိုပါသည်။

- (၁) သဒ္ဓါတရားမရှိသော သူတို့ကို သဒ္ဓါအောင် ပြောဆိုမိချေအံ့။
  - (၂) သီပမရှိသော သူကို သီလအောင်စည်းပါဟု ပြောမိချေအံ့။
  - (၃) အကြားအမြင် ဗဟုသုတ အလိုရှိသူအား အကြားအမြင်များအောင် ဆိုမိ ချေအံ့။
  - (၄) အပေးကုသိုလ်မရှိ ဝန်တိုသောသူအား ကုသိုလ်လိုအောင် ဆိုချေအံ့။
  - (၅) ပညာမရှိသူအား ပညာ၏ ကျေးဇူးစကားကို ပြောဆိုမိချေအံ့။
- ထိုသူ ငါးယောက်တို့သည် စကားငါးခွန်းကို စကားကောင်း မမှတ်ကြပေ။

(ရှင်မဟာသီလဝံသ)

ဒါနခန်းပြီး၏။

သီလကိုပြဆိုခန်း လယ်တီဆရာတော်

သီလဟူသည်မှာ မကောင်းမှု အကုသိုလ်တရားတို့မှမဝင်လွှာနိုင်အောင် ကာရံပိတ်ပင် ထားသောအဓိပ္ပာယ်ဖြစ်၏။ ကာယကံ ကိုယ်ဖြင့် ပြုလုပ်မှု၊ ဝစီကံ နှုတ်ဖြင့်ပြုလုပ်မှု၊ မနောကံ စိတ်ဖြင့် ပြုလုပ်မှုစသည်တို့ကို ကောင်းစွာသိမ်းဆည်းထားအပ်သောကြောင့် (သီလန) ခေါ်၏။ အကုသိုလ်မဖြစ်ဘဲ ကုသိုလ်တရားသးလျှင် တည်ရာမှီရာ လက္ခဏာရှိ၏။ (၃၇) ပါးသော ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့၏ တည်ရာ မှီရာလည်းဖြစ်၏။ အလုံးစုံသော သစ်ပင် ချုံနွယ်တို့သည် မြေ၌တည်၍ မြေ၌မှီ၍ ကြီးထွားကြရာ၊ ရှင်သန်ပြန့်ပွားကြသကဲ့သို့ပင် ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းလို သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း သီလ၌ တည်၍ မှီ၍ ဣန္ဒြေ ငါးပါး၊ ဗိုလ်ငါးပါး စသည်တို့ကို ပွားများရသဖြင့် ကုသိုလ်တရားကို တိုးပွားရကုန်၏။ ထို့ကြောင့်လည်း သီလ သည် မြေကြီးနှင့်တူသည်ဟု ဥပမာပြုကြလေသည်။

သာသနာ (၃) ရပ်

မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်မြတ်ကြီးသည်....

- ၁။ အဓိသီလ သာသနာတော်မြတ်ကြီး (၁) ပါး။
- ၂။ အဓိစိတ္တသာသနာတော်မြတ်ကြီး (၁) ပါး။
- ၃။ အဓိပညာ သာသနာတော်မြတ်ကြီး (၁) ပါး။

ဟူ၍ သာသနာတော်မြတ်ကြီး (၃) ပါးရှိ၏။ သိက္ခာ (၃) ပါးဟူ၍လည်း ခေါ်၏။ ဤ သာသနာတော် (၃) ပါး၏ အခွင့်အရေးကား၊ ကိလေသာ အသိုက်အအုံတို့ကို ပယ်သတ်မှု ဖျက်စီးရန် လက်နက်ကောင်းကြီးများဖြစ်သည်။ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလူသည် သာသနာတော် သုံးပါးတို့တွင် အဓိသီလသာသနာမည်ပေသည်။

ကိလေသာအသိုက်အအုံ (၃) ပါး

ဤခန္ဓာကိုယ်တွင် ကိလေသာအသိုက်အအုံ (၃) ပါးရှိ၏။ ၎င်းတို့မှာ....

- ၁။ ဝိတိက္ကမအသိုက်အအုံ ကာယကံ၊ ဝစီကံ ၂) ပါးကိုခေါ်၏။
 ကိုယ်အမူအရာ၊ နှုတ်အမူအရာ၊ သောင်းကျန်းမှု လွန် ကျူးမှု။

၂။ ပရိယုဋ္ဌာနအသိုက်အအုံ မနောကံအစုကို ခေါ်သည်။ အပြင်သို့မရောက်၊ စိတ် ထဲတွင်သာ ဆူပူကြွေးသောင်းကျန်းနေမှု။

၃။ အနုသယအသိုက်အအုံ ကံ (၃) ပါး အဖြစ်သို့ မရောက်မူ၍ အနုမတဂ္ဂ ဘဝ သံသရာတစ်ခွင်၌ ကိုယ်ခန္ဓာ အစဉ်မှာ အမြဲအနိစ္စ၊ ကာဝရ တည်ထောင် ကိန်းဝပ်စည်ကား ပွားစီး၍ နေသော အနုသယအသိုက်အအုံတို့ဖြစ်သည်။

ဆောင်ပုဒ် — အစဉ်စွဲကပ်၊ ငုပ်ကိန်းဝပ်၊ မျိုးဓာတ်နုသယံ

ဤအနုသယ အသိုက်အအုံသည် ခန္ဓာကိုယ်ထဲ၌ အပါယ်ဇာတ်၊ လူဇာတ်၊ နတ်ဇာတ် ထွက်ရန် မျိုးစေ့အနေအားဖြင့် စိတ်သန္တာန်တွင်စွဲ၍ ကပ်၍၊ ငုပ်၍၊ ဝပ်၍၊ ကိန်း၍ အစဉ်အမြဲနေသော ကံဟောင်း ကံသစ်တို့ကို သွေးသွာင်ထားသော ဂိုဒေါင်ကြီး ဖြစ်၍ ခြောက်ခွာတို့မှာ အံ့ရုံဆက်လုံးတိုင်း ကိလေသာမီးတောက်ရန် ကံ(၃)ပါး ဖြစ်ပေါ်ရန် အမြစ်မူလ ဗီဇအသိုက်အအုံ ဖြစ်၏။ ထိုအနုသယ အသိုက်အအုံကြီးမှ မနောကံတို့ဖြစ်၏။ မနောကံတို့မှ ကံယကံ၊ ဝစီကံတို့ဖြစ်လာကြကုန်၏။

ဤခန္ဓာကိုယ်ကြီးသည် မီးခြစ်မှာရှိသည့် ဆေးခဲ(ယမ်းခဲ)နှင့်ဘူသည်။ အနုသယ အသိုက် အအုံသည် မီးခြစ်ရှိ ဆေးခဲတွင် အပြည့်တည်ရှိသော မီးဓာတ်နှင့်လူသည်။ အာရုံနှင့် နေ၍ စိတ်နှလုံးမှာ ကိလေသာ ကြွေမှုသည် ကပ်ပတ်နှင့်တိုက်၍ ဆေးခဲမှ မီးတောက်သည်နှင့်တူ၏။ ကိုယ်အမူအရာ၊ နှုတ်အမူအရာ၊ ကိုယ်စင်္ကာ၊ နှုတ်စင်္ကာ၊ လှုပ်ရှားသောင်းကျန်းမှုသည် ထို မီးတောက်မှ ဝတ္ထုတစ်ပါးသို့ မီးကူး၍ အိမ်ရာ ဝင်းခြံကိုလောင်သည်နှင့် မခြားတူလေသည်။

ထိုဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ကိလေသာ အသိုက်အအုံကြီး(၃)မျိုးအား ဖျက်ဆီးရန် လက်နက် မှာလည်း (၃)မျိုးပင် ဖြစ်သည်။

၁။ အဓိသီလ သာသနာ - အဓိသီလသိက္ခာသည် ကိလေသာတို့၏ ဝိတိတ္တမအသိုက် အအုံကြီးကို ဖျက်ဆီးရန် လက်နက်မျိုးဖြစ်သည်။

၂။ အဓိစိတ္တ သာသနာ - အဓိစိတ္တ သိက္ခာသည် ပရိယုဋ္ဌာန အသိုက် အအုံကြီးကို ဖျက်ဆီးရန် လက်နက်မျိုးဖြစ်သည်။

၃။ အဓိပညာ သာသနာ - အဓိပညာသိက္ခာသည် အနုသယ အသိုက် အအုံကြီးကို ဖျက်ဆီးရန် လက်နက်မျိုးဖြစ်သည်။

ဤအနုသယ အသိုက်အအုံကြီး ဖျက်ဆီးမှု ကိလေသာမျိုးပြတ်သည်။ ကိလေသာမျိုး ပြတ်မှ ကံသုံးပါးမှ ကျွတ်လွတ်သည်။ ကံသုံးပါး ကျွတ်လွတ်မှု ဝဋ်ဒုက္ခချုပ်ငြိမ်းသည်။

မြတ်စွာဘုရားတို့၏ သာသနာတော်၌ကား အနုသယ အသိုက်အအုံကြီးကို ဖျက်ဆီးမှု သည်သာ လိုရင်းပဓာနတည်း။ ထိုအဆောက်အအုံကြီးကို ဖျက်ဆီးခြင်းမှာ ရှေးဦးစွာ သီလ ကို ဖြည့်ကျင့်မှု၊ သမထကို ပွားများမှုတို့ဖြင့် ပြင်ပအနုနစ်ရပ်ကို သုတ်သင် ရှင်းလင်းပြီးမှ ဘုရား သာသနာတော်တွင်းမှာ လိုရင်းပဓာန ဖြစ်သော အနုသယ အဆောက်အအုံကြီးသို့ ချဉ်းနင်းခွင့်သာမည် ဖြစ်ပေတည်း။

အဓိသီလ သာသနာ၊ အဓိသီလသိက္ခာ၌ အကျဉ်းအားဖြင့်-

- ၁။ အာဒိဗြဟ္မစရိယက သီလ၊
- ၂။ အာဘိသ္မာစာရိကသီလ(၂)ပါး ရှိပေသည်။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်-

- ၁။ ဘောတပတ္တိဒဂ်၊ သမဒါဂါဒိမဂ်၊ အရတတ္တဒဂ် နှစ်ဆယ့်သုံးပါး (၄)ပါး သည် ဗြဟ္မစရိယမည်၏။ ထို(၄)ပါးကိုယ်ခုဘဝ ရလို့ ယူလို ဆောက်လိုသော သူတို့၏ ရှေးဦးစွာ နိစ္စသီလ အနှစ်နှင့် ထူးထူး ဖြည့်ကျင့်အပ်သော သီလမျိုး သည် အာဒိဗြဟ္မစရိယကသီလ မည်၏။
- ၂။ ဆိုအပ်တော်တွင် အမွန်းတင်ဖြစ်သော သီလမျိုးသည် အာဘိသမ္မာစာရိက သီလ မည်၏။ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ပြဆိုသော် အာဇီဝဋ္ဌမက သီလသည် အာဒိ ဗြဟ္မစရိယကသီလမည်၏။ ရဟန်းတို့၏ (၂၂၇) ပါးသော သိက္ခာပဒသီလစုသည် ဤအာဇီဝဋ္ဌမက သီလ၌ အကျုံးဝင်သောကြောင့် အကျဉ်းပြဟု ဆိုရပါမည်။

ကာယသုစရိုက်(၃)ပါး၊ ဝစီသုစရိုက်(၄၂)ပါး၊ ပေါင်း ၇၅ပါးရှိ၏။ ၎င်း ၇၅ပါး ကို ၈-ခုမြောက် သမ္မအာဇီဝဖြည့်၍ 'အာဇီဝဋ္ဌမက'ခေါ်သည်။

မနောသုစရိုက် (၃)ပါး ကျန်သည်မှာ အဓိစိတ္တ၊ အဓိညာ၊ သာသနာ တို့၏ ဆိုင်ရာ ဖြစ်၍ကျန်လေ၏။

(၁) အာဇီဓဋ္ဌမကသီလ၏ သရုပ်များ

- ၁။ ပါဏာတိပါတာ ဝိရမာမိ
- ၂။ အဒိန္နာဒါနာ ဝိရမာမိ။
- ၃။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ဝိရမာမိ။
- ၄။ မုသာဝါဒါ ဝိရမာမိ။
- ၅။ ပိသုဏဝါစာ ဝိရမာမိ။
- ၆။ ဖရုသဝါစာယ ဝိရမာမိ။
- ၇။ သမ္ပပ္ပ ဗာပါ ဝိရမာမိ။
- ၈။ မိစ္ဆာဇီဝါ ဝိရမာမိ။

ဤကား အဋ္ဌကထာနည်း ဖြစ်ပါသည်။

ခုဒ္ဒက ပါဠိတော်၏နည်းမှာ

- ၁။ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။
- ၂။ အဒိန္နာဒါနာ ဝေရရဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။ ။
- ၃။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ။ ။ ။
- ၄။ မုသာဝါဒါ ။ ။ ။
- ၅။ ပိသုဏဝါစာယ ။ ။ ။
- ၆။ ဖရုသဝါစာယ ။ ။ ။
- ၇။ သမ္ပပ္ပလှာပါ ။ ။ ။
- ၈။ မိစ္ဆာဇီဝါ ။ ။ ။

လယ်တိဆရာတော်၏ အာဇီဝဌမကသီလဆောက်တည်ပုံ

- ၁။ အဟံဘန္တေ အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ ပါဏာတိပါဏာ ဝိရမာမိ။
- ၂။ အဟံဘန္တေ အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ အဒိန္နာဒါနာ ဝိရမာမိ။
- ၃။ အဟံဘန္တေ အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ ကာမသုမိစ္ဆာစာရာ ဝိရမာမိ။
- ၄။ အဟံဘန္တေ အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ မုသာဝါဒါ ဝိရမာမိ။
- ၅။ အဟံဘန္တေ အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ ပိသုဏဝါစာယ ဝိရမာမိ။
- ၆။ အဟံဘန္တေ အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ ဖရုသဝါစာယ ဝိရမာမိ။
- ၇။ အဟံဘန္တေ အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သဗ္ဗပ္ပလာပါ ဝိရမာမိ။
- ၈။ အဟံဘန္တေ အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ မိစ္ဆာဇီဝါ ဝိရမာမိ။

* ဘုရားရှပ်ပွားတော်ရှေ့မှာ သီလခံယူလျှင် သီလတောင်းဖွယ်ကိစ္စမရှိ၊

* အာမဘန္တေ—စသည် ဆိုဖွယ်ကိစ္စမရှိ (မိမိဆန္ဒအလျောက် ဩကာသကို ပဏာမပြု၍ သရဏဂုံ ၃ ပါး ဆောက်တည်နည်းကိုလည်း ဆိုနိုင်ပါသည်)

- ၁။ ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ အဇ္ဇတဂ္ဂေ၊ ယနေ့ကို အစပြု၍။ ပါဏုပေတံ၊ အသက်ထက်ဆုံး။ ပါဏာတိပါဏာ၊ နှစ် အသက်ကို သတ်ခြင်းမှ။ ဝိရမာမိ၊ ကြဉ်ရှောင်ပါ၏။
- ၂။ ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။ အဟံ၊ ကျွန်ုပ်သည်။ အဇ္ဇတဂ္ဂေ၊ ယနေ့ကို အစပြု၍။ ပါဏုပေတံ၊ အသက်ထက်ဆုံး။ အဒိန္နာဒါနာ၊ အရှင်မပေးသော သူ၏ ဥစ္စာကို ယူခြင်းမှ။ ဝိရမာမိ၊ ကြဉ်ရှောင်ပါ၏။
- ၃။ ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ အဇ္ဇတဂ္ဂေ၊ ယနေ့ကို အစပြု၍။ ပါဏုပေတံ၊ အသက်ထက်ဆုံး။ ကာမေသု၊ ကာမမှုတို့၌။ မိစ္ဆာစာရာ၊ မှောက်မှောက်မှားမှား ပြုကျင့်ခြင်းမှ။ ဝိရမာမိ၊ ကြဉ်ရှောင်ပါ၏။
- ၄။ ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။ အဇ္ဇတဂ္ဂေ၊ ယနေ့ကို အစပြု၍။ ပါဏုပေတံ၊ အသက်ထက်ဆုံး။ မုသာဝါဒါ၊ မဟုတ်မမှန်သည်ကို အဟုတ်အမှန် ပြုလုပ်ပြောဆိုခြင်းမှ။ ဝိရမာမိ၊ ကြဉ်ရှောင်ပါ၏။

- ၅။ ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ အဇ္ဇတဂ္ဂေ၊ ယနေ့ကို အစပြု၍။ ပါဏုပေတံ၊ အသက်ထက်ဆုံး။ ပိသုဏဝါစာယ၊ သူနှစ်ယောက်တို့၏အကြား၌ ချောပစ် ကုန်းတိုက်သော စကားကို ပြောဆိုခြင်းမှ။ ဝိရမ၊ မိ ကြည်ရှောင်ပါ၏။
- ၆။ ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ အဇ္ဇတဂ္ဂေ၊ ယနေ့ကို အစပြု၍။ ပါဏုပေတံ၊ အသက်ထက်ဆုံး။ ဖရုသဝါစာယ၊ ဇာတ်စသည်ကို ထိပါး၍ ဆဲရေးကြမ်းတမ်းသောစကားကို ပြောဆိုခြင်းမှ။ ဝိရမ၊ မိ ကြည်ရှောင်ပါ၏။
- ၇။ ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ အဇ္ဇတဂ္ဂေ၊ ယနေ့ကို အစပြု၍။ ပါဏုပေတံ၊ အသက်ထက်ဆုံး။ သမ္ပပ္ပလာပါ၊ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးစီးပွား၌ လိမ္မာ ရသော အချက်သည်။ မဟုတိ။ အကျိုး မရှိ။ သက်သက်သာ ဖြစ်သော ရာမ၊ အီဒနောင်၊ ငွေတောင် အစရှိသော ဒဏ္ဍာရီဝတ္ထုများကို လေ့ကျက် ပြောဟော ခြင်းမှ။ ဝိရမ၊ မိ ကြည်ရှောင်ပါ၏။
- ၈။ ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ အဇ္ဇတဂ္ဂေ၊ ယနေ့ကို အစပြု၍။ ပါဏုပေတံ၊ အသက်ထက်ဆုံး။ မိစ္ဆာဇီဝါ၊ မတ်ရားသော အသက်မွေးခြင်းမှ။ ဝိရမ၊ မိ ကြည် ရှောင်ပါ၏။

အာမဘန္တေ သည် ဆိုဖွယ်ကိစ္စမရှိ)

*

မိမိနေရာမှာ မိမိအလိုအလျောက်လည်း ဆောင်ရွက်လို့ ရပါ၏။ စိတ်ထဲ၌သာ ဤ ဂ-ပါးကို အသက်ထက်ဆုံးလုံခြုံစွာ ဝါးစောင့်ထိန်းမည်ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြု၍ စောင့်ထိန်းရပါ၏။ လုံခြုံစွာစောင့်ထိန်းနိုင်သည်သာ ခံသာနည်း။

ဤအဇီဝဋ္ဌမက သီလဟူသော ဝေါဟာရသည် အခေါ်အခြား အဉာဏ် နည်းပါးကြ၏။ ထို့ကြောင့် သီလ အနည်းထူး အမျိုးထူးကဲ့သို့ ထင်မှတ်ကြ၏။ ဂ-ပါးသီလ၊ ဝဂ-ပါးသီလတို့နှင့် အယ်လိုထူးသည် အယ်သီလက အကျိုးကြီးသနည်းဆိုသော်....

လောက၌ သူတော်ကောင်း၊ သူမြတ်လေးခင်း ဖြစ်ကြကုန်သော အမျိုးကောင်း အနွယ် ကောင်း ဖြစ်ကြကုန်သော သူခပ်သိမ်းတို့ကား ကမ္ဘာဦးမှစ၍လည်းကောင်း၊ ဘုရားပွင့်တော် မူသည်မှစ၍လည်းကောင်း၊ ဤ ဂ-ပါးသော အဇီဝဋ္ဌမကသီလကို စောင့်ထိန်းကြရန်၊ မကောင်းမှုဖြင့် အသက်မွေးမှုကို မပြုအပ်ဟု မိရိုးဖလာ၊ ဆရာစဉ်၊ သမားစဉ်တို့ ပြောရိုး၊ ဟောရိုး၊ ထင်ရှားရှိလျက်ပင် ဖြစ်၏။

ယခု ကာသိဉ္ဇမ္မတာ၊ ထိုအာဇီဝဋ္ဌမကသီလ၏အစိတ်၊ အင်္ဂါ၊ ပဓာနအမျိုးဖြစ်သော၊ ၅-ပါးသီလကိုပင် ပြည့်စုံလုံခြုံစွာ စောင့်ထိန်းသူ နည်းပါးလျက် ရှိကြသည်နှင့် သီလကို စောင့်ထိန်းကြလော့ဟု တိုက်တွန်းမှု အသစ်ဖြစ်နေကြပြန်သည်။

အာဇီဝဋ္ဌမကသီလသည် နိစ္စသီလ အမျိုးအရိုးဖြစ်၏။ အဋ္ဌင်္ဂဥပေါသထသီလသည် ပကတိ လူတို့၌ အနိစ္စသီလမျိုးဖြစ်၏။

တစ်ခုနှင့်တစ်ခုတွင် အထူးစောင့်ထိန်းကြမှုကို မြှင့်၍ သီလ ၂-ပါးတို့၏ အယုတ် အမြတ်ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းငှာ မသင့်၊ သူ့အခွင့်၊ သူ့သဘောနှင့် သူ့လမ်း၊ သူ့စခန်းကို အကုန် အစင် မြှော်မြင်ထောက်ထား၍သာ ပြောဆိုသင့်ပေသည်။ ပကတိ အသက်သခင်ဖြစ်သော သလေးထမင်းနှင့် ဝက်သား၊ ကြက်သား၊ ငါး၊ အမဲ၊ ဟင်းလျာများကို ဘယ်ဘက်က ကောင်းသလဲဆိုခဲ့လျှင် အတိုကိုသာ မြှော်မိသော သူငယ်တို့ကား ဟင်းလျာများက ကောင်း မြတ်သည်ဟု ပြောကြပေလိမ့်မည်။

အရှည်ကို မြှော်နိုင်သော လူကြီးတို့သည်ကား သလေးထမင်းက အသက်သခင်ကျေးဇူး ရှင်ဖြစ်ပေ၍ ကောင်းမြတ်သည်ဟု ပြောကြပေမည်။ ဤဥပမာကဲ့သို့ပင် အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ သည် ကောင်းမြတ်၏။

ဥပေါသထသီလ၏ အရာ၌ ဥပေါသထသီလသည် ကောင်းမြတ်၏။

နောက်တစ်နည်းမှာ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလသည် ကျောင်းအိမ်ဆောက်ရာ၌ အဖြူထည် ချော-အဖြူထည်ကောင်းနှင့်တူ၏။

ဥပေါသထသီလသည် ထိုကျောင်း အိမ်တို့၌ အမွန်းတင် တန် ဆာ ဆင် သော အပြောက်ကောင်းနှင့်တူ၏။

* ကျောင်း အိမ်တို့၌ အပြောက်ဆင်ရသော်လည်း အဖြူထည် ခိုင်ခံ့ချောမောလျှင် သုံးဆောင်မှုခပ်သိမ်း ပြီးစီးတော့သည်။

* ထို့ကြောင့်လည်း အာဇီဝဋ္ဌမကသီလသည် ပကတိသော အသက်သခင်အစာ ထမင်း နှင့် တူ၏။

ဥပေါသကသီလသည့် ဝက်သား၊ ကြက်သား ဟင်းများနှင့်တူသည်။

အ. ဇီဝဠမကသီလ၌ ကောင်းစွာ ကြာရှည်တည်ပြီးသောသူတို့အား မနော သုစရိုက် သုံးပါးတို့တွင် သမ္မာဒိဋ္ဌိသုစရိုက်သည် ထိုသီလနှင့်အတူ တည်ပြီး၏။ ပြဟူစိုရ်တရားကျန်ရှိသော မနောသုစရိုက်တရားတို့သည် အလိုလိုတည်လာမည်ဖြစ်တော့၏။

ဤ အာဇီဝဠမကသီလ၌တည်၍ ပြုလုပ်ကြသော ဒါနအမှု....

ဥပပါသထတို့သည် အလွန်ကြီးကျယ်သောအကျိုးကိုပေးနိုင်သည်။ ဤသီလနှင့် ပြည့်စုံသောသူသည် သမ္ပပ္ပာန်တရား လေးပါးကို ပြည့်စုံစွာ အားထုတ်သည်ဖြစ်ပါအံ့။ ယခုဘဝ၌ ပင် သမုဒတ္တဒ အ. ဇီဝဠမကသီလသို့ရောက်နိုင်၏။ သမ္ပပ္ပာန်တရားပြည့်စုံစွာ အားထုတ်ခြင်း မရှိသည့်အတွက် ယခုဘဝခပ်ဖိုလ်ကိုမရဘဲ ရှိပြန်သော် သီလကြောင့်မဟုတ်၊ ထိုသူ ညံ့ဖျင်းသည့်အတွက် ဖြစ်တော့၏ဟု သိမှတ်ရပါသည်။

မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၌ ဤအာဇီဝဠမကသီလသည် အခြေခံ၊ အနေခံ၊ အံ့ထည်ခံ၊ အမာခံ၊ ရောတည်တရားဖြစ်ပေ၍....

အာဒိပြဟူစရိယက သီလမည်၏။ နေထွက်လိုသည်ရှိသော် ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ပေါ်၍လာသော နေအရုဏ်နှင့်ကူသည်ဟု မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတော်မူ၏။ နေဝန်းသည် သောတာပတ္တိဂ်၌ပါရှိသော သမုဒတ္တဒ အာဇီဝဠမက ဝိရတီသီလ၏ ဥပမာဖြစ်သည်။ နေအရုဏ်သည် ဤသာသနာဒါန၊ သမ္ပတ္တ အာဇီဝဠမကဝိရတီသီလ ဖြစ်၏။

ရဟန်းသာမဏတို့ကျင့်အပ်သောဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်၊ သုတ္တန် သိက္ခာပုဒ်ဟူသမျှနှင့် လူတို့ကျင့်အပ်သောသုတ္တန် သိက္ခာပုဒ်ဟူသမျှသည် တစ်စုံတစ်ရာမကျန်၊ ကဿကံ၊ ဝစီကံတို့၌ ဖောက်သက်ဝင်ကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ ကဿကံ ဝစီကံတို့၌ အကုန်သက်ဝင်သဖြင့်လည်း....

“ပုဗ္ဗေဝ ခေါ ပနဿကဿကမ္ပံ ဝစီကမ္ပံ ပရိသုဒ္ဓံ ဟောတိ အာဇီဝေါစ ပရိသုဒ္ဓေါ”

ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော အ ဇီဝဠမကသီလ အစီအရင်တွင် အကုန်သက်ဝင်ကြောင်းကိုလည်းကောင်း သိနိုင်ပါသည်။

အာဇီဝဠမကသီလနှင့်ကင်း၍ မဂ်ဖိုလ်ကို မရနိုင်ပါ။ နိစ္စသီလမျိုး တည်ရှိမှ သမာဓိ ဖြစ်ထွန်းနိုင်သည်။ သမာဓိ သီလနှစ်ပါးရှိမှ ဝိပဿနာ၊ မဂ်ပညာ၊ ဖိုလ်ပညာ ဖြစ်ထွန်းနိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ယခုဘဝ၌ပင်လျှင် သမာဓိ၊ ပညာတို့ကင်းခြင်းငှာ အခြေခံ၊ အနေခံကိစ္စနှင့် ကျင့်သုံးအပ်သော ဤသီလသည် ပကတိလူတို့အတွက် သီလပင် ဖြစ်သော်လည်း အဓိသီလ သာသနာမည်ပါ၏။

ကမ္ဘာစောင့်တရားကြီး (၂)ပါး

ခပ်သိမ်းသော ကြေငြိမ်းစေရန် ကမ္ဘာအနှံ့တို့၌ ပကတိ သပ္ပာယ်သမာဓိလက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံကြကုန်သော လူအမျိုးကောင်း၊ လူသူတော်ကောင်းတို့၏ အမြဲအစွဲ အရိုးခံအစဉ် ဖြစ်သော ကမ္ဘာစောင့်တရား (၂)ပါးတည်း-

(၁) အာဇီဝဌမကသီလ (၁)ပါး။

(၂) ဗြဟ္မစိုရ်တရား (၁)ပါးတို့ ဖြစ်ကြသည်။

ဤတရား (၂)ပါးတို့နှင့် အမြဲညီညွတ် ပြည့်စုံကြသော အခါတို့၌ ဤလူ့ပြည်သည် နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်ကဲ့သို့ ကြည်လင်ခြင်း ခပ်သိမ်းတို့နှင့်ပြည့်စုံ၏။ အသက်ရှည်မှု၊ အလိမ္မာမှုတို့၌ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်ရှိ နတ်တို့သည်ပင် မကုနိုင် မပြုနိုင်ရှိကုန်၏။

ဤတရား (၂)ပါးတို့ အစဉ်အတိုင်း တဖြည်းဖြည်း ဆုတ်ယုတ်သွားကြသောအခါ လူ့ပြည်၌ ဆုတ်ကပ်ဟူ၍ ဖြစ်ရ၏။ လုံးလုံးကွယ်ပျောက်သွားသောအခါ (၁၀)နှစ် သက်တမ်း၌ ကပ်ကြီး (၃)ပါး ကြီးအကျယ်ဖြစ်၏။ ထိုကမ္ဘာစောင့်တရားကြီး (၂)ပါးတိုးတက် ပြန်သောအခါ ကပ်ကပ်ဖြစ်လာပြန်၏။ ဤသို့သော မကြောင်းကြောင့် ကမ္ဘာစောင့်တရားကြီး (၂)ပါးဟု ခေါ်ဆိုကြလေသည်။

၎င်းတရားကြီး (၂)ပါးနှင့် ကောင်းစွာ ပြည့်စုံကြသော သူတို့သည် ဒုစရိုက် (၁၀) ပါးမှ အစဉ်လွတ်ကင်း၍ သုစရိုက် (၁၀) ပါးတရားတို့ အမြဲတည်ကြကုန်၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လောကီဖြစ်သော အာဇီဝဌမကသီလ ခိုင်လုံသည့်အတွက် ကာယဒုစရိုက် (၃)ပါး၊ ဝစီဒုစရိုက် (၄)ပါးတို့ လွတ်ကင်း၍ သု ရိုက်အမြဲတည်ကြကုန်၏။

ဗြဟ္မစိုရ်တရား (၄) ပါး ခိုင်လုံသည့်အတွက် မနောသုစရိုက် (၃)ပါးတို့ အမြဲတည်ကုန်၏။ မနောဒုစရိုက် (၃) ပါးမှ အစဉ်ကင်းလွတ်ကြကုန်၏။

မုဒိက၊ ဥပပက္ခ၊ ဗြဟ္မစိုရ်တရား (၂) ပါး ခိုင်လုံသည့်အတွက် အနတ္တိဇ္ဈာတရား၊ မနောသုစရိုက် အမြဲတည်၏။ အနတ္တိဇ္ဈာမနောဒုစရိုက်မှ အစဉ်လွတ်ကင်း၏။

ထိုတရား (၂)ပါးတို့၏ ဝယ်မှုသည် ဇိဋ္ဌဇုကမ္မတရား ဖြစ်သောကြောင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိ မနောသုစရိုက် အမြဲတည်၏။ ပိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မနောဒုစရိုက်မှလည်း အစဉ်လွတ်ကင်း၏။

- * ဤအာဇီဝဋ္ဌမကသီလ၊ ဗြဟ္မစိုရ်တရားတို့မှာ အထူးဆောက်တည်မှု၊ အများ အား ထုတ်မှုမရှိ၊ ပကတိပင်ကိုယ်ဖြစ်သော နိစ္စ၊ သီလ၊ ပကတိသဘာဝတို့ပင် ဖြစ်လေသည်။
- * ထို့ကြောင့်လည်း ကောင်းကျိုးကိုလိုလားကြကုန်သော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော် စင်တို့သည် အာဇီဝဋ္ဌမက (၈)ပါးသီလကို ယနေ့မှအစပြု၍ ပါဏပေတံ အသက် ထက်ဆုံး ကျိုးမပေါက်၊ အပြောက်အကျားမရှိအောင် လုံခြုံစွာ စောင့်ထိန်း ပါမည်ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြု၍ စောင့်ထိန်းရပါ၏။ လုံခြုံစွာ စောင့်ထိန်းနိုင်သည်သာ ပဓာန ဖြစ်လေသည်။ ၎င်းသီလတွင် ဝိကာလသဘာဝနာဆို့သော ပုဒ်မပါဝင်၍ အသက်ကြီး၊ အရွယ်ကြီးသူများ ပါစကဓာတ်မီး ကောင်းလွန်း၍ အဆာမခံနိုင် သူများ၊ အစာအိမ်ရောဂါရှိသူများသည် ဤသီလကို စောင့်ထိန်းချန် အတူး သင့်တော်လေသည်။

ရဟန်းတော်တို့၏ သီလများ

ပကတိ လူတို့၏ (၅၂)ပါးသီလ၊ (၈)ပါးသီလ၊ (၁၀၂)ပါး သီလတို့၏ အကြောင်းကို ရေးသားမည်ရှိသောအခါတွင် ရဟန်းတော်တို့၏ သီလများကိုလည်း ထည့်သွင်းတင်ပြရန် လိုအပ်မည်ဟု ထင်သည်ကဟစ်ကြောင်း၊ ရနိုင်ခဲ့သော ရဟန်းဘဝကို အလိုရှိ၍ ဒုလ္လဘ ရဟန်း ဝတ်လို သူများအတွက်ပါ ကြိုတင် သိရှိထားနိုင်ရန် ရည်သန်၍ တင်ပြပါမည်။

ရဟန်းတော်တို့၌ ဥပဇ္ဈာယဝတ်၊ အာစရိယဝတ်၊ အစရှိသော ကျင့်ဝတ်တရားစု- ခုတင်တေရသစုသည် သီလ(၂၂)ပါးအနက် အာဒိ-ဗြဟ္မာစရိယက သီလပေါ်တွင် အမှမ်း တင်ထားသည့် အာဘိသမာစာရိက သီလမည်၏။

စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလ

၁။ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ။

၂။ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ။

၃။ ပစ္စယသန္နိဿိတသီလ။

၄။ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ။

၁။ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ ဆိုသည်မှာ (၂၂၇) သွယ်သော သိက္ခာပုဒ်ကို မကျိုးမပေါက်၊ မပြော့မကျားမဆောင် စောင့်ရှောက်ခြင်း။

၂။ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ ဆိုသည်မှာ ဤသုံးဆောင်ဖွယ်သည် ငါ့မှာ ရှိပြီ၊ တန်ပြီ၊ တော်ပြီဟု ဆင်ခြင်ခြင်းသည် ဘောဇနမတ္တညုတမည်၏။ ဤသို့ သုံးဆောင်ဖွယ် မသင့်သည်ကို ပယ်၍ သုံးဆောင်ဖွယ်သင့်သော ပစ္စည်းကို သုံးဆောင်ခြင်း၌ လိမ္မာခြင်းသည် အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလမည်၏။

၃။ ပစ္စယသန္နိဿိတသီလ ဆိုသည်မှာ ကျောင်း၊ သင်္ကန်း၊ ဆွမ်း၊ ဆေးဟု ဆိုအပ်သော ပစ္စည်းတို့၌ ပညာဖြင့် ဆင်ခြင်၍ သုံးဆောင်ခြင်း။

၄။ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ ဆိုသည်မှာ စက္ခုစသော ဣန္ဒြိယ(၆)ပါးတို့၌ လုံခြုံအောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုသည် ဣန္ဒြိယသံဝရသီလမည်၏။

— ပါတိမောက္ခသံဝရသီလနှင့် အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ၊ ဤနှစ်ပါးစား အာဒိဗြဟ္မာစရိယက သီလမျိုးဖြစ်သည်။

— ပစ္စယသန္နိဿိတသီလနှင့် ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ ဤနှစ်ပါးစား အမှန်းတင်ထားသော အာဘိသမာစာရိကသီလမျိုးဖြစ်သည်။

ဤပါတိမောက္ခသံဝရသီလဟူသော အာဒိဗြဟ္မာစရိယက ၂၂၇-ပါးသော သိက္ခာပဒသီလ တို့ကို အကျဉ်းချုံးလိုက်သော် ရဟန်းတို့၏ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ ဖြစ်လေသည်။ ထိုသီလသည် မဂ္ဂဗြဟ္မာစရိယ၏ အစဦး၌ ဖြစ်၍ အာဒိဗြဟ္မာစရိယက သီလမည်၏။

ယခုကာလ ဤသီလနှင့် ပြည့်စုံကုန်ကြသော သီလဝန္တရဟန်းတို့သည် အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ၈ ယောက်တို့တွင် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ပထမသွင်းရောက်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။

လောကုတ္တရာသီလသည်မူကား အနုတ္တရ အဓိသီလပေတည်း။

*

*

*

ဓုတင် ၁၃ ပါး ဓုတင်သီလ

- ၁။ ပုံသုက္က ဓုတင်— လမ်းဘေး၌ သူတစ်ပါးစွန့်ပစ်ထားသော အဝတ်ကို
ဆောက်ယူ၍ ပြုလုပ်သော သင်္ကန်းကိုသာဝုတ်ရုံခြင်း။
- ၂။ တိ စိဝရိတ်ဓုတင်— ဒုက္ခ၌ ကိုယ်ဝတ်၊ သင်းပိုင်ဟုဆိုအပ်သော သင်္ကန်း
(၃)ထည်ကိုသာ ဆောင်ခြင်း။
- ၃။ ပိဏ္ဍပါတ် ဓုတင်— ခံ၍ရသော ဆွမ်းကိုသာ သုံးဆောင်ခြင်း။
- ၄။ သပဒါနစာရိကဓုတင်— အိမ်စဉ်၊ ရွာစဉ်၊ ခရီးစဉ်မပျက် ဆွမ်းခံခြင်း။
- ၅။ ကောသနိကဓုတင်— တထိုက်တည်း၌သာ ဆွမ်းစားခြင်း။
- ၆။ ပတ္တပိဏ္ဍိကဓုတင်— သပိတ်တစ်ခု၌ရှိသော စားဖွယ်ကိုသာ စားခြင်း။
- ၇။ ခလုပစ္ဆာ ဘတ္တိကဓုတင် — မိမိဆွမ်းစားဆဲတွင်လက်လှမ်းမီသော အရပ်အတွင်းသို့
စားဖွယ်ကို သူတစ်ဦးက ကပ်မည်ဟု ယူလှာရာ
တော်ပြီ၊ အလိုမရှိဟုပစ်ပယ်ပြီးသောအစာကို တစ်ဖန်
စားထိုက်ပြန်အောင် အတိရိတ်၊ ဝိနည်းကံကံပြု၍ပင်
မစားခြင်း။
- ၈။ အရညကင် ဓုတင်— ဟောကျောင်း၌သာ နေခြင်း။
- ၉။ ရုက္ခမူ ဓုတင်— သစ်ပင်ရင်း၌သာနေခြင်း။
- ၁၀။ အဠောကာသိကဓုတင်— အမှီး၊ သစ်ရိပ်မရှိသော လွင်ပြင်၌သာ နေခြင်း။
- ၁၁။ သောသာနိကဓုတင်— သုသာန်၊ သင်္ချိုင်း၌သာ နေခြင်း။
- ၁၂။ ယထာသန္တတိကဓုတင်— ရရသမျှသောကျောင်း၌ ရောင့်ရဲခြင်း။
- ၁၃။ နေသဠိကဓုတင်— လျောင်း၍ မအိပ်မူ၍ ကျင့်ခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်ပါ
သည်။

ပကတိလူတို့နှင့်သက်ဆိုင်သော သီလဝိသုဒ္ဓိကိုအနည်းငယ် တင်ပြပါမည်

ပကတိ လူတို့တွင် (၅)ပါးသီလ၊ (၈)ပါးသီလ၊ (၁၀)ပါးသီလစသည်ဖြင့်လုံခြုံလျှင် အပြောက်အကျား၊ မရှိအောင် စောင့်ထိန်းနိုင်လျှင် ပါတိမောက္ခ သံဝုရသီလနှင့် ပြည့်စုံ၏။ အာရုံ(၆)ပါးတွေ၍ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ စသည်တို့မဖြစ်လျှင် ဣန္ဒြိယသံဝုရသီလနှင့် ပြည့်စုံ၏။ ဒုစရိုက် ၁၀-ပါးကို ရှောင်ကြဉ်၍ တရားသဖြင့်ရသော ပစ္စည်းဖြင့် ဆုသက်မွေးခြင်း သည် အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလနှင့် ပြည့်စုံ၏။ တရားသဖြင့် ရအပ်သော ပစ္စည်းကို ဝိပဿနာဖြင့် ဆင်ခြင်၍ သုံးစွဲဆောင်လျှင် ပစ္စယသန္နိသိတ သီလနှင့် ပြည့်စုံ၏။ ဤစတုပါရိသုဒ္ဓိသီလလုံခြုံလျှင် သီလဝိသုဒ္ဓိနှင့်ပြည့်စုံလေတော့သတည်း။

(ဝိသုဒ္ဓိ ၇ ပါးကို နောက်ပိုင်းတွင် ရေးသား ဖော်ပြပါမည်။)

ပကတိလူတို့၏ သီလများ

- ၅-ပါးသီလ — အာဇီဝဥမက သီလ၏ အင်္ဂါအစိတ်၊ ပရိနာအမျိုးဖြစ်သော သီလ၊ ပဉ္စသီလ၊ ဂရုဓမ္မသီလဟုလည်း ခေါ်၏။
  - လူတိုင်း စောင့်ထိန်းနေကျဖြစ်၍ ဖော်မပြတော့ပါ။
- ၈-ပါးသီလ — အင်္ဂါ ၈ ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော အဋ္ဌင်္ဂဥပေါသထသီလ။

ဃရာဝါသ သမ္မာဓုဉ္စ တည်နေကြကုန်သော ပကတိလူတို့၏ သီလဖြစ်သည်။ ထိုပကတိလူတို့၏ သီလသည် အဗြဟ္မစရိယ၊ ဝိကာလဘောဇနစသော အမှုများကို အမြဲ နိစ္စထာဝရ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းငှာ မ တတ် နိုင် ကြကုန် ရကား။ တစ်လလျှင် သီတင်း ၄ သီတင်း၊ ၈ သီတင်း စသည်ကို အမှတ်ပြု၍ စောင့်ထိန်းကြသော အနိစ္စသီလမျိုးဖြစ်သည်။ (နိစ္စပြု၍ အမြဲစောင့်ထိန်းနိုင်လျှင်လည်း အလွန်ကောင်းမြတ်ပေသည်။

ဆောက်တည်ရန် ဂမားသီလ

- ၁။ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဓိယာမိ။
 ၂။ အဒိန္နာဒါနာ   ။   ။
 ၃။ အပြဟ္မစရိယာ   ။   ။
 ၄။ မုသောဝါဒါ   ။   ။
 ၅။ သုရာမေရယ မဇ္ဈပမာဒဌာနာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဓိယာမိ။
 ၆။ ဝိကာလဘောဇနာ   ။   ။
 ၇။ နစ္စ ဂီတ ဝါဒိတ ဝိသုက ဒဿန မာလာဂန္ထံ ဝိလေပန ဓာရဏ မဏ္ဍန ဝိဘူ
 သန ဌာနာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဓိယာမိ။

၈-၂၇: သီလအနက်

- ၁။ ပါဏာတိပါတာ - သူ၏ အသက်ကို သတ်ခြင်းမှ။ ဝေရမဏိ၊ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်းဖြစ်သော။ သိက္ခာပဒံ၊ ကျင့်ဝတ် သိက္ခာပုဒ်ကို။ သမာဓိယာမိ၊ ကောင်းစွာ ဆောက်တည်ပါ၏။
- ၂။ အဒိန္နဒါနာ - သူတစ်ပါး၏ ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်းမှ။ ဝေရမဏိ၊ ရှောင်ကြဉ်ရာ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်းဖြစ်သော။ သိက္ခာပဒံ၊ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာပုဒ်ကို။ သမာဓိယာမိ၊ ကောင်းစွာ ဆောက်တည်ပါ၏။
- ၃။ အဗြဟ္မစရိယာ - မမြတ်သောမေထုန်အကျင့်ကို ကျင့်ခြင်းမှ။ ဝေရမဏိ၊ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်းဖြစ်သော သိက္ခာပဒံ၊ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာပုဒ်ကို။ သမာဓိယာမိ၊ ကောင်းစွာ ဆောက်တည်ပါ၏။
- ၄။ မုသာဝါဒါ၊ မဟုတ်မမှန်သောစကားကို ပြောဆိုခြင်းမှ။ ဝေရမဏိ၊ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း။ သိက္ခာပဒံ၊ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာပုဒ်ကို။ သမာဓိယာမိ၊ ကောင်းစွာဆောက်တည်ပါ၏။

- ၅။ သူရာမေရယ မဇ္ဇိမမာဒဋ္ဌာနာ၊ မူးယစ်မေ့လျော့ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော သေရည်သေရက်ကို သောက်စားခြင်းမှ။ ဝေရမဏိ၊ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်းဖြစ်သော။ သိက္ခာပဒံ၊ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာပုဒ်ကို။ သမာဒိယာမိ၊ ကောင်းစွာဆောက်တည်ပါ၏။
- ၆။ ဝိကာလဘောဇနာ၊ နေ့လွဲညစာစားခြင်းမှ။ ဝေရာမဏိ၊ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်းဖြစ်သော။ သိက္ခာပဒံ၊ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာပုဒ်ကို။ သမာဒိယာမိ၊ ကောင်းစွာဆောက်တည်ပါ၏။
- ၇။ နစ္စ၊ ဂီတ၊ ဝါဒီတ၊ ဝိသုတ၊ ဒဿနံ၊ မာလာဂန္ဓံ၊ ဝိလေပန၊ ဓာရဏ၊ ဇဏ္ဍန၊ ဝိဘူသနဋ္ဌာ၊ နာသာသနာတော်၏ဆူးပြောင်းသဖွယ်ဖြစ်သော ကခြင်း၊ သီခြင်းတီးမှုတ်ခြင်း၊ ကြည့်ရှုနားထောင်ခြင်း၊ ပန်းပန်ခြင်း၊ နံ့သလိမ်းခြင်း၊ တန်ဆာဆင်ခြင်းတို့မှ။ ဝေရမဏိ၊ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း ဖြစ်သော။ သိက္ခာပဒံ၊ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာပုဒ်ကို။ သမာဒိယာမိ၊ ကောင်းစွာ ဆောက်တည်ပါ၏။
- ၈။ ဥစ္စာသယန မဟာသယနာ၊ မြင့်သောနေရာ မြတ်သောနေရာ၌ နေခြင်းမှ။ ဝေရမဏိ၊ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်းဖြစ်သော။ သိက္ခာပဒံ၊ ကျင့်ဝတ် သိက္ခာပုဒ်ကို။ သမာဒိယာမိ၊ ကောင်းစွာ ဆောက်တည်ပါ၏။

ကိုးပါးသီလ

ကိုးပါးသီလစောင့်ထိန်းလိုသူဟာ ရှစ်ပါးသီလမှာ ဆောက်တည်ထားခဲ့တဲ့ သိက္ခာပုဒ် ရှစ်ပါးအပြင် သတ္တဝါတို့ရဲ့အပေါ်မှာ မေတ္တာစိတ်အမြဲထားမှတဲ့ သိက္ခာပုဒ်တစ်ခုကို ထပ်တိုး စောင့်ထိန်းပါက ကိုးပါးသီလဖြစ်သွားပါသည်။

ဆယ်ပါးသီလ

ဆယ်ပါးသီလစောင့်ထိန်းလိုပါက ရှစ်ပါးသီလ၏ (၇) မြောက် ဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်ကို ကခြင်း၊ သီခြင်း တီးမှုတ်ခြင်း၊ ကြည့်ရှုနားထောင်ခြင်းဆိုပြီး တစ်ပုဒ်။ (၈) ပန်းပန်ခြင်း၊ သနပ်ခါး၊ ပေါင်ဒါအစရှိသည်တို့ကို လိမ်းကျံခြင်းဆိုပြီး သိက္ခာပုဒ် တစ်ပုဒ် ခွဲ၍ဆိုပြီး နောက်ဆုံးအပိုဒ်တွင် ရှေ့၊ ငွေကို ကိုင်တွယ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ပါ၏ဆိုပြီး သိက္ခာပုဒ်တစ်ပုဒ်ဆိုပါက ဆယ်ပါးသီလဖြစ်ပါသည်။

ဗြဟ္မစရိယ ပဉ္စမသ္မိလ

အထက်ပါသီလဟာ ငါးပါးသီလမျိုးပင်ဖြစ်၏။ ငါးပါးသီလမှာ မိမိကာမပိုင်မိန်းမ၊ မိမိလင်ယောကျ်ားနှင့် မေထုန်မှီဝဲနိုင်သည်။ ဗြဟ္မစရိယ ပဉ္စမသီလစောင့်ထိန်းလျှင် မေထုန် အမှုကို လုံးဝရှောင်ကြဉ်ရာ၏။ ကျန်သိက္ခာပုဒ်လေးပါးကတော့ ငါးပါးသီလနှင့် အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။

နောက်တစ်ခုမှာ ဗြဟ္မစရိယ ပဉ္စမ ကောသတ္တိကသီလလို့ ခေါ်၏။ (၅)ပါးသီလတစ်မျိုး ပင် ဖြစ်ပါသည်။ သည်သီလကို စောင့်ထိန်းတဲ့သူဟာ မေထုန် မှီဝဲတာကိုသာမက ညစာ စားခြင်းကိုပါ ရှောင်ကြဉ်တယ်လို့ သိရပါသည်။

သီလညစ်နွမ်းခြင်း

သီလဟာ ကျိုးတယ်၊ ပေါက်တယ်၊ ကြားတယ်၊ ပြောက်တယ် ဆိုရင် သီလဟာ ညစ်နွမ်းသွားပြီ။ သီလဟာ မကျိုးဘူး၊ မပေါက်ဘူး၊ မကြားဘူး၊ မပြောက်ဘူးဆိုရင် သီလဖြူစင်တယ်၊ သန့်ရှင်းတယ်လို့ ခေါ်သည်။

စောင့်ထိန်းနေတဲ့ သီလရဲ့ အစသိက္ခာပုဒ်ဖြစ်စေ၊ ကျိုးပေါက်ရင် သီလကျိုးတယ်၊ ပေါက်တယ်လို့ ခေါ်ရ၏။ အသယ်က သိက္ခာပုဒ်ပျက်စီးရင် ပေါက်တယ်လို့ခေါ်တယ်။ အစဉ် အတိုင်း (၂)ပါး၊ (၃)ပါး ပျက်စီးရင် သီလကြားတယ်လို့ ခေါ်ရ၏။ သိက္ခာပုဒ် တစ်ခု ကြား နှစ်ခုကြား ပျက်စီးရင် သီလပြောက်တယ်လို့ ခေါ်ရ၏။

ထို့ကြောင့် မိမိဆောက်တည်ထားတဲ့ သီလကို ဖြူစင်သန့်ရှင်းစေရန် အထူးသတိထား၍ စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းရာ၏။

သီလကိုညစ်နွမ်းစေတဲ့ အခြားတရားစုများ

လာဘ်ပေါများအောင်လုပ်ခြင်း၊ ယင်ပေါ် ကျော်စောအောင်လုပ်ခြင်း၊ မေထုန် မှီဝဲခြင်း၊ ဒေါသထွက်ခြင်း၊ ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း၊ သူ့ကျေးဇူးကို ချေဖျက်ခြင်း၊ ဂုဏ်တုဂုဏ်ပြိုင် ပြုလုပ်ခြင်း၊ ပလ္လာခြင်း၊ မနာလိုခြင်း၊ ရန်လုံခြင်း၊ ဝန်တိုခြင်း အစရှိသော တရားတွေ သည် သီလညစ်နွမ်းစေသော တရားတွေဖြစ်တဲ့အတွက် သတိထားပြီး ရှောင်ကြဉ်သင့်ပေသည်။

သည်တရားတွေ ဖြစ်ပေါ်လာရင်လည်း အနိစ္စတရား၊ သေခြင်းတရားတို့ကို နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်ပြီး မိမိ၏သီလကိုသာ မညစ်နွမ်းအောင် စောင့်ထိန်းကြရန် ဖြစ်ပါသည်။

မေထုန်ငယ် (၇)ပါး

အာဇီဝဋ္ဌမက သီလမှစ၍ (၅)ပါးသီလ၊ (၈)ပါးသီလ၊ (၉)ပါးသီလ၊ (၁၀)ပါးသီလ စသည်တို့ကို စောင့်ထိန်းကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် အထူးသတိပြုစရာအချက်ကတော့ မြဟ္မစရိယသိက္ခာပုဒ်အတွက် မိန်းမ၊ ယောကျ်ားနှစ်ဦး လွန်ကျူးတဲ့ မေထုန်မှုကို ကြဉ်ရှေ့စင် ကြပေမယ့် မေထုန်ငယ် (၇)ပါးကို မသိကြတဲ့အတွက် ကျူးလွန်မိတတ်ကြတယ်။ ထို့ကြောင့် ဤမေထုန်ငယ် (၇)ပါးကို သတိထားနိုင်ရန် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

- ၁။ မိန်းမနှင့် နှစ်ဦးသား မေထုန်မှုကို မပြုကြပေမယ့် မိန်းမဟာ မိမိကိုယ်မှာလာပြီး မှီထခးတာကို သာယာခြင်း၊ ဆုပ်နှယ်ပေးခြင်းကို သာယာခြင်း။
- ၂။ မိန်းမနှင့်အတူ ပြင်းစွာရယ်မော၍နေရတာကို သာယာခြင်း။
- ၃။ မိန်းမနှင့် မျက်စိချင်းပြိုင် တစ်ဖုံစိမ့်ကြည့်ရတာကို သာယာခြင်း။
- ၄။ အနီးအနားမှ မိန်းမရယ်ရှင်သောအသံ၊ သီချင်းဆိုသံကို သာယာခြင်း။
- ၅။ ရွေးအခါက မိန်းမနှင့်အတူ ကြည့်နှူးခဲ့ဖူးသည်ကို သာယာခြင်း။
- ၆။ အမျိုးသမီးများနှင့် ကြည့်နှူးနေတဲ့သူကို အားကျ၍ တောင့်တသာယာခြင်း။
- ၇။ ငါသည် ယခုစောင့်ထိန်းသော သီလကြောင့် အန်ခိုးကြီးသော နတ်ဖြစ်ပါစေဟု တောင့်တသာယာခြင်းတို့ ဖြစ်လေသည်။

ထို့ကြောင့် ဤသီလများ၊ စောင့်ထိန်းနေသည့် အခါတွင် ဤမေထုန်ငယ် (၇)ပါးကို မလွန်ကျူးမိအောင် အီထူးကြိုးစား ထိန်းသိမ်းနိုင်ကြလျှင် မိမိတို့ အပင်ပန်းခံပြီး ခြိုးခြံပြီး စောင့်ထိန်းရတဲ့ သီလတွေဟာ ဖြူစင်သန့်ရှင်းရမည်ဖြစ်၍ မကြိုးစားနိုင်ကြလျှင်တော့ ညစ်နွမ်းမည်သာ အမှန်ပင်ဖြစ်လေသည်။

သီလစောင့်ထိန်းသူသည် မိမိသီလဖြူစင်သန့်ရှင်းတယ်၊ ထိုသီလအကျိုးကြောင့် နောက်ဘဝတွင် ကြီးကျယ်တဲ့ စည်းစိမ်ချမ်းသာတွေကို ရလိမ့်မည်ဟု တပ်မက်တောင့်တမှုတွေလည်း ပေါ်ပေါက်လာတတ်သည်။ တပ်မက်တောင့်တမှု ပေါ်လာလျှင် (၇)ခုမြောက် မေထုန်အငယ် ထဲရောက်ပြီ။ သီလညစ်နွမ်းသွားစေတယ်။ တဏှာနှင့် မှားယွင်းစွာလုံးသပ်ခံရတဲ့ သီလလည်း ဖြစ်သွားတယ်။ ငါ့လောက် သီလစင်ကြယ်တဲ့သူ မရှိဘူး၊ သည်သီလနှင့်ပဲ သံသရာမှ လွတ်မြောက်မယ်လို့ ထင်မြင်စွဲလမ်းလျှင် သီလဟာ မာနနဲ့ဒိဋ္ဌိနှင့် ညစ်ညမ်းသွားတယ်။ ဒိဋ္ဌိနှင့်

မှားယွင်းစွာ သုံးသပ်ခံရတဲ့ သိလည်း ဖြစ်သွားတယ်။ ထို့ကြောင့် တပ်မက်တောင့်တမှု၊ ထင်မြင်စွဲလမ်းမှုတွေ ဖြစ်ပွားစေပေါ်ပေါက်လာလျှင် အသင့်အတင့် နှလုံးသွင်းလျက် ပယ်ဖျောက်ပစ်ရပါမယ်။ အဲသည်လိုပယ်ဖျောက်နိုင်ပါမှ သိလဟွာ ဒိဋ္ဌိ၊ တဏှာတို့နှင့် မှားယွင်းစွာ အသုံးသပ်မခံရတဲ့ သိလဖြစ်ပါစော့သည်။

သိလ၏အင်္ဂါ (၇)ပါး

စောစောစောရေးခဲ့တဲ့ သိလများ (၃) မကျိုးခြင်း၊ (၂) မပေါက်ခြင်း၊ (၃) မကျားခြင်း၊ (၄) မပြေခက်ခြင်း၊ (၅) တဏှာ၏ ကျွန်အဖြစ်မှ လွတ်မြောက်အောင် တော်လှန်ခြင်း၊ (၆) ပညာရှိများ ချီးမွမ်းထိုက်ခြင်း၊ (၇) တဏှာဒိဋ္ဌိနှင့် အသုံးသပ်မခံရခြင်းဆိုတဲ့ အင်္ဂါ (၇) ပါးသည် သိလစင်ကြယ်စေကြောင်း အင်္ဂါတရားတွေ ဖြစ်ပါသည်။

သည် အင်္ဂါ (၇) ပါးနှင့် ပြည့်စုံသည့် သိလသည် ဥပစာရသမာဓိ၊ အပ္ပနာသမာဓိ၊ မဂ်သမာဓိ၊ ဖိုလ်သမာဓိဆိုတဲ့ အားကောင်းတဲ့ သမာဓိတွေကိုဖြစ်စေ ရစေနိုင်ပါသည်။ သိလနှင့် ပြည့်စုံသူသည် ဘာဝနာတရားကို အားထုတ်လိုက်လျှင် ယခုရေးထားတဲ့ သမာဓိတွေကို အမြန်ရနိုင်သည်ဟု ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ထိုမှတစ်ဆင့်စိတုတ်ပြီး နှလုံးသား ရှင်မှုမှအစ အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင် အဆင့်ဆင့် အံ့ကျိုးအာနိသင်ရှိတယ်လို့ မြတ်စွာဘုရားသခင်က အရှင်အာနန္ဒာ၏ အမေးကို ဖြေဆိုထားသော အင်္ဂုတ္တိုရ်ကိမတ္တိယသုတ်မှာ ဖော်ပြထားပါသည်။

သိလ၏အကျိုးတရား (၅) ပါး

သို့လရှိထားပြီး သိလနှင့် ပြည့်စုံသူ တစ်ယောက်သည်...

- ၁။ သိလကို စောင့်သုံးရာမှာ မမေ့မလျော့ခြင်း (အပ္ပမာဒတရား)ကို အခြေခံထားသည့်အတွက် များစွာသော စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ကို ရနိုင်ခြင်း။
- ၂။ ကောင်းမြတ်သော ဂုဏ်သတင်း ကျော်ဇောသံ ထွက်ပေါ်ပျံ့နှံ့နိုင်ခြင်း။
- ၃။ မိမိမှာ သိလရှိနေသည့်အတွက် ဘယ်ပရိသတ်ကိုမဆို မကြောက်မရွံ့ ဝံ့ဝံ့စားစား မျက်နှာမငယ် တင့်တယ်ရှင်လွန်းစွာ ဝင်ထွက်နိုင်ခြင်း။
- ၄။ အသက်တန်း ပြည့်စုံနေရပြီး သေတဲ့အခါမှာ မတွေမဝေ ဆောင်းစွာသေရခြင်း။

သီလမရှိသည့်သူမှသာ သေခါနီးမှာ 'ငါဟာ ကောင်းမှုကို မပြုခဲ့မိဘူး' 'မကောင်းမှုတွေကို ပြုခဲ့မိတယ်'လို့ တွေးမိပြီး နှလုံးမသာမယာ ဖြစ်တတ်သည်။ သီလရှိတဲ့သူမှသာတော့ အဲသည်လို နှလုံးမသာယာမှုမျိုးမရှိပါ။ မိမိပြုခဲ့တဲ့ ကုသိုလ်ကံတွေသည် အဲသည်လို ထင်ပေါ်လာသည့်အတွက် မြေအိုးကို စွန့်ပြီး ရွှေအိုးကို ရတော့မည့်သူလို မတွေ့မဝေ မကြောက်မရွံ့ စိတ်ကြည်ကြည်လင်လင်နဲ့ သေရတယ်။

၅။ သေပြီးသည့် နောက်မှာလည်း သုဂတိဘုံလို့ ခေါ်တဲ့ လူ့ပြည် နတ်ပြည်ကို ရောက်ရလေသည်။

တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ချက်

သီလအကြောင်းကို သိသလောက်တော့ တင်ပြခဲ့ပါပြီ။ တိုက်တွန်းချင်သည်ကတော့ အသက်အရွယ် ဒုတိယပိုင်း ဝင်လာကြသည့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ယောက်ျား မိန်းမ ဟူသမျှတို့သည် အာဇီဝဥမက သီလကို အမြဲဘမ်း စောင့်ထိန်းပြီး အဋ္ဌဂ်ဥပေါသထ သီလကို တစ်ပတ်တစ်ခါ၊ နှစ်ပတ်တစ်ခါ စောင့်ထိန်းသင့်ပါသည်။ ဘာကြောင့်ဆိုသော် နေ့စဉ် နေ့တိုင်း စားသောက်နေကြသော အစားအစာတွေကို ချက်နေရသည့် အစာအိမ်မှ ပါစကတေဇော ခတ်မီး၊ အလုပ်ကို အနားပေးရာ ရောက်သဖြင့် ကြာရှည်စွာ မချွတ်မယွင်း ကောင်းမွန်စေပါသည်။

အစာအိမ် ကောင်း သလောက် အစာကို ကျေချက်နိုင်သဖြင့် စိတ်ချမ်းသာ၊ ကိုယ်ချမ်းသာလည်း ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ပေါ့ပေါ့ပါးပါးနှင့် အလုပ်ကိုလည်း တစုရှည်စွာ လုပ်ကိုင်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

အသက်အရွယ် ကြီးရင့်သူ၊ အစာအိမ်ရောဂါရှိသူတို့မှတော့ (ဂ)ပါးသီလ မစေခင့်နိုင်လျှင်နေပါ။ အာဇီဝဥမကသီလကိုတော့ အစင်ကြယ်ဆုံး၊ အသန့်ရှင်းဆုံး၊ အသန့်ရှင်းဆုံး၊ သီလဝိသုဒ္ဓိဖြစ်အောင် စောင့်ထိန်းစေလိုပါသည်။ ဝဋ်ဆင်းရဲ၊ ဒုက္ခမှန်သမျှ ကင်းရှာ၊ ချုပ်ရှာ၊ ချမ်းသာခြင်း အစစ်၏ တည်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ မျက်မှောက်ပြုချင်၊ ရောက်ချင်ကြသည့် သူတော်စစ်တွေသည် နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း တရားအပေါင်းတို့၏ တည်ရာ၊ မှီရာ၊ ပွားများရာ၊ အစမူလ အမာခံကြီးဖြစ်သည့် သီလနှင့် ပြည့်စုံကြစေရန် အကျိုးမပေါက်၊ မပျောက်မကြားစေရန် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်နိုင်ကြပါစေဟု တိုက်တွန်းအပ်ပါသည်။

သီလ၏ဂုဏ်သတင်း

စန္ဒကူးပန်း၊ တောင်ဇလပ်ပန်း၊ ကြက်ရုံးပန်း စသော ပန်းတို့၏ အနံ့သည် လေထက် လေညာသို့ မပျံ့ မလွှင့်နိုင်၊ သူတော်ကောင်းတို့၏ သီလတည်းဟူသော ဂုဏ်သတင်းအနံ့သည် လေညာသို့ ပျံ့နှံ့ကြွိုင်လွှင့်၏။ အရပ်လေးမျက်နှာသို့လည်း ပျံ့နှံ့ကြွိုင်လွှင့်၏။

တောင်ဇလပ်ပန်း၊ မြတ်လေးပန်းစသော ပန်းနံ့သာတို့ထက် သီလတည်းဟူသော အနံ့သည် အတုမရှိ ထူးကဲမှုန့်မြတ်၏။ လူ့ပြည်တွင်သာမက နတ်ပြည် မြဟ္မာ့ပြည်သို့တိုင်ပင် ပျံ့နှံ့ကြွိုင်လွှင့်၏။ သီလနှင့် ပြည့်စုံ၍ မေးမမလျော့ နေလေ့ရှိသဖြင့် တရားမှန်ကို ကောင်းစွာ သိ၍ ကိလေသမှ လွတ်မြောက်ပြီးကုန်သော သူတော်ကောင်းတို့၏ သွားရာလမ်းခရီးကို မာန်နတ်သည် မသိ၊ ရှာ၍မရဖြစ်လေသည်။ (ဓမ္မပဒ)

နေမိမင်းကြီး

ဗုဒ္ဓသာသနာပ ကာလတွင် အလောင်းတော် နေမိမင်းကြီးသည် ဟစ်နေလျှင် အသပြော ငါးသိန်းစီ လှူဒါန်း၏။ သီလကိုလည်း မကျိုးမပေါက်အောင် ထိန်းသိမ်း၏။ တစ်နေ့တွင် ငါသည် ဒွါနကိုလည်း ပြုသည်။ သီလကိုလည်း မကျိုးမပေါက်အောင် ထိန်းသိမ်းသည်။ ဤနှစ်မျိုးတွင် ဒွါနကပင် ပို၍ အကျိုးကြီးသလော၊ သီလကပင် ပို၍ အကျိုးကြီးသလောဟု စိတ်ဝိတက်ပြဿနာ ဖြစ်နေစဉ် သီလတန်ခိုးကြောင့် သိကြားမင်း ကျောက်ဖျာတင်း၍ လူ့ပြည် ဆင်းပြီး 'ဒွါနနှင့် သီလတို့တွင် သီလကမြတ်ကြောင်း' မင်းကြီးအား ရှင်းပြရလေသတည်း။ (ဝိပဿနာခေတ် မပေါ်သေး)

ဘာဝနာခန်း

အလုံးစုံသော ကုသိုလ်တရားတို့ကို မှီဝဲပွားများစေကြောင်းကို ဖြစ်စေသောကြောင့် ဘာဝနာဟု ခေါ်သည်။

ဘာဝနာသည် သမထဘာဝနာ၊ ဝိပဿနာ ဘာဝနာဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။ သမထ ဘာဝနာသည် နိဝရဏာ တရားတို့ကို ငြိမ်းပျောက်စေ၍ စွဲနာမ်သမာပတ်ကို ရကြောင်းဖြစ်သည်။

(နိဝရဏော တမေတိတိ သမထော) ဟူသည်နှင့်အညီ နိဝရဏော-နိဝရဏံ တရားတို့ကို သမေတိ-ငြိမ်းပျောက်စေတတ်၏။ ဣတိတသ္မာ-ထို့ကြောင့်။ သမထော-သမထမည်၏။

ဤသမထလမ်းစဉ်ရှိ ကမ္မဋ္ဌာန်း (၄၀) မှ နှစ်သင်္ကရာ တစ်မျိုးမျိုးကို ပွားများနေစဉ် ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သော နိဝရဏတရား (၅) ပါးတို့ကို ငြိမ်းအေးသွားစေရန် ဈာန်အင်္ဂါ (၅) ပါးက ငြိမ်းသတ်ပုံမှာ-

ဈာန်အင်္ဂါ ၅-ပါး

နိဝရဏ ၅-ပါး

၁။ ဝိတက်သည်	—	ထိနမိဒ္ဓကို ငြိမ်းစေသည်။
၂။ ဝိစာရသည်	—	ဝိစိကိစ္ဆီကို ငြိမ်းစေသည်။
၃။ ပီတိသည်	—	ဗျာပါဒကို ငြိမ်းစေသည်။
၄။ သုခသည်	—	ဥဒ္ဒစ္စကုက္ကုစ္စကို ငြိမ်းစေသည်။
၅။ ကေဂ္ဂတာသည်	—	ကာမတ္တန္တို့ကို ငြိမ်းစေသည်။

(နိဗ္ဗာန်ကိုရောက်ရန် တားမြစ်သော တရားကို နိဝရဏဟု ခေါ်သည်။)

သမထဘာဝနာ ဟူသည် ကသိုဏ်း(၁၀)ပါး။ အသုဘ(၁၀)ပါး။ အနိဿတိ(၁၀)ပါး။ အပ္ပမညာ(၄)ပါး။ သညာ(၁)ပါး။ ဝဝတ္ထာန်(၁)ပါး။ အာရပ္ပ (၄)ပါးအားဖြင့် (၄၀)ပါး ရှိလေသည်။

ကသိုဏ် ၁၀ ပါး

၁။ ပထဝီကသိုဏ်း၊ ၂။ အာပေါကသိုဏ်း၊ ၃။ ဇေတဇောကသိုဏ်း၊ ၄။ ဝါယောကသိုဏ်း၊ ၅။ ညှိသောအဆင်း နီလကသိုဏ်း၊ ၆။ ရွှေသောအဆင်း ပီတကသိုဏ်း၊ ၇။ နီသောအဆင်း လောဟိတ ကသိုဏ်း၊ ၈။ ဖြူသောအဆင်း ဩဒါတကသိုဏ်း၊ ၉။ ဟင်းလင်းပြင့် အာကာသ ကသိုဏ်း၊ ၁၀။ နံရံပေါက် စသည်တို့၌ထင်သော အရောင်အလင်း အာထောကသိုဏ်း။

အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းတရားဆယ်ပါး

- ၁။ ဖူးဖူးရောင်သည်ဖြစ်၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသော အကောင်ပုပ် (ဥဒ္ဓါမာတက)
- ၂။ ဖြူနီရော၍ ညိုသောအဆင်းရှိသော စက်ဆုပ်ဖွယ်အကောင်ပုပ် (စိနီလှက)။
- ၃။ ယိုသောပြည်ရှိ၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသော အကောင်ပုပ် (ဝိပုဗ္ဗက)။
- ၄။ အလယ်မှ နှစ်ပိုင်းပြတ်၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသောအကောင်ပုပ် (ဝိစ္ဆိဒ္ဓက)။
- ၅။ ခွေး၊ မြေခွေးစသည်တို့သည် ခဲအပ်သည်ဖြစ်၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်အကောင်ပုပ် (ဝိက္ခာယိတက)။
- ၆။ ခွေး၊ မြေခွေးတို့သည် အပိုင်းပိုင်းဖြတ်၍ နေရာတကာတွင် ပစ်သားသော စက်ဆုပ်ဖွယ် အကောင်ပုပ် (ဝိက္ခိတ္တက)။
- ၇။ ခေးလက်နက်ဖြင့်သတ်၍ ပစ်သားသော စက်ဆုပ်ဖွယ် အကောင်ပုပ် (ဟကစိက္ခိတ္တက)။
- ၈။ ယိုသောသွေးရှိနေ၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်အကောင်ပုပ် (ခလဟိဘက)။
- ၉။ ပိုးလောက်တို့ပြည့်သဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်အကောင်ပုပ် (ပုဠုဝက)။
- ၁၀။ အရိုးစုသာရှိ၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသောအကောင်ပုပ် (အဋ္ဌိက)။

အနုဿတိဆယ်ပါး

- ၁။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ-မြတ်စွာဘုရား၏ဂုဏ်တော်ကိုးပါးကို အဖန်ဖန်အောက်မေ့ခြင်း။
- ၂။ ဓမ္မာနုဿတိ-တရားတော်၏ဂုဏ်တော်ခြောက်ပါးကို အဖန်ဖန်အောက်မေ့ခြင်း။
- ၃။ သံဃာနုဿတိ-သံဃာတော်၏ဂုဏ်တော်ကိုးပါးကို အဖန်ဖန် အောက်မေ့ခြင်း။
- ၄။ သီလ္လာနုဿတိ-မိမိသီလဂုဏ်ရောင်ကို အဖန်ဖန် အောက်မေ့ခြင်း။
- ၅။ စာဂါနုဿတိ-မိမိ၏ စွန့်ကြဲလှူဒါန်းခြင်း၏ဂုဏ်ကို အဖန်ဖန် အောက်မေ့ခြင်း။
- ၆။ ဒေဝတာနုဿတိ-နတ်တော်တို့၏ သဒ္ဓါအစရှိသောဂုဏ်ကိုစံထား၍ မိမိ၏ သဒ္ဓါအစရှိသောဂုဏ်ကို အဖန်ဖန်အောက်မေ့ခြင်း။
- ၇။ ဥပသမာနုဿတိ-နိဗ္ဗာန်၏ ဝိရာဂစသောဂုဏ်ကို အဖန်ဖန် အောက်မေ့ခြင်း။

ပုညပြိယာဆယ်ပါးနှင့် ကရားနှလုံးကျင့်သုံးနည်း

- ၈။ မရံဏာနုဿတိ—ခေခြင်းတရားကို အဖန်ဖန် အောက်မေ့ခြင်း။
- ၉။ ကာယဂထာဿတိ—ဆံပင် အရှိုသော ကာယကောဠာသကို အဖန်ဖန် အောက်မေ့ခြင်း။
- ၁၀။ အာဏာပါဏာသတိ—ဆွက်သက်ဝင်သက်ကို အာရုံပြု၍ အဖန်ဖန် အောက်မေ့ခြင်း။

အပ္ပမညာ (၄) ပါး

(ဗြဟ္မဒုဝိဘာရတရား ၄ ပါး)

- (၁) ခေတ္တာ—သုခိတ—ဒုက္ခိတ သတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြု၍ အမျှ ချစ်ခြင်း။
- (၂) ကရုဏာ—ဒုက္ခိတ သတ္တဝါ ပညတ်ကို အာရုံပြု၍ သနားခြင်း။
- (၃) မုဒိတာ—သုခိတ သတ္တဝါ ပညတ်ကို အာရုံပြု၍ ရမ်းမြောက်ခြင်း။
- (၄) ဥပေက္ခာ—သုခိတ ဒုက္ခိတ သတ္တဝါ ပညတ်ကို အာရုံပြု၍ လျစ်လျူရှုခြင်း။

သညာ (၁) ပါး

- (၁) စားမျှ အပ်သော အစာအာဟာရတို့၌ စက်ဆုပ် ရွံရှာဖွယ်သော အမှတ်ဖြင့် ဆင်ခြင် ကြည့်ရှုခြင်း (၁) ပါးသာ ဖြစ်သည်။

ဝေတ္တာန် (၁) ပါး

- (၁) ပထဝီ၊ အာပေ၊ ဇတေ၊ ဝါယော ဟူသော ဓာတ်ကြီးလေးပါး တို့ကို ပိုင်းခြားမှတ်သား ဆင်ခြင်ခြင်း ဇစ်ပါးသာ ဖြစ်လေသည်။

အာရပ္ပ (၄) ပါး

- (၁) အဆုံးမရှိသော ကောင်းကင်ပညတ်ကို အာရုံရှိသော အာကာသာနဉ္စယတန။
- (၂) အဆုံးမရှိသော ပထမာရပ္ပဝိညာဉ်လျှင် အာရုံရှိသော ဝိညာနဉ္စယတန။

- (၃) လုံးဝအကြွင်းမရှိသော ပထမာရူပ ဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်းတည်း ဟူသော နတ္ထိဘော ပညတ်လျှင် အာရုံရှိသော အင်္ဂါညွှတ်ယတန။
- (၄) ကြမ်းတမ်းယုတ်ရင်းသော သညာမရှိ၊ သိမ်မွေ့သော သညာမရှိသည် မဟုတ်၊ မနာယဘန ဓမ္မဃတန၌ အကျုံးဝင်သော နေဝသညာနာသညာယတန။

ကမ္မဋ္ဌာန်း (၄၀) ပြီး၏။

ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ကမ္မဋ္ဌာန်း (၄၀) တို့တွင် ဗုဒ္ဓါနုဿတိသည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်ပေသည်။

ဘုံတရားရှင်ဂုဏ်တော်ကိုးပါးတွင် အရဟံဂုဏ်တော်သည် အကြီးအမှူး အဦးအဖျားဖြစ်၍ အမြတ်ဆုံးဖြစ်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓါနုဿတိ အရဟံဂုဏ်တော်ကို ရှေးဦးစွာ ပွားများအားထုတ် ရာ၏။

အချိန်အနည်းငယ် အားထုတ်ပြီးမှ မိမိစရိုက်နှင့် လျော်စွာ ကမ္မဋ္ဌာန်း ၄၀ တို့တွင် နှစ်သက်ရာ ကမ္မဋ္ဌာန်း တစ်ခုခုကို လုံ့လပြု၍ အားထုတ်ပွားများရလေသည်။

ထိုကမ္မဋ္ဌာန်း တစ်ခုခုကို စီးဖြန်းပွားများ အားထုတ်လိုသောသူသည် ရှေးဦးစွာ စရိုက် ခြောက်ပါးတို့ကို သိထားရန် လိုအပ်ပေသည်။

စရိုက်ခြောက်ပါးတို့သည် သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌ အစဉ်မပြတ် ဖြစ်တတ်ပွားများအား ကြီးစွာ သင်ရွားပြု၍ လေ့ကျက်တတ်သောကြောင့် စရိုက်မည်၏။ ထိုစရိုက်တို့သည် သတ္တဝါ တို့၏ သန္တာန်၌ အဘယ်ကြောင့် အားကြီးစွာဖြစ်ရသနည်း ဟူမူကား ထိုဘဝ ရအပ်သော ပဋိသန္ဓေဇနက၏ အကြောင်းတရား ဖြစ်သော ဒါန၊ သီလ၊ စသော ပုညကြိယာ ဝတ္ထုကမ္မ ပထကို ပြုစဉ်အခါ ထိုတရားသည် ရှေ့နောက်ပြုဆဲသော ကလသုံးပါး၌ဖြစ်သော တစ်ပါး ပါးသော ကလ၌ ဖြစ်စေ ခြံရံအပ်၏။

ထိုခြံရံ အပ်သော တရားသည် ဒါနစသော ကံအကျိုးပေးသော ဘဝ၌ သတ္တဝါ သန္တာန်ဟူင် စရိုက်ဖြစ်၍ တည်၏။ ထို့ကြောင့် ဒါနစသောကောင်းမှုကိုပြုသည့်အခါ မကောင်း သဖြင့် အစဉ်လိုက်လျက် စရိုက်ကို ဖြစ်စေတတ်သောရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟတို့ကို မခြံရံစေမူ၍ ကောင်းစွာ အစဉ်လိုက်လျက် စရိုက်ကို ဖြစ်စေတတ်သော သဒ္ဓါ၊ ပညာ စသော တရားတို့ဖြင့် သာ ခြံရံအပ်သည်ကိုလည်း မပြတ်နှလုံးထားရန် လိုပါသည်။

စရိုက် (၆)ပါး

- ၁။ ရာဂစရိုက်ပုဂ္ဂိုလ်သည်—အသုဘ ၁၀ ပါး၊ ကာယကတာ သတိကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့် သင့်တော်၏။
  - ၂။ ဒေါသစရိုက်ပုဂ္ဂိုလ်သည်—အပ္ပပညာလေးပါး၊ နီလ၊ ပီတ၊ လောဟိတ၊ သြဒါတ ကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့် သင့်တော်လျောက်ပတ်၏။
  - ၃။ မေခဟစရိုက်ပုဂ္ဂိုလ်သည်—အာဏာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းကြီးသော ကသိုဏ်းဝန်းနှင့် သင့်၏။
  - ၄။ ဝိတက်စရိုက်သည်—အာဏာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်း၊ ငယ်သော ကသိုဏ်းဝန်းနှင့် သင့် သည်။
  - ၅။ သဒ္ဓါစရိုက်ပုဂ္ဂိုလ်သည်—ဗုဒ္ဓါနုဿတိ၊ ဒေဝတာနုဿတိ၊ ဓမ္မာနုဿတိ၊ သံဃာ နုဿတိ၊ သီလ္လာနုဿတိ၊ စာဂါနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့နှင့် လျောက်ပတ်၏။
  - ၆။ ဗုဒ္ဓိစရိုက်ပုဂ္ဂိုလ်သည် မရုဏာနုဿတိ၊ ဥပသမာနုဿတိ၊ သညာ၊ ဝဝတ္ထာန် ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့နှင့် လျောက်ပတ်၏။
- ကြွင်းသော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့သည် အလုံးစုံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် လျောက်ပတ်၏။

*

*

*

အဓိသီလသာသနာ၌ ကောင်းစွာတည်ပြီးသော ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အဓိပညာ သာသနာ၏ အခြေခံဖြစ်သော အဓိစိတ္တသာသနာကို ကိုယ်တွေ့ဒိဋ္ဌ ရလိုသိမြင်လိုသည် ရှိသော် ရှေးဦးစွာ ၁၀ ပါးသော ပလိဗောဓကြီးတို့ကို ပြတ်အောင် ဖြတ်ရာ၏။ စွန့်လွှတ်နိုင်ရာ၏။

ပလိဗောဓကြီး (၁၀) ပါးကား

- ၁။ နေရာ၊ ကျောင်းအိမ် (အာဝါသပလိဗောဓ)
- ၂။ အလုပ်အကျွေး တပည့်တပန်း (ကုလပလိဗောဓ)
- ၃။ လာဘ်ရခြင်း၊ ပစ္စည်းပေါများခြင်း (လူဘုပလိဗောဓ)

- ၄။ ဂိုဏ်း၊ ဂဏ အပေါင်းအဖော် (ဂဏပလိဗောဓ)
- ၅။ နဝကမ္မအမှုကိစ္စ (ကမ္မပလိဗောဓ)
- ၆။ ခရီးသွားလာခြင်း (အဒ္ဓါနပလိဗောဓ)
- ၇။ ဆွေမျိုးဉာတကာ (ဉာတိပလိဗောဓ)
- ၈။ အနာရောဂါ (အာဗာဓပလိဗောဓ)
- ၉။ ကျမ်းဂန်သင်ကြားမှု (ဂန္ထပလိဗောဓ)
- ၁၀။ ပုထုဇဉ်တို့၏ ဘုန်းတန်ခိုး (ဣဒ္ဓိပလိဗောဓ) ဖြစ်လေသည်။
(ရဟန်းနှင့် ယောဂီတို့အီတုက် ပယ်ဖြတ်ရန်ဖြစ်သည်။)

ဩဒါတကသိုဏ်း

ဤသမထဘာဝနာခန်းတွင် အစအဦး သမာဓိယူရန်အတွက် ကသိုဏ်း (၁၀)ပါးမှ ကသိုဏ်းဝန်းပြုလုပ်ရန် လွယ်ကူသည့် ဖြူးသာအဆင်း ဩဒါတ၊ ကသိုဏ်းကိုပြုလုပ်ပုံနှင့်တကွ ပွားများပုံကိုပါ ရေးသားတင်ပြပါမည်။

ဝဏ္ဏအဆင်းကသိုဏ်းတို့တွင် အာဒိကမ္မိက၊ အံဦးအစပုဂ္ဂိုလ်အား။ ထိန၊ မိဒ္ဓ၊ ထိုင်း မိုင်းခြင်းကို လျင်မြန်စွာ ကင်းကွာစေတတ်သော အလွန် စိတ်ဉာဏ်ကို ကြည်လင်စေတတ်သော နိမိတ်မရခင် လမ်းခရီး၌ပင် အသည်းထူ အဆင်းဟူသမျှကို အလုံ့ရှိတိုင်း မြင်စေတတ်သော အလွန်တန်ခိုး အာနုဘော်ကြီးသော ကသိုဏ်းတို့တွင် အလွန်ဆုံး၊ အကောင်းမြတ်ဆုံး၊ အကောင်းဆုံး၊ အသာဆုံးဟူ၍ ဘုရားရှင် ဘေဒင်္ဂသားတော်မူသော ဩဒါတ၊ အဖြူရောင် ကသိုဏ်း ကို ရွေးချယ်တင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မိမိပြုလုပ်လိုသော သစ်သား၊ အလျားအနံတစ်ထွားလေးကို ယပ်တောင်၊ ရေအိုးအဖုံး ကဲ့သို့ အဝိုင်းတစ်ခု ပြုလုပ်ပြီး လက်ကိုင်တပ်၍ အဖြူဆုံးသောဆေးကို အချောဆုံး၊ အလှဆုံး ဖြစ်အောင်သုတ်၍ အနား၌ အဖြူရောင်ကို တောက်စေတတ်သော အနက်ဖြစ်စေ၊ အနီ ဖြစ်စေ တစ်ရောင်ရောင်ကို နှီးတစ်ပြားနဲ့ အနားပတ်၍ သုတ်လိမ်းသားပေါ်မည်။ ကသိုဏ်း ဝန်းငယ်လျှင် စိတ်နိုင်လွယ်သည်။ နိမိတ်ရလွယ်သည်။ စိတ်မူကား ကြပ်ကြပ်မထွား၊ ကသိုဏ်း ဝန်းကြီးလျှင် စိတ်နိုင်ခဲ၏။ နိမိတ်ရခဲသည်။ စိတ်မူကား ကြီးထွားလာ၏။ ထိုကသိုဏ်းဝန်းကို အညစ်အကြေးမစွန်းရ။ မပွန်းမပဲ့ရအောင် ရှိသေစွာ ထားအပ်၏။

ကသိုဏ်းဝန်း ပြုလုပ်ပြီးလျှင် တိတ်ဆိတ်သောနေရာ အိမ်ခန်း သို့မဟုတ် လူရှင်မနေခဲ ဆိတ်ငြိမ်သော တောအရပ် တစ်နေရာ၌လည်းကောင်း၊ တစ်ယောက်တည်း ချမ်းသာစွာ နေထိုင်နိုင်သော နေရာကို ရွာကြံဖန်တီးထားရန် လိုအပ်ပါသည်။

ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းတစ်ကျောင်းမှာဆိုလျှင် ထိုင်နိုင်၊ လှဲနိုင်သော သေတ္တာများ ပြုလုပ် ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ကမ္မဋ္ဌာန်းကသိုဏ်း မကြည့်ရှုသေးမီ ကျင်ကြီး၊ ကျင်ငယ် စွန့် ထားပြီးမှ ဆိုခဲ့ပြီးသော နေရာတွင် တစ်ယောက်တည်း ချမ်းသာစွာ တင်ပျဉ်ဖွဲ့ခွဲ ထိုင်နေ လျက် ခါးကို ဖြောင့်မတ်စွာထား၍ ကသိုဏ်းဝန်းကို မနီးဝေး ရှေ့လက်လှမ်း မီခလောက်မှာ ငိုလည်းမငိုရ၊ မော့လည်းမမော့ရအောင် မျက်စိနှင့် ပန်ရအောင် ထောင်ထားပြီးလျှင် ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်များကို အနည်းငယ် အောက်မေ့ရှိခိုး၍ ကန်ဘော့ပါ။

ငါ၏ပတ်ဝန်းကျင်၌ ရှိကြကုန်သော သတ္တဝါခပ်သိမ်းတို့လည်း ဘေးရန်ကင်းကွာ ချမ်းသာကြပါစေ၊ အခါခပ်သိမ်း ကောင်းမြတ်သော အခွံတို့ကို တွေ့မြင်ကြပါစေဟု စူးစူးစိုက်စိုက် မေတ္တာပို့၍ ငါသည် ချွတ်ကေန် အမှန်သေချာလိမ့်မည်။ ဘယ်ဘော့သေချမည် ကိုလည်း မသိရ၊ မသေခင်မသေမီ ကိုးကွယ်ရာရအောင် လုပ်မှပဲဟူ၍ အကန်ငယ်၊ အနည်း ငယ် သေခြင်း မရဏာသည်ကို ဖြစ်စေလျက်—

ဤကသိုဏ်းအကျင့်သည် ဘုရားပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ အရိယာ ပညာရှိ သူတော်ကောင်းတို့၏ ကျင့်စဉ် လမ်းကြောင်းတည်းဟု အောင်မေ့ ဆင်ခြင်လျက် ကသိုဏ်းဝန်း၌ ရှိသေခြင်းကို ဖြစ်စေလျက်—

ဤအကျင့်ဖြင့်ပင်လျှင် ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ အရိယာ အရှင်မြတ်တို့သည် အို၊ နာ၊ သေရေး၊ ဘေးဒုက္ခတို့မှ လွတ်ကြလေပြီ။ ငါသည်လည်း ဤအကျင့်ဖြင့်ပင် အို၊ နာ၊ သေရေး ဒုက္ခဘေးတို့မှ လွတ်အံ့သောငှာ ဤအကျင့်၊ ဤကသိုဏ်းဝန်းသည် ငါ၏ကိုးကွယ်အားထားရာ အစစ်တည်းဟု ဆင်ခြင်၍—

ကသိုဏ်းဝန်း၌ အလွန်မြတ်နိုး နှစ်သက်လျက် အလွန်လိုချင်သော အာသာဆန္ဒဖြင့် ထိုဩဒါက၊ အဖြူရောင် ကသိုဏ်းဝန်းကို ‘အဖြူ အဖြူ’ဟု စိတ်သိသာမှတ်လျက် ကြည့်ရှုရ၏။

ထိုကသိုဏ်းဝန်းကို မျက်စိဖြင့် မြင်သောအတိုင်း စိတ်ထဲ၌ စွဲကပ် ယင်မြင်၍နေအောင် ကသိုဏ်းဝန်း၌ စိတ်ကို ဟစ်စိတ်တစ်ဒေသတွင်သာ မထားဘဲ ကသိုဏ်းဝန်းတစ်ခုလုံးကို အကုန် အနှံ့ စိတ်နှင့်မြှင့်၍ကြည့်ရှုအပ်၏။ (ဤသို့ အကုန်လုံး၌ အနှံ့ကြည့် အပ်သောကြောင့် ‘ကသိဏ- ကသိုဏ်း’ ဟူ၍ ခေါ်သည်။)

စိတ်ကို သန်သန်ခိုင်ခိုင်ကြီးထား၍ သတိပညာဖြင့် ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲမှတ်၍ ကသိုဏ်းဖြူဖြူ ဝန်းတစ်ခုလုံးကို စိတ်၌ အကုန်လုံး စွဲကပ်ထင်မြင်၍ ပါလာအောင် ပြူးပြူးစိ ကြည့်ရှု၍ ယူအပ်၏။

စိတ်၌ စွဲလောက်၊ ပါလောက်၊ ရလောက်ချိန်တန်လျှင် မျက်စိကိုမှိတ်၍စမ်း။ မျက်စိ မှိတ်သောအခါမှာလည်း ဖွင့်၍ကြည့်တုန်းကလို ကသိုဏ်းဝန်း ဖြူဖြူကို ထင်မြင်၍ နေလျှင် ဩဒါတ အဖြူကသိုဏ်း၊ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ရပြီဟု မှတ်ပါ။ မရသေးလျှင် မျက်စိကိုဖွင့်၍ ကြည့်မြဲ တိုင်းပင် ကြည့်ရှု၍ယူရာ၏။ မျက်စိကို ခဏ ခဏမှိတ်၍လည်း မစမ်းအပ်။ ကြာနိုင်သမျှ ကြာ နိုင်အောင် ကြည့်ရှု၍ယူရာ၏။ ကြည့်ရှုဖန်များ၍ကြာလျှင်ရ၏။

ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ရအောင် ကြည့်ရှု၍ယူရာ၌ ပါးလပ်က တဘက်တက်မဆိုရ၊ စိတ်ကသာလျှင် မှတ်ရလေသည်။ မျက်စိနှင့်မြင်သောအတိုင်း စိတ်၌စွဲကပ်ထင်မြင်၍ပါလာအောင် မျက်စိဖြင့် သာ ကြည့်ရာ၏။ ကြည့်သောအခါမှာလည်း မျက်စိကို မွေးတုပ်တုပ်လုပ်၍မကြည့်ရ၊ အိပ်ချင် တတ်သည်၊ စိတ်ပျော့တတ်သည်၊ ရခဲတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် မျက်စိကို ဖွင့်နိုင်သမျှ ဖွင့်၍ ကြည့်ရသည်။ မျက်ဘောင်ကိုလည်း မခတ်ဘဲ နေနိုင်သမျှ နေ၍ ကြည့်ရသည်။ ကြီးလျှင် အိပ်ချင်၍လာတတ်သည်။ အိပ်ချင်လေလေ မျက်စိကိုပြူးလေလေ ပြူးရသည်။

မျက်စိကို မှု၍ မှိန်၍ စိတ်သညာကိုဖျော့စေ၍ကြည့်သော် ကသိုဏ်းဝန်းနှစ်ခု၊ နှစ်ခု ဖြစ်၍လည်း နေတတ်သည်။ မနေစေအပ်။ စိတ်သညာ၊ စိတ်အမှတ်ကို သန်သန်ခိုင်ခိုင် ထား၍ ကြည့်ရှုရလေသည်။ စိတ်သည် ကသိုဏ်းအာရုံထဲမှာမနေဘဲ တခြား အာရုံသို့လည်း ပြေးသွား ကြံစည်နေတတ်၏။ မနေစေအပ်။ အထူး သတိထားကြည့်ရှုရာသည်။ စိတ်မောသဖြင့် ကိုယ်ပါ မော၍ ပျင်းရိပြီး ခဏခဏ နားချင်သည့်အပြင် ဘော်ရာကိုထ၍လုပ်ချင်တတ်၏။ မနားအပ်၊ မလုပ်အပ်ပေ။ ကြပ်ကြပ်ကြီး ဇွဲကောင်းရာ၏။

နိမိတ် ၃ ဖြာ

စိတ်ထဲ၌ယူ၍ရသော နိမိတ်ကို ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ဟု ခေါ်၍ အပြင်မှ ကသိုဏ်းဝန်းကိုကား ပရိကမ္မနိမိတ်ဟု ခေါ်သည်။ နိမိတ်(၂)ခုမှာ တစ်ထပ်တည်းတူ၏။ ဤဥဂ္ဂဟနိမိတ်ကို ရသော အခါ စိတ်သည် သံလိုက်ကောင်းကောင်းကို ဖပ်တွယ်ဘိသကဲ့သို့ ဤအဖြူရောင် ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ကို သာ တွယ်၍နေတော့၏။ ဘယ်ကိုမှ မပြေးတော့ပေ။ ဤအဖြူကသိုဏ်း၌ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ကား ပြင်ဘက် ပရိကမ္မနိမိတ်နှင့် တစ်ထပ်တည်းတူစွာ မျက်စိနှင့်မြင်သောအတိုင်းပင်ဖြစ်၏။ ပဋိဘာဂ

A နိမိတ်မှာ ထိုဥဂ္ဂဟနိမိတ်ထက် အဆဆရာမက ဖြူးချာ နုနယ် ပြောင်လင်းလျက် အလွန်

နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်၍ ထင်၏။ အဖြူပရိကမ္မနိမိတ်ကို ကြည့်ရှုသောအခါ အပေါ်ယံ၌ ရေကဲ့သို့ လှုပ်ရှားအိအိ အပေါ်ရောင်ရှိ၏။ ထိုအပေါ်ရောင်အတွင်းက ပေါ်လာသော အဖြူထက်ပင် ပဋိဘာဂနိမိတ်က အဆများစွာ သာလွန်၍ ဖြူချော နုနယ် ပြောင်လင်းသေး၏။ (ကသိုဏ်း အာရုံတို့သည်ကား လှမှု၊ နှစ်သက်ဖွယ်မှု၊ အတွက်နှင့် စိတ်တူယံဖို့ အာရုံတို့ပင်ဖြစ်လေသည်။)

ပဋိဘာဂနိမိတ်-ဥဂ္ဂဟနိမိတ် သောအခါ ပြင်ဘက်က ပရိကမ္မနိမိတ် အဖြူကသိုဏ်းကို ရှိသေစွာ သိမ်းထား၍ စိတ်ထဲ၌ပါရသော ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ကိုသာ အမြဲစွဲကြည့်ရှုရာ၏။ ထိုသို့ အမြဲအစွဲ အားထုတ်ကြည့်ရှုဖန်များသောအခါ ဤဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် တဖြည်းဖြည်း သိမ်မွေ့၍ အရာ-အဆာ-အကြောင်း-ဖြုတ်မရှိဘဲ မှန်သားများကဲ့သို့ ရသစ်စွာ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ထက်-အဆ စစ်ရာမက အလွန်ချောညက်သိမ်းမွေ့၍ နုနယ်၍လာ၏။ အလွန်နှစ်သက် ပျော်မွေ့ဖွယ် ကောင်းသော အဖြစ်သို့ ရောက်၍လာ၏။ စိတ်သည် အဘယ်မျှကြာအောင် ကြည့်နေသော် လည်း ပျင်းမုန်းခြင်း၊ အစးရခြင်း မရှိနိုင်တော့ပြီ။ ထိုကဲ့သို့ နိမိတ်ကို ပဋိဘာဂနိမိတ်ဟု ခေါ်သည်။

ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်သို့ကျသောအခါ နိဝရဏ ၅-ပါး ကင်းကွာပုံမှာ-

- ၁။ ကာမဂုဏ်ကို ခံစားလိုသော ကာမစွန့်နိဝရဏ။
- ၂။ အမျက်ဒေါသဟူသော ဗျာပါဒနိဝရဏ။
- ၃။ ငိုက်မျဉ်း ထိုင်းမှိုင်းခြင်းတည်းဟူသော ထိနမိဒ္ဓနိဝရဏ။
- ၄။ ပျံ့လွင့်ခြင်း၊ ပူပန်ခြင်းဟူသော ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စနိဝရဏ။
- ၅။ ဤကဲ့သို့ အဖြူကသိုဏ်းကို ကြည့်ရှုအားထုတ်လျှင် ဤကဲ့သို့ ဖြစ်သည်ဟု ရေးသော ဆရာ၊ ဟောပြောသော ဆရာတို့သည် အဟုတ်တကယ်အမှန်ပဲသိ၍ ရေးသလား၊ ဟောလေသလား၊ အမှန်မသိဘဲ စမ်း၍ မှန်း၍ ရေးသလား၊ မှန်မှ မှန်ပါ မလား၊ အမှားတွေများလားဟု ကမ္မဋ္ဌာန်း ဆရာ၌လည်းကောင်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း လှမ်းကြောင်းပေါ်၌လည်းကောင်း၊ ယုံမှားခြင်း ဝိစိကိစ္ဆာနိဝရဏ။

ဤနိဝရဏ ၆-ပါးတို့သည် စိတ်သန္တာန်တွင် ပါးလျက် တစ်ခါတည်းကွာ၍-ကွယ် ငုပ်၍-ဝပ်၍ သွားကြလေတော့၏။ မဖြစ်ပေါ်လာ၊ မထလာကြဘဲ ပျောက်ကွယ် ကြရ တော့၏။

ကြွင်းသော အကုသိုလ် နိဝါရဏတို့သည်လည်း စိတ်သန္တာန်တွင် ဝပ်၍ ငုပ်၍ ကုန်ကြ လေတော့၏။ မပေါ်လာ၊ မထလာကြတော့ပြီတည်း။

ဝသီဘော်နှင့် ဈာန် ဆောင်ပုဒ်

နိဝရဏံ၊ ကွာတုနီက၊ ဥပစာရလာ။
 ထို့နောက် ဖန်ဖန်၊ ပွားတို့ပြန်၊ ပ-ဈာန်အပ္ပနာ။
 အာဝဇ္ဇနံ၊ အိပ္ပဇ္ဇနံ၊ ဓိဋ္ဌာန် ဝုဋ္ဌာန။
 ပစ္စေကေက္ခန္ဓံ၊ ဤ(၅)ဟန်၊ လျင်မြန် လိုတိုင်းရ။
 ရှေးရှေးဈာန်နှင့်၊ ပယ်စွန့်လျှင်၊ အစဉ်နောက်ဈာန်ရ။

ဈာန်အင်္ဂါ (၅) ပါး

- ၁။ စိတ်ကို အာရုံပေါ်သို့ ရောက်အောင် လွှင့်တင်ခြင်း။ သဘောဟူသော ဝိတက်။
- ၂။ ဝိဘက်တင်၍ အာရုံပေါ်သို့ ရောက်ပြီးသော စိတ်ကို ထိုအာရုံပေါ်မှ ဆုတ်လံ၍ မလာရအောင်၊ မကျရအောင်၊ ဝိုင်းဝန်းဖမ်းမ ကာဆီးပင့်တင်ခြင်း၊ အနုဇ္ဈန သဘော ဟူသော ဝိစာရ။
- ၃။ နှစ်သက်ခြင်းဟူသော ပီတိ။
- ၄။ ကိုယ်စိတ်အားဖြင့် ရှင်လန်းချမ်းသာခြင်း ဟူသော သုခ။
- ၅။ စိတ်၏ ငြိမ်သက်သည်ငြိမ်ခြင်းဟူသော ဧကဂ္ဂတာ။

ဤဈာန်အင်္ဂါတို့သာ မဟုတ်၊ ဈာန်အင်္ဂါတို့နှင့် လိုက်လျောနိုင်သော ကြွင်းသော စေတသိက် တရားတို့လည်း အားကောင်းထင်ရှား၍ ပေါ်၍သတိ။ ထိုအခါ သတိတရားများ အလွန် စင်၏။

ယခုအခါမှစ၍ အမိရင်ခွင်အတွင်း နောက်ဆုံးပိတ် နိဗ္ဗိသည့်အခါကျအောင် ဤအတွင်း ပြုဖူးသမျှ အမှုကိစ္စတွေကို ယခုပြုနေရသကဲ့သို့ အကုန်လုံးပြန်၍ အမှတ်ရ၏။

စိတ်များလည်း အလွန်ကြီးထွား၏၊ လျင်မြန်၏။ စကြဝဠာတံတိုင်းပေါ်သို့ စိတ်ဖြင့် ပြေးသွားလျှောက်ပတ်လိုက်လျှင်၊ ငယ်ဖျစ်တစ်တုတ်အတွင်းမှာပင် ပိတ်မိ၏။ အကွင်းကြီးထင်၍ လိုက်၏။ စိတ်ရှုရာသွားရာ အရပ်မှာ မှန်ကိုစိန်သွားနှင့် ခြစ်သကဲ့သို့ အကြောင်းထင်၍လိုက်၏။

ဝိဘက်သန်ပုံများမှာလည်း အလိုရှိရာအရပ်ကို လွှတ်လိုက်တိုင်း တန်းခနဲ ပြေးရောက် သွား၏။ ပျော့ညွတ် ကွေးကောက်၍ မနေဟော့ပေ။ သမထလမ်း၌ ဤကဲ့သို့ ပဋိဘာဂ နိမိတ် အရာဌာနသို့ ရောက်နိုင်လျှင်ပင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ် ဟု မှတ်ရမည်။

တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှသလျှင် ဤနေရာဌာနသို့ဆိုက်ရောက်နိုင်သည်။ တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ် လျှင် ထောင်ရုံနှင့် မဆိုက်ရောက်နိုင်ပါ။ အားမထုတ်၊ မကြိုးစားလို့ မဆိုက်ရောက်တာကို မမှတ်ရ။ အားထုတ်ပါလျက်၊ ဆိုက်ရောက်ချိန် သင့်ပါလျက် မဆိုက်ရောက်မှသာ တိဟိတ် မဟုတ်ဟု မှတ်ယူရပါမည်။

အားထုတ်ရာမှာလည်း တချို့မှာအနှစ် ၂၅-၃၀ နှစ်ကြာမှသာ ဤနေရာသို့ရောက်နိုင် ကြလေသည်။ ဈာန်မဂ်ဖိုလ် တရားထူးတို့ကို ရရှိနိုင်ကြသည်။ ဤနေရာသည် တိဟိတ် ခွိဟိတ် ခွဲသော နေရာတို့ပင်ဖြစ်သည်။ ဤနေရာကိုရောက်၍ တိဟိတ်မှန်ခဲ့လျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် အလို ဆန္ဒရှိပါက ဈာန်မဂ်ဖိုလ် တရားထူးကို၊ ဧကန်မချွတ် ရနိုင်ယူနိုင်သူဖြစ်လေသည်။

ခွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ဘိမူ အင်မတန်ကြိုးစားပါမှ လိုရာကိုရောက်နိုင်မည်။ လိုရာကိုမရောက် စေကာမူ ပါရမီဖြစ်ပြီး နောက်ဘဝတွင် လိုရာခရီးသို့ ရောက်နိုင်မည် ဖြစ်လေသည်။ အား မလျော့ရပါ။

ဤပဋိဘာဂနိမိတ်ကို ရပြီး၊ ရောက်ပြီးသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်ကို အလွန်ချစ်ခင်စောင့်ရှောက်လျက် မမေ့မလျော့ အထပ်ထပ်အားထုတ် ကြည့်ရှုဖန်များသော အခါ စိတ်သည် တဖြည်းဖြည်း ရင့်သန်ကြီးထွားလျက် အားကောင်း ငြိမ်သက်လျက် အကြင် အခါ၌ အာရုံကိုခိုင်မြဲရာတွင်၍ အာရုံထဲသို့ ဝင်ဘိသကဲ့သို့ဖြစ်၍ အာရုံစူးစိုက်၍ ငြိမ်၍၊ မှိန်း၍ စေားဖြစ်ပေ၏။ ထိုအခါ၌ ဖြစ်ပေါ်သောစိတ်ကို ဈာန်အင်္ဂါ (၅)ပါးနှင့် ပြည့်စုံ သော ပထမဈာန်စိတ်ဟု ခေါ်သည်။

ပထမဈာန်စိတ်ဟု မှတ်ပါလေ။

ဤဈာန်အပ္ပနာဝိသိကျင့်မှု

စိတ်သည် ရှေ့ဇောဝါရအဆုံး ဘဝင်ကျ၍ ဘဝင်မှထပြီးလျှင် ဤကသိုဏ်းပဋိဘာဂ နိမိတ်ကို အာရုံပြု၍ အာဝဇ္ဇန်းပရိက္ခံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူဈာန်ဟို ဈာန်ဇော တစ်ကြိမ်။ ထို့နောက် ဘဝင်ကျ၍ သွားတော့၏။ (အိပ်ပျော်သွားခြင်းမဟုတ်)

ထို့နောက် အိပ်မက်မက်၍နိုးသဖြင့် အိပ်မက်ကိုပြန်၍ ဆင်ခြင်သောသူကဲ့သို့ သင်းကား ဝိတက်၊ သင်းကား ဝိစာရ၊ သင်းကားပီတိ၊ သင်းကား သုခ စသည်ဖြင့် ဈာန်အင်္ဂါ ၅ ပါး တို့ကို ဆင်ခြင်သော ပစ္စဝေက္ခနာဇောဝါရတွေဖြစ်ကုန်၏။

ဤဈာန်အပ္ပနာဝီထိမှာ-ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူဟူသော ဇော(၄)ကြိမ် တို့မှာကား ကာမတဏှာလည်း မကင်းသေး၊ မဇ္ဈိမတတ်သေး၊ ဖြစ်ကြပုံမှာလည်း ကြပ်ကြပ် မှ ငိုမသက်ကြသေး၊ ဂေါတြဘူနောက်၌ဖြစ်သော ဇောတစ်ကြိမ်မှာမူကား ကာမတဏှာလည်း ကင်း၍၊ ပါး၍၊ ငိုပ်၍သွား၏။ စိတ်နှလုံးလည်း အလွန်ကြီးထွား၏။ ဈာန်အင်္ဂါတို့လည်း အလွန်ထင်ရှားစွာ ကြီးထွားဖြစ်ပေါ်ကုန်ကြ၏။

သံမိုက်မြုပ်အောင် ရိုက်သွင်းလိုက်လျှင် လှုပ်၍မရ။ ယိမ်းယိုင်ခြင်းမရှိသကဲ့သို့ ဖြစ်ပုံ လည်း အာရုံထဲဝင်ဘိသကဲ့သို့ အလွန်ခိုင်မြဲစွာဘွယ်၍ စူးစိုက်၍ လှုပ်ရှားယိမ်းယိုင်ခြင်းမရှိ။ အလွန်ငြိမ်သက်စွာဖြစ်၏။ ဤသို့သောအကြောင်းကြောင့် ဈာန်ဇောမှန်း သိအပ်၏။ (အပ္ပနာ ဆိုတာ-ရောက်တယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ သွားလိုရာသမ်းဆုံးကို ရောက်တဲ့သဘောပင် ဖြစ်ပါတယ်။)

အဲဒီ အပ္ပနာကို အပ္ပနာဈာန်လို့လည်း ခေါ်တယ်။ ဈာန် - ရှုတယ်လို့လဲ အနက် အဓိပ္ပာယ်ရှိတယ်။ လောင်ကျွမ်းစေတယ်လို့လည်း အဓိပ္ပာယ်ရှိတယ်။ ရှုတယ်ဆိုတာ ကသိုဏ်း ကိုကြည့်ခြင်း၊ လောင်ကျွမ်းစေတတ်ဘယ် ဆိုတာက နိဝရဏဘုရားတွေကို ပဿယာဏ်အောင် လောင်ကျွမ်းစေခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။)

ဤ ဈာန်ဇော စေတနာကံသည် ကာမတဏှာ ကင်းခြင်းကြောင့် ကာမဘုံ၌ အကျိုး မပေးတော့ပေ။ ကာမဘုံကိုလွန်၍ ရူပဗြဟ္မာဘုံ၌ အကျိုးပေး၏။ ထို့ကြောင့် ဤဈာန် စိတ်ကို ရူပါဝစရစိတ်ဟု ခေါ်အပ်၏။

ဤကဲ့သို့ ပထမဈာန်ကို ရပြီးသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤပထမဈာန်ကို ကြပ်ကြပ် မြဲမြံခိုင်ခံ့အောင်၊ အားကောင်းအောင် အဖန်ဖန်ဝင်စားအပ်၏။ ပဋိဘာဝနိမိတ်ကို အဖန်ဖန် ရှု၍ ဈာန်ဇောအဖန်ဖန် ကျစေခြင်းသည် အဖန်ဖန်ဝင်စားသည်မည်၏။ ဝင်စားမှု များ လေလေ ဈာန်ဇောတွေ ဝိတ်သန်သလောက် ကျလေလေ ဖြစ်၏။ တစ်နာရီ ပတ်လုံး၊ တစ်ရက်ပတ်လုံး၊ ဈာန်ဇောတွေကျ၍ နေနိုင်၏။

ဝသီဘော် (၅) ပါး

၁။ သမာပဇ္ဇနဝသီ။ ၂။ အဓိဋ္ဌာနဝသီ။ ၃။ ဝုဋ္ဌာနဝသီ။ ၄။ အာဝဇ္ဇနဝသီ။
၅။ ပစ္စဝေက္ခနဝသီ ဟု ဝသီဘော် (၅) ပါးတို့ဖြင့် ဇေယျာနိုင်နင်းအောင် ပြုလုပ်အပ်
ပေသည်။

ဝသီဘော် (၅) ပါး၏ အဓိပ္ပာယ်

- ၁။ ဈာန်ကိုအလိုရှိသော ခဏ၌ အလျင်အမြန် ဝင်စားနိုင်မှုကို သမာပဇ္ဇနဝသီဟု
ခေါ်သည်။
- ၂။ တစ်ခဏ၊ တစ်နာရီ၊ တစ်နံနက်၊ တစ်ရက်စသည်ဖြင့် မိမိအလိုရှိသမျှ ကာလပတ်လုံး
ပိုလည်းမပိုရ၊ လိုလည်းမလိုရအောင် ဈာန်ဇောကို ဖြစ်စေနိုင်မှု၊ ထားနိုင်မှုကို
အဓိဋ္ဌာနဝသီဟု ခေါ်သည်။
- ၃။ အချိန်ကာလကို ပိုလည်းမပိုရ၊ လိုလည်းမလိုရ။ မိမိမှန်းထားမသာ အချိန်၌
ဈာန်ဇောမှ တနိုင်မှုကို ဝုဋ္ဌာနဝသီဟု ခေါ်သည်။
- ၄။ ဈာန်မှထ၍ ဈာန်အင်္ဂါတို့ကို ဆင်ခြင်ရန် ဘဝင်တွေများစွာ မကျစေဘဲ ဈာန်
အင်္ဂါတို့ကို ဆင်ခြင်သော အာဝဇ္ဇန်း လျင်မြန်စွာ ဖြစ်စေနိုင်မှုကို အာဝဇ္ဇနဝသီဟု
ခေါ်သည်။
- ၅။ ဈာန်အင်္ဂါကို ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် တစ်ဖန် ဈာန်ကိုအလျင်အမြန် ဝင်စားရန်ဖို့ ဈာန်
အင်္ဂါတို့ကို ဆင်ခြင်သော ပစ္စဝေက္ခနာဇောတို့ကို (၇) ကြိမ်လောက် များစွာ
မဖြစ်စေဘဲ (၄) ကြိမ် (၅) ကြိမ်မျှလောက်သာ ကျစေနိုင်မှုကို ပစ္စဝေက္ခနဝသီဟု
ခေါ်သည်။

ဤသို့ ဈာန်အင်္ဂါကို ဆင်ခြင်သော ဇောကို အလျင်အမြန် နည်းနည်းနှင့်ပြတ်စေ၍
ဇောနောက် ဘဝင်တို့ကိုလည်း များစွာမဖြစ်စေဘဲ နည်းနည်းနှင့် ပြတ်စေ၍ အလျင်အမြန်
တစ်ဖန် ဈာန်ကိုဝင်စားနိုင်မှုကို သမာပဇ္ဇနဝသီဟု ပြန်ခေါ်သည်။ ဤသို့လျှင် ဝသီဘော်
(၅)ပါးကို တစ်လှည့်စီ ခေ့ပတ်၍ သိအပ်ပေသည်။

ဝသီဘော်တွင် အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်တော်မူသော ဘုရားရှင်တို့အား တန်ခိုးယမိုက် ပြာဠိဟာကို ပြသောအခါ အလွန်လျင်မြန်စွာ ပြုရသောအခါတို့၌ကား ဗစ္စဝေက္ခနာဇော (၄)ကြိမ် (၅)ကြိမ် ဇောနှင့် ဈာန်၏အကြား အဝင် (၂)ကြိမ် (၃) ကြိမ်မျှသာ ဖြစ်ကုန် သည်။

ဤအကြိမ်သည်ပင်လျှင် အနည်းဆုံး အနိုင်နင်းဆုံးပင် ဖြစ်လေသည်။ ထို့ထက်နည်း၍ မဖြစ်တော့ပေ။

ထို့ကြောင့် စိတ်ထက်သန် ကြီးထွားအောင် အားကောင်းအောင် ကသိုဏ်းနိမိတ်ကို ကြီးအောင် တိုးပွားစေအပ်၏။ တိုးပွားစေရမည့် အခါမှာလည်း ဤကဲ့သို့ဈာန်ကိုရပြီးသော အခါကျမှ သော်လည်းကောင်း၊ ပဋိဘာဂနိမိတ်သို့ ကျလျင်သော်လည်းကောင်း တိုးပွားစေ အပ်ပေ၏။

ဤသို့ မရောခင် ဥဂ္ဂဟနိမိတ် အခါ၌ကား မတိုးပွားစေအပ်။ တိုးအောင် လုပ်လျှင် ကြီးပွား၍ကားလ၏။ စိတ်နိုင်အောင် မထိန်းနိုင် မရှုနိုင်သဖြင့် ကဲ့၍-ကဲ့၍-ပျက်စီး၍ သွား လေတော့သတည်း။

အောက်ဈာန်ကိုရ၍ အထက်ဈာန်ကို တက်လိုသောအခါ မိမိရပြီးသော အောက်ဈာန် (ပထမဈာန်)ကို ခိုင်မြဲ အားကောင်းအောင် ဝသီဘော်နိုင်အောင် ပြုပြီးမှ အထက် ဈာန်ကို တက်အပ်၊ ရအောင်ပြုအပ်၏။

ဤကဲ့သို့ မပြုဘဲတက်လျှင် အထက်ဈာန်ကိုလည်းမရ၊ အောက်ဈာန်လည်းပျက်၊ နှစ်ပါးစုံ လျောကျ ပျက်စီးတတ်ခြင်းကို အထူးသတိပြု အပ်ပေသည်။

ဒုတိယဈာန်သို့တက်ပုံ- ပထမဈာန်ကိုရပြီး၍ ခိုင်မြဲ အားကောင်းအောင် ဝသီဘော် နိုင်အောင် ပြုပြီး၍ အထက် ဒုတိယဈာန်ကို တက်နိုင်ခြင်းငှာ အားထုတ်လိုသော ပုဂ္ဂိုလ် လည်း-

- ၁။ ဤယခု ငါ့ရထားသော ပထမဈာန်စိတ်သည် အောက်တန်းကျသေး၏။
- ၂။ နိဝရဏ ဟူသောရန်သူ နီးသေး၏။
- ၃။ ဝိဘက်ပါခြင်းကြောင့် အလွန်လှုပ်ရှား၊ ရုန်းရင်း ကြမ်းတမ်းသေး၏။ အားအစွမ်း ညံ့သေး၏။

၄။ ဝိတက်မပါလျှင် သည့်ထက် သိမ်မွေ့ငြိမ်သက်ရာ၏၊ အားအစွမ်းကောင်းရာ၏-ဟု ဆင်ခြင်၍ ဝိတက်ကိုမုန်း၍ ဝိတက်မပါသော ဈာန်စိတ်ကို ချစ်ခင်တောင့်တ၍ ဝိတက်ကို မပါစေလိုသော ဆန္ဒဖြင့် ထိုအဖြူရောင် ပဋိဘာဝ နိမိတ်ကိုပင်လျှင် အဖြူ-အဖြူ ဟု စိတ်ထဲက မှတ်လျက် အဖန်ဖန် ကြည့်ရှုသောအခါ စိတ်ထဲ၌ ဝိတက် သည် တဖြည်းဖြည်း သိမ်မွေ့၍ သွားလျက် ဝိတက်ငုပ်၍ ဝိတက်မပါတော့ဘဲ ပထမ ဈာန် ဝိထိကျတိသကဲ့သို့ ဝိစာရ-ပီတိသုခ ကေဂ္ဂတာ ဟု ဈာန်အင်္ဂါလေးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ဈာန်ဝိထိကျလာ၏။

ဤဈာန်ကို ၂ ကြိမ်မြောက် ရအပ်သောကြောင့် ဒုတိယဈာန်ဟု ခေါ်ဆိုရလေသည်။ ဤဈာန်ကိုလည်း ရှေးနည်းအတူ ခိုင်မြဲ အားကောင်းအောင် ဝသီဘော်နိုင်အောင် ပြုရာ သတည်း။

တတိယဈာန်သို့ တက်ပုံ

ဒုတိယဈာန်ကို ရရှိပြီး၍ ခိုင်မြဲအား ကောင်းအောင် ဝသီဘော်နိုင်အောင် ပြုပြီး၍ အထက်တတိယဈာန်ကို တက်နိုင်ခြင်းငှာ အားထုတ်လိုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်-

- ၁။ ဤဒုတိယဈာန်စိတ်သည်လည်း ကောက်ကျသေး၏။
- ၂။ ဝိတက်ဟူသော ရန်သူ နီးသေး၏။
- ၃။ ဝိစာရပါရှိခြင်းကြောင့် ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသေး၏၊ အားစွမ်းညံ့သေး၏။
- ၄။ ဝိစာရမပါလျှင် သည့်ထက် သိမ်မွေ့ငြိမ်သက်ရာ၏၊ အားစွမ်းကောင်းရာဟု ဆင်ခြင်၍ ဝိစာရကိုမုန်း၍ ဝိစာရမပါသောဈာန်ကို ချစ်ခင်တောင့်တ၍ ဝိစာရမပါစေလိုသောဆန္ဒဖြင့် ထိုအဖြူရောင်ပဋိဘာဝနိမိတ်ကိုပင်လျှင် အဖြူ ‘အဖြူ’ ဟု စိတ်ထဲက မှတ်လျက် အဖန်ဖန် ကြည့်ရှုသောအခါ ဝိစာရ တဖြည်းဖြည်း သိမ်မွေ့၍ သွားလျက် ဝိစာရငုပ်၍ ဝိစာရမပါဘဲ ပီတိ-သုခ-ကေဂ္ဂတာ-ဟု ဈာန်အင်္ဂါ-၃ ပါးနှင့်သာ ပြည့်စုံသော ရှေးနည်းအတူ ဈာန်ဇောဝိထိကျလာ၏။

ဤဈာန်ကို ၃-ကြိမ်မြောက် ရအပ်ဝင်စားအပ်သောကြောင့် တတိယဈာန်ဟု ခေါ်ဆိုရ၏။ ဤဈာန်ကိုလည်း ခိုင်မြဲအားကောင်းအောင် ဝသီဘော်နိုင်အောင် ပြုအပ်သတည်း။

စတုတ္ထဈာန်သို့ တက်ပုံ

တတိယဈာန်ကို ရပြီး၍ ခိုင်မြဲအားကောင်းအောင် ဝသီဘော်နိုင်အောင် ပြုပြီး၍ အထက်စတုတ္ထဈာန်ကို တက်နိုင်ခြင်းငှာ အားထုတ်လိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်-အောက်ပါအတိုင်း ဆင်ခြင်ရာ၏-

- ၁။ တတိယဈာန်စိတ်သည်လည်း အောက်ကျသေး၏။
- ၂။ ခိစာရဟူသော ရန်သူနီးသေး၏။
- ၃။ ပီတိသည် နှစ်သက်ခြင်း သဘောဖြစ်၍ ကာမရတီနှင့် နီးစပ်သော သဘောရှိ၏။ ကာမရတီ-ဟူသော ရန်သူနှင့် နီး၏။
- ၄။ ဤပီတိပါရှိခြင်းကြောင့် စိတ်သည် ပေါ်လွင်၏။ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသေး၏။ အားအစွမ်းလည်း ညံ့ဖျင်းသေး၏။
- ၅။ ပီတိမပါလျှင် သည့်ထက် သိမ်မွေ့ငြိမ်သက်ရာ၏။ အားအစွမ်းလည်း တောင်းရာ၏-ဟု ဆင်ခြင်၍ ပီတိကိုမှန်း၍ ပီတိမပါသောဈာန်ကို ချစ်ခင်တောင့်တ၍ ပီတိမပါစေလိုသော ဆန္ဒဖြင့် ထိုအဖြူ ပဋိဘာဂနိမိတ်ကိုပင်လျှင် အဖြူ အဖြူဟု စိတ်ထဲက မှတ်လျက် အဖန်ဖန် ကြည့်ရှုသောအခါ ပီတိသည် တဖြည်းဖြည်းသိမ်မွေ့၍-သိမ်မွေ့၍သွားလျက် ပီတိကိုငု်၍ ပီတိမပါဘဲ သုခ-ကေဂ္ဂတာ-ဟု ဈာန်အင်္ဂါ ၂ ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ရှေးနည်းတူ ဈာန်ဇောဝီထိကျလာ၏။

ဤဈာန်ကို လေးကြိမ်မြောက် ရအပ်၊ ဝင်စားအပ်သော ဈာန်ဖြစ်၍ စတုတ္ထဈာန်ဟု ခေါ်ဆိုရ၏။ ဤဈာန်ကိုလည်း ခိုင်မြဲအားကောင်းအောင် ဝသီဘော်နိုင်အောင် ပြုအပ်ပေသည်။

ပဉ္စမဈာန်သို့ တက်ပုံ

စတုတ္ထဈာန်ကို ရပြီး၍ ခိုင်မြဲအားကောင်းအောင် ဝသီဘော်နိုင်အောင် ပြုပြီး၍ အထက်ပဉ္စမဈာန်ကို တက်နိုင်ခြင်းငှာ အားထုတ်လိုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်....

- ၁။ ဤစတုတ္ထဈာန်စိတ်သည်လည်း အောက်ကျသေး၏။
- ၂။ ပီတိဟူသော ရန်သူနီးသေး၏။

- ၃။ သုခသည် ကာမရတိ၊ ကာမသုခတို့နှင့် နီးစပ်သော သဘောရှိ၏။
ကာမရတိ၊ ကာမသုခ ဟူသော ရနံ့သို့နှင့်နီး၏။
- ၄။ ဤသုခ ပါရှိခြင်းကြောင့် စိတ်သည် ပေါ်လွင်၏။ ရနံ့ရင်းကြမ်းတမ်းသေး၏။
အားအစွမ်းလည်း ညံ့ဖျင်းသေး၏။
- ၅။ စိတ်ထဲ၌ အာရုံကို ကောင်းသည်ဟု ခံစားသော သုခမျိုး မဟုတ်ဘဲ အာရုံကို
ကောင်းသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မကောင်းဘူးဟူ၍လည်းကောင်း မခံစားဘဲ
အလယ်အလတ် ခံစားခြင်း ဥပေက္ခာသဘောနှင့်နေလျှင် သည့်ထက် သိမ်မွေ့
ငြိမ်သက်ရာ၏။ အားအစွမ်းလည်း ကောင်းရာ၏ ဟု ဆင်ခြင်၍ သုခကို မုန်း၍
ဥပေက္ခာကို ချစ်ခင်တောင့်တ၍ ထိုအဖြူပဋိဘာဂနိမိတ်ကို အဖြူ အဖြူဟု စိတ်ထဲက
မှတ်၍ အဖန်ဖန် ကြည့်ရှုသောအခါ သုခသည် တဖြည်းဖြည်းသိမ်မွေ့၍ သိမ်မွေ့၍
သွားလျက် ကောင်းသည်ဟု ခံစားခြင်းသဘောမဟုတ်။ မကောင်းဘူးဟု ခံစား
ခြင်းသဘောလည်း မဟုတ်ဘဲ ကောင်းမှု၊ မကောင်းမှုနှစ်ဖက်သို့ မကျဘဲ အလယ်
အလတ် ခံစားခြင်း ဥပေက္ခာ ဝေဒနာဖြစ်လာ၍ ကောဂ္ဂတာနှင့်တကွ ဈာန်အင်္ဂါ
၂-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ရှေးနည်းတူ ဈာန်ဝီထိကျလာ၏။ ဤဈာန်ကို (၅)ကြိမ်
မြောက် ရအပ်၊ ဝင်စားအပ်သော ဈာန်ဖြစ်၍ ပဉ္စမဈာန်ဟု ခေါ်ဆိုမှတ်သားအပ်၏။
ဤဈာန်ကိုလည်း ခိုင်မြဲအားကောင်းအောင် ဝသီဘော်နိုင်အောင် ပြုအပ်၏။

ဤပဉ္စမဈာန်ကို ရောက်အောင် အံ့အားထုတ်ရာ၌ အချို့သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ ယခုကဲ့သို့
ဈာန် ငါးဆင့်ရှိ၏ ဤနည်းကို ပထမနည်းဟု ခေါ်သည်။

အချို့သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ ဝိတက်နှင့်ဝိစာရကို တစ်ခေါင်းတည်းထား၍ တစ်ကြိမ်တည်း
ပယ်ချပြီး၊ ဈာန်လေးဆင့်သာ ရှိသည်ကို စတုတ္ထနည်းဟု ခေါ်သည်။ ကသိုဏ်း ၁၀ ပါးမှ
ဩဒါတ အဖြူရောင် ကသိုဏ်းပွားများ အားထုတ်ပုံ ပြီးပြီဖြစ်ပါသည်။

အာနာပါနသတိကမ္မဋ္ဌာန်း

အနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း ၁၀ ပါးတို့တွင် ဘုရား၏ ဂုဏ် ကျေးဇူးတော်များကို ကြည်ညို
ပွားများရာတွင် အလွန်နက်နဲ သိမ်မွေ့သောကြောင့် နိမိတ်ရကေခင်းသော ဝါရုးမဟုတ်
ခြင်းကြောင့် မရေးသားတော့ပေ။ ရှိခိုး ပူဇော်ပါ၏။

ယခုမျက်မှောက်ခေတ်တွင် အလွန်လိုက်စား ပွားများနေကြသော အာနာပါနဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းပွားများပုံကိုသာ ကျေးဇူးတော်ရှင် လယ်တီ ဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ ဥပနိသျှ အတိုင်း ရေးသားဖော်ပြပါမည်။

အာနာပါနဿတိဟူသည်ကား-ထွက်သက်ဝင်သက်လေကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော သတိကို ခေါ်သည်။ ထိုအာနာပါနဿတိကို ပွားများ အားထုတ်လိုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ခါးကို မတ်မတ်ထားလျက် တင်ပျဉ်ဖွဲ့ခွဲ ထိုင်နေပြီး လက်ယာခြေလက်ကို လက်ဝဲခြေလက်ပေါ် တင်ထား၍ စိတ်ကို သန်သန်ခိုင်ခိုင်ထားပြီး ထွက်သက် ဝင်သက်လေကို မနွေး၊ မမြန်၊ မပျော့၊ မပြင်း မှန်မှန်ဖြစ်စေ၍ နှာခေါင်းပေါက်၌ စိတ်ထားလျက် ထွက်လေ ဝင်လေကို သတိချုပ် လျက် သိမှတ်အပ်၏။ ထွက်လျှင် ထွက်မှန်း၊ ဝင်လျှင် ဝင်မှန်း သိအောင် ပြုရမည်။ အမှုမဲ့ အမှတ်မဲ့ သတိမလွှဲစေရ၊ သတိသညာဖြင့် သိလိုက်၊ မှတ်မိလိုက်၍သာလျှင် ထွက်ဝေအပ်၏ ဝင်ဝေအပ်၏။

ပထမခန်း

ပထမခန်းမှာ အဘို့အရှည်ကို နှလုံးမသွင်းနိုင်သေး၊ နှာသီးဖျား၌သော် လည်းကောင်း၊ အထက်နှုတ်ခမ်းဖျား၌သော်လည်းကောင်း၊ ထွက်သက် ဝင်သက်တို့၏ ထိမှု ခိုက်မှု ထင်ရှားရာ တစ်ခုခုသော နေရာ၌ စိတ်ကို ခိုင်မြဲစွာစိုက်ထား၍ ထွက်ဘိုင်းဝင်တိုင်းသိအောင် အားထုတ် ရသည်။ ၁ နာရီ ၂ နာရီ စသည်ဖြင့် တတ်စွမ်းနိုင်သမျှ ကာလပတ်လုံး ထိုဌာန၌ စိတ်သည်ချည် နှောင်၍ ထားဘိသကဲ့သို့ ခိုင်မြဲစွာနေ၍ ထွက်သမျှ၊ ဝင်သမျှကို တစ်ခုမလွတ်သိမှု ပိုင်နိုင် သည်တိုင်အောင် အားထုတ်ရသည်။ (ပထမခန်းပြီး၏)

*

*

ဒုတိယခန်း

ဒုတိယခန်းမှာ ထိုသို့ သိမှုပိုင်နိုင်ပြီးနောက် မိမိရှုသော ထွက်သက်ဝင်သက်ကို ရှည်လျှင် ရှည်မှန်း သိရမည်၊ တိုလျှင် တိုမှန်း သိစေရမည်၊ တစ်ယောက်သောသူ၏ တစ်ထိုင်အတွင်း မှာပင် ရှည်သည့်အလှည့်၊ တိုသည့်အလှည့်ရှိ၏၊ ရှည်မှု တိုမှုကို တစ်ခုမလွတ်သိအောင် အားထုတ် ရသည်။ ထွက်သက် ဝင်သက်အတွက် အဝင်နှေးသည်ကို အရှည်ခေါ်သည်။ လျင်မြန်သည်ကို အတိုခေါ်သည်။ နှေးလျှင် နှေးမှု၊ မြန်လျှင် မြန်မှုကို သိစေရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။

ဒုတိယခန်းပြီး၏။

တတိယခန်း

တတိယခန်းမှာ ထိုသို့ အရှည်အတို သိပ္ပံပိုင်နိုင်ပြီးနောက် နှာသီးဖျားမှ ချက်တိုင် ကျအောင် ကိုယ်ကာယအတွင်း၌ ထွက်သက် ဝင်သက်တို့ကို အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး အကုန်လုံး ထင်လင်းစွာ စိတ်မှ ဖြစ်ရအောင် အားထုတ်ရသည်။

တတိယခန်းပြီး၏။

*

စတုတ္ထခန်း

စတုတ္ထခန်းမှာ ထိုသို့ အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး အကုန်လုံး ထင်လင်းမှုပိုင်နိုင်ပြီးနောက် ရုန့်ရင်းစွာသော ထွက်သက် ဝင်သက်တို့ကို အဆင့်ဆင့် သိမ်မွေ့၍ သိမ်မွေ့၍ သွားအောင် အားထုတ်ရသည်။ ဝါ၌ ထွက်သက် ဝင်သက် ပျောက်၍သွားပြီဟု ထင်ရအောင် အားထုတ်ရသည်။

(ဤအထိကား ပထမ စတုတ္ထဝါဒ်တော်မြတ်၏အဓိပ္ပာယ်တည်း)

*

အဋ္ဌကထာကြီးတို့နည်း

ယခုအခါ ဤပထမ စတုတ္ထအရာ၌ အဋ္ဌကထာကြီးတို့မှာလာသော နည်းလမ်းကို ပြဆိုပါမည်။

ဂဏနာ - အနှေးအမြန် အစဉ်မှန် နှစ်တန်ရေတွက်နည်း။

အနုဗဒ္ဓနာ - အမြဲအမြန် အတွယ်သန် တစ်ဖန်ဖွဲ့ထားနည်း။

ဌပနာ - ငြိမ်ဝပ်ပျံ့ပျူး စိတ်စိုက်စူး အထူး စိတ်ထားနည်း။

အဓိပ္ပာယ်ကား။ ထွက်သက် ဝင်သက်တို့၏ ထိခိုက်ရာဌာနသည် နှာသီးဖျား၊ အထက်နှုတ်ခမ်းဖျားဟူ၍ နှစ်ပါးရှိရာ အချို့သော သူတို့တွင် နှာသီးဖျား၌ ထိခိုက်မှု ထင်ရှား၏။ အချို့သော သူတို့အား အထက်နှုတ်ခမ်းဖျား၌ ထိခိုက်မှု ထင်ရှား၏။ မိမိ၌ ထင်ရှားရာ တစ်ခုခုကို အစွဲပြုရ၏။ အာ၌ ရေတွက်နည်းဖြင့် အားထုတ်ရ၏။ အလယ်၌ အစဉ်လိုက်နည်းဖြင့် အားထုတ်ရ၏။ အဆုံး၌ ထွက်သက် ဝင်သက်တို့၌ အခိုင်အမြဲ စိတ်ထားနည်းဖြင့် အားထုတ်ရ၏။ ထို ၃-ပါးတို့တွင် ရေတွက်နည်းသည် နှေးနှေး ရေတွက်နည်း၊ မြန်မြန် ရေတွက်နည်း ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိပြန်၏။ ထိုတွင် -

နှေးနှေးရေတွက်နည်းဆိုသည်ကား

ဌာနနှစ်ပါးတွင် တစ်ပါးပါး၌ စိတ်ကိုစိုက်ထား၍ ထွက်သက်ဝင်သက် နှစ်ပါးကို နှလုံးသွင်းသောအခါ အစ၌ စိတ်မငြိမ်မသက်သေးသည့်အတွက်ကြောင့် ထွက်သက် ဝင်သက် တို့သည် အချက်တိုင်းအချက်တိုင်း စိတ်၌ ထင်ရှားကုန်သေးသည်မဟုတ်။ မထင်ရှားသော အချက်စုသည်းပါရှိကုန်သေး၏။ ထို့ကြောင့် မထင်ရှားသောအချက်ကို မရေတွက်မူ၍ ထင်ရှား သောအချက်စုကိုသာ ရေတွက်ခြင်းကြောင့် နှေးသောရေတွက်နည်းဖြစ်လေသည်။

ဝါရအကြိမ်ပြု၍ (ကဏနာရေတွက်နည်း)

ရေတွက်ရာ၌နည်း....

- ၁-၂-၃-၄-၅ တွင် တစ်ဝါရ။
- ၁-၂-၃-၄-၅-၆ တွင် တစ်ဝါရ။
- ၁-၂-၃-၄-၅-၆-၇ တွင် တစ်ဝါရ။
- ၁-၂-၃-၄-၅-၆-၇-၈ တွင် တစ်ဝါရ။
- ၁-၂-၃-၄-၅-၆-၇-၈-၉ တွင် တစ်ဝါရ။
- ၁-၂-၃-၄-၅-၆-၇-၈-၉-၁၀ တွင် တစ်ဝါရ။

ဤသို့ ခြောက်ဝါရတို့ဖြင့် ရေတွက်ရာ၏။ (ပထမဝါရ၊ ဒုတိယ ဝါရဟု စသည်ဖြင့် လည်းခေါ်၏)။

ဆဋ္ဌမဝါရ ခြောက်ကြိမ် မြောက်ပြီးလျှင် ပဏမဝါရ အစရှေးဦး အကြိမ် ပြန်ရေတွက် ရ၏။ ၎င်း ခြောက်ဝါရ တစ်တွဲလုံးကိုမူ တစ်ဝါရဟုသည့် ခေါ်ကြ၏။

ရှေးဦးစွာ စိတ်ကို နှာခေါင်း၌ စူးစိုက်ထား၍ ထွက်သက်ဝင်သက် နှစ်ပါးတွင် ထင် ရှားစွာ တစ်ခုခုကို တစ်-ဟူခရတွက်၏။ ၎င်းနောက်ထွက်သက်ဝင်သက်နှစ်ပါးပင် ထင်ရှားသည့် ချည်းဖြစ်၍လာခဲ့လျှင် အစဉ်အစဉ် ၁-၂-၃-၄-၅ ဟု ရေတွက်ရာ၏။ မတင်မရှားပါရှိ ခဲ့ပါလျှင် ထိုမတင်မရှားသောအချက်ကို မရေတွက်မူ၍ ထင်ရှားသည့်အချက်မတူသေးသမျှ ကာလပတ်လုံး တန်ဖိုးရှိ ၁-၁-၁စသည်ဖြင့် ရေတွက်ဆဲအတိုင်းသာထပ်၍ နုတ်ရာ၏။ ထင်ရှား သောအချက်ပေါ်လာမှ ၂-စသည်ဖြင့် အသက်ဂဏန်းသို့တက်၍ ရေတွက်ရာ၏။ ၅- သို့ ကျလျှင် ၁-က ပြန်ရေတွက်ရာ၏။

ဤနည်းတူ ဒသကဝါရ ၁၀ ကြိမ်တိုင်အောင် ၆ ဝါရတို့၌ မထင်ရှားသော ထွက်သက် ဝင်သက် အချက်တို့ကို မရေတွက်မူ၍ ထင်ရှားသော ထွက်သက်ဝင်သက်တို့ကိုသာ ရွေးကောက် ၍ ရေတွက်သောကြောင့် နှေးသောရေတွက်နည်း ဖြစ်လေသတည်း။

ရေတွက်ဖန်များလတ်သော် ထင်ရှားသော အချက်များ၍ လာလိမ့်မည်။ ထွက်သက် အချက်၊ ဝင်သက်အချက် ထင်ရှားသည်ချည်း ဖြစ်သောအခါ၌ ၁-၂ စသော ဂဏန်းချက် လည်း မပြတ်မစဲမြန်ရ၏။ တစ်ခုကိုမျှ သတိမလွှတ်စေရ၊ ထွက်သက်အစဉ်နှင့် ဂဏန်းအစဉ်သည် အဲ့ခန့်အကျော် အလစ်အလပ်မရှိ အစဉ်မှန်စေရမည်။ ၁-၂ စသော ဂဏန်းချက်လည်း နှုတ်ဖြင့် မရွတ်ဆိုရ။ စိတ်နှင့်ရေတွက်လျှင် ပြီးတော့သည်။ အချို့သူတို့ကား ၆ ဝါရအဆုံး အဆုံးတွင် ပုတီးစေ့ တစ်လုံး တစ်လုံးချ၍ တစ်နေ့တစ်နေ့တွင် ပုတီးအပတ်ပေါင်း မည်မျှ စိပ်မည်ဟု ပိုင်းခြား၍ စိပ်ကြ၏။ အာရုံမြန်မြန် ထင်နိုင်သည်သာ ပခာန ဖြစ်လေသည်။ အကြင်အခါ၌ မရေတွက်သော်လည်း ရေတွက်သည်နှင့်ထပ်တူ ထွက်သက် ဝင်သက်တို့၏ ထို ဌာန၌ ထိတိုင်းထိတိုင်း အသိမြဲ၏။ အလုပ်ခွင်သို့ဝင်၍ နှလုံးသွင်းနေသမျှ ကာလပတ်လုံး တစ်ခုသေစထွက်သက်၊ တစ်ခုသော ဝင်သက်မျှ အမှတ်မဲ့လွတ်၍ သွားသည်မရှိပြီ။ ထိုအခါမှ စ၍ ရေတွက်မှုကို ရုပ်သိမ်းပြီး အနုပဋ္ဌနာနည်းဖြင့် ရှုရလေသည်။

အနုပဋ္ဌနာနည်း

ရေတွက်ခန်းတွင် အစဉ်မှန်ခဲ့သည့်အတိုင်း ထိရာဌာန၌ စိတ်ကိုစိုက်ထား၍ ထွက်မှု ဝင်မှု အကြိမ်စဉ်အတိုင်း တစ်ကြိမ်မျှမလွှတ်စေရဘဲ ထွက်မှုဝင်မှုအစဉ်နှင့် နှလုံးသွင်းမှုအစဉ် ဖွဲ့တယ်စွဲမြဲ၍နေအောင် အားထုတ်မှုသည် အနုပဋ္ဌနာမည်၏။ ရေတွက်မှုမရှိဘဲလျက် ရေတွက် နည်းမှာ သိမှုအစဉ် မှန်ခဲ့သည့်အတိုင်း၊ သိမှုအစဉ်မှန်၍နေအောင် တစ်ဖန်လိုက်စားအားထုတ် မှုကို ဆိုလိုသည်။ အဘယ်မျှလောက် ကာလကြာမြင့်အောင် အနုပဋ္ဌနာနည်းဖြင့် အားထုတ်ရ သနည်းဆိုသော် ပဋိဘာဂနိမိတ် ဖြစ်ပေါ်လာသည့်တိုင်အောင် အားထုတ်ရလေသတည်း။

ပဋိဘာဂနိမိတ်

ပကတိသော ထွက်သက် ဝင်သက်လေအံ့တိုင်းကို လွန်၍ အဆင်းသဏ္ဌာန် အရောင် အလက်နှင့်တကွ၊ လဲ၊ ဝါဂွမ်းအစုကဲ့သို့၊ လေယာဉ်ကဲ့သို့၊ မိုးကြယ်ကဲ့သို့၊ ပတ္တမြားလုံးကဲ့သို့၊ ပုလဲလုံးကဲ့သို့၊ ပုလဲသွယ်ကဲ့သို့ အစရှိသည်ဖြင့် တစ်ခုခုထင်ပေါ် ဖြစ်ထွန်း၍လှသော ပညတ္တိ ဓမ္မအထူးကို ပဋိဘာဂနိမိတ်ဟု ခေါ်သည်။ ထိုပဋိဘာဂနိမိတ် ပညတ်အာရုံ အတူး အထင် အရှား စိတ်အမြင်မှာ နှလုံးသွင်းတိုင်း ဖြစ်ပေါ်ထင်မြင်လာသောအခါမှ အနုပဋ္ဌနာနည်းကို ရုပ်သိမ်းရမည်။ ဂဏနာနည်း အနုပဋ္ဌနာနည်း ၂ ပါးမှာ ထိရာဌာနကို မလွှတ်ရသေးပါ။

ဌပနာနည်း

ပဋိဘာဂနိမိတ် ထင်သည်မှစ၍ ဌပနာနည်းဖြင့် အားထုတ်ရ၏။ ဌပနာနည်း ဆိုသည်
အား ပဋိဘာဂနိမိတ်မည်သည် ပညတ်အာရုံ အထူးဖြစ်၍ အာရုံအသစ်ကဲ့သို့ ဖြစ်ပြန်၏။
သဘာဝဓမ္မမျိုး မဟူတ်သောကြောင့် ကွယ်ပျောက်သည့် ကွယ်ပျောက်လွယ်၏။ ကွယ်ပျောက်
ပြန်လျှင် တစ်ဖန် ထင်မြင်ရန်အမှုလည်း ခက်ခဲ၏။ ထို့ကြောင့် ထင်မြင်လာသော ပဋိဘာဂ
နိမိတ်ကို မကွယ်မပျောက်စေမူ၍ တစ်နေ့တခြား ထင်ရှားပွင့်လင်း၍သွားအောင် ထိုအာရုံ၌
စူးစူးစိုက်စိုက် အားတိုက်ဖိစီး၍ စိတ်ကိုထားခြင်းသည် ဌပနာမည်လေသည်။

ဤဌပနာနည်းသို့ ရောက်သောအခါ၌မူကား အသပ္ပါရ ၇-ပါးကို ကြည်ရှောင်၍
သပ္ပါရ ၇ ပါးကိုမှီဝဲရ၏။ အပ္ပနာကောသလ္လ ၁၀-ပါးကို ပြည့်စုံစေရပါမည်။

ရှောင်ရန်အသပ္ပါယ ၇-ပါး

- ၁။ ဘာဝနာမှု၏ ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းဖြစ်သော နေရာဌာန
- ၂။ ဆွမ်းခံရွာ (ရဟန်းများအတွက်)
- ၃။ စကားများမှု၊
- ၄။ အပေါင်းအဖော်၊
- ၅။ ဘောဇဉ်၊
- ၆။ ဥတု၊
- ၇။ ဣရိယာပုတ်၊

(သပ္ပါရ ၇-ပါး ဆိုသည်ကား ဘာဝနာမှု၏ တိုးပွားမှုဖြစ်စေသော အထက်ပါ
၇-ပါးပင် ဖြစ်ပါသည်။)

ပြည့်စုံစေရသော အပ္ပနာကောသလ္လ ၁၀-ပါး

- ၁။ ကိုယ်အင်္ဂါနှင့်တကွ အသုံးအဆောင်ဝတ္ထုမျိုး သန့်ရှင်းမှု၊
- ၂။ ထွက်သက် ဝင်သက်တူသော အာရုံနိမိတ်၌ လိမ္မာမှု၊
- ၃။ တက်ကြွလွန်းသောစိတ်ကို ဖိနှိပ်မှု၊
- ၄။ ဆုတ်နစ်လွန်းသောစိတ်ကို ချိုးပင့်မှု၊

၅။ ခြောက်သွေ့လွန်းသော စိတ်ကို ရှင်စေမှု၊

၆။ ညီညွတ်သော စိတ်ကို လျစ်လျူရှုမှု၊

၇။ သမာဓိရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ကြည်ရှောင်မှု၊

၈။ သမာဓိရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို မှီဝဲမှု၊

၉။ ဣန္ဒြေ ၅ ပါးကို ညီညွတ်အောင်ပြုမှု၊

၁၀။ အပ္ပနာဈာန်ကို ရခြင်းငှာ အမြဲညွတ်သော စိတ်ရှိမှု ၁၀ ပါးတည်း။

ဤသို့သော အမှုတို့ကို ပြည့်စုံစွာပြုစု၍ ထိုပဋိဘဝနိမိတ်၌ စိတ်ကို အစွဲကြီးစွဲ၍ အမြဲကြီး မြဲလေအောင် နေ့ရှည်လများ ရှုသောအားဖြင့် ပွားများစေရ၏။ အဘယ်မျှလောက်ကြာမြင့် အောင် ဤဌပနာနည်းအားဖြင့် ပွားများအားထုတ်ရသနည်းဟူမူကား ရူပါဝစရ စတုတ္ထ ဈာန်ရသည့်တိုင်အောင် သည်ဌပနာခေတ်ဖြစ်တော့သတည်း။

အာနာပါနအလုပ်ကို အားထုတ်ရာ၌ ဂဏနာ၊ အနိပန္နနာတို့အခန်းတွင် ထွက်သက် ဝင်သက်တည်းဟူသော ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံသည် အဆင့်ဆင့်သိမ်မွေ့၍ သွားသဖြင့် ပျောက်ကွယ် သွားသကဲ့သို့ဖြစ်တတ်၏။ ထိုအခါ စိတ်ကို ထိရာဌာန၌သာထားမြဲထား၍ အလွန်သိမ်မွေ့လှစွာ သော ထိုအာရုံကို ထိုနရာမှပင် ရအောင်ယူနိုင်၍ ထိုအာရုံထင်ရှား ပေါ်ပြန်သည့်နောက် မကြာမီ ပဋိဘဝနိမိတ် ပေါ်လာလတ္တံ့။ ဥပစာရဈာန်သို့ ဆိုက်လတ္တံ့။ နိဝရဏတရား ငါးပါးကွာပြီးသော ကာမာဝစရ ဘာဝနာ ဥပစာရသမာဓိကို ဥပစာရဈာန်ဟု ခေါ်ဆို သည်။

ဤကမ္မဋ္ဌာန်း၏အာရုံ၏အဆင့်ဆင့် သိမ်မွေ့၍ ပျောက်ကွယ်မှုမှာ အဋ္ဌကထာနည်းလမ်း၌ သိမ်မွေ့၍သွားအောင် တမင်အံ့အားထုတ်မှုကိုမဆို သူ့အလိုအလျောက်အဆင့်ဆင့်သိမ်မွေ့သွား သည်ကိုဆို၏။ လောက၌လည်း ဤကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်ကို အံ့အားထုတ်ကြရာ အဆင့်ဆင့်သိမ်မွေ့၍ သွားသဖြင့် ထွက်သက်ဝင်သက်ပျောက်ကွယ်၍ သွားသမျှရှိကြကြောင်း တွေ့မြင်ရဖူး၏ဟု ဖတ်ခဲ့ရပါသည်။

ထို ထွက်သက်ဝင်သက်တို့၏ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသောသဘော၏ အဆင့်ဆင့် ချုပ်ငြိမ်း သည်၏အစွမ်းဖြင့် ကိုယ်တွင်းသန္တာန်ပူပန်ချောက်ချားမှုသည် ငြိမ်းလှတ်သော ရူပကာယတစ်ခု လုံးသည်လည်းကောင်း၊ စိတ္တပိ စိတ်သည်လည်းကောင်း ပေါ့ပါးခြင်းဖြစ်၏၊ ကိုယ်ကောင် သည် အာကာသကောင်းကင်၌ ပျံတက်လွင့်ပါးတော့မည့် အခြင်းအရာသို့ ရောက်တော့မည် ကဲ့သို့ ဖြစ်နေတော့၏။

ဤသို့ ရောက်သောအခါ ထိရာ၌ ခံစားရန် ခိုင်မြဲစွာစိုက်တား၍ ထိုအာရုံကို အရ ယူသဖြင့် တစ်ဖန်ပေါ်လွင်ထင်ရှား၍ လာသည်ရှိသော် ပဋိဘာဂနိမိတ်ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုအခါ ကြောက်ခြင်း၊ လှန့်ခြင်း၊ အိပ်ခြင်း၊ ပျင်းရိခြင်းစသော နိဝရဏတရားတို့ ကျွတ်ကွာသဖြင့် ဥပစာရဈာန်ကို ရတော့၏။ ဤနေရာကိုရောက်ရန်သာ လိုရင်းတည်း။ ပခောနုပင်တည်း။ ယခု ခေတ်အခါ၌ ဤဈာန်ကိစ္စပြီးစီးလျှင်ပင် သုမထ၊ စိပဿနာ လိုရာအလုပ်ကို ပြီးမြောက် ဆောင်မြင်ဆောင် ဆက်လက်လုပ်ကိုင်နိုင်ပြီဖြစ်ပါကြောင်း။

အာနာပါနသတိနှင့်ပြည့်စုံလျှင် နိဗ္ဗာန်ဝင်ဟုဆိုရာ၌ မြတ်စွာဘုရားသခင် ဟောတော် မူခဲ့သော ဥပရိပဏ္ဏာသ ပါဠိတော်မှ ဆနက် အဓိပ္ပာယ်ကိုသာ တင်ပြပါမည်။ ဘိက္ခဝ၊ ချစ်သားတို့။ အာနာပါနသတိ၊ အာနာပါန သတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို။ ဘာဝိတာ၊ ပွားသည်ရှိသော်။ ဗဟုလီကထာ၊ ကြိမ်ဖန်များစွာ ပွားသည်ရှိသော်။ စတ္တာရောသတိပဋ္ဌာန၊ ၄-ပါးသော သတိ ပဋ္ဌာန်တရားနှင့်။ ပရိပူဇေန္တိ၊ ပြီးပြည့်စုံစေနိုင်ကုန်၏။ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာန၊ ၄-ပါးသော သတိပဋ္ဌာန်တရားတို့ကို။ ဘာဝိတာ၊ ပွားသည်ရှိသော်။ ဗဟုလီကထာ၊ ကြိမ်ဖန်များစွာ ပွား သည်ရှိသော်။ သတ္တဗောဇ္ဈင်္ဂ၊ ၇-ပါးသော ဗောဇ္ဈင်္ဂတရားတို့နှင့်။ ပရိပူဇေန္တိ၊ ပြီးပြည့်စုံ စေနိုင်၏။ သတ္တဗောဇ္ဈင်္ဂ၊ ဗောဇ္ဈင်္ဂ ၇-ပါးတို့ကို။ ဘာဝိတာ၊ ပွားသည်ရှိသော်။ ဗဟုလီ ကထာ၊ ကြိမ်ဖန်များစွာပွားသည်ရှိသော်။ ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တံ၊ မင်္ဂဖိုလ်တရားထူးတို့နှင့်။ ပရိပူဇေန္တိ၊ ပြီးပြည့်စုံစေနိုင်ကုန်၏။

ဤအာနာပါန သတိကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဤမျှလောက်သာ ဖော်ပြလိုပါသည်။ အကျယ်ကို သိလိုပါလျှင် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ၊ သမ္မောဟင်္ဂသောဒနိ၊ အဋ္ဌကထာ- ဈာန် ဝိတင်းအဖွင့်တို့၌ ကြည့်ရှုနိုင်ကြပါသည်။

ဝိပဿနာ ဘာဝနာ

ပညတ္တိံ ဌပေတွာ အနိစ္စာဒိ သာကာရေန၊

ဝီရိဓံ ပဿတိတိ ဝိပဿနာ။

အနက်။ ။ ပညတ္တိံ ၊ သက်ရှိသက်မဲ့ ဆိုတဲ့ ပုံဏှာန်တည်းဟူသော ပညတ်တွေကို။ ဌပေတွာ ၊ ပယ်ထား၍။ အနိစ္စာဒိ အာကာရေန၊ ရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်၊ ပရမတ်တို့၏ အနိစ္စ အရရှိသော အခြင်းအရာတို့ကို။ ဝီရိဓံ၊ အထူးထူး အပြားပြား။ ပဿတိ၊ ရှုတတ်၏။ ဣတိ သွစ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝိပဿနာ၊ ဝိပဿနာမည်၏။

ဤဝိပဿနာ ဘာဝနာအခန်းအား ရေးမည်ပြုသောအခါ ကျေးဇူးတော်ရှင်လယ်တီ ဆရာတော်ဘုရားကြီး ရေးသားဖွင့်ဆိုဖော်ပြထားခဲ့သော-ဝိပဿနာ ရှုစရာအာရုံဖြစ်ကြသည့် ခန္ဓာ-၅ပါး၊ ဒွာရ-၆ပါး၊ အာရုံ-၆ပါး၊ ဝိညာဏ် ၆ ပါး၊ ဖဿ-၆ပါး၊ ဝေဒနာ ၆ပါး၊ ဓာတ် ၆ ပါး၊ အရူပ ဈာန်-၄ပါး၊ စည်းစိမ် ၂ ပါး စသည်ဖြင့် များစွာ ရှိသည့်အပြင် ဝိပဿနာတရား ပြသနေကြသော နိုင်ငံကျော် ကမ္မဋ္ဌာန်းရိပ်သာ-၁၀၀ ကျော်ရှိ ဆရာတော် သံဃာတော်များနှင့် မထင်ရှားသေးသော ကမ္မဋ္ဌာနများရှိ ဆရာတော် သံဃာတော်များနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်ဓမ္မစရိယ၊ ဓမ္မဇာတိက၊ စသော တရားပြသနေကြသည့် စေတနာရှင်များသည်- မိမိတို့အားသန်ရာ နည်းအမျိုးမျိုးကို ပြသနေကြသော်လည်း နောက်ဆုံးတွင် သတိပဋ္ဌာန်- ၄ ပါး၌သာ အကျုံးဝင်လျက် ရှိကြတော့၏။

သတိပဋ္ဌာန်-၄ ပါးဟူသည်ကား၊ သတ္တဝါတို့၏ စိတ်အညစ်အကြေးဖြစ်သော ကိလေ သာတို့မှ စင်ကြယ်ခြင်းငှာ တစ်ခုတည်းသောလမ်း၊ တစ်ကြောင်းတည်းသော ခရီးပါပေတည်း။ စိုးရိမ်ပူဆူး ငိုကြွေးတမ်းတမှုတို့ကို လွန်မြောက်ပယ်စွန့်ခြင်းငှာ တစ်ခုတည်းသောလမ်း၊ တစ်ကြောင်းတည်းသော ခရီးပါပေတည်း။ ကိုယ်စိတ်ဆင်းရဲတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းကွယ်ပျောက် ခြင်းငှာ တစ်ခုတည်းသော လမ်း၊ တစ်ကြောင်းတည်းသော ခရီးပါပေတည်း။ ၄-ပါးသောမဂ် ဉာဏ်ကိုသိခြင်း၊ ရခြင်းငှာ၊ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ထင်ထင် သိမြင်စေခြင်းငှာ တစ်ခုတည်း သော လမ်း၊ တစ်ကြောင်းတည်းသော ခရီးပါပေတည်းဟု မြတ်စွာဘုရား သခင်ကိုယ်တော် မြတ်ကြီးက-ဟောဖော် မိန့်ကြားခဲ့လေသည်။

သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါး

- (၁) ကာယနုပဿနာ - မမြဲသေခန္ဓာကိုရှု၍ လောဘ ဒေါသကို ပယ်ခြင်း။
  - (၂) ဝေဒနာနုပဿနာ - ဝေဒနာကို ရှုခြင်း။
  - (၃) စိတ္တနုပဿာ - စိတ်၌ရှုခြင်း။
  - (၄) ဓမ္မာနုပဿနာ - သဘောတရားတို့ မမြဲခြင်းကို ရှုခြင်း။
- စသည်တို့ ဖြစ်စေလှသည်။

၎င်း-၄ပါးမှ (၁) ကာယနုပဿနာ ၁၄-ပါး ရှိ၏။

- (၁) အာဏာပါန ၁ ပါး။
  - (၂) ဣရိယာပထ ၁ ပါး။
  - (၃) သမ္ပဇေ ၁ ပါး။
  - (၄) ပဋိက္ခလမနသိကာယ ၁ ပါး။
  - (၅) ဓာတုမနသိကာရ ၁ ပါး။
  - (၆) သီဝထိက ၉ ပါး။
- ပေါင်း (၁၄) ပါး ဖြစ်၏။

- အထက်ပါ ၁၄-ပါးမှ ၁။ အာဏာပါဏ - ထွက်ပေ ဝင်လေကို မှတ်သားအားထုတ်ခြင်း။
- ၂။ ဣရိယာပထ - သွား၊ ရပ်၊ ထိုင်၊ လျောင်း တို့၌ သတိနှင့် မှတ်သားခြင်း။
- ၃။ သမ္ပဇေ - စား၊ သောက်၊ ခဲ၊ လျက်၊ အိပ်၊ နိုး စသည်တို့၌ ငါ စားသည်၊ ငါ သောက်သည် ဟု မသင် မှတ်ဘဲ သတိမြဲ။
- ၄။ ပဋိက္ခလမနသိကာရ - (၃၂) ပါးသော ကောဠာသကို ဆင်ခြင် အားထုတ် ခြင်း။

ဤ(၃၂)ပါးသော ကောဠာသကို ဆင်ခြင်ရာ၌ လွယ်ကူစွာ နိမိတ်ထင်မြင်တတ်သော....

ဥဂ္ဂဟကောသလ္လတရား-၇ပါးကား။

- ၁။ နှုတ်အားဖြင့် စီးဖြန်းခြင်း။ (ဥမမာ-ဆံပင်၊ ဆံပင်၊ ဆံပင်ဟိုဆို)
- ၂။ စိတ်အားဖြင့် ထင်မြင်အောင် စီးဖြန်းခြင်း။
- ၃။ အားရပ်အဆင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။
- ၄။ သဏ္ဌာန်အားဖြင့်လည်းကောင်း။

- ၅။ တည်နေရာအားဖြင့်လည်းကောင်း၊
- ၆။ အရပ်ဒေသအားဖြင့်လည်းကောင်း၊
- ၇။ အသီးသီးစီ ဝေဖန်ပိုင်းခြား၍လည်းကောင်း ဆင်ခြင်သုံးသပ်စီးဖြန်းခြင်း။

၅။ ဓာတုမနုဿိကာရ - ပထဝီ၊ အာပေါ၊ ဓတဇော၊ ဝါယော၊ ဓာတ်ကြီး လေးပါးကို ရှုကြည့် ဆင်ခြင်ပွားများခြင်းငင်ဖြစ်၏။ ၎င်းဓာတ်ကြီးလေးပါး တစ်ခုနှင့် တစ်ခု မကင်းနိုင်ကြပုံကို ရုပ်တရားအခန်းတွင် ဖော်ပြ ပါမည်။

မှတ်ချက်။ ။ပထဝီ မြေ ဓာတ် - ၃၂-ပါးသော ကောဠာသကို ဆင်ခြင်ရာတွင် ဆံပင်အစ ဦးနှောက် အဆုံး ၂၀-သော အစုသည် ပထဝီ မြေဓာတ်ဖြစ်၏။ အမာခံ ဖြစ်၏။ ဤဓာတ်ကြီးသည် ၂၀-မသာ ရုပ်ဓာတ်များနှင့် တွေ့သောအခါ ခက်မာသည်။ နူးညံ့သည်။ ချောသည်။ ကြမ်းသည်။ လေးသည်။ ပေါ့သည်ဟု သိ၏။ ထိုသို့ သိရသော သဘောသည် ပထဝီစစ်စစ် ပရမတ်ဖြစ်သည်ဟု မှတ်သားသားရမည်။

အာပေါ ရေဓာတ် - ကျန်သော သည်းခံရမှု ကျင်ငယ်အဆုံး ၁၂-ပါးသော အစုသည် အာပေါရေဓာတ်ဟု မှတ်သားရမည်။ ဤရေဓာတ်ကြီး ၁၂-ပါး သော အစုနှင့် တွေ့ထိလျှင် ယိုစီးသည်။ အရည်ပျော်သည်။ စိုထိုင်း ဖြစ်သည်ဟု မှတ်။ ထိုသို့ သိရသော သဘောသည် အာပေါစစ်စစ် ပရမတ်ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ရမည်။

ဓတဇော မီးဓာတ် - ၁။ သန္တပ္ပနဓတဇော၊ အဖျားတက်ခြင်း။ ၂။ ဇီရဏဓတဇော၊ ယသားအခရ အိုခင်း ရင့်ရော်ခြင်း။ ၃။ ဒဟဓတဇော၊ အဖု အကြိတ် ထွက်လောက်အောင် အလွန်ပူလောင်ခြင်း။ ၄။ ပါစက ဓတဇော၊ အစာကို ကြေစေနိုင်သော မီးဓာတ်၊ ဤလေးပါးတည်း။ ၎င်းဓာတ်လေးပါးနှင့် တွေ့ထိရသောအခါမှာ ပူသည်။ နွေးသည်။ အေးသည် မှင့်ကျက်စေသည်ဟု သိ၏။ ဤသို့ သိရသော သဘော သည် ဓတဇောစစ်စစ် ပရမတ်ဖြစ်၏ဟူ၍ မှတ်ရမည်။

ဝါယော
လောက

— ၁။ ဥဒ္ဓမ္မ၊ အသက်သို့ဆန့်တက်သော လေ။ ၂။ အဝေဝါဂမ၊ အောက်သို့စုံဆင်းသောလေ။ ၃။ ကုစ္ဆိယယ၊ ဝမ်းဗိုက်ထဲတွင် (အူ၏အပြင်) တည်သော လေ။ ၄။ ကောဠသယ၊ အူထဲ၌ တည်သော လေ။ ၅။ အင်္ဂမင်္ဂနိဿာရိယ၊ အင်္ဂါကြီးငယ်ကို အစဉ်လျှောက်၍နေသော လေ။ ၆။ တွက်သက်ဝင်သက် လေ။ ဤ ခြောက်ပါးသည် ဝါယောလောကတ်ပေတည်း။ ဤ ခြောက်ပါးနှင့်တွေ့ထိုသောအခါ ထောက်ကန်သည်။ တောင့်တင်းသည်။ လှုပ်ရှားသည်။ ရွေ့ရှားသည်။ ဆွဲသည်။ တွန်းကန်သည်ဟုသိရ၏။ ဤသို့သိရသောသဘောသည် ဝါယောစစ်စစ် ပရမတ်ဖြစ်၏ဟု မှတ်ရမည်။

၆။ သိဝထိက (၉) ပါး

၎င်းသိဝထိက (၉) ပါးဆိုသည်မှာ သတ္တဝါတို့ သေဆုံးပြီးသော သုံးရက်အကြာ— လေးရက်အကြာတို့တွင် ပုပ်သိုးဖောင်းပွလသော ဖူးဖူးယောင်အကောင်နှင့် ပိုးထိုးလောက်ကိုက် တစ်ပိုင်း တစ်စ အရိုးစသည်တို့ကိုကြည့်ရှု၍ ငါလည်း ထိုအတူဖြစ်ရမည်ဟု သံဝေဂယူ၍ ပွားများရခြင်းပင်ဖြစ်လေသည်။

(၂) ဝေဒနာနုပဿနာ

ခံစားမှုမှန်သမျှသည် ဝေဒနာမည်ကုန်၏။ ဝေဒနာငါးမျိုးရှိသည်။

၁။ သုခဝေဒနာ — ချမ်းသာမှု အမျိုးမျိုး။

(က) သာမိသုခ၊ ကာမဂုဏ်နှင့် ဆိုင်သော ချမ်းသာခြင်း အမျိုးမျိုး။

(ခ) နိရာမိသုခ၊ ကာမဂုဏ်နှင့် မဆိုင်၊ တရားစာရံနှင့် ဆိုင်၏။

၂။ ဒုက္ခဝေဒနာ — ဆင်းရဲမှုအမျိုးမျိုး။

(က) ကာယိကဒုက္ခ၊ ညောင်းညာကို ငါးခဲမှု၊ ပူမှု၊ အေးမှုအမျိုးမျိုး။

(ခ) စေတသိက္ခဒုက္ခ၊ နှလုံး၊ မသာယာမှု၊ စိုးရိမ်မှု၊ ပူဆွေးမှု အမျိုးမျိုး။

၃။ ဥပေက္ခာဝေဒနာ - ဆင်းရဲမှုနှင့် ချမ်းသာမှု ကြားကာလအချိန်။

၄။ သောမနဿဝေဒနာ - ကာမဂုဏ် အာရုံ မပြည့်စုံ၍ ဝမ်းနည်းခြင်း၊
(သာမိသဒုက္ခ)။

၅။ ဒေါမနဿဝေဒနာ - တရားထူး မရတော့ဟု စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်း၊
(နိရာမိသဒုက္ခ)။

(၃) စိတ္တနုပဿနာ

ဖြစ်ခိုက်-ဖြစ်ခိုက်သောစိတ်ကိုမှတ်လျက် သဘောအာမေဏ်အတိုင်း သိမှတ်ပွားများနေခြင်းသည် စိတ္တနုပဿနာပင် ဖြစ်လေသည်။ ဖြစ်ပေါ်တိုင်း မှတ်နေလျှင် စွဲလမ်းမှုကင်း၏။ အသိဉာဏ်တိုးတက်၏။

၄။ ဓမ္မာနုပဿနာ

မိမိ၏ ကိုယ်တွင်းသဏ္ဌာန်၌ ကောင်းသော အကြောင်းအရာရှိသည် မရှိသည်ကို ခွဲခြားစိတ်ဖြာ၍ သိမြင်တတ်ခြင်း၊ တစ်နည်းကား စွဲလမ်းအပ်သော ကိုယ်အစုတရားတို့၌ အဖန်ဖန် ကြည့်ရှုနေထိုင်၏ အဘယ်ကဲ့သို့ ကြည့်ရှုနေထိုင်သနည်းဟုဆိုသော် ဤသည်ကား ရုပ်၊ ဤသည်ကား ရုပ်၏ဖြစ်ကြောင်းတည်း၊ ဤသည်ကား ရုပ်၏ ချုပ်ကြောင်းတည်း။ ဤသည်ကား ဝေဒနာတည်း၊ ဤသည်ကား ဝေဒနာဖြစ်ကြောင်းတည်း၊ ဤသည်ကား ဝေဒနာ၏ ချုပ်ငြိမ်းကြောင်းတည်း စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း....

ဤသည်ကား သညာပေတည်း၊ ဤသည်ကား သညာဖြစ်ကြောင်းတည်း၊ ဤသည်ကား သညာ၏ ချုပ်ကြောင်းတည်း၊ ဤသည်ကား သင်္ခါရပေတည်း၊ ဤသည်ကား သင်္ခါရတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းတည်း၊ ဤသည်ကား သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းကြောင်းတည်း၊ ဤသည်ကား ဝိညာဉ်ပေတည်း၊ ဤသည်ကား ဝိညာဉ်၏ ဖြစ်ကြောင်းတည်း၊ ဤသည်ကား ဝိညာဉ်၏ ချုပ်ငြိမ်းကြောင်းတည်းဟု အမြဲတမ်း ခွဲခြားစိတ်ဖြာ ရှုမှတ်နေခြင်းကို ဓမ္မာနုပဿနာဟု ခေါ်သည်။

ဖြစ်ဆဲ၊ ရုပ်နာမ်တို့ကို သဘာဝလက္ခဏာစသည့် အလိုအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှု၊ အနိစ္စ လက္ခဏာ စသည်တို့အလိုအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ နှလုံးသွင်းမှု၊ ရှုမှတ်မှု၊ သိမှုသည် ယောနိသောမနသိကာရမည်၏။

ရှုမှတ်မှုကင်းလျက် ရောက်တတ်ရာကို အလိုရှိတိုင်း နှလုံးသွင်းမှုများသည် လိုလားအပ်သော စီးပွားချမ်းသာ အစစ်ဖြစ်သည့် ဝိပဿနာ မဂ်ဖိုလ်တို့ကိုကား မဖြစ်စေနိုင်၊ အကျိုးမဲ့ကိုသာ ဖြစ်စေနိုင်သောကြောင့် အယောနိသော မနသိကာရမည်၏။ နှလုံးမသွင်းအပ်ပေ။

ဤနေရာ အထိသည်ကား သတိပဋ္ဌာန် လေးပါး၏ အကျဉ်းနည်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ အကျယ်ကို မည်မျှပင် ချဲ့၍ ရေးသားနေစေကာမူ လူသာလျှင် ပခာနဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် သောတာပန်ဖြစ်ရန် အင်္ဂါလေးပါး၊ ပခာနိယင်္ဂ်အင်္ဂါ ငါးပါးတို့ကိုဟောကြားထားလေသည်။

သောတာပန်ဖြစ်ရန် အင်္ဂါလေးပါး

- ၁။ ဝိပဿနာ ပညာကို ကောင်းစွာ ပြပေးနိုင်သော ပညာရှိ သူတော်ကောင်းကို မှီဝဲရခြင်း။
- ၂။ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း တရားများကို ကြားနာရခြင်း။
- ၃။ သင့်လျော်အောင် နှလုံးသွင်းတတ်ခြင်း။
- ၄။ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်အား လျော်သော အကျင့်မှန်ကို ကျင့်ခြင်း။

(စတုကင်္ဂုတ္တရပါဠိတော်)

ပခာနိယင်္ဂ် အင်္ဂါ ၅ ပါး

- ၁။ သဒ္ဓါ - ရတနာ ၃ ပါး၊ အဓမ္မဋ္ဌာနီးပေးသော ဆရာသမားတို့အား သက်ဝင်ယုံကြည်ခြင်း။
- ၂။ အပ္ပာဗာဓော - စားသောက်သမျှ အာဟာရကို အညီအမျှ ကြေစေနိုင်သော ပါစကဝမ်းမီးနှင့် ပြည့်စုံ၍ ကောင်းစွာကျန်းမာခြင်း။
- ၃။ အယောဝရိ - မိမိ၌မရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူးကို မဖော်ပြတတ်သည့်အပြင် ရှိသော အပြစ်ကိုလည်း မဖုံးကွယ်မှု၍ အမှန်အတိုင်း ဆရာသမား၊ သီတင်းသုံးဖော်တို့အား ပြောပြတတ်ခြင်း။
- ၄။ ဝီရိယံ - အသား အသွေး ခန်းခြောက်သုံက ခန်းခြောက်ပျက်စီးပေစေ၊ အရေ၊ အကြော၊ အရိုးမျှသာ ကျန်လိုက် ကျန်ပေစေ၊ တရားထူးကို ရေမချင်း အားထုတ်မည်ဟု ဆောက်တည်လျက် ဝီရိယအထူးဖြင့် ပြင်းစွာ အားထုတ်ခြင်း။

၅။ ပညာဝါ — ရုပ်, နာမ်, ခန္ဓာတို့၏ အဖြစ်အပျက်ကို အမှန်အတိုင်း သိမြင်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ခြင်း။

ဤတရားငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား တရားထူးကို မတွေ့မဝေ၊ ရက်ပိုင်း၊ လပိုင်း၊ အတွင်း၊ ရရှိနိုင်လေသည်။

(မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ ဗောဓိရာဇကုမာရသုတ်)

မှတ်ချက်။ ။ဤပဓာနိယဂ် အင်္ဂါ ငါးပါးတွင် နောက်ဆုံးအင်္ဂါ ဖြစ်သော ပညာ ဟူသော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို ရောက်ဖူး မှုဖူးမှ ဝိပဿနာ အစစ်ကို သိရ၏။ မရောက်ဖူးသေးလျှင် ဝိပဿနာနယ်၌ မျက်စိလည်၍ နေတတ်၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဤဉာဏ်ကို ကောင်းစွာ ရောက်ဖူးမှသာ ယထာဘူတ ကျနသော ရုပ်-နာမ်၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ-အသုဘ အစရှိသည်တို့ကို မူချ သိရသောကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း တရားပြုတတ်သော ပညာရှိ ဆရာထံမှာ နည်းခံပြီး ကျကျနန အားထုတ်သင့်ပေသည်။

ဝိပဿနာလုပ်ငန်း၏ ရှေ့တော်ပြေးတရားအင်္ဂါများ

ပရိယတ်နှင့် ငဋ္ဌိပတ်နှစ်မျိုးစလုံးကို စုံလင်အောင်တတ်၍ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ရဖူး၊ ရောက်ဖူးသော အသင်အပြုတောင်းသည့် ဆရာများ ပြသနေသည့် ကမ္မဋ္ဌာန်းရိပ်သာများကို မသွားရောက်နိုင်သေးမီ ဝိပဿနာ လုပ်ငန်းနှင့် ပတ်သက်၍ ပဏာမ အဖြစ် သိရှိထားရန် လိုအပ်သော ရှေ့ပြေးတရားအင်္ဂါများကို ကြိုတင်၍ နှလုံးသွင်းနိုင်ရန် ဖော်ပြပါဦးမည်။

၎င်းတို့မှာ-၁။ သီလခံယူ ဆောက်တည်ခြင်း။

၂။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းခြင်း၊

၃။ မေတ္တာစုပို့ အံ့မျှဝေခြင်း၊

၄။ သည်းခံခြင်း၊ ခွင့်လွှတ်ခြင်း (ခန္တိတရား)

၅။ အဘိဏ္ဍာသုတ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊

၆။ မရဏာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းခြင်း၊

၇။ သေခြင်းတရားများကို ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းခြင်းတို့ ဖြစ်လေသည်။

- ၁။ သီလခံယူဆောက်တည်ရာတွင်-၅-ပါး၊ ၈-ပါး၊ ၉-ပါး၊ ၁၀-ပါးနှင့် အာဇီဝဌမက သီလစသည်တို့တွင် မိမိကြိုက်နှစ်သက်ရာ သီလကို စောင့်ထိန်းနိုင်ပါသည်။
- ၂။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း-ဤနေရာ၌ မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ ဂုဏ်တော် ၉-ပါးကို ပွားများရန် ဖြစ်သော်လည်း အချိန်ကြာမည်ဖြစ်၍ အရဟံဂုဏ်တော် တစ်ခုကိုသာ ဆောက်ပါအတိုင်း ပွားများလျှင် သင့်တော်ပါမည်။ ခပ်သိမ်းသော ကိလေသာတို့မှ ဝေးသည်ထက် ဝေးတော်မူသော အကြောင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ ကိလေသာတည်းဟူသော ရန်သူတို့ကို ပယ်သတ်တတ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ သံသရာစက်၏အကန်တို့ကို ဖျက်ဆီးတော်မူတတ်သော အကြောင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာတို့၏ ပစ္စည်းလေးမျိုးဖြင့် ပူဇော်အထူးကို ခံတော်မူထိုက်သော အကြောင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ မကောင်းမှုကို ပြုအံ့သောငှာ ဆိတ်ကွယ်ရာ မရှိသော အကြောင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ မြတ်စွာဘုရားသည့် အရဟံဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပေသည်ဟု စိတ်ခရာကိုယ်ပါ လက်အုပ်ချီ၍ ရွတ်ဆိုရာ၏။
- ၃။ မေတ္တာပို့-အမျှဝေခြင်းကိုလည်း မိမိတတ်သိရသလောက် သတ္တဝါအားလုံးကို အာရုံပြု၍ မေတ္တာပို့ခြင်း-အမျှဝေခြင်းကို ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။
- ၄။ သည်းခံခြင်း၊ ခွင့်လွှတ်ခြင်း-မိမိအပေါ်မှာ ပြစ်မှားခဲ့ဖူးသူများအား လက်တုံ့မပြန်ဘဲ ခွင့်လွှတ်သည်ခံ၍ မိမိက ပြစ်မှားခဲ့၍ ခံရသူများ ရှိပါကလည်း ကျေနပ်၊ ခွင့်လွှတ်ကြပါရန် ဘောင်းပန်ခြင်း ပြုရပါမည်။

အထူးသဖြင့် ယခုတရားထိုင် ရှုမှတ်နေစဉ် ဖြစ်ပေါ်လာသော ကဒယိက ဒုက္ခဝေဒနာများ ပေါ်လာလျှင်လည်း အတတ်နိုင်ဆုံး ကြိုးစား၍ သည်းခံပြီး အလွန်ဆုံး မခံသာမူ အနေအထိုင်ကို ဖြည်းဖြည်းပြင်ဖို့ လိုအပ်ပါသည်။

- ၅။ အဘိဏ္ဍသုတ်-အဟံ၊ ငါသည်။ ဇရာဓမ္မော၊ အိုခြင်း သဘောတရားကိုသော် လည်းကောင်း၊ ဗျာဓိဓမ္မော၊ နာရခြင်း သဘောကိုလည်းကောင်း၊ မရဏဓမ္မော၊ သေရခြင်း သဘောကိုလည်းကောင်း၊ ပိယေဟံ၊ ချစ်နှစ်သက်ကုန်သော သူတို့နှင့် ရှင်ကဲ့သေကဲ့ကဲ့ရမည်ကို ငါမလွန်ဆန်နိုင်ပါတကား။ ကမ္မသကော၊ ကံသလျှင် မိမိ၏ ကိုယ်ပိုင်းဥစ္စာရှိပေတော့၏။ (ယံကမ္မံ၊ အကြင်ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံတို့ကို။ ကရိဿာမိ၊ ပြုလုပ်မိအံ့။ တဿကမ္မဿ၊ ထိုကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံတို့၏။ ဒါယာဒေါ၊ အမှုခံ

အဖြစ်သည်။ ဘဝိဿိတိ၊ ဖြစ်ရပေတော့အံ့) ငါပြုလုပ်သော ကံသာလျှင် ငါ့အား စီမံခန့်ခွဲတော့အံ့ ဟူ၍ နေထိုင်ဆင်ခြင်နိုင်လျှင် အလွန်ကောင်းပါ၏။ (ဘုရားဟောစစ်စစ် အဘိဏ္ဍသုတ် ဖြစ်ပါသည်။)

၆။ မရဏာနုဿတိ—သေခြင်းဆိုတာ စည်းစိမ်ဥစ္စာအခြံအရံတွေ အများကြီးရှိတဲ့ သူဌေး၊ သူကြွယ်၊ မင်းပုဏ္ဏားတို့၏ အပေါ်ကိုတောင် မကြောက်မရွံ့ဘဲ ရောက်လာသေး၏။ ငါ၏အပေါ်ကို ဘာကြောင့်မရောက်ရမှလဲ။ လောကမှာ ဘုန်းတန်ခိုးကြီးကြတဲ့ သူတွေလည်း သေမင်းနိုင်ငံကိုရောက်ကြကုန်ပြီ၊ ငါလည်း ဘယ်မှာမရောက်ဘဲရှိမည်နည်း။ အတုမရှိတန်ခိုးတော်အနန္တကြီးတဲ့ မြတ်စွာဘုရားသခင်တောင်မှ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသော အားဖြင့် ငြိမ်းစဲတော်မူရလေသည်။ ထိုသေမင်းသည် ငါ့ကဲ့သို့သော သူကို အဘယ်ကြောင့် မလွမ်းမိုးမဖို့စီးဘဲရှိပါအံ့နည်း စသည်ဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းသည်ပင်။ မရဏာနုဿတိမည်ပေ၏။ သေရမှန်ကို ကြောက်လျှင် မရဏာနုဿတိကိုထပ်ခါ ထပ်ခါ ပွားများရမည်။ မသေခင်မှာ လက်နက်ဆောင်ထားရမယ်ဆိုတာသည်။ မရဏာနုဿတိ—သတ်တရားပင် ဖြစ်ပါသည်။

၇။ သေခြင်းတရား—ဤသေခြင်းတရားသည်၊ ဝိပဿနာရှုပွားမည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် သိသင့်သိထိုက်သော တရားတို့တွင် တစ်ခုအပါအဝင် ဖြစ်ခြင်း၊ သံဝေဂတရား ရဖို့ရန် အထောက်အကူဖြစ်ခြင်း၊ လေ့လာဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းအပ်သော တရားဖြစ်ခြင်းစသည်တို့ကြောင့် ရှင်နဂါးသိန်နှင့် မိလိန္ဒမင်ကြီးတို့၏ အမေးအဖြေကို ဖော်ပြပါမည်။

မေး။ အရှင်နဂါးသေနဘုရား၊ သတ္တဝါ အားလုံးတို့သည်၊ သေချိန်ရောက်မှ သေကြရပါသလော၊ သေချိန်မရောက်မီ သေကြရပါသလော။

ဖြေ။ မင်းမြတ်... သေချိန်ရောက်မှ သေသည်လည်း ရှိကုန်၏။ သေချိန်မရောက်မီ သေသည်လည်းရှိကုန်၏။

မေး။ အရှင်ဘုရား၊ အဘယ်သူတို့သည်၊ သေချိန်ရောက်မှ သေကြရပါကုန်သနည်း၊ အဘယ်သူတို့သည် သေချိန်မရောက်မီ သေကြရပါကုန်သနည်း။

ရှင်နဂါးသေနဖြေ။ မင်းမြတ်... သစ်ပင်မှ ကြွေကျသော သစ်သီးတို့သည် ကြွေချိန်ရောက်မှ ကြွေကျရပါသလော။ ကြွေချိန်မရောက်မီ ကြွေကျရပါသလော။

ဖြေ။ အရှင်ဘုရား၊ မုည့်ရင့်ပျော့အိ၍ ကြွေကျသော သစ်သီးတို့သည်၊ ကြွေချိန် ရောက်မှ ကြွေကျရပါကုန်၏။ ပိုးသိုး၍ သော်လည်းကောင်း၊ တုတ်၊ ဆောက်၊ ပုတ်တို့ဖြင့် ရိုက်ခတ်မိ၍ သော်လည်းကောင်း၊ လေတိုက်ခတ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ အတွင်းပုပ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ကြွေကျရသော သစ်သီးတို့ကား၊ ကြွေချိန်မရောက်မီ ကြွေကျရပါကုန်၏ ဘုရား။

ဖြေ။ မင်းမြတ်... ဤအတူသာပင် အိုမင်း ရင့်ရော်၍ သေရသူတို့သည် သေချိန် ရောက်မှ သေကြရပေကုန်၏။ ကြွင်းသော သတ္တဝါတို့တွင် အချို့သည် ကံနှိပ်စက်၍ သေကုန်၏။ အချို့သည် ဂတိနှိပ်စက်၍ သေကုန်၏။ အချို့သည် အပြုအမူ နှိပ်စက်၍ သေကုန်၏။ ထိုသူတို့ကား သေချိန်မရောက်မီ သေကြရကုန်၏။

အရှင်ဘုရား—

သေဆုံးသူ အားလုံးတို့သည် သေချိန်ရောက်၍သာ သေကြရကုန်၏။ အမိဝမ်းတွင်းမှပင် သေဆုံးသူ၊ မွေးဖွားရာ အိမ်၌ သေဆုံးသူ၊ အသက် တစ်လနှင့် သေဆုံးသူ၊ အသက် တစ်နှစ်ဖြင့် သေဆုံးသူ၊ အနှစ် ဘစ်ရာရှိမှ သေဆုံးသူတို့သည် မိမိ—မိမိတို့၏ သေချိန်ရောက်၍သာ သေကြရကုန်၏။ ထိုသို့ဖြစ်ပါမူ သေချိန်မရောက်မီ သေသောသူဟူ၍ မရှိနိုင်ပေရ၏။

မင်းမြတ်။ ။ ဤခုနစ်ယောက်သော သူတို့သည် ပိုမို၍ အသက်ရှင်နေနိုင်ရန် အခွင့်ရှိသေးသော်လည်း သေချိန်မရောက်မီ သေကြရကုန်၏။ ထိုခုနစ်ယောက်တို့ကား...

- (၁) ငတ်မွတ်ဆာလောင်နေသူသည် အစာကို မစားရလျှင်။
- (၂) ရေငတ်သူသည် ရေကို မသောက်ရလျှင်။
- (၃) မြွေ ဂိုက်ခံရသူသည် ဆေးကုသ မခံရလျှင်
- (၄) အဆိပ်စားမိသူသည် ဆေးကုသ မခံရလျှင်။
- (၅) မီးသောင်ခံရသူသည် မီးငြိမ်းကြောင်းကို မရလျှင်။
- (၆) ရေနစ်သူသည် ဆောက်တည်ရာမရလျှင်။
- (၇) လက်နက်ထိခိုက်မိ၍ ဒဏ်ရာရနေသူသည် ဆေးကုသမခံရလျှင် သေဆုံးကြရ၏။ ဤခုနစ်ယောက်သော သူတို့သည် ပိုမို အသက်ရှင် နေထိုင်ရန် အခွင့်ရှိသော်လည်း သေချိန်မရောက်မီ သေကြရပေကုန်၏။

မင်းမြတ်။ ။ သတ္တဝါတို့ သေဆုံးခြင်း၏ အကြောင်းရှစ်ပါးတို့ ရှိကြကုန်၏။

- (၁) သည်းခြေကြောင့်လည်းကောင်း။
- (၂) လေကြောင့်လည်းကောင်း။
- (၃) သလိပ်ကြောင့်လည်းကောင်း။
- (၄) သည်းခြေ၊ လေ၊ သလိပ်တို့ သုံးပါးစုံ စုပေါင်း၍ ပျက်စီးသော သန္တိပါတီကြောင့်လည်းကောင်း။
- (၅) ဥတုဖောက်ပြန်သောကြောင့်လည်းကောင်း။
- (၆) မကြေညက်သော အစားအစာကြောင့်လည်းကောင်း။
- (၇) သူတစ်ပါးတို့ သတ်ဖြတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း။
- (၈) ကံအကျိုးပေးကြောင့်လည်းကောင်း။

သတ္တဝါတို့ သေကြရကုန်၏။ ထိုရှစ်မျိုးတို့တွင် ကံအကျိုးပေးကြောင့် သေဆုံးရခြင်း သာလျှင် သေချိန်ရောက်မှ သေဆုံးရခြင်းဖြစ်၏။ အခြားသေခြင်း ခုနစ်မျိုးကား သေချိန်မရောက်မီ သေကြရခြင်းတို့ဖြစ်လေသတည်း။

မင်းမြတ်။ ။ ရှေးဘဝတုန်းက သူတစ်ပါးကို ဆာလောင် ငတ်မှတ်အောင်ထား၍ သတ်ခဲ့ကြသော သူတို့သည် ဆာလောင်မှတ်သိပ်ခြင်းဖြင့် ဘဝပေါင်းများစွာ အနှိပ်စက် ခံရကာ တစ်ကိုယ်လုံး ခြောက်ကပ်လောင်ကျွမ်း၍ နုပျိုစဉ်မှာဖြစ်စေ၊ အရွယ်လတ်၊ အရွယ်အိုမှာဖြစ်စေ သေဆုံးရကုန်၏။ ရှေးဘဝတုန်းက သူတစ်ပါးကို ရေငတ်အောင်ထား၍ သတ်ခဲ့ကြသော သူတို့သည် နှစ်ပေါင်းသိန်းပေါင်းများစွာ အစာမစားနိုင်၊ ရေမသောက်နိုင်သော နိဗ္ဗမတဏှိက ပြိတ္တာဖြစ်ကာ နှလုံး ခြောက်ကပ်၊ ရေငတ်ခြင်းဖြင့် အရွယ်တစ်ပါးပါး၌ သေဆုံးကုန်ရ၏။

ရှေးဘဝတုန်းက သူတစ်ပါးကို မြေကိုက်စေ၍ သတ်ခဲ့ကြသော သူတို့သည် မြေတစ်ကောင်ပြီးတစ်ကောင် အကိုက်ခံရ၍ အရွယ်တစ်ပါးပါး၌ သေဆုံးရကုန်၏။ ရှေးဘဝတုန်းက သူတစ်ပါးကို အဆိပ်ကျွေး၍ သတ်ခဲ့ကြသော သူတို့သည် နှစ်ပေါင်း သိန်းပေါင်းများစွာ အဆိပ်မိ၍ ကိုယ်ခန္ဓာ ကွဲပျက်ပုပ်လောင်၍ အရွယ်တစ်ပါးပါး၌ သေဆုံးကုန်ရ၏။

ရှေးဘဝတုန်းက သူတစ်ပါးကို မီးတိုက်၍ သတ်ခဲ့ကြသော သူတို့သည် နှစ်ပေါင်း သိန်းပေါင်းများစွာ မီးတောင် တစ်ခုမှ မီးတောင် တစ်ခုသို့ ပြောင်းရွှေ့၍ ယမင်း၏ နိုင်ငံတစ်ခုမှ အခြားယမင်း၏ နိုင်ငံတစ်ခုသို့ ပြောင်းရွှေ့၍ အလောင်မြိုက်ခံရကာ အရွယ်တစ်ပါးပါး၌ သေဆုံးရကုန်၏။

ရှေးဘဝတုန်းက သူတစ်ပါးကို ရေနစ်၍ သတ်ခဲ့သော သူတို့သည် နှစ်ပေါင်း သိန်းပေါင်းများစွာ ကိုယ်ခန္ဓာများ ကျိုးပဲ့ပျက်စီး၍ စိတ်ချောက်ချားကာ အရွယ်တစ်ပါးပါး၌ ရေနစ်၍ သေဆုံးရကုန်၏။

ရှေးဘဝတုန်းက သူတစ်ပါးတို့ကို လုံဖြင့်ထိုး၍ သတ်ခဲ့သော သူတို့သည် နှစ်ပေါင်း သိန်းပေါင်းများစွာ ကိုယ်ခန္ဓာကို မှန်မှန်ညက်ညက် ကြေအောင် လုံဖြင့်ထိုးမှုခြင်း ခံရကာ အရွယ်တစ်ပါးပါး၌ သေဆုံးရကုန်၏။ ဤသူတို့ သေဆုံးခြင်းသည် အချိန်ရောက်မှ သေဆုံးခြင်းပေတည်း။

မင်းမြတ်။ «သေချိန်ရောက်မှ သေကြရပုံမှာ လူတစ်ယောက်သည် နှစ်ပေါင်း များစွာ အသက်ရှင်နေခဲ့ပြီးလျှင် အိုမင်းရင့်ရော်၍ သေဆုံးခဲ့၏။ ထိုသူကို သေချိန် ရောက်၍ သေဆုံးသူဟု ဆိုအပ်၏။ (မီးစာကုန်ဆီခန်း)

မင်းမြတ်။ «ကြီးလှစွာသော မီးပုံကြီးသည် ထင်း၊ မီးစာတို့ကို အရှိန်ပြင်းစွာ တောက် လောင်နေစဉ် လောင်စရာမီးစာများ ရှိနေသေးပါလျက် မီးကြီးသည်းထန်စွာ ရွာသွန်းသဖြင့် မီးငြိမ်းသွားရ၏။ ထိုမီးပုံကြီးကို ငြိမ်းချိန်ရောက်၍ ငြိမ်းရ သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါမည်လော၊ မဆိုနိုင်ပါဘုရား။

မင်းမြတ်။ «ဤအတူသာပင် သည်းခြေ၊ လေ၊ သလိပ်စသော အကြောင်း ခုနစ်မျိုးတို့ ကြောင့် သတ္တဝါသည် သေချိန်မရောက်မီ သေဆုံးရ၏။ သည်းခြေ၊ လေ၊ သလိပ်စသော ဤအကြောင်း ခုနစ်မျိုးတို့သည်ကား အချိန်မရောက်မီ သေဆုံး ရခြင်း၏ အကြောင်းတို့ပေတည်းဟု သိအပ်၏။

သည်နေရာတွင် တစ်ဆက်တည်း တင်ပြလိုသည်ကတော့ သိအပ်တာရှိသလို မသိရတာ၊ ကန့်သတ်လို့မရတာ ၅-မျိုးလည်း ရှိပါသေးသည်။ (၁) ငါသည်

ဘယ်နေရာမှာ သေရမယ်။ (၂) ဘာရေး ဂါနှင့် သေရမယ်။ (၃) ဘယ်ရာသီ အချိန်ပိုင်းကို သေရမယ်။ (၄) ငါ့အလောင်းကို ဘယ်အရပ်မှာ မြှုပ်နှံ ထည့်ပေးမယ်။ (၅) ငါ့သေပြီး ဘယ်ဂတိကို သွားရမယ်ဆိုတာကို ကိန်းသေ တွက်လို့မရပါဘူး (ရဟန္တာမပါ)။ ကိန်းသေတွက်လို့ ရတာကတော့ တစ်နေ့ နေ့မှာ ငါ့သေရမည်မလွဲပင် ဖြစ်ပါသည်။

(မသေရမီ၊ ကုသိုလ်ပါရှိမီ၊ ငါသည်ဖြည့်မှ သင့်တော့မည်။)

မှတ်ချက်။ ။ အမှတ်စဉ် ၅၊ သေပြီး ဘယ်ဂတိကို ရောက်ရမယ်ဆိုတာကို နောက်ပိုင်းတွင် ဖော်ပြပါဦးမည်။

လယ်တီဆရာတော်၏ ဝိပဿနာအညွှန်း

အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ရာကုန်ကြောင်းဖြစ်သော မဂ်ဉာဏ်၊ ဗိုလ်ဉာဏ် အလို့ငှာ စိတ်ကို ဝိပဿနာလွှမ်းသို့ ညွှတ်စေ၊ တက်စေအပ်၏။ ဈာန်တစ်ပါးပါးကို ဝင်စား၍ ဤ ဈာန်သမာပိတ်မှ ထပြီးလျှင်၊ ရှေ့ပညာစခန်း၌ ပြုလတ္တံ့သော ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး၊ ဓမ္မကြီး ၆-ပါး စသည်တို့ကို အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ၊ အနတ္တလက္ခဏာတို့နှင့် ထင်မြင်အောင် ရှုရာ၏။

မျက်မှန်၊ မှန်ပြောင်းတို့ဖြင့် တပ်ချိန်၍ကြည့်သောအခါ ပကတိ မြင်နိုင်ခဲ့သော သိပ် မွေ့သော၊ ဝေးသော အာရုံတို့ကိုပင် အလွယ်တကူ ချမ်းသာစွာ ထင်ထင်ရှားရှား မြင်ရဘိ သကဲ့သို့ ထို့အတူ ဈာန်ကိုဝင်စား၍ ဈာန်သမာပိတ်ကို အခြေခံ၍ ဝိပဿနာရှုသည်ရှိသော် အလွန်နက်နဲ သိမ်မွေ့သော အလွန်ဝေးသော၊ အလွန်ထင်မြင်နိုင်သော အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ၊ အနတ္တလက္ခဏာ အာရုံတို့ကိုလည်း မပင်မပန်း၊ ချမ်းသာလွယ်ကူစွာ ထင်မြင် နိုင်တော့၏။ အာသဝေါတရားတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ကုန်စေတတ်သော မဂ်ဉာဏ်၊ ဗိုလ်ဉာဏ်တို့သည် ဖြစ်ပေါ်လာကြတော့၏။ အလွန်နက်နဲသိမ်မွေ့သော အလွန်ဝေးသော၊ အလွန်ထင်မြင်နိုင်ခဲ့ သော သစ္စာ ၄-ပါး၊ အာရုံ၊ နိဗ္ဗာန်အာရုံတို့ကို ထင်မြင်နိုင်တော့၏။

လက္ခဏာရေး သုံးပါးကို ထင်မြင်မှသာလျှင် နိဗ္ဗာန်ကိုထင်မြင်နိုင်သည်ဖြစ်၍ လက္ခဏာ ရေး သုံးပါးကို ထင်မြင်အောင် ကြည့်ရှုခြင်းသည်လည်း နိဗ္ဗာန်ကို ကြည့်ရှုမှုပင်မည်၏။ ဈာန်

သမ္မဒိကို ဝင်စား၍ အခြေခံ၍ အာသဝေါကုန်မှု ရည်ရွယ်တော်မူ၍ (နဝဂုံတ္ထိရပါဠိတော်တွင်) ရဟန်းတို့ ပထမဈာန်ကိုလည်း အခြေပါဒပြု၍ အမှီပြု၍ အာသဝေါတရားတို့၏ကုန်မှုကို ငါတရားဟောတော်မူ၏။ ရဟန်းတို့ နေဝသညာနာ သညာယတန ဈာန်ကိုလည်းအခြေ ပါဒပြု၍ အမှီပြု၍ အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်မှုကို ငါတရားသည်၊ ဝဒါမိ၊ ဟောကြား တော်မူ၏။

မှတ်ချက်။ ။ ဈာန်ကို အခြေခံ၍ ရအပ်သော မဂ်ဖိုလ်ကို စေတောဝိမုတ္တိမဂ်ဖိုလ်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် ကိုလည်း စေတောဝိမုတ္တိ ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ခေါ်သည်။

ဈာန်ကို အခြေခံဘဲ ဝိပဿနာသက်သက်ကိုသာ အားထုတ်သော်လည်း ရှေးရှေးသော ဘဝ၊ နီးသော ဘဝ၊ ဈာန်ကို ရခဲ့ဖူးသော အဓိကာရရှိခဲ့လျှင် မဂ်ပေါ်လာသောအခါ ဈာန်ပါ၊ တစ်ပါတည်းပေါ်လာ၍ ရရှိသော မဂ်ဖိုလ်ကိုလည်း စေတောဝိမုတ္တိမဂ်ဖိုလ်၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ် ကိုလည်း စေတောဝိမုတ္တိ ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ခေါ်၏။

ဤကဲ့သို့ ဈာန်ကို အခြေမခံဘဲဘဲ မဂ်ချည်းသန့်သန့် ဖြစ်ပေါ်လာသော မဂ်ဖိုလ်ကို ပညာဝိမုတ္တိမဂ်ဖိုလ်ဟု ခေါ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း ပညာဝိမုတ္တိ ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ခေါ်၏။ ဈာန် သာမညအစားမှ ခြောက်သွေ့သော သုက္ခဝိပဿက-ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍လည်းခေါ်၏။ (ဈာန်သို့ တက်ပုံများကို ဖော်ပြပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ကြိုးစားရန်သုခလုံ၏။)

ပရမတ္ထတရား

ပရမတ္ထတရားဟူသည်ကား အတုံးအခဲမဟုတ်။ မြင်ရသောအစိုင်အခဲမဟုတ်။ ထင်ရှား ရှိသော သဘောတရားကိုသာ ဆိုလိုပါသည်။ ၎င်းတရားလေးပါး အမည်ကား စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုတရားလေးပါးကို အကျဉ်းချုံးလိုက်ပါက ရုပ်နှင့် နာမ်နှစ်ပါးသာဖြစ်ပါသည်။

ဖောက်ပြန်ပျက်စီးဟတ်သောသဘောကို ရုပ်ဟုခေါ်၏။ ဖောက်ပြန် ပျက်စီးမှုသည် ကံ-ကိတ်၊ ဥတုအာသဝရ အကြောင်းတရားလေးပါးကြောင့်ဖြစ်သည်။ စိတ်သည်သိမှုသဘော ကို ဆိုလိုပါသည်။ စိတ်သည် ရူပါရုံ၊ သဒ္ဓါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ ဓမ္မာရုံစသော အာရုံ ခြုံငုံပါးတွင် တစ်ပါးပါးက အကြောင်းခံသောကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။ စိတ်နှင့် ယှဉ်၍ သဘာပေါ်သော ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ စေတနာ အရှိုးသော သဘောတို့ကို 'စေတသိက်'ဟု ခေါ်ပါသည်။ စိတ်-စေတသိက်ကို နာမ်ဟုခေါ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်

ဆိုသော် စိတ်၊ စေတသိက်သည် အာရုံသို့ ညွတ်တတ်၊ ကိုင်းတတ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ နိဗ္ဗာန်ကို အသိခံတနာမ့်ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်၏။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် စိတ်၊ စေတသိက်တရား တို့ကို မိမိထံသို့ ညွတ်အောင် ကိုင်းအောင် ဖြစ်စေတတ်သော သတ္တိကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်သည် အကြောင်းပေါင်းစုံ တိုက်ဆိုင်လျှင် ဖြစ်ပေါ်ရင့်ရော်ပြီး၊ ပျက်စီးချုပ်ကွယ်ရပါသည်။ ဖြစ်ပေါ်ပျက်စီးရန် အကြောင်းခံတရား ရှိသောကြောင့် စိတ် စေတသိက် ရုပ်-ရူပါးကို သိခံဘ-တရားဟု ခေါ်ရပြီး နိဗ္ဗာန်ကို 'အသိခံတ'ဟု ခေါ်ပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဖြစ်ပေါ်ရန် အကြောင်းခံတရား မရှိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ခန္ဓာ-၅ ပါး ဥပမာနှင့် ဝိပဿနာရှုနည်း (ဦးဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ)

- ၁။ ရူပက္ခန္ဓာ သည် ဖြစ်လွယ်ပျက်လွယ်၍ ယူစရာ-ရစရာ အနှစ်သာရ ဘာမျှမရှိတဲ ရေမြုပ်နှင့် တူသည်။
- ၂။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သည် တဖွဲ့ဖွဲ့ဖြစ်လျက် ချုပ်ပျောက်၍ ယူစရာ၊ ရစရာ အနှစ်သာရ ဘာမျှမရှိတဲ ရေပွက်နှင့် တူ၏။
- ၃။ သညာက္ခန္ဓာ သည် သတ္တဝါတို့အား အထင်မှား၊ အမှတ်မှား၊ အယူမှားအဖွဲ့ခင် ဖြစ်စေတဲ တံလျှပ်နှင့် တူ၏။
- ၄။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ သည် ယူစရာ-ရစရာ အနှစ်သာရ ဘာမျှမရှိ၊ အကာအတိမ်သော ဖြစ်စေတဲ ငှက်ပျောတုံးနှင့် တူ၏။
- ၅။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ သည် မဟုတ်တာကို အဟုတ်ထင်အောင် လှည့်စား ပြသတတ်တဲ မျက်လှည့်နှင့် တူ၏။

လင်္ကာ။ ပမာရေမြုပ်၊ ရုပ်နှင့်ယှဉ်ဖက်၊ ရေပွက်ဝေဒနာ၊ သညာတံလျှပ်၊ တရပ်သင်္ခါရ ငှက်ပျောကျ၏၊ ဓမ္မဝိညာဉ် မျက်လှည့်ယှဉ်သည်၊ ငါးအင်နှစ်မဲ့ ခန္ဓာတည်း။

ဤခန္ဓာ ၅-ပါး ဥပမာတရားအား မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် အာယုဇ္ဈပြည်၏ အနီး ဂင်္ဂါမြစ်ကမ်းနားက- အမ်းနား ကျောင်းကြီးမှာ ဝါကပ်ရန် ရဟန်းပေါင်း များစွာနှင့် ကြွရောက်လာခဲ့လေသည်။ အဲသည်အခါမှာမြို့သူမြို့သားတွေက ညနေတရားပွဲအတွက် ဂင်္ဂါမြစ်၏ အမ်း တစ်နေရာမှာမြေညှိပြီး ခင်းထားတဲ့ ဗုဒ္ဓါသန-ဘုရားနေရာမှာ ကိုယ်တော်တိုင်-ထိုင် တော်မူလိုက်စဉ် ဂင်္ဂါမြစ်ကြော၌ မျောပါလာသော ရေမြုပ်ကြီးတစ်ခုကို မြင်လိုက်တဲ့အခါ ငါဘုရား၏ သာသနာတော်၌ ဤရေမြုပ်ကြီးကို အမှီပြု၍ ခန္ဓာ-၅ ပါး၌တည်သော တရား ကို ယနေ့ဟောတော်မူမည်ဟုအကြံတော်ဖြစ်၍-အကျယ်တဝင့်ဟောကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

ဗေဏပိဏ္ဍပမ သုတ္တန်အကျဉ်း

ဘိက္ခုဝေ -

ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့၊ ဂင်္ဂါမြစ်ကြော ယခုမျောလာတဲ့ ရေမြုပ်ကြီးကို ပကတိ မျက်စိ အမြင်လည်းကောင်း၊ ပညာဉာဏ်မျက်စိလည်း ရှိသောအမျိုးကောင်းသား ယောက်ျားတစ်ယောက်သည် ဤရေမြုပ်ကြီးကုန်းပေါ် တင်ပြီး တော့စေ့စေ့ စပ်စပ်ကြည့်၊ ပကတိမျက်စိနှင့်ကြည့်ရုံတင် မဟုတ်သေးဘဲ ဉာဏ်မျက်စိနှင့်လည်းပဲ အကြောင်းသင့်အောင် ဆင်ခြင်ကြည့်လိုက်လျှင် မှန်ကန်သော အကြောင်းအားဖြင့် ပညာသက်ဝင် ဆင်ခြင်လေသော ထိုယောက်ျား၏ ဉာဏ်ထဲ၌ ဆိတ်သုဉ်းသည်ဖြစ်၍ သာလျှင်၊ အချည်းအနီးဖြစ်၍ သာလျှင်၊ အနှစ် မရှိသည်ဖြစ်၍ သာလျှင် ထင်လေရာ၏။ ဤရေမြုပ်စိုင်ကြီးထဲ၌ အခိုင်အမာ အနှစ်သာရသည် အဘယ်မှာရှိနိုင်ပါအံ့နည်း၊ မရှိသည်သာလျှင်တည်း။

ရူပက္ခန္ဓာ

ဤအတူပင်လျှင် ကာလအားဖြင့် အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ သုံးထွေပြားသော အတွင်းသန္တာန်၌လည်းဖြစ်သော ပြင်ပသန္တာန်၌လည်းဖြစ်သော ရှန်ရင်း ကြမ်းတမ်းသည်လည်းဖြစ်သော သိမ်မွေ့နူးညံ့သည်လည်းဖြစ်သော၊ ယုတ်ညံ့သည်လည်းဖြစ်သော၊ မှန်မြတ်တောင်းမှန်သည်လည်းဖြစ်သော ဝေသောအရပ်၌ အကြင်ရုပ်သည်လည်းကောင်း၊ နီးသောအရပ်၌ရှိသော အကြင်ရုပ်သည်လည်းကောင်း၊ ဤတစ်ဆယ့်တစ်ပါး အပြားအားဖြင့် ကြွင်းမဲ့ဥသ္မုဒ္ဓေလုံးစုံသော မျှင်တရားသည်ရှိ၏။ ထိုတစ်ဆယ့်တစ်ပါး စုထားတဲ့ ရုပ်တရားစုကို ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် ကြည့်ရှုငြားအံ့။ သမာဓိချ၍ စိုက်စိုက်စူးစူး ကြည့်ရှုငြားအံ့။ ဟုတ်မှန်သော အကြောင်းအားဖြင့် ပညာသက်ဝင် နှလုံးဖြင့် ဆင်ခြင်ငြားအံ့။ ရူပခန္ဓာတည်းဟူသော ရေမြုပ်ကြီးကို ဉာဏ်အမြင်ရှိတဲ့ အမျိုးကောင်းသား မင်းယောက်ျားဟာ ကုန်းပေါ်တင်ပြီး မိသမျက်စိနှင့်လည်း စေ့စေ့စပ်စပ်ကြည့်၊ ပညာမျက်စိနှင့်လည်းစေ့စေ့စပ်စပ်ကြည့်လျှင် ဘာဖြစ်မလဲ။

ဘိက္ခုဝေ

ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့ထံ၊ ထိုရူပက္ခန္ဓာခေါ်တဲ့ရုပ်တရားစုကို ကြည့်ရှုသော ဥပစာရသမာဓိဖြင့် စူးစူးစိုက်စိုက်ကြည့်ရှုသော၊ ဟုတ် မှန် လှ စွာ အကြောင်းအားဖြင့်၊ ဆင်ခြင်သောထိုရဟန်း၏ဉာဏ်၌ နိစ္စ၊ သုခ၊ သုဘဟူသည် မြူမျှမရှိပဲ၊ ထိုသဘာဝတို့မှ ဆိတ်သည်ဖြစ်၍ သာလျှင် ထင်လေရာ၏။ ထင်ခဲ့၏။

ချစ်သားတို့ ရုပ်တရားအစုံ၌ အနှစ်အမာ-အခိုင်အမာ၊ အနှစ်သာရသည် အဘယ်မှာလျှင် ဖြစ်ပွားနိုင်အံ့နည်း။ ရေမြုပ်နဲ့တူတဲ့ နရာမှာ ခုနစ်ဌာနရှိတယ်။ ပကတိရေမြုပ်သည် အနှစ်ရှိသလို ရူပက္ခန္ဓာမှာလည်း နိစ္စ၊ သုခ၊ အတ္တ-သုဘဆိုတဲ့ အနှစ်မရှိဘူး။ ဒါကြောင့်လည်း ရေမြုပ်နဲ့တူတယ်။ ပကတိရေမြုပ်ကို အိုးလုပ်ချင်တယ် ခွက်လုပ်ချင်တယ် စသည်ဖြင့် ခွဲကြည့်လိုက်လျှင် လက်ထဲတွင် ပျက်မယ်။ ထို့အတူပင်လျှင် ဤခန္ဓာကိုယ် ရူပက္ခန္ဓာကြီးကိုလည်း ငါလုပ်မယ်၊ ငါဥစ္စာလုပ်မယ်၊ နိစ္စပဲ-သုခပဲ-အတ္တပဲ-သုဘပဲဆိုပြီး ခွဲတုန်းရှိသေး၊ သူက တဖြုတ်ဖြုတ်နှင့် ရေမြုပ်ကြီးချုပ်သလို ချုပ်သွားမည်ဖြစ်လေသည်။

ပကတိ ရေမြုပ်သည် အချိန်ခွေးပျက်စီးနိုင်သလို ရူပက္ခန္ဓာဆိုတဲ့တရားဟာ ကလလရည်ကြည် ဖြစ်ခိုက်မှာလည်း ပျက်နိုင်တယ်။ တစ်နှစ်-ဆယ်နှစ်-တစ်ရာမှာလည်း ပျက်စီးရမှာ၊ သေရမှာပဲ ဖြစ်သတည်း။

ပကတိ ရေမြုပ်ကြီးကို ခပ်လှမ်းလှမ်းကကြည့်လိုက်လျှင် တေခင်ကြီးလိုလို အထည်ကြီးထင်ရ၏။ ကပ်ကြည့်လိုက်တော့မှ အမှိုက်သရိုက်တွေနဲ့တူနေပြီး အတွဲတွေသိပ်များနေသကဲ့သို့ ရူပက္ခန္ဓာကြီးကို ကြည့်မည်ဆိုလျှင် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး၊ သတ္တဝါကြီး၊ အဖေပဲ၊ အမေပဲလို့ ထင်ရတယ်။ လက်ထဲ ဥပဏ်နှင့်ကပ်ပြီးကြည့်လျှင် ခြေကတခြား၊ လက်ကတခြား၊ အသားကတခြား၊ အရိုးကတခြား၊ ဟိုဟာနှင့် သည်ဟာစပ်ထား၊ ဆက်ထားသလိုပါပဲ။ ဒါပေမယ့် တောင်ကြီးလို ထင်ရသလိုပုဂ္ဂိုလ်ပဲ၊ သတ္တဝါပဲလို့ ထင်မှတ်ရလေတယ်။

ရေမြုပ်ကြီးမှာ အပေါက်ကလေးတွေ အများကြီးရှိသလို ရူပက္ခန္ဓာဆိုတဲ့ရေမြုပ်ကြီးမှာလည်း မွေးညင်းပေါက် ဘယ်လောက်ရှိသလဲ၊ ကလပ်တိုင်း ကလပ်တိုင်းရဲ့ အကြားအကြားတွေကတော့ အပေါက်ကလေးတွေချည်းပါပဲ။ ပကတိ ရေမြုပ်ကြီးဟာ အစကတော့ ဆီးစွေးလောက်က စတယ်၊ နောက်တဖြည်းဖြည်း တဖြည်းဖြည်းအားဖြင့် ကြီးလာလိုက်လိုက်အာ ဆင်းကြီးလောက်၊ ကျွဲကြီးလောက် ထင်ရအောင် မြင့်မောက် ကြီးထွားလာသလို ရူပက္ခန္ဓာဟာ ကလလရည်ကြည် အခိုက် အတန့်တုန်းက သူသည်အနုမြူမှုန့်ကလေးမျှပဲ ရှိတယ်။ နောက်တဖြည်းဖြည်း ကြီးလာလိုက်တာ တချို့လူတွေဆိုရင် အချိန်ပီသော ၄၀၊ ၅၀ ရှိတယ်၊ ဒါကြောင့် ရေမြုပ်နှင့် ရူပက္ခန္ဓာဟာ တူကြတယ်။

ပကတိ ရေမြုပ်ကြီးထဲမှာ အမှိုက်သရိုက် ရေပိုးရေမွှားတွေ ပါသလို ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ ပိုးမျိုး အမျိုးအပေါင်း ၈၀ ရှိတယ်၊ အကောင်ရေဆိုရင်တော့ မရေတွက်နိုင် လေဇက်အောင် ရှိကြတယ်။ သည်ရူပက္ခန္ဓာတည်းဟူသော ရေမြုပ်ကြီးထဲမှာပဲပေါက်ဖွားပြီး ကျင်ကြီးကျင်ငယ်

စွန့်၊ ပိုးတွေသေကြ ကျေကြရင်လည်း သည်အထဲမှာပဲ သူတို့သုသာန်ကြီးဖြစ်တယ်။ ရေမြှုပ်ကြီးဟာ ရေပိုးရမ္ဘားအမျိုးမျိုးတို့၏နေရာကြီးဖြစ်သလို သည်ရုပ်ခန္ဓာကြီးဟာလည်း ပိုးကောင်တို့၏နေရာကြီးသာဖြစ်၏။ နိစ္စ-သုခ-သုဘအတ္တရယ်လို့ စွဲယူ၍ မရပါတကား...ဟု ရူပက္ခန္ဓာပေါ်မှာ အသိဉာဏ်ရောက်ကြပါစေလို့ ဟောလိုက်လေသည်။

ဝေဒနက္ခန္ဓာ- ရေပွက်ပမာ မိုးအလွန်ကြီးသည့် ဟန့်ဆောင်မုန်းလမ္မာ မိုးပေါက် ကြီးစွာ ကျးရာက်သော မိုးကြီးရွာလတ်သော် ရေပြင်ပေါ်မှစ ရေပွက်ကလေးတွေဟာ ပလံစီပြီးတော့ လာတယ်၊ ခဏအတွင်းဖြစ်၍ ခဏအတွင်း ပျက်ပျက်သွားတဲ့ ရေပွက်ကို ဉာဏ်မျက်စိ ပဏတိမျက်စိ အစုံရှိသော အမျိုးကောင်း ယောက်ျား ကြည့်ငြားအံ့။ ထိုရေပွက်သည် ဆိတ်သုဉ်းသည် ဖြစ်၍သာလျှင်၊ အချည်းနှီး ဖြစ်၍သာလျှင် အခိုင်အမာ အနှစ်သာရ မရှိသည်ဖြစ်၍သာလျှင်ထင်၏။

ဤအံ့တူသာပင် ဝေဒနာတရားစုသည် အတွင်း၌ လည်းကောင်း၊ အပြင်၌ လည်းကောင်း၊ အလုံးစုံသော ဝေဒနာခံစားမှု တရားအစုသည်လည်းကောင်း၊ ရုပ်ရင်းကြမ်းတမ်းသော၊ သိမ်မွေ့သည်လည်းဖြစ်သော ခံစားမှုသဘောသည်လည်းကောင်း၊ ယှဉ်သည်လည်းဖြစ်သော မှန်မြတ်သည်လည်းဖြစ်သောကြွင်းမဲ့ ဥဿုံအလုံးစုံသောခံစားမှုတရားအစုသည်လည်းကောင်း၊ ဝေးခြားသောအရပ်၌ဖြစ်သော အကြင်ဝေဒနာသည်လည်းကောင်း၊ နီးကပ်သော အရပ်၌လည်းကောင်း၊ ဖြစ်သော အကြင်ဝေဒနာသည်လည်းရှိ၏။ ထို (၁၁) ပါး အမျိုးပြားတဲ့ ဝေဒနက္ခန္ဓာအစုကို ပဏတိမျက်စိ၊ ဉာဏ်မျက်စိ၊ ဥပစာရဈာန် ခံတ်ဖြင့် စူးစူး စိုက်စိုက် စဉ်းစဉ်းစားစားကြည့်ရှုသော် ထိုဝေဒနာတရားစုသည် နိစ္စ၊ သုခ၊ သုဘဟူသည် မြူမှုမရှိ။ ဆိုက်သောသဘောရှိ၍သာလျှင် မြင်ရလေတော့သတည်း။

သညာက္ခန္ဓာ- နွေလတို့၏ နေခက်ဆုံးလဖြစ်တဲ့ နယုန်လပြည့်ကျော် တစ်ရက်မှ ဝါဆိုလပြည့်နေ့ထိ တစ်လအတွင်းမှာ နေမှန်းတည့် ရှိန်ရှိန်တည့်မတ်သောကာလ၌ လင်းလုပ်ခေါ်တဲ့ တံလျှပ်သည် တစ်လျှပ်လျှပ် တုန်လှုပ်နေတတ်၏။ အညာဒေသ အဲဒီလမှာဆိုရင် မိုးဦးကလည်း မကျတကျ၊ နွေနှောင်၊ ကာလကလည်း အလွန်ပူခိုက် ရေငွေ့မကင်းတဲ့ နေရာမှာ ပေါ်နေတတ်သည်။ အဲဒီတံလျှပ်ကို ကြည့်လိုက်လျှင်၊ စူးစူးစိုက်စိုက်ဉာဏ်နှင့် ကြည့်လိုက်လျှင် ဘာမှ ကိုင်စရာ တွယ်စရာ၊ ယူစရာ ရစရာ လုံးဝ မရှိ အချည်းနှီးဖြစ်၍ ဘာမှအနှစ်မရတဲ့အခန်းနှင့် တွေ့ရမည်။

ပုညပြီယာဆယ်ပါးနှင့် တရားနှလုံးကျင့်သုံးနည်း

ထိုနည်းအတူပင် သညာတရားကို ဉာဏ်မျက်စိနှင့်ကြည့်မည်။ ဥပစာရသမာဓိရောက်လို့ စူးစူးစိုက်စိုက် စဉ်းစဉ်းစားစား ဆင်ခြင်ကြည့်မည်ဆိုလျှင် သူမြတ်၏ဉာဏ်ဝမ်းမှာ အဲဒီသညာကွနွံမှာ ငရားဟာ နိစ္စ၊ သုခ၊ အတ္တ၊ သုဘဆိုတာ လုံးဝမရှိဘူး။ အဲဒီသဘောတရားတွေမှာ ဆိတ်သုဉ်းအချည်းနှီးဖြစ်၍ အနှစ်သာရမရှိဘူး။ ပကတိတံလျှပ်လည် ဘယ်တော့မှ ရပ်တည်၍မနေဘူး။ တလျှပ်လျှပ်လှုပ်တယ်။ ဒါကြောင့်လည်း သူ့ကို တံလျှပ်လို့ခေါ်ကြရတယ်။ သညာကွနွံကို သညာတရားအစုကို နိစ္စ၊ သုခ၊ သုဘ၊ အတ္တဟူ၍ စွဲယူသော်လည်း လင်းလပ်ကိုစွဲယူ၍ မရသကဲ့သို့အချည်းနှီးသာဖြစ်ရလေတော့သတည်း။

သင်္ခါရကွနွံ - ငှက်ပျောထုံးကြီးကို တစ်ဖတ်ချင်းခွာချပြီး အနှစ်ရှာတဲ့ ယောက်ျားဟာ အံလွှေတော့သာများပြီး အနှစ်သာရ လုံးဝရှာမရသကဲ့သို့ သင်္ခါရကွနွံဘက်ကို ကြည့်လျှင်လည်း အတိတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ အနာဂတ်၊ အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓ၊ ဩဠာရိက၊ သုခမ၊ ဟိန၊ ပဏိတ စသော အပြားအားဖြင့် သင်္ခါရကွနွံ (၅၀) ရှိတယ်။ အဲဒီ (၅၀) ကို စေ့စေ့စပ်စပ်ကြည့်မည်ဆိုလျှင် ငှက်ပျောထုံးကြီးမှာ အနှစ်မရှိသလို နိစ္စ၊ သုခ၊ သုဘ အတ္တ ဆိုတဲ့ အနှစ်သာရလုံးဝမတွေ့ရဘဲ အဲဒီ သဘောတွေမှ ဆိတ်သုဉ်း၍ အချည်းနှီးအနေနှင့်သာလျှင် တွေ့ရမည်ဖြစ်တော့သတည်း။

ဝိညာဏ်ကွနွံ - မျက်လှည့်ဆရာ။ လူသူ လေးပါးဆိုတဲ့ လမ်းလေးခုမှာ မျက်လှည့် ဆရာတစ်ယောက်၊ မျက်လှည့် ရုပ်အမျိုးမျိုး ပြနေလေရာ ပကတိမျက်စိနှင့် ဉာဏ်မျက်စိ နှစ်ပါး ကောင်းမွန်သော အမျိုးကောင်းသား တစ်ယောက်က ကြည့်လေရာ၊ စူးစူးစိုက်စိုက် ကြည့်လေရာ မျက်လှည့်ရုပ်တွေ မခိုင်မမာနှင့် ယူမရသုံးမရတဲ့ အနေနှင့်သာလျှင် ထိုသူ၏ ဉာဏ်ထဲ၌ ထင်လာလေတော့သည်။

ထိုနည်းအတူသာလျှင် ၁၁ ပါး အပြားရှိတဲ့ အကျယ် ၁၂၁ ရှိသော ဝိညာဏ်ကွနွံ တရားအစုသည် နိစ္စ၊ သုဘ၊ သုခ၊ အတ္တဟူသည် မြူမျှမရှိ အချည်းနှီး ဖြစ်၍သလျှင် ထင်လေသောကြောင့် ဝိညာဏ်ကွနွံ၌ နိစ္စသာရ၊ သုခသာရ၊ အတ္တသာရလို့ စွဲယူစရာ အနှစ်အဘယ်မှာလျှင် ရှိနိုင်ပါအံ့နည်းဟု နိဂုံးအုပ်ပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရားသခင် ကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြားတော် မူခဲ့လေသတည်း။

အထက်ပါ သုတ္တန်ကြီး တစ်ခုလုံး အဆုံးသတ်ပြီးနောက် ဆက်လက်ဟောကြားသည်မှာ- အကြင်ဝိပဿနာ ဉာဏ်မျက်စိရှိတဲ့ ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက၊ သူတော်ကောင်းသည်၊ ထိုခန္ဓာ ငါးပါး ရုပ်နိမိတ်တရားကို ဟုတ်မှန်သော အကြောင်းဖြင့် ကြည့်ရှုဆင်ခြင်ငြားအံ့။ အကြင်

အကြင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဥပစာရ သမာဓိဖြင့် စူးစူးစိုက်စိုက် စဉ်းစား ကြည့်ရှု၏။ ပညာသက်ဝင် ဆင်ခြင်ပေ၏။ ထိုသို့ ဆင်ခြင်သည်ရှိသော် နိစ္စ၊ သုခ၊ သုဘ ဟူသည် မြူမှု မရှိ၊ ကင်းဆိတ်သည် ဖြစ်၍သာလျှင် ဖြစ်တော့၏။

ဤခန္ဓာငါးပါးထဲ၌ ရူပက္ခန္ဓာဟူသော ရုပ်ဟာ အများဆုံးသိစရာကောင်း၏။ အာယု၊ ဥသွာ၊ ဝိညာဏ်ဆိုသည့် သက်စောင့် ကိုယ်စောင့်တရား သုံးပါးတို့က စွန့်ပယ်အပ်သည် ရှိသော် သုသာန်တစ သင်္ချိုင်းဝယ်၊ စွန့်ပယ်ရတဲ့ သဘောရှိသော ရုပ်ကို ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်ကြ ကုန်လော့။

နိစ္စ၊ သုခ၊ သုဘ၊ အတ္တိဆိုတဲ့ အနန္တနှင့် မကြည့်နှင့်။ ဒီရူပက္ခန္ဓာဆိုတဲ့ ရုပ်တရားပေါ် မှာ အာယုခေါ်တဲ့ ဇီဝိတတရား၊ ဥသွာခေါ်တဲ့ ကိုယ်စောင့်ကိုယ်ငွေ့ သက်စောင့် ကိုယ်ငွေ့ ရယ်၊ ဝိညာဏ်ခေါ်တဲ့ စိတ်တရားရယ်။ ထိုတရား သုံးပါးက အကြင်အခါ၌ စွန့်ပယ်သွား၏။

ထိုအခါကျရင် ဒီရုပ်တရားကြီးဟာ သုသာန်တစသင်္ချိုင်းဝယ်၊ စွန့်ပယ်အပ်သောသဘော ဖြစ်လေတော့၏။ သေရတော့၏။ ဤခန္ဓာငါးပါးတို့၏ အစဉ်သည် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောသဘော ရှိပေ၏။

ဝိညာဏ်တည်းဟူသော တရားအစုသည် မလိမ္မာသော လူမိုက်တို့ကို နိစ္စ၊ သုခ၊ သုဘ၊ အတ္တဟူ၍ အဲလဲ့လဲ့အမှားမှား ပြောကြားစေတတ်သော မျက်လှည့်သမားတို့ပြစားကဲ့ မျက် လှည့်ရုပ်နှင့် တူလှပေ၏။

ခန္ဓာငါးပါး အပေါင်းကို သူသတ်ယောက်ျားကြီးများ ဟူ၍လည်း ငါတရား ဟော ကြ၏။ ဤခန္ဓာငါးပါး၌ နိစ္စအနှစ်၊ သုခအနှစ်၊ အတ္တအနှစ်သည် တစ်စိုးတစ်စုံမျှ မရှိပေ။

ဤကဲ့သို့ ကောင်းစွာ ဉာဏ်အမြင်ရှိသော သတိနှင့်ယှဉ်သော ငါ၏ ချစ်သား မဟန်း တော်များသည် နေ၌ နည်းကောင်း၊ ည၌လည်းကောင်း၊ လုံ့လဖြင့် ကြိုးကုတ် အားထုတ်အပ် သော ဝီရိယရှိသည် ဖြစ်၍ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို အသာရအနေ အနှစ်မရှိသော အနုဖြင့် ကြည့်ရှု ဆင်ခြင် နှလုံးသွင်းရာ၏။

သဗ္ဗသံယောဂံ ကြွင်းမဲ့ဥသု အလုံးစုံသော သံယောဇဉ် လှန်ချည်ကြိုးကိုစွန့်ပယ်ရာ၏။ (နာနာကြည့်ပါ ကြည့်ရင် သံယောဇဉ် ၁၀-မျိုး ကြိုးကြိုးကို အပြီးဖြတ် ချိုးနိုင်ပါလိမ့်မည်။ အဲဒီလိုကြည့်မှ ကိုယ့်ရဲ့ ကိုးစားရာ ကိုယ့်အားထားရာ တရားတို့ကိုထင်နိုင်၊ မြင်နိုင်ပါလိမ့်မယ်။) စုတခြင်း အလျင်းမရှိတဲ့ နိဗ္ဗာန်တရားကြီးကို တောင့်တလင့်ဆို အလိုရှိသည်ဖြစ်၍ ရဲရဲ

ပြောင်ပြောင် ဦးခေါင်းဝယ်၊ မီးလောင်နေသော သူကဲ့သို့ အလျင်အမြန် သူတော်ကောင်း တရား ပွားများ ကြိုးကုတ် ကျင့်ကြံအားထုတ်ရာ၏လို့ ဒေသနာနိဂုံး အဆုံးသတ်တော်မူခဲ့ပါ သတည်း။

တရားနှလုံး ကျင့်သုံး ဆင်ခြင်ဖွယ်

မြတ်စွာဘုရားသခင်ဟောကြားတော်မူသော သုတ္တန်တစ်ခုခုကို ကြည့်ရှုမှတ်သား နာယူ လျှင်၊ ထိုသုတ္တန်မှ မိမိလိုက်နာကျင့်သုံးရမည့် တရား အချက်အလက်ကိုရအောင် သတိပြုနာယူ မှတ်သား ပွားများရန် အရေးကြီးလှ၏။ စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ်၌ မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ မေးမြန်းတော်မူချက်ကို ဖြေဆိုရင်း၊ တရားနာရင်းပင် အရှင်ရာဟုလာသည် တရားနှလုံးကျင့် သုံးတော်မူခြင်းကြောင့် အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် အရိယာအဖြစ်သို့ ရောက်ဟော်မူလေသည်။

စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ် တရားတော်

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်၌ စုဒ္ဓသမဝါကံပံ ဆိုတော်မူပြီး၍၊ ထိုသာဝတ္ထိ ပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း၌ပင် သီဟင်းသုံးနေထိုင်တော်မူစဉ် ရှင်ရာဟုလာသည် အသက် ၂၀- ပြည့်၍ ရဟန်းပြုပြီး ၈-ဝါမရသေးသော ရဟန်းငယ် ဖြစ်လေသည်။

တစ်နေ့သော ဆွမ်းစားပြီးချိန်တွင် အန္တဝန်တောသို့ ရှင်ရာဟုလာကို ခေါ်သွားပြီး တစ်ခုသော သစ်ပင်ရိပ်ဝယ် ခင်းထားအပ်သော နေရာ၌ ထိုင်နေတော်မူ၏။ အရှင်ရာဟုလာ သည်လည်း မြတ်စွာဘုရားကို ရှိသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပြီးသော် သင့်လျော် လျှောက်ပတ် အဖြစ် လွှတ်သော နေရာတွင် ထိုင်နေလေ၏။ ထိုထိုင်နေသော အရှင်ရာဟုလာကို မြတ်စွာဘုရားရှင် သည် ဤတရားကေားကို မိန့်တော်မူ၏။

ဆ-ပဉ္စကတရား

ဗုဒ္ဓ-(၁) ချစ်သွားရာဟုလာ၊ ယခု ငါဘုရား မေးမြန်းမည့် စကားကို သင် ချစ်သစားသည် အဘယ်သို့ မှတ်ထင် အောက်မေ့ သဘောကျသနည်း၊ မျက်စိတိုင်မည်၊ ရုပ်အကြည် သည် မြဲသလော မမြဲသလော။

မမြဲပါဘုရား။

ဗုဒ္ဓ- မမြဲသော မျက်စိတွင်မည်၊ ရုပ်အကြည်သည် ဆင်းရဲသလော၊ ချမ်းသာသလော။
ဆင်းရဲပါဘုရား။

ဗုဒ္ဓ- မမြဲ-ဆင်းရဲ ဖောက်လွှဲ ဖောက်ပြန်ဖြစ်တတ်သည့် မျက်စိတွင်မည်၊ ရုပ်အကြည်ကို
ငါ့ဥစ္စာဟူ၍ (တဏှာဖြင့်လည်းကောင်း) ငါ့ဟူ၍ (မာနဖြင့်လည်းကောင်း) ငါ၏
အတ္တလိပ်ပြာတည်းဟူ၍ (ဒိဋ္ဌိဖြင့်လည်းကောင်း) အလွဲလွဲ အချော်ချော် ရှုမျှော်
သင့်သလော။
မသင့်ပါဘုရား။

ဗုဒ္ဓ-(၂) အံ့ဆင်းတွင်မည်၊ ရုပ်ထိုဤတို့သည် မြဲကုန်သလော၊ မမြဲကုန်သလော၊ မမြဲပါ
ဘုရား။ မမြဲသော အဆင်းတွင်မည်၊ ရုပ်ထိုဤတို့သည် ဆင်းရဲသလော၊ ချမ်းသာ
သလော။
ဆင်းရဲပါဘုရား။

ဗုဒ္ဓ- မမြဲ ဆင်းရဲ ဖောက်လွှဲ ဖောက်ပြန် ဖြစ်တတ်သည့်အဆင်းတွင်မည်၊ ရုပ်ထိုဤကို
ငါ့ဥစ္စာဟူ၍ (တဏှာဖြင့်လည်းကောင်း) ငါ့ဟူ၍ (မာနဖြင့်လည်းကောင်း) ငါ၏
အတ္တလိပ်ပြာတည်းဟူ၍ (ဒိဋ္ဌိဖြင့်လည်းကောင်း) အလွဲလွဲ အချော်ချော် ရှုမျှော်
သင့်သလော။
မသင့်ပါ မြတ်စွာဘုရား။

ဗုဒ္ဓ-(၃) မျက်စိ၌မှီသော ဝိညာဏ် (အမြင်ဓာတ်သဘော)သည် မြဲသလော။
မမြဲပါဘုရား။
(ရှေးနည်းအတိုင်း မေး၊ ရှေးနည်းအတိုင်း ဖြေ)။

ဗုဒ္ဓ-(၄) မျက်စိ၌မှီသောအတွေ့ (စက္ခုသမ္ပယ)သည် မြဲသလော။

ဗုဒ္ဓ-(၅) မျက်စိအတွေ့(စက္ခုသမ္ပယ)ကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာသမျှသော ခံစားမှု-
ဝေဒနာသဘော၊ မှတ်သားမှု-သညာသဘော၊ ပြုပြင်မှု-သင်္ခါရသဘော၊ အထူးသိမှု-
ဝိညာဏ်သဘောတို့၌ ၄-ပါးသော နာမ်တရားအစုံသည် မြဲသလော။
မမြဲပါဘုရား။

ဤကဲ့သို့ ၁။ မျက်စိ (စင်္ကြ) ရုံပုံကို အချက် ၅ ချက်နှင့် မေးပြီး ဖြေပြီးနောက်—

၂။ နား (သောတ) ကို လည်းကောင်း

၃။ နှာခေါင်း (သာန) ■

၄။ လျှာ (ဇိဝှာ) ■

၅။ ကိုယ် (ကာယ) ■

၆။ စိတ် (မနော)တို့ကိုလည်း အထက်ပါအတိုင်းပင် အချက် ၅-မျိုးနှင့် မြတ်စွာဘုရားကမေး—မေးသွား၍ အရှင်ရာဟုလာက ဖြေရင်း ဖြေရင်းဖြင့် တရားနှလုံး၊ ကျင့်သုံးသွားရာ အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်တော်မူလေ၏။ ထောင်ပေါင်းများစွာ နတ်ဗြဟ္မာတို့သည်လည်း သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ် ရဟန္တာ (ပါရမီအလျောက်) အသီးသီး ဖြစ်သွားကြ လေတော့၏။

*

*

*

မြတ်စွာဘုရားသခင် ကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြားတော်မူခဲ့သော ဖေဏပိဏ္ဍူပမသုတ္တန်နှင့် စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ္တန် နှစ်မျိုးကို ပြုပြီးဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့ကို သေသချာချာ လေ့လာ ကြည့်ရှုပါလျှင် တရားသဘော၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်မှာ လွန်စွာထိရောက် ခရီးပေါက်သွား ပါသည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဝိပဿနာဘာဝနာတရား ပွားများသည် ဆိုရာဝယ် ခန္ဓာ အာယတနဓာတ်တို့၏ မမြဲသေစအနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တတည်းဟူသော လက္ခဏာရေး ၃-ပါးကို အလျင်ဆုံး လေ့လာပွားများမှ အတ္တပျောက်ပြီး၊ အနတ္တရောက်၍ တရားထူးကို တွေ့မြင် ရရှိမည်ဟု ဆိုသောကြောင့် ယခုသုတ္တန်နှစ်မျိုးသည်လည်း လက္ခဏာရေး ၃-ပါးကို ဆင်ခြင် ဖော်ပြထားပြီး ဖြစ်လေရာ၊ ဝိပဿနာဘာဝနာလမ်းခရီးအပေါ်တွင် ရောက်နေ၍ ဆက်လက် လျှောက်သွားရန်ပင် ဖြစ်ပါတော့သည်။

၁။ ရုပ်ဟုတွင်မည်၊ ခန္ဓာသည်စား၊ မြင့်ရှည်ကာလ၊ မတည်ထဘဲ၊ ခဏဖြစ်လျက်၊
ခဏပျက်၏၊ ဖြစ်ပျက်နှစ်တန်၊ နှိပ်စက်ဒဏ်ဖြင့်၊ တစ်ရံမစဲ၊ လွန်ဆင်းရဲ၏၊ ခိုင်မြဲ
ကျောမာ၊ နှစ်မပါဘူး၊ ပညာစက္ခု၊ မျှော်ထောက်ရှုသော်၊ သူ့သဘာဝ၊ အနိစ္စသည်၊
ဒုက္ခ၊ အနတ္တပါတကား။

၂။ ဝေဒနာမည်၊ ခန္ဓာသည်လည်း၊ (ရှေးနည်းအတိုင်း ဆက်ဆိုရန်)

၃။ သညာတွင်မည်၊ ခန္ဓာသည်လည်း၊ (။   )

၄။ သင်္ခါရမည်၊ ခန္ဓာသည်လည်း၊ (။   )

၅။ ဝိညာဏ်ခြောက်မည်၊ ခန္ဓာသည်လည်း၊ မြင့်ရှည်ကာလ၊ မတည်ထဘဲ၊ ခဏဖြစ်လျက်၊
ခဏပျက်၏၊ ဖြစ်ပျက်နှစ်တန်၊ နှိပ်စက်ဒဏ်ဖြင့်၊ တစ်ရံမစဲ၊ လွန်ဆင်းရဲ၏၊ ခိုင်မြဲ
ကျောမာ၊ နှစ်မပါဘူး၊ ပညာစက္ခု၊ မျှော်ထောက်ရှုသော်၊ သူ့သဘာဝ၊
အနိစ္စသည်၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တပါတကား။

၁။ စက္မည်ပြုကအတွက်

- (က) မျက်စိတွင်မည်၊ ရုပ်အကြည်ကား၊ မြင့်ရှည်ကာလ၊ မတည်ထဘဲ၊ ခဏဖြစ်လျက်၊
ခဏပျက်၏။ ဖြစ်ပျက် နှစ်တန်၊ နှိပ်စက် ဒဏ်ဖြင့်၊ တစ်ရံ မစဲ၊ လွန်ဆင်းရဲ၏။
ခိုင်မြဲကျော့မာ၊ နှစ်မပါဘူး၊ ပညာစက္ခု၊ မျှော်ထောက်ရှုသော်၊ သူ့သဘာဝ၊
အနိစ္စသည်၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ပါဘကား။
- (ခ) အဆင်းတွင်မည်၊ ရုပ်ထိုက်လည်း၊ (ရှေးနည်းအတိုင်း ဆက်ဆိုချန်)
- (ဂ) မျက်စိ၌မှီ၊ ဝိညာဏ်သည်လည်း၊ ("   )
- (ဃ) မျက်စိ၌မှီ၊ အတွေ့သည်လည်း၊ ("   )
- (င) မျက်စိအတွက် ကြောင်းပြု၍လျှင်၊ ဖြစ်လေ များစွာ၊ ဝေဒနာနှင့်၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊
ဝိညာဏဟု၊ အစုသုံးမည်၊ ခန္ဓာသည်လည်း၊ မြင့်ရှည်ကာလ၊ မတည်ထဘဲ၊ ခဏ

- (ဆ) နှာခေါင်း၌မှီ၊ အတွေ့သည်လည်း၊ (အထက်ပါအတိုင်းဆို)
- (င) နှာခေါင်းအတွေ့၊ ကြောင်းပြု၍လျှင်၊ (အကွရာ င အတိုင်းဆို)

၄။ ဇိဝှာပဉ္စကအတွက်

- (က) လျှာဟုတင်မည်၊ ရုပ်အကြည်ကား၊ မြင့်ရှည်ကာလ၊ မတည်ထဘဲ၊ (ဆက်ဆို)
- (ခ) မုသာတင်မည်၊ ရုပ်ထိုက်လည်း၊ (ဆက်ဆို)
- (ဂ) လျှာ၌စွဲမှီ၊ ဝိညာဏ်သည်လည်း၊ (ဆက်ဆို)
- (ဃ) လျှာ၌စွဲမှီ၊ အတွေ့သည်လည်း၊ (ဆက်ဆို)
- (င) လျှာ၌အတွေ့၊ ကြောင်းပြု၍လျှင်၊ ဖြစ်လေ့များစွာ၊ ဝေဒနာနှင့်၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏဟု၊ (ရှေးနည်းအတိုင်းဆက်ဆို)

၅။ ကာယပဉ္စကအတွက်

- (က) ကိုယ်ဟုတင်မည်၊ ရုပ်အကြည်ကား၊ မြင့်ရှည်ကာလ၊ မတည်ထဘဲ၊ (ဆက်ဆို)
- (ခ) အတွေ့တင်မည်၊ ရုပ်ထိုက်လည်း၊ မြင့်ရှည်ကာလ၊ (ဆက်ဆို)
- (ဂ) ကိုယ်၌စွဲမှီ၊ ဝိညာဏ်သည်လည်း၊ မြင့်ရှည်ကာလ၊ (ဆက်ဆို)
- (ဃ) ကိုယ်၌စွဲမှီ၊ အတွေ့သည်လည်း၊ မြင့်ရှည်ကာလ၊ (ဆက်ဆို)
- (င) ကိုယ်၌အတွေ့၊ ကြောင်းပြု၍လျှင်၊ ဖြစ်လေ့များစွာ၊ (ဆက်ဆို)

၆။ မနောပဉ္စကအတွက်

- (က) မနောတင်မည်၊ စိတ်အကြည်ကား၊ မြင့်ရှည်ကာလ၊ (ဆက်ဆို)
- (ခ) ဓမ္မတင်မည်၊ ရုပ်နာမ်သည်လည်း၊ ။ ။
- (ဂ) မနောတင်မည်၊ ဝိညာဏ်သည်လည်း၊ ။ ။
- (ဃ) မနော၌မှီ၊ အတွေ့သည်လည်း၊ မြင့်ရှည်ကာလ၊ မတည်ထဘဲ၊ (ဆက်ဆို)
- (င) မနောအတွေ့၊ ကြောင်းပြု၍လျှင်၊ ဖြစ်လေ့များစွာ၊ ဝေဒနာနှင့်၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏဟု၊ အစုံလေးမည်၊ ခန္ဓာသည်လည်း၊ မြင့်ရှည်ကာလ၊ မတည်ထဘဲ၊ ခဏ ဖြစ်လျက်၊ ခဏပျက်၏၊ ဖြစ်ပျက်နှစ်တန်၊ နှိပ်စက်ဒဏ်ဖြင့်၊ တစ်ရံစစ်၊ လွန်ဆင်းရဲ ၏၊ ခိုင်မြဲကျောမခ၊ နှစ်မပါဘူး၊ ပညာစက္ခု၊ မျှော်သောက်ရှုသော်၊ သူ့ သဘာဝ၊ အနိစ္စသည်၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တပါတကား။

ယခုဖော်ပြပြီးသော ဝိပဿနာလင်္ကာတို့ကို စေ့ငှဒ်အောင်ရွက်ဆို၍ ပွားများကြည့်ပါ။
 ထိုသို့ရွတ်ဆိုပွားများ ကြည့်၍ မိမိစိတ်၌ အနှစ်သက်ဆုံး ဝိပဿနာလင်္ကာတစ်ခုပင်သည်။ မိမိနှင့်
 အသင့်တော်ဆုံးဖြစ်၍ ထိုဝိပဿနာလင်္ကာတစ်ခုကိုသာ စွဲမြဲ၍ ပွားများပါ။ အကြိမ်များစွာ
 ပွားများပါ။ ထိုသို့ပွားများဖန်များလာလျှင် ပါရမီအလျောက် အရိယာ မဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်
 ပါလိမ့်မည်တည်း။

လယ်တိဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဝိပဿနာရှုနည်း

(မဟာဘုတ်ဇာတ်ကြီး ၄-ပါး)

လွန်စွာ ပွားစီးတတ်သောကြောင့် မဟာဘုတ်ဟု ခေါ်သည်။ ဝိပဿနာ ဘာဝနာကို
 ရှုလိုသော ပုဂ္ဂိုလ်(ယောဂီ)သည် ကမ္မဋ္ဌာန်း၏ ရှေးအဖို့၌ ပြုလုပ်အပ်သော ဘုရားရှိခိုးခြင်း၊
 သီလခံယူခြင်း၊ မေတ္တာပို့ခြင်း၊ အမျှဝေခြင်း၊ စသည်တို့ကို ပြုလုပ်ပြီး၊ ဗုဒ္ဓာနုဿတိစသော
 ရှေ့ပြေးတရားတို့ကိုလည်း ဆင်ခြင်ထားအပ်၏။

မိမိကို ပြစ်မှားမိခဲ့သူများအား ခွင့်လွှတ်၍ ကိုယ်ကပြစ်မှားခဲ့သူများ ရှိပါကလည်း
 ခွင့်လွှတ်ရန် တောင်းပန်ပြီး၊ မိမိကိုယ်အားဘုရားသို့ အပ်လှူ၍ (ကမ္မဋ္ဌာန်း ဆရာရှိလျှင်ဆရာ
 ကိုပါ အပ်နှင်း၍) ကမ္မဋ္ဌာန်းတောင်းပြီးလျှင် မိမိကြာကြာ ထိုင်နိုင်သလေစက် ထိုင်နိုင်မည့်
 ပုံစံမျိုးနှင့် ထိုင်၍ ပထမဆုံး ထွက်လေဝင်လေကို သတိထား၊ အရံပြုလျက် မိမိကာယကို
 (နှာသီးဝ) ထိ၍ ထိ၍သွားသောနေရာ၌ တရိပ်ရိပ်နှင့် ထိုလိုက်ပျောက်လိုက် ဖြစ်ဖြစ်သွား
 သည်ကိုသတိထား၍ စိတ်ဖြင့် အနိစ္စအနိစ္စဟုရှုလျက် ငြိမ်သက်စွာ မျက်စိကို ဖြည်းဖြည်းမှိတ်၍
 ရှုမှတ်နေရပါမည်။

နှာသီးဝတွင် တရိပ်ရိပ်နှင့် ဖြစ်ပျက်နေမှုတို့၌ စိတ်သည် တည်ငြိမ်လာသောအခါ
 နှာသီးဝမှ ဦးခေါင်းသက်ရှိ ငယ်ထိပ်နေရာ၌ စိတ်ကိုထား၊ ငယ်ထိပ်၌ စိတ်သည် တည်ငြိမ်၍
 လာလျှင် မကြာမီငယ်ထိပ်တွင်ကွက်၍ အေးလာသလို လေးလာသလို တွေ့တတ်သည်။ ဘယ်
 လိုပဲတွေ့တွေ့ တွေ့သလိုသာရှု၍နေပါ။ တွေ့တာတွေသည် ကာယသမ္ပဿ-ဓာတ်တွေဖြစ်သည်။

ဤသို့ရှုနေရင်း ထိုတွေ့တဲ့သဘောတွေသည် ငယ်ထိပ်မွေတွင်လှည့်လျက် တည်၍နေသကဲ့
 သို့လည်းကောင်း၊ ငယ်ထိပ်မှဖြာထွက်လျက် စီးကျလာသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ တစ်ကိုယ်လုံး

အနံ့အပြားဖြစ်စေ၊ တစ်နေရာရာတွင်ဖြစ်စေ အေး၊ပူ၊လှုပ်ရှားလျက် ပုရုဏ်ဆိတ်များ ခိုင်းတက် လာသကဲ့သို့လည်းကောင်း တွေ့လာတတ်သည်။ ဘယ်လိုပဲတွေ့တွေ့ မလှုပ်မရှားဘဲ ထိုအတွေ့ သဘောတွေ၏ အလိုလိုဖြစ်ပေါ်လာမှု ပျောက်ကွယ်၍ သွားမှုတို့ကိုသာလျှင် တွေ့သလို ရှုနေ ရမည်။

တွေးတောခြင်း၊ ကြံဆခြင်းစသည်တို့ကိုလည်း မပြုလုပ်ရ။ ပညတ်နိမိတ်စသည်တို့ကို လည်း တွေ့တတ်သည်။ ဘာကိုမှဂရုမစိုက်နှင့် ကိုယ်ကာယ၌ထိတွေ့မှုတို့ကိုသာ လုံးဝဂရုမစိုက် ရှုနေရပါမည်။

ဘာမှမတွေ့လျှင် ငယ်ထိပ်ကို ပြန်၍ရှုပါ။ အီလွန်ညောင်းအံ့အားကြီးမှု ဖြည်းညင်း သာယာစွာ သတိမလွတ်စေဘဲ ဖြည်းဖြည်းကလေး နေရာပြင်ပေးပါ။

ဧတိတတ်ရပ်လျက်လည်း ရှုနေနိုင်ပါသည်။ အစာ စားသောအခါတွင်လည်း ခန္ဓာ ကိုယ်၌ ထိတွေ့မှုတို့ကိုရှုလျက် စားပါ။ ညဉ့်အိပ်ရာဝင်လည်းသတိစပ်၍ဖြည်းဖြည်းချင်းလွဲပါ။ အိပ်မပျော်ခင်အထိ ဆက်လက်ရှုနေပါ။

ဤကဲ့သို့ရှုနေရင်း တစ်ပတ်လောက်အတွင်း စကားပြောခြင်း၊ သတင်းစာဖတ်ခြင်း၊ ဆွေးနွေးခြင်း၊ တရားနာခြင်း၊ စာဖတ်ခြင်းတို့ကိုပင်လျှင် မပြုပါနှင့်။ သမာဓိ ကျတတ်ပါ သည်။

ခန္ဓာကိုယ်၌ ဓာတ်ကြီးလေးပါးမှလွဲ၍ ဘာမျှမရှိဟုဆိုသည့်အတိုင်း၊ ကိုယ်၌ ထိတွေ့မှု မှန်သမျှတို့သည် မဟာဘုတ်ဓာတ်တို့သာလျှင်ဖြစ်သောကြောင့် တစ်ကိုယ်လုံးတွင် ထိတွေ့မှုတွေ အပြည့်အကျပ် တရစပ် ဖြစ်ပျက်နေတာတွေကို မတွေ့ရမခြင်း အားမလျော့ဘဲ စဉ်ဆက်မပြတ် ရှုမှတ်၍သာ နေပါ။

ဖြစ်ပျက်တွေကို ကောင်းကောင်းကြီးသိလာလျှင် ပညတ်နိမိတ်တွေ၊ အစိုင်အခဲတွေဟာ တဖြည်းဖြည်း ပျောက်ကွယ်လျက် စိတ်၌မတွေ့ရ။ မသိရတော့ဘဲ ကာယဗေဒဋ္ဌိဗ္ဗဓာတ် ပရမတ် တို့၏ ဖြစ်ပျက်ကိုသာလျှင် ကာယဝိညာဏ်ဖြင့် သိလျက်သိလျက်နေတော့၏။

ဤသို့ဖြစ်သွားခြင်းသည် အနိစ္စကိုသာလျှင် ကျကျနန ရှုမြင်ရသဖြင့် သန္တတိ ပျောက် သွားခြင်းဖြစ်သည်ဟု ခေါ်သည်။

ဤခန္ဓာကိုယ်ကြီးသည် ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးတို့၏ အစုအဝေးကြီးပင် ဖြစ်ကြောင်း များကိုလည်း ဖော်ပြထားပြီးဖြစ်၍ ယုံကြည်ရမည်သာ ဖြစ်၏။ ပထဝီ ဓာတ် ၂၀-ပါးသည်

မြေဓာတ်လွန်သော ကိုယ်အစု၊ အာပေါဓာတ် ၁၂-ပါးသည် ရေဓာတ်လွန်သော ကိုယ်အစု၊
တေဇောဓာတ် ၄-ပါးသည် မီးဓာတ်လွန်သော ကိုယ်အစု၊ ဝါယောဓာတ် ၆-ပါးသည်
လေဓာတ်လွန်သော ကိုယ်အစုတို့ပင် ဖြစ်လေသည်။

သို့ရာတွင် ထိုဓာတ်တို့မှာ မျက်စိဖြင့် မြင်ကောင်းသော တရားများမဟုတ်။ ထိတွေ့မှု
တို့ဖြင့်သာ သိရသော တရားမျိုး ဖြစ်၏။ ထိုထိတွေ့မှုကို ဖောဠဗ္ဗဓာတ်ဟု ခေါ်၏။ ထိုဓာတ်
တို့သည် ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံး၌ အပြင်မပြတ် မရပ်မနား တရစပ် ဖြစ်ပျက်လျက် နေကြ၏။
ထို့ကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်၌ ထိတွေ့မှုဖြစ်ပေါ်သမျှ မဟာဘုတ် ဓာတ်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှု ဟူ၍ပင်
မှတ်ယူရမည်။

မဟာဘုတ်ဆိုတာ ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ အကြောင်းတရား ၄-ပါးတို့ကြောင့်
ဖြစ်၊ ပျက်ရသည်။ ဖြစ်တိုင်း၊ ဖြစ်တိုင်း ထိတွေ့မှုပေါ်ရသည်။ ပေါ်သော်လည်း နူးညံ့စွာ
ပေါ်လျှင် သမာဓိမရှိက မသိနိုင်။ ထင်ရှားအောင်ပေါ်လျှင်မူကား လူတိုင်းပင် တွေ့နိုင်ကြ
၏။ တွေ့ကြသော်လည်း ပရမတ်မှန်း ဓာတ်မှန်းမသိတတ်ကြ၍ အလဟဿ ဖြစ်သွားရသည်။

ထိုသို့ မဖြစ်ရစေရန် ထိတွေ့မှု ပေါ်တိုင်း ပေါ်တိုင်း၊ သွေးတွေ လေတွေ၊ အသား
အရေတွေဟုလည်းမမှတ်ရဘဲ၊ မဟာဘုတ် ဓာတ်တို့၏သဘောတွေပဲဟု ယုံကြည်စွာမှတ်ယူရမည်။
မယုံလျှင် ဝိပဿနာ မဖြစ်ပါ။ ဖြစ်ပေါ်သောအခါ နူးညံ့ချောညက်မှု၊ ကြမ်းတမ်းမာကျော
မှု၊ ပူနွေး၊ အေးချမ်း၊ အိုက်စပ်မှု—စသောကိန်းလုပ်ရှားငြိမ်ဝပ်မှုတို့ကို အဆင်သင့်သလို တွေ့
တတ်သည်။ တွေ့သောအခါ အတွေ့ကောင်းလျှင် သုခဟု ထင်ရ၍ မကောင်းလျှင် ဒုက္ခဟုထင်
ရသည်။

တစ်ခါတစ်ရံ တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်၌ ပူအေး ချမ်းအိုက်၊
ထုံကျင်ကိုက်ခဲ ညောင်းညာ မောဟိုက်လာလျှင် မဟာဘုတ်ရုပ်၊ ဓာတ်တို့၏ ဖောက်ပြန်မှု
တွေပေါ်တကားဟူသောမှတ်ယူရမည်။ ဤသို့မှတ်လျက် ထိတွေ့သော နေရာကိုသာ အာရုံစိုက်၍
ရှုမှတ်နေရမည်။ ဤသို့နေလျှင် ထိတွေ့မှုတို့သည် အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲ လှုပ်ရှားဖြစ်ပျက်၍
နေပုံတို့ကို သိရလိမ့်မည်။ သိတဲ့စိတ်ကို နာမ်ဟု ခေါ်သည်။ သိရသည့်အတိုင်းစိတ်ဖြင့် ဆက်
လက်၍ ကြည့်နေလျှင် ဝိပဿနာဖြစ်၍ နေတော့သည်။

ဝိပဿနာဆိုတာ သိတတ်၍ ကြည့်တတ်လျှင် ဝိပဿနာ ဖြစ်တာပဲဆိုတာ အဲသည်လို
ကြည့်နေတုန်း ဖောဠဗ္ဗဓာတ်တွေ ဖြစ်ပျက်နေတာပါက သား၊ အဲဒါကတော့ သုခဝေနာပဲ၊
အဲဒါကတော့ ဒုက္ခဝေနာပါက သားဆိုတာကိုလည်း ပရမတ်ကျကျ နှလုံးသွင်းလျက် ထိတွေ့
ဖြစ်ပျက်ပုံတို့ကို ရှုနေတုန်း အခိုက်အတန့်၌ ဝိပဿနာ ဖြစ်နေခြင်းပင် ဖြစ်တော့သည်။

အကယ်၍ ဖောဠဗ္ဗဒတ်တို့ ပြင်းထန်ကြမ်းတမ်းလာလျှင်မူကား၊ မခံသာအောင် ဒုက္ခဒဝဒဒေတို့ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်၏။ မခံသာပေမယ့် နောက်ထပ် ၅-မိနစ် ဆက်ရှုလိုက် ဦးမယ်ဆိုပြီး တဖြည်းဖြည်း တိုး၍ တိုး၍ ရှုသွားနိုင်မည်ဆိုလျှင် ဝိပဿနာဉာဏ်တို့ တက်ပြီး ပါရမီအလျောက် ခရီးပေါက်ရမည်သာ ဖြစ်ပါတော့သည်။

ဤဝိပဿနာ အလုပ်တရားနှင့်ပတ်သက်၍ ဤမျှလောက်သာတင်ပြပါမည်။ အကြောင်း မူကား- လူအမျိုးမျိုးတွင် စရိုက်အမျိုးမျိုးရှိကြရာ စိတ်နှင့်တိုက်ဆိုင်လျှင် ကောင်းပါ၏။ မတိုက်ဆိုင်လျှင် စိတ်ကွက်သွားမည်ကိုစိုးသောကြောင့် မိမိကြိုက်ရာကိုသာ ရွေးချယ်သောကျင့် ပွားများ အားထုတ်နိုင်ကြပါရန် အံ့စပြု တိုက်တွန်းရုံစောက်သာ ရေးသားလိုက်ခြင်း ဖြစ် ပါသည်။

နောက်တစ်ချက်ကလည်း ဆရာရှာ၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းကိုမသွားနိုင်မီ အိမ်တွင်နေပြီး ကုသိုလ်ရရုံ ပါရမီအလေ့အကျင့် ရရှိလောက်ကို ကြိုတင် သိရှိထားနိုင်လေ့ခက်ရုံ တို့ကိုသာ ရည်ရွယ် ရေးသားထားခြင်းဖြစ်၍ တကယ်တမ်း ပါရမီရှိပြီး ဝါသနာပါ၍ သည်ထက် တိုးတက်ပေါက်ရောက်အောင် တစ်ခက် တစ်ဖိုလ်ရလို၊ အားထုတ်လိုသော ပုဂ္ဂိုလ်များ အဘွက် ကိုမူ နည်းမှန် လမ်းမှန်နှင့် စနစ်တကျ သွန်သင်ပြသပေးနေသော ကမ္မဋ္ဌာန်း ရိပ်သာများသို့ သွားရောက် အားထုတ်ရန် တိုက်တွန်းအပ်ပါသည်။

* * *

ဃန ၄ ပါး

ဝိပဿနာ ဘာဝနာ ပွားများရာတွင် အရေးကြီးဆုံးဖြစ်သော အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ စသည့် လက္ခဏာများ(၃)ပါးအား ဖုံးကွယ်ထားသော၊ အကြောင်းပစ္စည်းတရား၊ အကျိုး ပစ္စယုပ္ပန်တရားအနေဖြင့် ဖြစ်ပွားကြသည့် များစွာသော ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့၏ ကာလအား ဖြင့်၊ သဘာဝအားဖြင့်၊ ကိစ္စအားဖြင့်၊ အာရုံသဘောအားဖြင့် အထူးအပြားကို သိနိုင်ခဲ့ သော အရင်းအားဖြင့် တရားလုံး၊ တရားသားတစ်ခုတည်းကဲ့သို့ ထင်မှတ်ယူရအောင် ဖြစ်ပွား ခြင်းကို အစဉ်အတိုင်း-

- (၁) သန္တတိဃန၊ (၂) သမ္မဟဃန၊ (၃) ကိစ္စဃန၊ (၄) အာရမ္မဏဃန ဟူ၍ ခေါ်ဆိုရလေသည်။
- (၁) သန္တတိဃန- အစဉ်ခဲကြီး ၁ပုံ- ရွှေ၊ နောက်ဖြစ်သော ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့၏ အခြားမရှိ၊ အကြားမထင်သောအားဖြင့် တရားလုံးတစ်ခုတည်းကဲ့သို့ ထင်မှတ် ယူရအောင် ဖြစ်ပွားခြင်း စုလျက်၊ တွဲလျက်၊ ခဲလျက်ဖြစ်ပွားခြင်းသည် သန္တတိ ဃန မည်၏။
- (၂) သမ္မဟဃန- ဖဿအစရှိသော နာမ်တရား၊ ပထဝီအစရှိသော ရုပ်တရားတို့၏ ရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်တို့၌ တစ်ပေါင်းတည်း တစ်စုတည်းအနေဖြင့် ပရမတ္ထ တရားသား တစ်ခုတည်းကဲ့သို့ ထင်မှတ်ရအောင် စုလျက်၊ တွဲလျက်၊ ခဲလျက် ဖြစ်ပွားခြင်းသည် သမ္မဟဃန မည်၏။
- (၃) ကိစ္စဃန- နာမ်ကလပ် တစ်ခုတစ်ခု၊ ရုပ်ကလပ် တစ်ခုတစ်ခုစီ၌ ပါရှိကြသည့် နာမ်တရား၊ ရုပ်တရားအသီးသီးတို့သည် ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ မိမိ မိမိတို့၏ ကိစ္စ အလုပ်တို့ကို ပြုလုပ်ပြီး ပြေစေကြလျက် ဖြစ်ပွားစေလေသည်။

ထိုသို့ ဖြစ်ပွားကြရာ၌ ဉာဏ်ပညာမျက်စိမရှိသော သူတို့အဖို့မှာ ဤကား ဖဿ၏အလုပ် ကိစ္စ၊ ဤကား ဝေဒနာ၏ အလုပ်ကိစ္စ စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဤကား ပထဝီ၏ကိစ္စ၊ ဤကား ဝါယော၏ကိစ္စ စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အလုပ်ကိစ္စအထူးကို သိဖို့ရန် ခဲယဉ်း လှကုန်၏။

ယင်းသို့ နာမ်တရား၊ ရုပ်တရားတို့၏ မိမိ မိမိတို့၏ ဆိုင်ရာကိစ္စ အထူးကို သိနိုင်ခဲ့သော အနေဖြင့် တရားလုံးတစ်ခုတည်းဟု မှတ်ထင်ရအောင် စုလျက်၊ တွဲလျက်၊ ခဲလျက် ဖြစ်ပွားမှုကို ကိစ္စဃနဟု ခေါ်သည်။

- (၄) အာရမ္မဏဃန - နာမ်ကလပ်၊ ရုပ်ကလပ်တစ်ခုတစ်ခု၌ ပါရှိသော အာရုံတစ်ခု တစ်ခုစီကို စုပေါင်း၍ အာရုံပြုသော အနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပရမတ္ထတရား သာ (သဘာဝသတ္တိ) တစ်ခုတည်းဟု ထင်မှတ်ရအောင် စုလျက်၊ တွဲလျက်၊ ခဲလျက်၊ ဖြစ်ပွားခြင်းကိုအာရမ္မဏဃန ခေါ်သည်။

အနတ္တံ။ အသင်္ကပါ သဘာဝသတ္တိကို ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် မရှုကြည့်ပါက၊ ပရမတ္ထသို့ အမြင်မဆိုက်၊ အမြင်မဆိုက်လျှင် သနမပြို၊ သနမပြိုလျှင် အနတ္တအသိဉာဏ်ကို မရနိုင်၊ ထို့ကြောင့် 'အနတ္တသက္ခဏာကို သနဖုံးဆည်'ဟု မိန့်ဆိုကြလေသည်။

ဒုက္ခံ။ သွား၊ ရပ်၊ ထိုင်၊ လျောင်း-ဣရိယာပုတ် လေးပါးတို့အနက် တစ်ခုသော ဣရိယာပုတ်၌ ကြာမြင့်စွာ နေသဖြင့် နာကျင်မှု ကိုယ်၏ ဆင်းရဲခြင်း ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုကိုယ်ဆင်းရဲကို ပယ်ဖျောက်ရန်အတွက် အခြား ဣရိယာပုတ်တစ်ခုကို ပြောင်းလဲမှု ပြုရတော့၏။ ကိုယ်ဆင်းရဲ နာကျင်မှု၊ ဒုက္ခသဘာဝတရားကို မပေါ်နိုင်အောင် အခြား ဣရိယာပုတ်တစ်ပါးပါးဖြင့် ပြောင်းလဲဖုံးအုပ်၍ထားလေသည်။ ထို့ကြောင့် 'ဒုက္ခသက္ခဏာကို ဣရိယာပုတ် ဖုံးအုပ်သည်'ဟု ပညာရှိတို့ မိန့်ဆိုတော်မူကြသည်။

အနိစ္စံ။ ရုပ်နာမ် တရားတို့၏ အဆက်မပြတ် ဖြစ်ပွားနေမှုကို သန္တတိဟူ၍ ခေါ်ဆိုလေသည်။ ယင်းသို့ ရုပ်နာမ်တို့၏ အဆက်မပြတ် ဖြစ်ပွားနေမှု သန္တတိကြောင့် ထိုရုပ်နာမ်တရားတို့၏ သုခဏနှင့် သု ချုပ်ပျောက် ပျက်ဆုံး၍ သွားမှုတည်းဟူသော အနိစ္စသက္ခဏာကို မမြင်ရ၊ မသိရခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ထိုအကြောင်းကို အစွဲပြု၍ 'အနိစ္စသက္ခဏာကို သန္တတိ ဖုံး အုပ်ထားသည်'ဟု ပညာရှိတို့ မိန့်ဆိုတော်မူကြလေသည်။

သန ၄-ပါးဖြနည်း

၁။ သိန္တတိသနဖြနည်း။ ။ မြင်မှုစက္ခုဝိညာဏ်အစရှိသော စိတ်တစ်ခုခုနှင့် ထိုစိတ်နှင့်အတူ ယှဉ်လျက်ဖြစ်ပေါ်လာသော နာမ်တရားတစ်ခုတစ်ခုကို နာမ်ကလပ်စည်းတစ်စည်းဟု ခေါ်၏။ ထိုရုပ်ကလပ်၊ နာမ်ကလပ်တို့သည် ဖြစ်တည် ချုပ်ဟူသော မိမိတို့၏ ဆိုင်ရာဓာဏငယ် သုံးချက်သာ အသက်ရှည်ကြသော တရားတို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ထိုဓာဏငယ်သုံးချက်မျှသာ အသက်ရှည်ကြသော ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့၏ အကြား မလုပ်အစဉ်မပြတ် ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းကို ရုပ်သန္တတိ၊ နာမ်သန္တတိဟု ခေါ်၏။ ထိုသန္တတိ ဖုံးအုပ်ချက်ကြောင့် အနိစ္စသက္ခဏာ မဆင်ရှားဘဲ ရှိရ၏။

လျောင်းခြင်း ဣရိယာပုတ် အခိုက်အတန့်၌ ဖြစ်ပေါ်ကြသော ရုပ်သတ္တိ နာမ်သတ္တိ သဘာဝတို့သည်၊ ကြွင်းသော ဣရိယာပုတ် သုံးပါး၌ မရှိကြကုန်၊ ချုပ်ပျောက်ကြလေပြီဖြစ်ရကား၊ ဤနည်းအတိုင်း ကြည့်ရှုဆင်ခြင် သိမြင်ရ၏။ (ဤဣရိယာပုတ်ကို ဦးတည်ကြည့်ခြင်းကား ရုပ်သန္တတိကို အဓိကထား၍ ကြည့်ခြင်းဖြစ်၏)။

နာမ်သတ္တိကို အိမ်ကံထား၍ ကြည့်ရှုလိုလျှင် အဆင်းကိုမြင်သောအခိုက်၊ အသံကိုကြားသောအခိုက်၊ အနံ့ကို နှိမ်းရှူသောအခိုက်၊ အရသာကို စားသောအခိုက်၊ အတွေ့ကို တွေ့ထိသိသောအခိုက်၊ ရုပ်နာမ်သဘောကို ကြံစည်သိရှိသောအခိုက်ဟူ၍ အခိုက် အတန် ခြောက်ပါးထား၍ ရှုရာ၏။ ရှုပုံမှာကား အဆင်းကိုမြင်သော အခိုက်၌ ဖြစ်ပေါ်ကြသော နာမ်သတ္တိ-ရုပ်သတ္တိ သဘာဝတို့သည် ကြွင်းသော အခိုက်အတန် ငါးပါးတို့၌ မရှိကြကုန်။ ချုပ်ပျောက်ကြလေပြီ။ အသံကိုကြားသိသော အခိုက်၌ ဖြစ်ပေါ်ကုန်ကြသော နာမ်သတ္တိ၊ ရုပ်သတ္တိ သဘာဝတို့သည် ကြွင်းသော အခိုက်အတန်တို့ကို ဆက်၍ ဆက်၍ ကြည့်ရှုကြရာ၏။

ဤကဲ့သို့ ဣရိယာပုတိလေးပါး အခိုက်အတန် မြင်၊ ကြား၊ နံ၊ စား၊ ထိ၊ သိအားဖြင့် ခြောက်ပါးသော နာမ်တရားတို့၏ အခိုက်အတန်အားဖြင့် ဖြတ်၍ ဖြတ်၍ ကြည့်ရှုလျှင်ပင် သန္တတိဃန အစဉ်ခံကြီး ပြိုတန်သမျှ ပြို၍ ဆိုခဲ့ပြီးသော အခိုက်အတန်တစ်ခုတစ်ခု၌ပင် အစပိုင်း အလယ်ပိုင်း အဆုံးပိုင်း သုံးပိုင်းထား၍ ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုလျှင် ပို၍ပင် သန္တတိခံကြီး ပြိုသွားနိုင်တော့၏။

၂။ သမ္မဟဿနဖြိုနည်းမှာ။ ။ ခန္ဓာ ၅-ပါး အနေဖြင့် ကြည့်၍ ဖြိုဖျက်နည်း၊ အဓယတန ၁၂-ပါးအနေဖြင့် ဖြိုဖျက်နည်း။ ဓာတ် ၁၈-ပါး အနေဖြင့် ဖြိုဖျက်နည်းစသည် ဖြင့် များပြားစွာ ရှိလေသည်။ အတိဓမ္မာပိဋကတ်၊ သုတ္တန်ပိဋကတ်တို့၌ ဟောတော်မူသမျှသော ဟရာ စုံတို့သည် လိုအပ်ကြီးများကို ဖြိုဖျက်ရန် ဟောကြားအပ်သည့် တရားတို့ပေတည်း။ အချုပ်အားဖြင့် သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း တစ်ကျမ်းလုံးသည် ထိုသန-ခေါ်သည့် အခံကြီးလေးမျိုးတို့ကို ဖြိုဖျက်ရန် နည်းကောင်းကြီးပေတည်း။

ထိုနည်းကောင်းကြီးများအနက် သန္တတိဃန၊ သမ္မဟဿန၊ ကိစ္စဃနတို့အား တစ်ပြိုင်တည်း၊ ဓာတ်ခြောက်ပါးနည်းဖြင့် ဖြိုဖျက်ပုံကို ပြပေအံ့။

ဓာတ် ၆-ပါး ဟူသည်ကား။ ။ ပထဝီဓာတ်၊ အာပေါဓာတ်၊ တေဇောဓာတ်၊ ဝါယောဓာတ်၊ အာကာသဓာတ်၊ ဝိညာဏဓာတ် ခြောက်ပါးတို့ပင် ဖြစ်ပေသည်။

ဆိုလိုရင်းမှာ ဤတစ်လံမျှလောက်သော ခန္ဓာကိုယ်၌ စမ်းသပ်၍ကြည့်လျှင် တွေ့သိရသော အကြမ်း၊ အနု၊ ခက်မာမှု သတ္တိသဘော မှန်သမျှသည် ပထဝီဓာတ်သာလျှင်ဖြစ်၏ (ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမဟုတ်) စိတ်ဖြင့် ကြံဆသိရသောယိုစေး၊ ဖွဲ့စည်းမှုသတ္တိသဘောမှန်သမျှသည် အာပေါဓာတ်သာလျှင်ဖြစ်၏။ (ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမဟုတ်) စမ်းသပ်၍ ကြည့်လျှင် တွေ့သိရသော ပူမှု၊ အေးမှု၊ သတ္တိသဘော မှန်သမျှသည် တေဇောဓာတ်သာလျှင်ဖြစ်၏။ (ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမဟုတ်) စမ်းသပ်ကြည့်လျှင် တွေ့သိရသော လှုပ်ရှားထွက်ကန်မှု သတ္တိသဘော

သည် ဝါယောဓာတ်သာလျှင် ဖြစ်၏။ (ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမဟုတ်) စိတ်ဖြင့် ကြံဆသိရသော ရုပ်ကလပ် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု မရောယှက်အောင် ပိုင်းခြား ကန့်သတ်ခြား၍ ဖြတ်၍ ပေးခြင်း သတ္တိ သဘောမှန်သမျှသည် အာကာသဓာတ်သာလျှင် ဖြစ်၏။ (ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမဟုတ်) စိတ်ဖြင့် ကြံဆသိရသော အာရုံခြောက်ပါးကို အစိုးတရ သိမြင်မှုသတ္တိ သဘောမှန်သမျှသည် ဝိညာဏ ဓာတ်သာလျှင်ဖြစ်၏။ (ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမဟုတ်) ဟူ၍ ဆိုလိုရင်းဖြစ်ပေသည်။

ထိုဆိုအပ်ခဲ့ပြီးလော့၊ ဓာတ် ၆-ပါးတို့တွင် ပဏဝီ၊ အပေါ၊ လောဇာ၊ ဝါယော၊ ဤလေးပါးတို့သည် ရုပ်တရားတို့ဖြစ်သည်။ ထိုရုပ်ကြီး လေးပါး (မဟာဘုတ်ကြီး လေးပါး) တို့သည် ရုပ်ကဏ္ဍဝည်း တစ်ခုတိုင်းမှာ အခြေမူလ မတည်အနေဖြင့် ပါလျက်ရှိကြ၏။ ၎င်းတို့ကို သဘောပေါက်အောင် နာနာကြည့်၍ ပွားများလျှင်လည်း ဓာတုသတ္တဝန် ကမ္မဋ္ဌာန်း ပေါက်ရောက်နိုင်ပေသည်။

ကျေ၊ သောတ၊ မျက်စိ၊ အကြည့်ရုပ်နား အကြည့်ရုပ် စသည်တို့နှင့်တကွ ထိုရုပ်ကြီး လေးပါး၊ သတ္တိလေးမျိုး တစ်ကွဲဘစ်ကွဲ၊ တစ်စုတစ်စုကို ရုပ်သလပ်ခေါ်၏။ (ထင်းချောင်း တွေ တစ်စည်း) ထိုရုပ်ကလပ်တွေ တစ်စည်းနှင့်တစ်စည်း သဘာဝသတ္တိချင်း မရောယှက်ဖို့ရန် အာကာသဓာတ်သည် ပိုင်းဖြတ်ကန့်သတ်လျက်တည်ရှိ၏။ တို့ကြောင့် သမူဟဗန်၊ အပေါင်း အခဲကို ဖြိုဖျက်ပေးအခါ ထိုအာကာသဓာတ်ကို နာနာသွင်း၍ ကြည့်ရသည်။ ထိုသို့ ကြည့်နိုင်မှ အစိတ်စိတ်ကွဲခြား၍ ရုပ်သဘာဝ သတ္တိများ ထင်ရှားလာနိုင်သည်။ (ဤကား ဓာတ် ၅-ပါးအတွက်တည်း)။

အာရုံခြောက်ပါးကို အစိုးတရ သိမြင်မှု၊ သတ္တိကား နာမ်ဓာတ်အတွက်တည်း (အာရုံ ခြောက်ပါးကို အစိုးတရ သိမြင်မှုသတ္တိစုသည် ဝိညာဏ်ခေါင်းအောင်သော နာမ်တရား အစုသာဖြစ်၏။ (ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမဟုတ်) နာနာကြည့်လေဟု ဆိုလိုသည်။ ထိုသမူဟဗန် ပျောက်လျှင် ခြေ၊ လက်၊ ဦးခေါင်းသဏ္ဌာန်ပျောက်၍ (ထိုသဏ္ဌာန်ကို တုပ်ခက်သည့်) ဟဏ္ဍာ လောဘမဖြစ်နိုင်ပေ။

၃။ ကိစ္စသနုပြိုနည်း။ ။ သို့ထိုရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်၊ ရုပ်သတ္တိ၊ နာသတ္တိတို့၏ မိမိ-မိမိတို့၏ကိစ္စကို ရွက်ဆောင်ပြုလုပ်ကြသည်ကိုပင် ပေါင်းစု၍ မိန်းမ-ယောက်ျား၊ သွားသည်၊ ရပ်သည်၊ ထိုင်သည်၊ လျောင်းသည်၊ ကြည့်သည်၊ နားထောင်သည် စသည်ဖြင့် ပညတ် စကားပြောကြား၍ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုရုပ်နာမ် ဓာတ်တို့၏ မိမိ-မိမိတို့ကိစ္စကို ဆောင်ရွက် ပြုလုပ်ကြခြင်းကို အသီးသီး ဥပဇာတိဖြင့် ခွဲခွဲ၍ ကြည့်ရှုလျှင် မိန်းမ-ယောက်ျား၊ သွားသည်၊ ရပ်သည်၊ ထိုင်သည်စသော ထင်မြင်မှုကိစ္စ သနုပြိုကွဲနိုင်လေသည်။ ဓာတ်ခြောက်ပါးတို့သည်

လည်း မိမိတို့ကိစ္စတွေကို အသီးသီး ဆောင်ရွက်ပြုလုပ်နေကြသည်ကိုလည်း အစိတ်စိတ် သိမြင် နိုင်သဖြင့် ယောက်ျားသွားသည်၊ မိန်းမသွားသည် စသော အကောင်အမြင်လွဲတို့ ပျောက်ကင်း သွားရလေတော့သည်။

(၇) အာရမ္မဏသနုပ္ပိနည်း။ ။ အထင်အရှားရှိသော၊ ဘုရားတရားအပ်သော မိန်းမ ယောက်ျား၊ အထည်ကိုယ်ခြပ်ကြီးတို့၌ မိမိ၏ စက္ခုပသာဒခေါ် မျက်စိအကြည်ဖြင့်ထိခိုက်၍ မိမိ၏ ကျွေဝိညာဉ် အမြင်စိတ်ဖြင့် သိရသော အဖြူအနီ စသော အဆင်းရှုပါရုံကို တစ်ပုံပုံ၊ မိမိ၏ သောတနားအကြည်ဖြင့် ထိခိုက်၍ မိမိ၏သောတ ဝိညာဉ်အကြားစိတ်ဖြင့် သိရသော အသံမျိုးစုံ သဒ္ဒါရုံကို တစ်ပုံပုံ၊ မိမိ၏ ဗျာနပသာဒခေါ် နှာခေါင်း အကြည်ဖြင့် ထိခိုက်၍ မိမိ၏ ဗာဟုဝိညာဉ် နှမ်းရှူစိတ်ဖြင့်သိရသော အနံ့မျိုးစုံဂန္ဓာရုံကိုတစ်ပုံပုံ၊ မိမိ၏ ဇီဝါပသာဒ ခေါ် လျှာအကြည်ရှုပ်ဖြင့် ထိခိုက်၍ မိမိ၏ ဇီဝါဝိညာဉ် လျက်စိတ်၊ စားစိတ် ဖြင့် သိရသော အချို အချဉ် စသော ရသာမျိုးစုံ ရသာရုံကို တစ်ပုံပုံ၊ မိမိ၏ ကာယပသာဒခေါ် အကြည်ဖြင့် ထိခိုက်၍ မိမိ၏ ကာယဝိညာဉ် တွေထိစိတ်ဖြင့် သိရသော အကြမ်း အနု စသော အတွေ့မျိုးစုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို တစ်ပုံပုံ၊ ဤအာရုံ ငါးပါးမှတစ်ပါး မိမိ၏ မနောဝိညာဉ်သက်သက်ဖြင့်သာ သိရသော မိန်းမ၊ ယောက်ျား အထည်ကိုယ်ခြပ်အတွင်းမှ ချဉ်းနု နုနု ရုပ်တရား၊ စိတ်စေတသိက် တရားတည်းဟူသော သဘောမျိုးစုံ ဓမ္မာရုံကို တစ်ပုံပုံ၊ (အာရုံခြောက်ပါးတို့ကို ညာဉ်ဖြင့် တစ်ပုံစီပုံကြည့်ဟု ဆိုလို၏။)

ဤအာရုံ ခြောက်ပါးတို့ကိုပင် မိန်းမဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ယောက်ျားဟူ၍ လည်း ကောင်း၊ ငါဟူ၍လည်းကောင်း၊ သူတစ်ပါးဟူ၍လည်းကောင်း၊ လောကပညတ်ခေါ်ဝေါ် တင်စားကြလေသည်။ ဤအာရုံခြောက်ပါးမှတစ်ပါး (အသီးအခြား) မိန်းမ၊ ယောက်ျား ဟူ၍ မရှိ။ အလုံး အခဲ အပူ အဝိုင်း စသည်မရှိ။ ရှိသကားဟု ကိုယ်စိတ်တို့စောကြည့်၊ ထိုသို့ ခံစစ်၍ ကြည့်သောအခါ ဝိုင်းဝိုင်း ပျံ့ စသော သဏ္ဌာန် ကင်းပျောက်၍ ငရုတ်စေ့၌ အစပ် အရသာသတ္တိကလေးကဲ့သို့ အလုံးစုံ အကုန်သတ္တိချည်းဖြစ်သည်ကို သိရှိရပေလိမ့်မည်။

ထိုအခါ မိန်းမ၊ ယောက်ျားဟူ၍ စွဲလမ်း မှတ်ထင်နေသော သဏ္ဌာန်ကြီး ပျောက်၍ ပရမတ်စင်သို့ အသိဉာဏ်ရောက်လိမ့်မည်။ ထိုသို့ရောက်သောအခါမှ ပရမတ္ထသတ္တိသဘာဝတို့၏ မမြီးသာ၊ အနိစ္စသဘော၊ ဆင်းရဲသော ဒုက္ခသဘော၊ မစိုးပိုင်သော အနတ္တ သဘောတို့ကို ဝိပဿနာဉာဏ် ဆယ်ဆင့်ဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ရှုဆင်ခြင်၍ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်သို့ ဆိုက်ရောက် နိုင်သည် ဖြစ်ပါကြောင်း။

ဤနေရာ၌ မိန်းမ၊ ယောက်ျား၊ ငါ သူတစ်ပါးမဟုတ်ဟု ဆိုရာတွင် အဋ္ဌကထာနှင့် တက္ကသေသ နှစ်လုံးစုံသော အဘိဓမ္မာ ပိဋကတ်တော်ကြီးများသည် အေးထက် အေးထက် သက်သေသာကော၊ ဘုရားဟောပင်ဖြစ်၏။ ဤမိန်းမ၏ကိုယ်၊ ယောက်ျား၏ကိုယ် မည်သည် ကား နာမ်ရုပ်မျှသာတည်း။ ထိုနာမ် ရုပ်တရား နှစ်ပါးတို့တွင် ရုပ်ကားတည်ပုဂ္ဂိုလ်၊ နာမ် ကား တည်တတ်သော သဘောဌာနီသာ ဖြစ်၏။

(ဤကား သန ၄-ပါး ပြိုနည်းတည်း)

ခန္ဓာ ၅ ပါးအား လက္ခဏာဆယ်ပါးနှင့် ဆင်ခြင်ရန်အတွက်
တောလေးဆယ် ခေါ် ဘာဝနာလေးဆယ်

အနိစ္စ လက္ခဏာ တစ်ဆယ်ချက်။ (လက္ခဏာ - အတတ်သိကြောင်း)

ရှုပုံ - ရုပ်သည် (ရှုပက္ခန္ဓာသည်)

- ၁။ အနိစ္စ - မြဲခြင်းသဘောမရှိ
- ၂။ ပဿနာ - ပျက်စီးခြင်းသဘောရှိ၏။
- ၃။ ဇလံ - ရွေ့လျား တုန်လှုပ်တတ်၏။
- ၄။ ပတင်္ဂု - ဖရိုဖရဲ ပြိုကွဲခြင်းသဘောရှိ၏။
- ၅။ အဒ္ဓုဝံ - ခိုင်မာခြင်းသဘောမရှိ။
- ၆။ ဝိပရိကာမံ - ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘောရှိ၏။
- ၇။ အသာရကံ - အနှစ်သာရမရှိ။
- ၈။ ဝံဘဝံ - ဆုံးရှုံးခြင်းသဘောရှိ၏။
- ၉။ မစ္စု - သေခြင်းသဘော ရှိ၏။
- ၁၀။ သင်္ခတံ - အဖန်ဖန်ပြုပြင်အပ်သော သဘောရှိ၏။

အနိစ္စလက္ခဏာ တစ်ဆယ်ချက်ပါတည်း။

ဒုက္ခလက္ခဏာ ၂၅-ချက်။

အနိစ္စသာ ဖြစ်သည်မဟုတ်သေး။ ရူပံ - ရူပက္ခန္ဓာသည်—

၁။	ဒုက္ခံ	—	ယုတ်မာညစ်ဆိုး ဒုက္ခမျိုးသာတည်း။
၂။	ရောဂံ	—	ကျင့်နာညစ်ဆိုး ရောဂါမျိုးသာတည်း။
၃။	အသံ	—	အကျိုးယုတ် အကျိုးမဲ့မျိုးသာတည်း။
၄။	ဂဏ္ဌိ	—	မဖွယ်ရုပ်ဆင်း ထွက်မြင်းအနာမျိုးသာတည်း။
၅။	သလ္လိ	—	စူးဝင်ညစ်ဆိုး မြားပြောင့်မျိုးသာတည်း။
၆။	အာဗဇဓိ	—	နှိပ်စက်လွှမ်းမိုး အနာမျိုးသာတည်း။
၇။	ဥပဒ္ဒဝံ	—	လွန်စွာကပ်ရပ် နှိပ်စက်တတ်သော ဥပါဒ်မျိုးသာတည်း။
၈။	ဘယံ	—	ကြောက်ဖွယ်ညစ်ဆိုး ဘေးရန်မျိုးသာတည်း။
၉။	ဤတိ	—	ထိတ်လန့်ဖွယ် အန္တရာယ်မျိုးသာတည်း။
၁၀။	ဥပသဂ္ဂံ	—	တွယ်တာစွဲကပ် နှိပ်စက်တတ်သော ဥပါဒ်မျိုးသာတည်း။
၁၁။	အတားဏံ	—	စောင့်ရှောက်မဲ့လျှင်း ဘေး၏အသင်းသာတည်း။
၁၂။	အလေဏံ	—	တွယ်တာမဲ့လျှင်း ဘေး၏အသင်းသာတည်း။
၁၃။	အသရဏံ	—	ကိုးရာမဲ့လျှင်း ဘေး၏အသင်းသာတည်း။
၁၄။	ဝဓံ	—	သမ္မုတိ သစ္စာ၊ လျော်စွာ ပညတ်၊ ခေါ်ဝေါ်အပ်သည့်၊ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ၊ သတ္တဝါကို၊ သုံးဖြာ ခဏ၊ ဘင်သို့ ကျအောင်၊ ကာလမရှည်၊ သန္တာန်စည်၍ နာရီမလုပ်၊ အတွင်သက်သည့် သူသတ်မျိုးရိုးသာတည်း။
၁၅။	အသမ္ပုလံ	—	ကျိုးမဲ့ခပင်း ဆင်းရဲခြင်း၏ အရင်းအမြစ်သာတည်း။
၁၆။	အာဓိနဝံ	—	ဆိုးဝါးညစ်ကျ အမြစ်စုသာတည်း။
၁၇။	သာသဝံ	—	အာသဝေါတရာ၊ လေးပါးတို့၏ အစီးအပွားသာတည်း။
၁၈။	မာရုအာမိသံ	—	ကိလေသမာရ်၊ မဇ္ဈိမာရ်တို့၏ စားဖတ်၊ ဝါးဖတ် သုံးသပ်နင်းနယ်ရာ သာတည်း။
၁၉။	ဇာတိ	—	လောကသုံးခွင်၊ ဘုံအပြင်၌၊ ခေါ်တွင်ပေါ်လာ၊ သတ္တဝါဟုမညွှာမင့် အရွဲ့ အစောင်း၊ မကောင်း ဆိုးညစ်၊ ဖြစ်ချင်တိုင်း ဖြစ်စေသော သဘောရှိ၏။

- ၂၀။ ဇရံ - ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါးခြင်းရှိ၏။
- ၂၁။ ဗျာဓိ - ဖျားနာခြင်း သဘောရှိ၏။
- ၂၂။ ဓောကံ - စိုးရိမ်ပူပန်ခြင်းသဘောရှိ၏။
- ၂၃။ ပရိဒေဝံ - ငိုကြွေးမြည်တမ်းခြင်းသဘောရှိ၏။
- ၂၄။ ဥာယာသံ - သင်္ကကြီးရှိသော ပင်ပန်းရခြင်းသဘောရှိ၏။
- ၂၅။ သံကိလေသသဘာဝကံ-ဗျာဓိ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဒုက္ခရိက္ခတည်းဟူသော ညစ်နွမ်းခြင်း သုံးပါးကို ပွားစီးစေကာ သေသေတော့ရှိ၏။

ဒုက္ခသက္ခဏာ ၂၅ ပါး ပါတည်း။

အနတ္တသက္ခဏာ ၁၆ ချက်။

အနိစ္စ၊ ဒုက္ခသာမဇ္ဈိကသေး၊ ရူပံ-ရူပက္ခန္ဓာသည်....

- ၁။ အနတ္တံ - ကိုယ်မဟုတ်။
- ၂။ ပရံ - အကျွမ်းဝင်ခြင်း အမြဲကင်းသော သူစိမ်းပြင်ပသာတည်း။
- ၃။ ရိတ္တံ - အနှစ်သာရ ဟူသမျှနှင့် မြူမယှဉ် အစဉ် ဆိတ်ကင်းသောတရားသာ တည်း။
- ၄။ တုစ္ဆံ - ကောင်းမြတ်ချမ်းသာ မင်္ဂလာသုခ ဟူသမျှနှင့် မြူမနီး အချည်းနှီး သော တရားသာတည်း။
- ၅။ သုညံ - ထောက်ရာ၊ တည်ရာ၊ ကိုးကွယ်ရာမျိုး၊ တစ်စိုးတစ်စိမရှိ၊ လုံးလုံးအသုံး မကျသော တရားသာတည်း။

ဤကား အနတ္တသက္ခဏာ ၁၆ ပါးသာတည်း။

ကျန်သော နမ်ခန္ဓာသေ့ပါးမှာလည်း ဤအတိုင်းပင် အသီးအသီး ဖြစ်ကြ၍ ယင်း လေးဆယ့်ကို နှစ်ပါးနှင့် မြောက်ကြည့်သော် အနိစ္စနိပဿနာ-၅၀ + ဒုက္ခနိပဿနာ-၁၂၅ + အနတ္တနိပဿနာ-၂၅ သားဖြင့်-သမ္ပယန ၂၀၀-ဖြစ်၏။

ဤအခြင်းအရာတို့ဖြင့် ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို သုံးသပ်ဆင်ခြင်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အနုလောမိကံ—အရိယာမဂ်ကို ရခြင်းအားလျော်သော ခန္တိ-အာရုံသဘောဝင်လျော့ပိုင်းခြား ခံညားသည်းခံသော ဝိပဿနာဉာဏ်ကို လာဘိ—ရသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သမ္မတ္တနိယမံ— မဖောက်မပြန်သော သဘောရှိ၍ မြဲမြံသော အရိယမဂ်သို့၊ ကမေ-ဩက္ကမ္မတိ၊ သက်ဝင်၏။

ဘဝနာလေးဆယ် ပြီး၏။

*

ဝိပဿနာဘဝနာတရားပွားများ ကျင့်သုံးလိုသူများအတွက် သူတမယဉာဏ် ရင့်သန် လာစေရန်၊ သိသင့်သိထိုက်သော ရုပ်၊ နာမ်၊ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်သစ္စာ၊ ဗောဓိ၊ ကိရ တရား ၃၇ ပါး၊ ဝိသုဒ္ဓိ ၇ ပါးနှင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စသော တရားများကို အနက်အဓိပ္ပာယ် နှင့်တကွ ဆက်လက်ဖော်ပြပါဦးမည်။

ရုပ်တရား— လူတစ်ကိုယ်လုံးကို ခွဲစိတ်ကြည့်ရှုသောအခါ တစ်လုံးတစ်ခွဲတည်းမဟုတ်၊ မြောက် မြားစွာသော ကလပ်မှုန်ကလေးများဖြင့် စုပေါင်းဖွဲ့စည်းနေသည်ကိုသာ တွေ့ ရပေလိမ့်မည်။

ရုက္ခာရများ လှည်းများသွားလာလတ်သော် ထလွင့်လာသည့်ဖုံနဲ့မှုန့်တစ်ခုကိုရုက္ခရေမြူ ဟု ခေါ်ရ၏။ ၎င်းရုက္ခရေမြူတစ်ခုကို ၃၆ စိတ်စိတ်လိုက်သော် တဇ္ဇာရီမြူတစ်လုံး ရ၏။ ၎င်းတဇ္ဇာရီမြူတစ်လုံးကို ၃၆ စိတ် ခွဲစိတ်လိုက်ပြန်က အနုမြူတစ်လုံးရ၏။ တစ်ဖန်၎င်းအနုမြူ တစ်လုံးကို ၃၆ စိတ် ခွဲလိုက်ပြန်သော် ပရမာနုမြူတစ်လုံး ရ၏။

အိမ်နံရံပေါက်မှဝင်သော နေရောင်တွင် ကြည့်သောအခါ အလွန်သေးငယ်သော မြူကလေးများကို မြင်နိုင်၏။ ၎င်းကိုအနုမြူဟု ခေါ်၏။ ၎င်းအနုမြူတစ်ခုကို ၃၆ စိတ်စိတ် လိုက်ပါက ပရမာနုမြူတစ်လုံးရ၏။ လူ၏ မျက်စိနှင့် မမြင်ကောင်း၊ နတ်မျက်စိနှင့်သာမြင်နိုင် တော့၏။

အမွန်ဆိုသော် ဓာတ်သဘော သက်သက်မျှသာ ဖြစ်၏။ ၎င်းပရမာနုမြူကိုဘုရားရှင်၏ ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် ကြည့်သော် ကလောင်စည်း ၅၁ စည်း ရှိ၏။ ၎င်းမြူကလေးတစ်လုံးတစ်လုံး တွင် ၁ ပထဝီ (အမာခံဓာတ်)၊ ၂ တေဇဇာ (အပူ အအေးဓာတ်)၊ ၃ အာပေါ (ဖွဲ့စည်း)၊

၄ ဝါယော (လေဓာတ်)၊ ၅ ဝဏ္ဏ (အဆင်း)၊ ၆ ဂန္ဓ (အနံ့)၊ ၇ ရသ (အရသာ)၊ ၈ သြဇာ (သြဇာဓာတ်) ဟူ၍ အဋ္ဌကလပ် ရှစ်ပါး၏။

၎င်းတို့ကို တစ်ခုစီ ခွဲမရသောကြောင့် ပထဝီ၊ တေဇော၊ အာပေါ၊ ဝါယောဓာတ်ကြီး လေးပါးဟူ၍ လည်းကောင်း၊ မဟာတုတ်လေးပါးဟူ၍ လည်းကောင်း ခေါ်ကြ၏။ ၎င်း ပရမာ နုမြူတစ်လုံးကို အဝီနိန္ဒာဓာတ်သက်သက်ဟုလည်း ခေါ်၏။ ၎င်းမြူကလေးများ မရေမတွက်နိုင်အောင် စုပေါင်းဖြစ်ပျက်နေကြသဖြင့် ခြေသည်းလက်သည်း၊ ခြေဆစ်လက်ဆစ် အမည်ပညတ်အားဖြင့် ခေါ်လာရာ နောက်ဆုံးတွင် လူ-တိရစ္ဆာန်၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ စသည်ဖြင့် နာမ ပညတ်ဖြစ်ပေါ်လာပြီး ပရမာနုမြူကို ဖုံးအုပ်သွားလေသော့သည်။

၎င်းမြူကလေးများသည် အဘယ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ချုပ်ပျက် ဖြစ်ကြသနည်းဆိုသော် လူတို့စားလိုက်သော အစားအသောက်များအား တစ်ပုံကို ကိုယ်တွင်းရှိ ပိုးကစား။ တစ်ပုံကို ကိုယ်တွင်းရှိ ဓာတ်မီးက စား၏။ တစ်ပုံမှာ ကျင်ကြီး ဖြစ်ပြီး၊ တစ်ပုံမှာ ကျင်ငယ် ဖြစ်၏။ ကျန်တစ်ပုံ မှာ သြဇာဓာတ်ဖြစ်ပြီး ရသကြောဗျားမှ ဇစ်ကိုယ်လုံးသို့ ပျံ့နှံ့ပြီးပျက်သွားသော ပရမာနုမြူ ကလေးများ နေရာတွင် သဘာဝကျစွာ အစားဆိုးလိုက်သဖြင့် ပျက်သွားသည်ကို မမြင် ရဘဲ မြသည်ဟုပင် ထင်၏။ အမှန်မှာ ၎င်းအစားဆိုးလိုက်သော မြူနှင့် ပထမရှိသော မြူ သည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု မတူကြ၊ ရှေ့ရုပ်နှင့် နောက်ရုပ်မတူကြတော့ချေ။

ထို့ကြောင့် ရုပ်သည် ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ တည်းဟူသော အကြောင်းတရား လေးပါးကြောင့် အစဉ်မြဲ ပြောင်းလဲ ဖောက်ပြန်သော (လက္ခဏာ) ရှိ၏။

ရုပ်သည် ဘာရှည် မတည်၊ ဖရိုဖရဲ ပြိုကွဲပျက်စီးရခြင်း အလုပ်ကိစ္စသည်သာ ရှိ၏။ (ရသ)။

ရုပ်သည် ဘာမျှသိတတ်သော သဘောတရားမရှိ၊ သူ့သဘာဝအလိုင်းသာ ဖြစ်-ငြိမ်း သဘောတရားကလေးဖြစ်၏။ (ပစ္စုပ္ပန်)။

ရုပ်တည်းဟူသော ပရမာနုမြူကလေးပေါင်းများစွာတို့၌ အနီးကပ်ဆုံး တရားသည် ဝိညာဉ်တရားသာ ရှိ၏။ (ပစ္စုပ္ပန်)။

မဟာတုတ် ၄-ပါး၊ ဥပါဒါရုပ် ၂၄-ပါး၊ ပေါင်း ၂၈-ပါးကိုရုပ်ဟုခေါ်သည်။ ဖောက်ပြန်ထွေပြား ဖြစ်တတ်ငြား၍ စကား ပုံသေ ရုပ် ခေါ်ပေ၏။

အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ဖောက်ပြန်တတ်သနည်းဆိုသော်....

သိတတေဇော (အအေး) နှင့် တွေ့ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဥဏှ တေဇော (အပူ) နှင့် တွေ့ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဆာလောင်ပူပန်သော တေဇော နှောင့်ယှက်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ မှတ်သိပ်ပူပန်သော တေဇော နှောင့်ယှက်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ခြင်ဆိပ်တေဇောနှင့် တွေ့ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ မှက်ဆိပ်သော တေဇောနှင့် တွေ့ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ နေ၏ အပူတေဇောနှင့် တွေ့ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ မြေဆိပ်ကင်းဆိပ်ဟူသော သိတတေဇော၊ ဥဏှတေဇောတို့နှင့်တွေ့ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း ရပူတိ-ဖောက်ပြန်တတ်၏။

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ ခေါ၊ စင်စစ်လျှင်။ ရပူတိ၊ ဖရိုဖရဲ ဖောက်လွဲဖောက်ပြန်ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဗူဇန္တိ၊ ရင်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

တဲအိမ်တစ်လုံးကို ၎င်းအတိုင်းမထားဘဲ ဖျက်၍ ပုံလိုက်သည်ရှိသော်၊ တဲအိမ်မရှိတော့ဘဲ အမိုးအကာ အခင်း တိုင်ဟူ၍ သာရှိတော့ သကဲ့သို့၊ ငါ့ဟူ၍ စွဲလမ်းယူဆသော သောကိုယ် ခန္ဓာကြီးမရှိတော့ဘဲ မျိုးတူ ၃၂-ပုံကိုသာ တွေ့ရတော့၏။ ၎င်း ၃၂-ပုံကို တစ်နည်းအားဖြင့် ၃၂-ကောဋ္ဌာသဟုလည်း ခေါ်ဆို၏။

- ၎င်းတို့မှာ ၁။ ဆံပင်၊ ၂။ အံ့မွေး၊ ၃။ လက်သည်း၊ ခြေသည်း၊ ၄။ သွား၊ ၅။ အရေပြား၊ ၆။ အသား၊ ၇။ အကြော၊ ၈။ အရိုး၊ ၉။ ရိုးတွင်းချဉ်ဆီ၊ ၁၀။ အညှို့၊ ၁၁။ နှလုံး၊ ၁၂။ အသည်း၊ ၁၃။ အမြေး၊ ၁၄။ အဖျဉ်း၊ ၁၅။ အဆုတ်၊ ၁၆။ အူမ၊ ၁၇။ အူသိမ်၊ အူသွဲ့၊ ၁၈။ အစာသစ်၊ ၁၉။ အစာဟောင်း၊ ၂၀။ ဦးနှောက်၊ ၂၁။ သည်းခြေ၊ ၂၂။ သလိပ်၊ ၂၃။ ပြည်၊ ၂၄။ သွေး၊ ၂၅။ ချွေး၊ ၂၆။ အဆီခဲ၊ ၂၇။ မျက်ရည်၊ ၂၈။ ဆံကြည်၊ ၂၉။ တံတွေး၊ ၃၀။ နှပ်၊ ၃၁။ အစေး၊ ၃၂။ ကျင်ငယ်။

အထက်ပါ ၃၂-ကောဋ္ဌာသတွင် အမှတ် ၁-ဆံပင်မှ အမှတ် ၂၀-ဦးနှောက်အထိသည် အမာခံခတ်ဖြစ်၍ ပထဝီခတ် ၂၀။ ဟု ခေါ်ပြီး၊ အမှတ် ၂၁။ သည်းခြေမှ အမှတ် ၃၂။ ကျင်ငယ် အထိသည် အရည်ခတ်ဖြစ်၍ ၎င်းတို့ကို အာပေါဓာတ် ၃၂-ပါးဟု ခေါ်သည်။

ခန္ဓာကိုယ်ကြီးအား ငါစွဲ ဖြုတ်ရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ ၃၂-ကောဋ္ဌာသကို အရ ကျက်ပြီး စိတ်ပါလက်ပါ ပွားများပါက သမာဓိရရှိပြီး ငါမဟုတ်၊ ငါမပိုင် ခတ်သဘော သက်သက် အစိုးမရသော အနတ္တသဘာဝတည်းဟု ထင်မြင်လျက် ငါစွဲပြုတ်တော့၏။

နာမ်တရား။ ။နာမ်တရားကို လူအများကပင် စိတ်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ အံသက်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဝိညာဉ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ လိပ်ပြာ၊ အတ္တဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ဆိုကြပြီး၊ ၎င်းသည် သတ္တဝါ၏ ခန္ဓာကိုယ်ထဲ၌ မွေးသည်မှစ၍ သေဆုံး သည့်တိုင် အစဉ်မပြတ် တစ်ဆက်တည်း တည်ရှိနေသည်ဟု အချို့က ယူဆ ကြလေသည်။

အမှန်မှာ ထိုစိတ်သည် မွေးသည်မှ သေသည်အထိ တစ်ဆက်တည်း တည်မြဲနိုင်သော စိတ်မဟုတ်ချေ။ မျက်စိတစ်မှိတ်လျှင် ရုပ်စား ကုဋေငါးထောင် ဖြစ်ချုပ်၍ စိတ်ကား ကုဋေတစ်သိန်း ဖြစ်ချုပ်ကြောင်းကို ခန္ဓဝဂ္ဂသုတ်တော်တွင် မြတ်စွာဘုရားသခင် ဟောတော် မူခဲ့၏။

စိတ်၏ဖြစ်ချုပ်သည် အလွန်လျင်မြန်လွန်းသဖြင့် ရုပ်ရှင်ကားကဲ့သို့ တစ်ဆက်တည်း၊ တစ်ကားတည်း ထင်ရသော်လည်း ဖလင်ကော်ပြားကို ကြည့်ပါက တစ်ပုံစီသာ ဖြစ်သကဲ့သို့ တည်း။

ရုပ်၏ကလာပ်စည်း မြူကလေးတစ်ခုတွင် ပထဝီ၊ တေဇော၊ အာပေါ၊ ဝါယော ရှိသကဲ့သို့၊ စိတ်တွင်လည်း ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ ဟူ၍ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးရှိ၏။ ထို့ကြောင့် စိတ်တစ်ခုဖြစ်တိုင်း၊ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးစလုံး ဖြစ်ကြ၊ ချုပ်ကြ၏။ ၎င်းနာမ်ခန္ဓာလေးပါး အစုအပေါင်းကိုပင် စိတ်ဟုခေါ်ရ၏။ ၎င်းစိတ်တွင် ပါဝင်သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါး၏ သတ္တိထူးများမှာလည်း တစ်ခုနှင့်တစ်ခု မတူကြချေ။

နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါး

- ဝေဒနာက္ခန္ဓာ   -   အာရုံ၏အရသာကို ခံစားခြင်း၊
- သညာက္ခန္ဓာ   -   မှတ်သားခြင်း၊
- သင်္ခါရက္ခန္ဓာ   -   စေ့ဆော်ခြင်း၊
- ဝိညာဏက္ခန္ဓာ   -   သိခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်ကြ၍ တစ်ခုနှင့် တစ်ခု မတူကြ၍ ဓာတုကြီးလေးပါးကဲ့သို့ သဘောတရားမျှသာဖြစ်ကြ၏။

စိတ်သည်အာရုံကို သိတတ်သော လက္ခဏာရှိ၏။
စိတ်သည်ရုပ်တို့၏ ရှေ့ဆောင်ရှေ့သွား ရသ ကိစ္စရှိ၏။

စိတ်သည် စုတိ ပဋိသန္ဓေဟူသော ဘုံ၌ နှစ်ပါးတို့ကို တစ်ဆက်တည်းကဲ့သို့ ဆက်စပ်သော တရားဟူ၍ သိရှိရ၏ ပစ္စုပ္ပန်။

စိတ်သည်သင်္ခါရတရားနှင့် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏ ပစ္စုပ္ပန်။

စိတ်သည် အဆင်း အသံ အနံ့ အရသာ ကိုယ်အတွေ့ (ခံမှုခံရုံ) စိတ်ကူးဟူသော အာရုံ ခြောက်ပါးအနက် တစ်ပါးပါးမှ အကြောင်းခံသောကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ချုပ်ပျောက် ဖြစ်ရလေသည်။ စိတ်နှင့်ယှဉ်၍ အတူပေါ်သော ဖဿ ဝေဒနာ ဝေဒနာအစရှိသောသဘောတို့ကို “စေတသိက်” ဟု ခေါ်သည်။ စိတ်စေတသိက်ကို နာမ်ဟုခေါ်ရသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် (စိတ်၊ စေတသိက်သည် အာရုံသို့ ညွတ်တတ်ကိုင်းတက်သောကြောင့် ‘နာမ်’ ဟု ခေါ်ရသည်။)

ထို့ကြောင့် လူအများထင်သကဲ့သို့ မွေးစက သေသည်အထိစိတ်တစ်ခုတည်း မဟုတ်။ အသက်၊ ဝိညာဉ်၊ လိပ်ပြာ၊ အတ္တ၊ မဟုတ်။ အထည် ခြံသဏ္ဌာန်မရှိ ဓာတ်သဘော သက်သက်သာ ဖြစ်ပေါ်ချုပ်ပျောက်ခြင်းဖြစ်၏ဟု ပေါ်လွင်ထင်ရှားရအောင် ကြိမ်ဖန်များစွာ ဆင်ခြင် ပွားများပေးရလေသည်။

၎င်းနာမ်ခန္ဓာလေးပါးနှင့် ရုပ်ခန္ဓာတစ်ပါးပေါင်းလျှင် ခန္ဓာ ငါးပါးဖြစ်၏။

ခန္ဓာငါးပါးအဓိပ္ပာယ်အကျဉ်းချုပ်

- ၁။ ရူပက္ခန္ဓာ = ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲတတ်သော ရုပ်အစု၊
- ၂။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ = ဝေဒနာကို ခံစားတတ်သော စေတသိက်အစု၊
- ၃။ သညာက္ခန္ဓာ = အမှတ်ပြု၍ သိတတ်မှုအစု သညာစေတသိက်၊
- ၄။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ = ပြုပြင်တတ်၊ ဖြစ်တတ်၊ ပျက်တတ်၊ စေ့ဆော်တတ်သော (ဝေဒနာ သညာမှ ကြွင်းသော) စေတသိက် ၅၀ စု၊
- ၅။ ဝိညာဏ်က္ခန္ဓာ = အာရုံကို ခံစားတတ်သော ဝိညာဏ် ခြောက်ပါးတို့၏ အစု၊
အာရုံကို ထွေထွေထူးထူး သိတတ်မှု၊

အာယတန ၁၂-ပါး ဓာတ် ၁၈-ပါး

ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ရုပ်၊ နာမ်၊ ခန္ဓာ ငါးပါးသည် အဘယ့်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသနည်းဟု အကြောင်းနှင့် အကျိုးကို ဆင်ခြင်လျှင် လူတစ်ဦး၌ မျက်စိ၊ နား၊ နှာခေါင်း၊ လျှာ၊ ကိုယ်ကာယ၊ စိတ် ဟူသော အရေးပါသည့် အချက်အချာကြီး ခြောက်ချက် ရှိ၏။ စက္ခု၊ သောတ၊ သာန၊ ဇိဝှ၊ ကာယ၊ မနောဟူ၍လည်း အစဉ်အတိုင်း ပါဠိသို့ ခေါ်၏။ တစ်နည်းအားဖြင့် အတွင်းအခံဓာတ် ခြောက်ပါး ဖြစ်သေးသည်။ ၎င်းအခံဓာတ် ခြောက်ပါးနှင့် တွေ့ဆုံတိုက်ခိုက်ရန်အတွက် အပြင်အတိုက် ခြောက်ပါးလည်း ရှိသေးသည်။ ၎င်းတို့မှာ....

၁။ ရူပါရုံ၊ အဆင်း။ ၂။ သဒ္ဓါရုံ၊ အသံ။ ၃။ ဂန္ဓာရုံ၊ အနံ့။ ၄။ ရသာရုံ၊ အရသာ။ ၅။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ ကိုယ်နှင့်ထိတွေ့ခြင်း၊ အတွေ့။ ၆။ ဓမ္မာရုံ၊ စိတ်ကူးဟူ၍ဖြစ်၏။ အခံဓာတ်ခြောက်ပါးနှင့် အတိုက်ဓာတ် ခြောက်ပါး၊ ပေါင်း (၁၂) ပါးသည့် သံသရာကို ချဲ့ထွင်တတ်မှု၊ ဖြစ်တတ်မှုကြောင့် အာယာတန (၁၂) ပါးဟု ခေါ်သည်။ (လှတစလေးကို မြင်၍ စွဲလမ်းမှုဖြစ်ပေါ်သောကြောင့် သံသရာချဲ့သည်မည်၏။) တစ်နည်းကား၊ လူအများတို့ သက်ရောက်ရာ လေ့ဆိပ်နှင့်တူ၏။ လူတစ်ယောက်၏ကိုယ်ခန္ဓာမှာ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အာရုံတရား၊ အာရုံယူသောတရားတို့၏ တည်ရာ၊ စုဝေးရာ၊ သက်ရောက်ရာဖြစ်သော အနက်ကို ဆိုလေသည်။

အခံဓာတ်ခြောက်ပါးနှင့် အတိုက်ဓာတ် ခြောက်ပါး တွေ့သဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အပေါ်ဓာတ် ခြောက်ပါးတို့ ထည့်၍ပေါင်းသော် ဓာတ် (၁၈) ပါး ဖြစ်ပေါ်၏။ ဘယ်လိုလူမှု စိုးမရသည့် သူ့သဘောသူဆောင်၊ သူ့ဟာသူပြု ဓာတ်ဓာတ်ဖြစ်၏။

အခံဓာတ်ခြောက်ပါး	အတိုက်ဓာတ်ခြောက်ပါး	အပေါ်ဓာတ်ခြောက်ပါး
၁။ စက္ခုအကြည်ဓာတ်	ရူပါရုံ၊ အဆင်း။	စက္ခုဝိညာဉ်
၂။ သောတအကြည်ဓာတ်	သဒ္ဓါရုံ၊ အသံ။	သောတဝိညာဉ်
၃။ သာနအကြည်ဓာတ်	ဂန္ဓာရုံ၊ အနံ့။	သာနဝိညာဉ်
၄။ ဇိဝှအကြည်ဓာတ်	ရသာရုံ၊ အရသာ။	ဇိဝှဝိညာဉ်
၅။ ကာယအကြည်ဓာတ်	ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ အထိအတွေ့။	ကာယဝိညာဉ်
၆။ မနောအကြည်ဓာတ်	ဓမ္မာရုံ၊ စိတ်ကူး။	မနောဝိညာဉ်

အဘက်ပါ အခံခတ်ခြောက်ပါးနှင့် အတိုက်ခတ်ခြောက်ပါးမှာ အကြောင်းတရားများဖြစ်၍ အပေါ်ခတ်ခြောက်ပါးမှာ အကျိုးတရားများဖြစ်လေသည်။ စက္ခုဝိညာဉ် စိတ်တစ်ခုဖြစ်ပေါ်လာရခြင်း၌ စက္ခုနှင့် ရူပါရုံအပြင် အာလောက၊ မနုဿိကာရ၊ ပေါင်းလေ။ ပါးစုံမှသွားလျှင် မြင်စိတ် စက္ခုဝိညာဉ် ဖြစ်ပေါ်နိုင်၏။

နိဗ္ဗာန်မှတစ်ပါး၊ စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ် နာမ်တရား ဟူသမျှသည် အကြောင်းနှင့် မကင်းနိုင်ကြချေ။ စိတ်ဆိုသည်မှာ အာရုံကိုသိခြင်း ကိရိယာဖြစ်၏။ အာရုံကို မသိချေက အာရုံကိုတွေ့ထိမှု၊ ခံစားမှု အစရှိသော စေတသိက်နာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်ခွင့်သည် အဘယ်မှာရှိတော့အံ့နည်း။ ထို့ကြောင့် စေတသိက်၊ နာမ်တရား ဟူသမျှသည် အကြောင်းနှင့် မကင်းနိုင်။

စိတ်ဟူသော နာမ်တရားသည်လည်း ဝတ္ထုရုပ် ခြောက်ပါးနှင့် မကင်းနိုင်ချေ။ စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှ၊ ကာယ၊ ဟဒယဟူသော ဝတ္ထုရုပ်ခြောက်ပါးသည် အလွန်နူးညံ့၏။ အလွန်သိမ်မွေ့နူးညံ့သည့်အတွက် အာရုံကိုခံယူတတ်သော နာမ်တရား၏ သဘောနှင့် အလွန်နီးစပ်၏။ အာရုံကို ယူလုမတတ်ပင် နီးစပ်၏။

ဤကဲ့သို့ သဘောရှိသော စက္ခုရုပ်တို့မှ ပေါက်ဖွားရသည့်အတွက် စိတ်သည် အာရုံကို ကောင်းစွာ ယူနိုင်၏။ (စက္ခုရုပ်) မျက်လုံးမှ ပေါ်ပေါက်ရသည့် အတွက်လည်း စက္ခုဝိညာဉ် စိတ်ဟူ၍ ပေါ်၏။ စက္ခုဝတ္ထုရုပ် မရှိချေက စက္ခုဝိညာဉ်စိတ် မပေါ်နိုင်။ မျက်လုံးကြောင့် တောင် ရှိသော်လည်း အဆင်းကို မမြင်သူကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

(ကျန်သော ဝတ္ထုရုပ်နှင့် ဝိညာဉ်တို့မှာလည်း ၎င်းအတိုင်းပင် သိနိုင်ရာ၏)

အဆိုပါ စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှ၊ ကာယ၊ ဟဒယ ဟူသော ဝတ္ထုရုပ် ခြောက်ပါးတို့သည်လည်း ကမ္မဇမဟာဘုတ်တို့မှ ပေါက်ဖွားလာကြ၍ ကမ္မဇမဟာဘုတ်တို့၏ကိရိယာအထူးအထွေမျှသာ ဖြစ်ကြပြီး ကမ္မဇမဟာဘုတ်လျှင် တည်ရာ မှီရာ အကြောင်းနှင့် မကင်းနိုင်ချေ။

ကမ္မဇမဟာဘုတ်တို့သည်လည်း ဇီဝိတရုပ်ကို အသက်ပြု၍ အာဟာရရရပ်လို အားပြုပြီး တည်နေကြရကုန်၏။

သတ္တဝါတို့၏ အသက်ဟု ဆိုအပ်သော ဇီဝိတရုပ် ပျက်ဆုံးခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ ထမင်းအစာအာဟာရ ပြတ်လပ်သဖြင့် အတွင်းအဗျတ္တဩဇာအာဟာရ ပြတ်စဲခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ ကမ္မဇမဟာဘုတ်တို့သည် အကုန် ပျက်ဆုံးရတော့၏။

ထို့ကြောင့် မဟာဘုတ်တို့လည်း ကံတည်းဟူသော ရှေးအကြောင်း ဇီဝိတရုပ်၊ အာဟာရရုပ် ဟူသော အစောင့်အရှောက် အထောက်အကူ အကြောင်းတရားတို့နှင့် မကင်းနိုင်ချေ။

စိတ္တဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အာဟာရရုပ်တို့မည်သည့် ပကတိ နဂိုရင်းကပင် အသက်ရှိသော ရုပ်များ မဟုတ်ကြ၍ ဇီဝိတရုပ် အရုပ်အထိန်းရှိသော ရုပ်များ မဟုတ်ကြကုန်၊ အသက်ဇီဝ ရှိကုန်ကြသော ကမ္မဇရုပ်တို့ကို အသက်ပြုလုပ်၍ မပုပ်မသိုး တည်နေကြကုန်၏။

ကမ္မဇရုပ်တို့ ပျက်ဆုံးခဲ့လျှင် မကြာခဏ ဖောက်လွှဲဖောက်ပြန်၊ ဖောလားရောင်လား၊ ပုပ်လား သိုးလား ပရမ်းပတ် ဖြစ်၍ ပျက်ကုန်ကြ၏။ ကမ္မဇရုပ်တို့သာလျှင် သတ္တဝါ တို့၏ အဇ္ဈတ္တအင်္ဂါအစစ် ဖြစ်ကြ၏။

ထိုကမ္မဇရုပ်တို့ကိုလည်း ဇီဝိတရုပ် စို့အုပ်စောင့်ထိန်း၏။ ဇီဝိတရုပ်သည်လည်း ကမ္မဇ မဟာဘုတ်တို့မှ ဖြစ်ပွားသော ဥပါဒါ ရုပ်သေးရုပ်ငယ်မျှသာ ဖြစ်ချေ၏။

ကမ္မဇမဟာဘုတ်တို့ အခြားအနု ပျက်ပြားခဲ့သော ခဏချင်းပျက်စီး၏။ ထို့ကြောင့် သတ္တဝါတို့၏ အသက်သည် မြက်ပင်ငယ်တို့၌ တွယ်တာ၍နေသော ဆီးနှင်းသီး၊ ဆီးနှင်းပေါက် တို့နှင့် တူကြောင်းကို ဟောတော်မူ၏။

ယခု ဖော်ပြခဲ့သည့် စိတ်၊ စေတသိက်၊ အဇ္ဈတ္တရုပ် နမ်တရား စသည်တို့သည် အကြောင်း တရား မကင်းနိုင်ပုံဖြစ်၏။ တစ်ယောက်သေလူ၏ ကိုယ်ခန္ဓာကို ဖော်ပြသဖြင့် ရှိရှိသမျှသော သတ္တဝါအနန္တတို့၏ ကိစ္စကိုပါ ရှင်းလင်း၏။ အထက်အထက်သော နတ် ဗြဟ္မာ တို့ မှာ လည်း နတ်ဖြစ်ရန်၊ ဗြဟ္မာဖြစ်ရန် ကံအဲသီးသီးရှိကြသဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေခြင်း၊ ဇာတိအစနှင့် သက်တန်း ကုန်လျှင် သေရခြင်းအဆုံး အကုန်လုံးရှိကြသဖြင့် ထိုနတ်ဗြဟ္မာတို့၏ သဏ္ဌာန်မှာလည်း အကြောင်းကင်းသော ရုပ်တရား—နာမ်တရားဟူ၍ အနုမြူမျှပင် မရှိကြချေ။

ဝတ္ထုရုပ်တို့နှင့် စပ်လျဉ်းခြင်းမရှိသော အရူပဘုံသားတို့မှာလည်း လေးမူ ထွက်သော မြားသည် လေးကိုင်း လေးညှို့တို့၏အဟုန်သက်သက်နှင့် ကောင်းကင်သို့ တက်သွားပြီးလျှင် အဟုန်ကုန် ပါအမြေသို့ကျရသကဲ့သို့ ဘာဝနာအဟုန်အားဖြင့် ရုပ်ခန္ဓာမှ ကျွတ်လွတ်လွင့်စဉ်၍ သွားသော နာမ်တရားများဖြစ်ကြ၍ ဘာဝနာအဟုန်ကုန်ဆုံးပါက ပျက်ပြုန်း၍ကျရတော့၏။

မဟာဘုတ်လေးပါး အချင်းချင်း မကင်းနိုင်ပုံ

ပထဝီ။ ။ဆိုသည်အား ခက်မာမှုကိရိယာပေတည်း။ လောက၌ သိရှိ နေကြသော ခက်မာမှုကို ဆိုလိုရင်းမဟုတ်။ ရုပ်တရားဟူသမျှတို့၏ တည်မှီရာ အမာခံ သဘောကိရိယာ ဆိုလိုပေသည်။ ရုပ်တို့၏တည်ရာ အမာခံသဘောမရှိခဲ့သော် ဖတ်စုံတစ်ခုသော ရုပ်တရားမျှ မဖြစ်နိုင်ချေ။ မတည်တံ့နိုင်ချေ။ ထိုပရမတ္ထဖြစ်သော ခက်မာမှုသည် အနံ့၊ အညို့ အထက် အဆင့်ဆင့်ရှိကြ၏။ နံ့သော ခက်မာမှုကို လောက၌ နူးညံ့သည်ဟုခေါ်၏။ ထိုပရမတ် ခက်မာမှုသည် လရောင်၊ ကြယ်ရောင်ဖြစ်သော ရုပ်တရားတို့မှာပင် အမာခံခတ် အဖြစ်နှင့် ပါရှိ၏။

အာပေါ။ ။ဖွဲ့စေးမှု၊ တွယ်ကပ်မှု ပေတည်း။ ထိုအမှုသည် အလွန် မာကျောသော ကျောက်တုံး၊ သံတုံးတို့၌ပင် အပြည့်ရှိ၍ လောက ဝေါဟာရအားဖြင့် အခြင်းအရာဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကိရိယာ၊ အာဟာရ၊ ဘာဝဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ဆို၏။ သိမ်မွေ့ သေးနုလှသော ပထဝီဓာတ်မှုန့်ကလေးကို (ပရမာနုမြူ) အတုံးအခဲဖြစ်အောင် စုရုံးမှု ထွေးလုံးမှု၊ ဖွဲ့စေးမှု၊ တွယ်ကပ်မှုသည် အာပေါဓာတ်ဖြစ်၏။

ဖွဲ့စေးမှုသည် ဖွဲ့စေးခြင်း၏တည်ရာ၊ မှီရာ အမာခံ၊ ပထဝီမရှိခဲ့သော် ချက်ချင်း ပြယ် ပျောက်၏။

အမာခံ ပထဝီလည်း အာပေါတည်းဟူသော အထိန်းအဖွဲ့ အအုပ်အချုပ် မရှိခဲ့သော် ချက်ချင်း ပြယ်ပျောက်၏။

တေဇော ဆိုသည်အား ပူမှု၊ လောင်မှုပင်ဖြစ်၏။ ထိုပူမှု၊လောင်မှုတွင် အပူလောင် အအေးလောင်ဟူ၍ ၂မျိုးရှိ၏။ ကိစ္စအားဖြင့်မူကား ရင့်စေတတ်၊ ကျက်စေ တတ်၊ ကျွမ်းစေတတ်၏။ ၂မျိုးစလုံးပင် သဟဇာတဖြစ်သော ဓာတ်တစ်ပါးကို ထက်သန် ခိုင်မာအောင် ပြုမှုပေတည်း။

မီးမည်သည် မီး၏အစာရှိမှ ဖြစ်နိုင်၊ တည်နိုင်၏။ အစာ မရှိလျှင် ခဏနှင့် သေ၏။ ပထဝီသည် အစာဖြစ်၏။ ပထဝီကိုမှီ၍ အစ၌ ပထဝီကိုရင့်စေ၏။ အလယ်ချိန်၌ ကျက်စေ၏။ ထက်သန် ခိုင်မာ၏။ နောက်ဆုံး၌ ကုန်ဆုံးအောင် လောင်တော့၏။ အပူမီးဖြစ်စေ၊ အအေးမီး

ဖြစ်စေ မီးဟူသမျှမှာပင် မိမိ၏တည်ရာ မှီရာဝတ္ထုသည် ပထမ မီးစာဖြစ်မြဲ၊ မိမိနှင့်ထိုစပ်သမျှ သည် ဒုတိယ မီးစာဖြစ်မြဲ။ ပထဝီသည် ပထမမီးစာ၊ ကြွင်းသောရုပ်အစုသည် ဒုတိယ မီးစာ ပေတည်း။

ခပ်သိမ်းသော ရုပ်တရားတို့သည် တေဇောတည်းဟူသော မီးစာတစ်၏ အစွမ်းကြောင့် ပင်လျှင် အစဉ် ဖြစ်ပွားခြင်း၊ အလွယ်၌ ရင်သန်ပွင့်လန်းခြင်း၊ အဆုံး၌ လျော့ပါးပျက်စီး ခြင်းတို့ ဖြစ်ကြရလေသည်။

ထိုမီးစာတစ်နှစ်ပါးကိုပင် ရုပ်ကိုဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းတရား သေးပါးတွင် 'ဥတု'ဟူ၍ ခေါ်ပြန်၏။

ဥတု။ ။ ပေါက်ဖွားတတ်၏။ ဤသို့ ပေါက်ဖွားတတ်သော အကြောင်းကြောင့် ဥတု မည်၏။

သားသမီး ပေါက်ဖွားတတ်သောကြောင့် ဥတုခေါ်သည်မှတ်။ သားသမီး ပေါက် ဖွားပုံကိုမြင်လိုလျှင် မီးခဲမှာကြည့်၊ မီးတောက်မှာကြည့်၊ စေ့စုံကြည့်လျှင် ရွှရွ...ရွှရွ နုသည်ကို မြင်လိုမည်။ မီးတောက်၏ သားသမီး ပေါက်ဖွားနေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ အေးမှုရှိလျှင် အေးခန့် ထမြဲ ရှိမြဲဖြစ်၏။ ပူမှုရှိလျှင် ပူခန့်ထမြဲ - ရှိမြဲရှိ၏။ မျှော်စံနှင့်မြင်ရာ၌ လက်နှင့်စမ်းလျှင် ပူရှိနိုး အေးရှိနိုးတို့မျိုး ဥတုအသွက် အေးမှုကို သီးခြား၍ ကြည့်ရှုလျှင် တောင်ကြီးတစ်ခုလုံးသည် အေးတိုး အေးခဲကြီးဖြစ်၍ ထင်၏။ သားသမီး ပေါက်ဖွားမှု၊ အေးရှိနိုးထမှုနှင့် ရွှရွ...ရွှရွကြီး နေသည်ကို ထင်မြင်နိုင်၏။ မဟာပထဝီမြေကြီးကို ကြည့်လျှင်လည်း ထို့အတူ ထင်မြင်၏။

ပူသောဝတ္ထုတို့၌ ပူရှိန်သသည်မှာလည်း ဆုံဖွယ်ရှိပြီ၊ စီးရေ၊ စမ်းရေတို့မှာလည်း ဥတု၏ သားသမီး ပေါက်ဖွားပုံ ထင်ရှား၏။ မြေ၊ ရေတို့မှ ကောင်းကင်သို့ ဆန်တက်မှု၊ မိုးရွာမှု၊ သစ်ပင်ချုပ်မြက်တို့ ပေါက်ရောက်မှု၊ ကြီးပွားမှု၊ ပွင့်မှု၊ သီးမှုအလုံးစုံသည် ဥတု၏ သားသမီး ပေါက်ဖွားမှုချည်းပင် ဖြစ်လေသည်။

နွေကုန်လတစ်ခု၌လည်း ရုပ်ဟောင်း၊ ရုပ်သစ်၊ နာမ်ဟောင်း၊ နာမ်သစ်ပြောင်းလဲမှု၊ ချုပ်ဆုံးမှု၊ ကွပ်ကျွပ်ကမ္မဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ရွှရွ...ရွှရွ ထင်မြင်ရာ ဟူသမျှတို့၌ ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့၏ ဓနုဏ(ပျက်စီးခြင်း)အချက်တွေကို သိမြင်ရ၏။ အနိစ္စအချက်ကို ထင်မြင် ဆောင် သိမြင်ရ၏။

ဝါယော။ ။ ဆိုသည်မှာ ထွေထွေသဘာဝသစ်ဆောင်မှု၊ သောက်ကန် တွန်းခွေမှု ပေတည်း။

ထို ဝါယောဓာတ်သည်ကား ဥတု၏ အစီးအပွားသာဖြစ်သည်။ ဥတုသားသမီး ပေါက်ဖွားတိုင်း ဝါယော အရှိန်အဟုန်ပါ၏။ ဥတုမှဖြစ်ပွားပြီးလျှင် ဥတုခေါ်သော မီးဓာတ်ကိုလည်း လွန်စွာအားပေး၏။ ပူမှု၊ အေးမှုကို တေဇောခေါ်၏။ ပူမှု၊ အေးမှုနှင့် ထက်ကြပ်ပါရှိသော ပူရှိန်၊ အေးရှိန်ကို ဝါယောဟုခေါ်၏။ ပူမှု၊ အေးမှုသည် ဝါယောဟုတ်။ တေဇောပင်ဖြစ်၏။

ဝါယောသည် အလွန်ဆန်းကြယ်၏။ ဝါယောဆန်းကြယ်တိုင်း ဥတုပေါက်ပွားမှု ဆန်းကြယ်၏။ ဥတု၏ ဆန်းကြယ်မှုကြောင့် ဥတုဖြစ်ကြကုန်သော သစ်ပင်၊ ချုံ၊ မြက်တို့သည် အနန္တဆန်းကြယ်ရကုန်၏။

ဤကား မဟာဘုတ်လေးပါး အချင်းချင်း မကင်းနိုင်ပုံဖြစ်၍ ထင်ရှားနိုင်လောက်ပေပြီ။ ထိုမဟာဘုတ်လေးပါးတို့မှ ကျန်ရှိသော ဥပါဒါန်ရုပ်တို့မှာလည်း ထိုမဟာဘုတ်ကြီး လေးပါးတို့၏ အစီးအပွားမျှ ဖြစ်ကြ၍ မဟာဘုတ်ကြီး လေးပါးနှင့် မကင်းနိုင်ကြောင်း ထင်ရှားလေပြီ။ နာမ်ဟူသော စိတ်သည်လည်း အလွန်ဆန်းကြယ်၏။ စိတ်၏ အနန္တဆန်းကြယ်မှုကြောင့် ကံသည် အနန္တဆန်းကြယ်၏။ ကံ၏ အနန္တဆန်းကြယ်မှုကြောင့် တိရစ္ဆာန်၊ လူ၊ သတ္တဝါတို့ ပည့်အနန္တဆန်းကြယ်ကြကုန်၏ဟူ၍ မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူ၏။

ရုပ်ဓာတ်တန်ခိုးနှင့် နာမ်ဓာတ်တန်ခိုး

ရုပ်ဓာတ်တန်ခိုးဆိုသည်ကား။ ။ ပထဝီရုပ်ဓာတ်၊ အာပေါရုပ်ဓာတ်၊ တေဇောရုပ်ဓာတ်၊ ဝါယောရုပ်ဓာတ်တန်ခိုးများ၊ ဥတုရုပ်ဓာတ်တန်ခိုး၊ အာဟာရရုပ်ဓာတ်တန်ခိုး၊ ဗီဇရုပ်ဓာတ်တန်ခိုး စသည်ဖြင့် အလွန်များပြား၏။ ဤမြေကြီးကစ၍ ပထမဈာန်သုံးဘုံတိုင်အောင် မီးလောင်ခြင်းသည် တေဇောဓာတ်တန်ခိုးဖြစ်၏။ ဒုတိယဈာန် သုံးဘုံတိုင်အောင် ရေကြီးခြင်းသည် အာပေါဓာတ်တန်ခိုးဖြစ်၏။ မြင်းမိုရ်တောင်မှ တတိယဈာန် သုံးဘုံတိုင်အောင်အထိ လေဖျက်ခြင်းသည် ဝါယောဓာတ်တန်ခိုးဖြစ်၏။ ကမ္ဘာပြုမိုးကြီးရွာခြင်းသည် အာဟာရဓာတ်တန်ခိုးဖြစ်၏။ ကမ္ဘာတည်ခြင်း၊ မဟာပထဝီ၊ မြင်းမိုရ်တောင်၊ နေသတို့ပါခြင်းသည် ပထဝီဓာတ်တန်ခိုးဖြစ်၏။ ဤဓာတ်ကြီး လေးပါးတို့၏ တန်ခိုးများတွင် ဥတုဟုခေါ်သော တေဇောဓာတ်သည် အချယ်အလယ် ဓာတ်ကြီးဖြစ်ပေသည်။

ဤမျှလောက် ကြီးကျယ်သော တန်ခိုးများသည် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါတို့၌ရှိ၊ အမြင့်ဆုံး ကောင်းကင်ဘုံ၌နေသော မဟာဗြဟ္မာမင်းကြီးတို့၌လည်းမရှိ၊ ရုပ်ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့၌သာ ၎င်းတန်ခိုးများ ရှိလေသည်။

အာဟာရရုပ်ဓာတ်တန်ခိုးဆိုသည်ကား။ ။ အစဉ်သာဝရ စားသုံးသော အာဟာရ ပါရှိပြီး ဖြစ်၏။

ဗီဇရုပ် ဓာတ်တန်ခိုးဆိုသည်ကား။ ။ အလွန်သိမ်မွေ့သော ဝေဇဇာဓာတ် အထူး ပေတည်း။ ထိုဗီဇရုပ်ဓာတ်သည် သနပြုမျိုးစုံ၊ သရက်မျိုးစေ့၊ ပိန္နဲမျိုးစေ့တို့၌ပါသော အပင် တို့ အသီးသီး ဖြစ်ပေါ်စေမှု၌ အလွန်တန်ခိုးရှိကြကုန်၏။ ထိုတန်ခိုးတို့သည် ထိုမျိုးစေ့၌သာ ရှိကုန်၏။ ဗြဟ္မာတို့၌ မရှိကြကုန်။

နာမ်ဓာတ်တန်ခိုးဆိုသည်ကား။ ။ ဝိညာဏဓာတ်တန်ခိုး၊ ကုသိုလ်ကံဓာတ်တန်ခိုး၊ အတုသိုလ်ကံဓာတ်တန်ခိုး၊ ဈာန်အဘိညာဏ်တန်ခိုး၊ မဂ်ဉာဏ်တန်ခိုး စသည်တို့ဖြစ်ကြ၏။ အလွန်များပြားကြ၏။

ဝိညာဏ-တန်ခိုးဆိုသည်ကား- ခပ်သိမ်းသော အာရုံမှုတို့ကို ပုဂ္ဂိုလ်အားလျော်စွာ သိနိုင်သော အစွမ်းသတ္တိ ဖြစ်၏။

ကုသိုလ်ကံ-ဓာတ်တန်ခိုးဆိုသည်ကား- ကိစ္စကြီးငယ်တို့၌ ကံမြောက်စေရန် ဝိညာဏ ဓာတ်ကို အမြဲလှုံ့ဆော်၍ နေသော စေတနာပေါ်သည့် နာမ်ဓာတ်အထူးသည် ရှိ၏။ ရုပ် ဓာတ်ကြီး လေးပါးတို့တွင် ဝေဇဇာဓာတ်နှင့်တူ၏။ ထိုစေတနာဓာတ်ကို ကံဓာတ်ဟု ခေါ်၏။ ထိုကံဓာတ်ကြီးကည်ဘဝတစ်ခု၏ မျိုးစေ့ကြီးပေတည်း။ သရက်မျိုးစေ့၊ ပိန္နဲမျိုးစေ့တို့ထက် ဝိညာဏ်နှင့်ယှဉ်သည့်အတွက် အဆအရာ အထောင်မက အစွမ်းသတ္တိ ကြီးကျယ်လှသော ဗီဇ ဓာတ်ကြီး ပေတည်း။ ထိုဓာတ်သည် လူဗီဇဓာတ်၊ နတ်ဗီဇဓာတ် စသည်ဖြင့် ကုသိုလ်ကံအဖို့၌ အနန္တများပြား၏။ သတ္တဝါအပေါင်းတို့တွင် တစ်ဦးသော သဏ္ဌာန်မှာ ကုသိုလ်ဗီဇဓာတ် လည်း မမျိုးမျိုးပါရှိလျက် နေ၏။ အကုသိုလ်ဗီဇဓာတ်မှမူကား အသေချ်အနန္တကည်၏။ ထို့တွင် လူဗီဇဓာတ်သည် အကျိုးပေးခွင့် ရသည်ဖြစ်ပါက၊ သေလွန်သည်၏ခနာတ်၌၊ ထိုတို့ လူ့ဘဝလူ့ခန္ဓာဖြစ်၏။ နတ်ဗီဇဓာတ်သည် အကျိုးပေးခွင့်ရပါက နတ်ခန္ဓာ ဖြစ်၏။

ဈာန်တန်ခိုး-ဆိုသည်ကား၊ အထက်ဘုံ၌ ရှိသော ဗြဟ္မာ တန်ခိုးလည်း ဟုတ်၏။ ဤလူ့ပြည်၌ ရသေ့၊ ဂဟန်းပြုလုပ်၍ ကံသိုက်၊ ဘာဝနာ- သမထ ဘာဝနာတရား တို့ကို အားထုတ်သဖြင့် ဈာန်အမျိုးမျိုး-အဘိညာဏ်အမျိုးမျိုး ရရှိသူတို့မှာ ဈာန်တန်ခိုး ဖြစ်၏။

မဂ်ဉာဏ်-ဖိုလ်ဉာဏ်တန်ခိုး-ဆိုသည်မှာ ကိလေသာကို - ယ်နိုင်စွမ်းရှိသော သတ္တိသည်
 မဂ်ဉာဏ်-ဖိုလ်ဉာဏ်၏ တန်ခိုးမည့်ပေ၏။ ထိုတန်ခိုးကြီး
 သည်ကား ခပ်သိမ်းသော တန်ခိုးတို့တွင် အမြတ်ဆုံး အတုမရှိဖြစ်သောသည်။ ဤတန်ခိုးကြီး
 သည် ဗုဒ္ဓဘာသာ၌သာ ရှိ၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာ လူမျိုးတို့၏ ကိုးကွယ်ရာ အစစ်ကြီး ဖြစ်၏။
 (ဓမ္မသရဏဂစ္ဆာမိ)။

*

*

သစ္စာလေးပါး

ကာလမည်မျှပင် ကြီးရှည်သော်လည်း မည်သည့်အခါမှမသောက်မပြန်ဘဲ အစဉ်သာဝရ
 မှန်နေသော တရားလေးပါးကို သစ္စာလေးပါး တရားဟု ခေါ်ပါသည်။

၁။ ဒုက္ခသစ္စာ-ဆင်းရဲခြင်းမှန်သည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ခန္ဓာ ၅-ပါး၏ ဖြစ်ခြင်း
 ပျက်ခြင်း ၂-ပါးအပေါ်မှာ ခေါ်ထားခြင်းဖြစ်၏။ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊
 အနတ္တ၊ အသုဘ အခြင်းအရာအားဖြင့် ခံစားမှု၊ စံစားမှု ဟူသမျှကို ဆင်းရဲခြင်း မှန်သည်ဟု
 ခေါ်၏။

ဒုက္ခသစ္စာအနက်-၄-ချက် ရှိ၏။

- ၁။ အပြင်းအထန် နှိပ်စက်တတ်သော သဘော၊
  - ၂။ အမြဲမပြတ်ပြုပြင်ထူထောင်တတ်သော သဘော၊
  - ၃။ အဖန်တလဲလဲ ကြောင့်ကြပူပန်စေတတ်သောသဘော
  - ၄။ အံ့တည်မမြဲ ဖောက်လွှဲ ဖောက်ပြန်တတ်သောသဘော
- ဆင်းရဲခြင်းမှန်တာကို သိအောင် ရှာရမည်။

၂။ သမုဒယသစ္စာ။ ။ ဆင်းရဲဒုက္ခအပေါင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော ပြုမှု၊ ဖြစ်မှု
 အကြောင်းတရားကို ခေါ်သည်။ စွဲလမ်းခြင်း အမှန် ဟု
 အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ၎င်းတရားအား ပယ်ရန်ဖြစ်၏။

သမုဒယသစ္စာ၏ အနက် ၄-ချက်ရှိ၏။

- ၁။ ဒုက္ခဝတ္ထု-ဒုက္ခမူတို့ကို အမြဲစုဆောင်းတတ်သောသဘော
- ၂။ ဒုက္ခသက်စ မဉ္ဇိတ်မရအောင် ထစ်ရုံစဲ အမြဲဆောင်းနှင်းတတ်သောသဘော
- ၃။ ဒုက္ခဝတ္ထု-ဒုက္ခမူတို့နှင့်သာ လွန်စွာယှဉ်တွဲ အမြဲဖွဲ့နှင်းတတ်သောသဘော
- ၄။ ဒုက္ခစက်မှ-မထွက်ရအောင် နှောင့်ယှက်ဘားဖြစ်ထားတတ်သောသဘောရှိသကဲ့သို့ ပယ်ရန်မဟုတ်၊ ဖြစ်ပေါ်လာမယ့် တဏှာ-ဆာလောင်မှု၊ ဥပါဒါန်-စွဲခမ်းမှု အရင်းခံကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာခြင်းတို့ကို ပယ်ရန်ဖြစ်၏။

၃။ နိရောဓသစ္စာ။ ။ ဆင်းရဲဒုက္ခအပေါင်းတို့၏ အကြွင်းမရှိ ပြီးစီးချုပ်ငြိမ်းရာ အမှန်တရားဖြစ်သည်။ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ ကျင့်သုံးရောက်ရှိ ရမည့် တရားဖြစ်သည်။

နိရောဓသစ္စာအနက် ၄-ချက်ရှိ၏။

- ၁။ ဒုက္ခတွင်းမှ လွတ်မြောက် ကျွတ်ဆိတ်ခြင်းသဘော
- ၂။ အနှောင့်အယှက်တို့မှ ဆိတ်ကင်းခြင်းသဘော
- ၃။ အဖန်ဖန် ပြုပြင်ခြင်းတို့မှ လွတ်ကင်းခြင်းသဘော
- ၄။ အဖန်ဖန် သေကြေပျက်စီးခြင်းမှ လွတ်ကင်းခြင်းသဘော။

၄။ မဂ္ဂသစ္စာ။ ။ မဂ်သမီးစဉ် အမှန်ဖြစ်သည်။ နိရောဓသစ္စာသို့ ဆိုက်ရောက်ရန် အတွက် ကောင်းမြတ်သော လမ်းကြောင်းကြီးဖြစ်သည်။ မဂ္ဂဝိ ရှိပါး တရားဖြစ်၏။

မဂ္ဂသစ္စာအနက် ၄-ချက်ရှိ၏။

- ၁။ သံသရာဝဋ်မှ ထွက်မြောက်ကြောင်းသဘော
- ၂။ လောကုတ္တရာဂုဏ်အပေါင်း၏ ကောင်းစွာ တည်ရာ၏ အဖြစ်သဘော။
- ၃။ သစ္စာဘေးအင်း၊ နိဗ္ဗာန်လွင်ကို အမြင်ပေါက်ရောက်ခြင်းသဘော
- ၄။ တဏှာသုံးမျိုးမှ လွတ်ကင်း၍ ကောင်းမြတ်သော ဖြစ်ခြင်းသဘော

နိရောဓသဘာဝသည် အံ ကျိုး တရား ဖြစ်၍ ၎င်းအံကျိုးတရား ဖြစ်ပေါ်ရရှိစေရန် အကြောင်းအရင်းခံဖြစ်သည့် မင်္ဂလမီးစဉ်ကို အထိပ်ထိပ် အခါခါ ကျင့်ကြံဘေးထုတ်ရမယ့် တရားလို့ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားထားခဲ့တော်မူလေသည်။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးရှိ၏။ အောက်တွင် ကြည့်ရှုပါရန်။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရားဟူသည်ကား = ကိလေသာတို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော၊ ဝဋ်ဆင်းရဲတို့၏ ချုပ်ရာ ကုန်ကြောင်းဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေမည်သော တရားရှစ်ပါးကို ခေါ်သည်။

- ၁။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ = သစ္စာလေးပါးမြတ်တရားကို ကောင်းစွာမြင်ခြင်း။
- ၂။ သမ္မာသင်္ကပ္ပာ = ကောင်းသောအံကြံကို ကြံစည်ခြင်း။
- ၃။ သမ္မာဝါစာ = ကောင်းသော စကားကိုသာ ပြောဆိုခြင်း။
- ၄။ သမ္မာကမ္မန္တာ = ကောင်းသော အမှုကိုသာ ပြုလုပ်ခြင်း။
- ၅။ သမ္မာအာဇီဝေါ = ကောင်းသော အသက်မွေးမှုကိုသာပြုခြင်း။
- ၆။ သမ္မာဝါယမော = ကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖြစ်အောင် လုံးလှပြုခြင်း။
- ၇။ သမ္မာသတိ = ကုသိုလ်တရားတို့ကို စောင့်စွာ အောက်မေ့ခြင်း။
- ၈။ သမ္မာသမာဓိ = ကုသိုလ်တရားတို့ကို အာရုံ၌တည်ကြည်မြဲမြံစွာ ထားနိုင်ခြင်း။

၎င်းမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးအား ဝိပဿနာယောဂီတို့ ကျင့်သုံးလိုက်နာဆောင်ရွက်တည်မှု၌ ရှေးဦးစွာ ရုပ်နာမ်ကိုခွဲခြား၍ ယထာဘူတအမြင်မှန်ကျအောင် ပိုင်းခြားခွဲဝေစိတ်ဖြာ သိရှိရမည်။ (နာမရူပပရိစ္ဆေဒ-စခန်း)

ရုပ် နာမ်နှစ်ပါးကို ကျနစွာ ပိုင်းခြားခွဲဝေစိတ်ဖြာ၍ သိမြင်ပြီးနောက် ၎င်းရုပ် နာမ်နှစ်ပါးသည် အဘယ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသနည်းဟု အကြောင်းနှင့် အကျိုးကို သုံးသပ်ဆင်ခြင်ရမည်။ (ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်စခန်း)

ဤကဲ့သို့ ရုပ်နှင့် နာမ်ကို ဆင်ခြင်နေခြင်းသည် ယထာဘူတကျသော အမြင်မှန်ကို ရရှိခြင်းကြောင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိမည်၏။

အကြောင်းနှင့် အကျိုးကို ကြံစည်အားထုတ်ခြင်းသည် သမ္မာသင်္ကပ္ပသမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် သမ္မာသင်္ကပ္ပသည် တစ်ခက်တစ်ဖိုလ် ရရှိရေးတွင် အခြေခံတရားကြီးနှစ်ပါးဖြစ်၏။ တစ်နည်းအားဖြင့် ဆိုသော် သီလ သမာဓိ ပညာဆိုင်ရာတွင် ပညာစခန်းကြီး ဖြစ်၏။

ထိုအခြေခံတရားကြီး နှစ်ပါး တစ်နေ့တခြား ရင့်သန်လာစေရန် နေ့စဉ် အားထုတ်ကြိုးစားနေခြင်းသည် သမ္မာဝါယမမည်၏။

မိမိစိတ်ကို တခြားသို့ မလွင့်စေဘဲ ခန္ဓာ ငါးပါး၊ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးတို့၏ အဖြစ်အပျက် အပေါ်တွင်သာ သတိမလွတ်အောင်နေခြင်းသည် သမ္မာသတိဖြစ်၏။

သတိမလွတ်စေဘဲ အားထုတ်ဖန်များ လတ်သော် တည်ကြည်မှု သမာဓိသည် ရင့်သန်လာပြန်တော့၏။ ၎င်းကိုပင် သမ္မာသမာဓိဟု ခေါ်၏။

သမ္မာဝါယမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ ဤသုံးပါးတို့သည် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ သုံးခုတွင် သမာဓိစခန်း ဖြစ်၏။

- ကောင်းသောစကားကို ကောင်းစွာပြောဆိုခြင်း သမ္မာဝါစာ။
- ကောင်းစွာပြုမူလုပ်ကိုင်ခြင်း သမ္မာကမ္မန္တ။
- ကောင်းစွာအံ့သက်မွေးခြင်း သမ္မာအာဇီဝ။
- ဤသုံးပါးတို့သည် သီလစခန်းကြီးဖြစ်၏။

မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် (၄၅, ၀၁ ကာလပတ်လုံး ဟောကြားတော်မူအပ်သော ပိဋကတ်သုံးပုံကို အဆီညှစ်၍ အနှစ်သာရကို ထုတ်ယူသည်ရှိသော် နောက်ပိုင်းတွင်ဖော်ပြမည် ဖြစ်သော ဗောဓိပက္ခိယတရား (၃၇)ပါးရ၏။

ဗောဓိပက္ခိယတရား (၃၇) ပါးသည် ပိဋကတ်သုံးပုံ၏ အဆီအနှစ် ဖြစ်၏။ ၎င်းကို အကျဉ်းချုံးလိုက်ပါက ဝိသုဒ္ဓိ (၇) ပါး ဖြစ်၏။ တစ်ဖန်ဝိသုဒ္ဓိ (၇) ပါးကို အကျဉ်းချုံး ပြန်သည်ရှိသော် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာသုံးပါး ဖြစ်၏။ အဓိသီလ၊ အဓိစိတ္တံ၊ အဓိပညာ၊ သာသနာတော်ကြီး (၃) ပါးခေါ်၏။ သိက္ခာသုံးပါးဟုလည်း ခေါ်ဆို၏။ ထို့ကြောင့် သာသနာကြီး (၃) ပါး၌ အကျုံးဝင်သော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးအား ကျင့်ကြံကြိုးစား အားထုတ် ကြရာသတည်း။

ဗောဓိပက္ခိယတရား (၃၇) ပါး

၁။ သတိပဋ္ဌာန် ၄ ပါး။ ၂။ သမ္မပ္ပဓာန် ၄ ပါး။ ၃။ ဣဒ္ဓိပါဒိ ၄ ပါး။ ၄။ ဣဒန္တ ၅ ပါး။ ၅။ ဗိုလ် ၅ ပါး။ ၆။ ဗောဇ္ဈင် ၇ ပါး။ ၇။ ဗဂ္ဂင် ၈ ပါး ပေါင်း ၃၇ ပါး ဖြစ်သည်။

သတိပဋ္ဌာန် (၄) ပါး

- ၁။ မိမိ၏ ကိုယ်အစဉ် ဖြစ်မှုပျက်မှုကို ရှုသော ကာယနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်။
- ၂။ မိမိ၏ ဝေဒနာအစဉ် ဖြစ်မှုပျက်မှုကိုရှုသော ဝေဒနာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်။
- ၃။ မိမိ၏ ခံစားမှုအစဉ် ဖြစ်မှုပျက်မှုကိုရှုသော စိတ္တာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်။
- ၄။ မိမိလောဘစသော တရားစုတို့၌ ဖြစ်ပျက်မှုကို ရှုသော ဓမ္မနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်။

သမ္မပ္ပဓာန် (၄) ပါး (ကောင်းသောဝါယမ)

- ၁။ မဖြစ်သေးသော မကောင်းမှုဒုစရိုက်တို့ကို မဖြစ်ပေါ်လာစေခြင်းငှာ လုံးဝဝီရိယ ထား၍ ထုတ်ခြင်း။
- ၂။ ဖြစ်ကုန်ပြီးသော မကောင်းမှု ဒုစရိုက်တရားတို့ကို ပယ်ဖျက်ခြင်းငှာ လုံးဝ ထား၍ အားထုတ်ခြင်း။
- ၃။ မပြုမလုပ်မဖြစ်ဖူးသေးသော ကုသိုလ်တရား ဆယ်ပါးတို့ကို ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် လုံးဝထား၍ အားထုတ်ခြင်း။
- ၄။ ယခုတဝ၌ဖြစ်ပြီး ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်ကုန်ပြီးသော ဒါန၊ သီလ၊ အစရှိသော ကုသိုလ် တရားတို့ကို အဆင့်ဆင့် တိုးတက်၍ မြင့်မြတ်သော နိဗ္ဗာန်ချသည့်တိုင်အောင် မနေမနား အားထုတ်လုံးလျှောက်ခြင်း။

ဤလေးပါးသော ဝီရိယတို့ကို အကြောအခြင်ကြွင်းစေ၊ အရိုးကြွင်းစေ၊ အသား အသွေးကုန်ခန်းလေစေဟု အင်္ဂါလေးပါး အခိုင်အမြဲထား၍ ကိစ္စပြီး စီးလိမ့်မည်ဆိုလျှင် အသက်ခွာကျမျှ မညှဉ်းမတာ အားထုတ်ရသောအခွင့်လေးပါး ဝီရိယတရားသည် သမ္မပ္ပဓာန် လေးပါးမည်၏။

ဣဒ္ဓိပါဒ်လေးပါး

(ပြီးစီးထမြောက်ကြောင်းဖြစ်၏။)

- ၁။ သမထဝိပဿနာ ဘာဝနာမူတို့၌ အလွန်ထက်သန်သော ဆန္ဒတစ်ပါး။
  - ၂။ သမထဝိပဿနာ ဘာဝနာမူတို့၌ အလွန်ထက်သန်သော စိတ်အကြံတစ်ပါး။
  - ၃။ သမထဝိပဿနာ ဘာဝနာမူတို့၌ အလွန်ထက်သန်သော ဝီရိယတစ်ပါး။
  - ၄။ သမထဝိပဿနာ ဘာဝနာမူတို့၌ အလွန်ထက်သန်သော ဉာဏ်ပညာ တစ်ပါး။
- ပေါင်း လေးပါးဖြစ်သည်။

ဣန္ဒြေငါးပါး

(စိတ်ကို ပိုင်နိုင်တည်ငြိမ်ခြင်း)

- ၁။ သမထဝိပဿနာဘာဝနာမူတို့၌ စိတ်မကြည်လင်ခြင်းကို ပယ်နိုင်သော သဒ္ဓါဇ္ဈာန်တစ်ပါး။
- ၂။ သမထဝိပဿနာဘာဝနာမူတို့၌ စိတ်၏ဆုတ်နစ်ခြင်းကိုပယ်နိုင်သော ဝီရိယဇ္ဈာန်တစ်ပါး။
- ၃။ သမထဝိပဿနာဘာဝနာမူတို့၌ စိတ်၏မေ့လျော့ခြင်းကိုပယ်နိုင်သော သတိဇ္ဈာန်တစ်ပါး။
- ၄။ သမထဝိပဿနာဘာဝနာမူတို့၌ စိတ်၏ပျံ့လွင့်ခြင်းကိုပယ်နိုင်သော သမာဓိဇ္ဈာန်တစ်ပါး။
- ၅။ သမထဝိပဿနာဘာဝနာမူတို့၌ စိတ်၏တော့ဝေခြင်းကို ပယ်နိုင်သော ပညာဇ္ဈာန်တစ်ပါး။

ဗိုလ်ငါးပါး

(အမြဲခိုင်မာတည်ငြိမ်ခြင်း)

- ၁။ သဒ္ဓါဗိုလ်၊ ၂။ ဝီရိယဗိုလ်၊ ၃။ သတိဗိုလ်၊ ၄။ သမာဓိဗိုလ်၊ ၅။ ပညာဗိုလ်။

ဗောဇ္ဈင်ခုနစ်ပါး

(ဧဝိဉာဏ်သို့ လျင်မြန်စွာရောက်နိုင်ခြင်း။)

မဂ်လေးပါးကို ဗောဓိခေါ်သည်။ ထိုဗောဓိဉာဏ်၏ ဖြစ်ပေါ်ကြောင်း အင်္ဂါရပ်ဖြစ်သောကြောင့် ဗောဇ္ဈင်-ဗောဇ္ဈင်ဟု ခေါ်သည်။

- ၁။ သတိပဋ္ဌာန်ကိစ္စရှိသော သတိသမ္ပေဒဇ္ဈင်တစ်ပါး။
- ၂။ နာမ်ရုပ်တရားတို့၌ ဟုတ်မှန်သောလက္ခဏာကို ရှာဖွေ၍ သိမြင်နိုင်သော ဓမ္မဝိစယသမ္ပေဒဇ္ဈင်တစ်ပါး။
- ၃။ သမ္ပပ္ပဓာန်ကိစ္စရှိသော စိရိယသမ္ပေဒဇ္ဈင်တစ်ပါး။
- ၄။ ဓမ္မရသ တရားအရသာတို့၌ သာယာနှစ်သက်သော သမ္ပေဒဇ္ဈင်တစ်ပါး။
- ၅။ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးတို့၏ ပူပန်ခြင်းခပ်သိမ်းတို့ကို ငြိမ်းစေတတ်သည့် ပဿဒ္ဓိသမ္ပေဒဇ္ဈင် တစ်ပါး။
- ၆။ တရားအာရုံ၌ တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိစေသော သမာဓိသမ္ပေဒဇ္ဈင် တစ်ပါး။
- ၇။ ဘာဝနာမှ၌ မကွေ့မထောင့် အခြောင့် ဆောင်ကျဉ်းတတ်သော ဥပေက္ခာသမ္ပေဒဇ္ဈင် တစ်ပါး။ ပေါင်း ၇ ပါးဖြစ်သည်။

မဂ္ဂင် ရှစ်ပါး

မဂ္ဂင် ၈ ပါးတရားဟူသည်ကား ကိလေသာတို့ကိုဖျက်ဆီးတတ်၍ ဝဋ်ဆင်းရဲအပေါင်းတို့၏ ချုပ်ရာ၊ ကုန်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေတတ်သော လမ်းခကြောင်းကြီးပေတည်း။ တစ်နေရာတွင် ဖော်ပြပြီး ဖြစ်သည်။

ယခု ရေးခဲ့ပြီးသော ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇ ပါးကို အမြဲတစေ ကြိုးစားအားထုတ်သည် ရှိသော် သစ္စာလေးပါး တရားကိုသိလျက် မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ် ပြည့်နိဗ္ဗာန်သို့ အမှန်ရောက်ရလေသည်။

ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇ ပါး ပြီး၏။

ဝိသုဒ္ဓိတရား ၇ ပါး

- ၁။ သီလဝိသုဒ္ဓိ - လူတို့၌လည်း လူတို့အလျောက် သီလစင်ကြယ်ခြင်း။
- ၂။ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ - ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်၍ အင်္ဂုဏ်ပြီး စိတ်စင်ကြယ်ခြင်း။
- ၃။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ - ရုပ် နာမ် ၂ ပါးသာ ဘုံသုံးပါး၌ရှိသည်ဟု ကေန့်အမှန် မြင်သော နာမ် ရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ် စင်ကြယ်ခြင်း။
- ၄။ ဣဒ္ဓါဝိတဒုဏ္ဍိဝိသုဒ္ဓိ - ဘုံသုံးပါး၌ ရုပ်နာမ် ၂ ပါးဖြစ်ကြောင်း တရားကို သိမ်းဆည်း၍ သိမြင်သဖြင့် လူနတ် မြဟွာ စသည်ကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု ယုံမှားခြင်းဝိစိကိစ္စကို လွန်မြောက်နိုင်သည့် ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် စင်ကြယ်ခြင်း။
- ၅။ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ - ဘုံ ၃ ပါး၌ ရုပ်၊ နာမ် ၂ ပါး ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းကို သုံးဆင့်ဆင်ခြင်၍ ဖြစ်ပျက်ကို ထင်မြင်သောကြောင့် ဩဘာသပီတိစသည် ဖြစ်ခြင်းသည် ဝိပဿနာ၏ ညစ်ညူးကြောင်း တေးရန်တည်းဟူသော သိမ်းဆည်း ဆင်ခြင်သောအားဖြင့် မဂ္ဂဟုတ်သည်၊ မဟုတ်သည်ကို ကေန့်အမှန် မြင်သော ဉာဏ်အမြင်၏ စင်ကြယ်ခြင်း။
- ၆။ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ - ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မှစ၍ အိန္ဒြိယမဉာဏ်တိုင်အောင် အားထုတ်၍ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အကျင့်ကောင်းကို ကေန့်အမှန် သိသော ဉာဏ်အမြင်၏ စင်ကြယ်ခြင်း။
- ၇။ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ - နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အကျင့်ကောင်းကို အားထုတ်၍ နိဗ္ဗာန်ကို ကေန့်အမှန်သိသော မဂ္ဂဉာဏ်အမြင်၏ စင်ကြယ်ခြင်း။ ဤဝိသုဒ္ဓိ ၇ ပါးကား ကိလေသာအပေါင်းတို့ အကြွင်းမရှိ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်၍ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းပေတည်း။

လူတို့သည် မိမိအတတ်နိုင်ဆုံးသော ၅ ပါးသီလ၊ ၈ ပါးသီလ၊ ၁၀ ပါးသီလနှင့် အာဇီဝဋ္ဌမက သီလ စသည်တို့ကို စောင့်ထိန်းရာ၌ မကျိုးမပေါက်၊ မပြောက်ကျားလျှင် ပါတိမောက္ခသံဝရသီလနှင့် ပြည့်စုံ၏။ အာရုံခံတူ၍ လောဘ၊ ဒေါသ၊ ဘေဒ၊ စသည်တို့ မဖြစ်လျှင် ဣန္ဒြိယ သံဝရသီလနှင့် ပြည့်စုံ၏။ ဒုစရိုက်(၁၀)ပါးကို ရှောင်ကြဉ်၍ တရားသဖြင့် ရသော ပစ္စည်းဖြင့် အသက်မွေးခြင်းသည် အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလနှင့် ပြည့်စုံ၏။ တရားသဖြင့် ရသော ပစ္စည်းကို ဝိပဿနာနှင့် ဆင်ခြင်၍ သုံးဆောင်လျှင် ပစ္စယ သန္နိသိဘ သီလနှင့်

ဤသီလ ၄ မျိုးကို စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလဟု ခေါ်သည်။ ၎င်းသီလလုံခြုံလျှင် စင်ကြယ်လျှင် သီလဝိသုဒ္ဓိ နှင့် ပြည့်စုံ၏။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်၍ စိတ်တည်ကြည်ငြိမ်သက်လျှင် စိတ္တဝိသုဒ္ဓိနှင့် ပြည့်စုံ၏။ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ဆင်ခြင်လျှင် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိနှင့် ပြည့်စုံ၏။ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ဆင်ခြင်လျှင် ကင်္ခါဝိတ ရုဏ်ဝိသုဒ္ဓိနှင့် ပြည့်စုံ၏။ သမ္မာသန ဉာဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံ၏။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မှစ၍ အနုခဿာမဉာဏ်တိုင်အောင် ထင်မြင်လျှင် ပဋိပဒါဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိနှင့် ပြည့်စုံ၏။ မဂ်ဉာဏ်ကိုရလျှင် ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိနှင့် ပြည့်စုံ၏။ မဂ္ဂဉာဏ်၊ ပစ္စဝေက္ခဏာတို့မှာ ဥပစာရအားဖြင့် ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ၌ အကျုံးဝင်၏။

ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ၊ ကင်္ခါဝိတရုဏ်ဝိသုဒ္ဓိ၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ၊ ပဋိပဒါဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဤ-၅ ပါးသော ဝိသုဒ္ဓိ တို့၏ အတွင်း၌ အကျုံးဝင်သော-

နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း ဉာဏ်စဉ် ၁၆ ပါး

- ၁။ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်-ရုပ်နာမ် ၂ ပါးကို ပိုင်းခြား၍ သိသောဉာဏ်။
- ၂။ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်-ရုပ်နာမ် ၂ ပါး ဖြစ်ကြောင်းကို သိသောဉာဏ်။
- ၃။ သမ္မာသနဉာဏ်-ရုပ်နာမ် ၂ ပါးကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု သုံးသပ်သော ဉာဏ်။
- ၄။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်-ရုပ်နာမ် ၂ ပါး ဖြစ်ပုံ ပျက်ပုံကိုရှုသဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသောဉာဏ်။
- ၅။ ဘင်္ဂဉာဏ်-ရုပ်နာမ် ၂ ပါး ဖြစ်ခြင်းကို လွှတ်၍ ပျက်ခြင်းကို ထင်သောဉာဏ်။
- ၆။ တယဉာဏ်-ရုပ်နာမ် ၂ ပါး ပျက်ခြင်းကို စားဟု ရှုသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ထင်မြင်သောဉာဏ်။
- ၇။ နိဗ္ဗိန္ဒဉာဏ်-ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရ ဖြစ်ပုံ ပျက်ပုံကို ငြီးငွေ့ဖွယ်ဟုမြင်သောဉာဏ်။
- ၈။ အာဒိနဝဉာဏ်-ထိုစားကို ဆင်းရဲခြင်းဟုရှုသည့် အစွမ်းဖြစ်သောဉာဏ်။
- ၉။ မုစ္စိတုကမ္ပတဉာဏ်-ရုပ်နာမ်ခန္ဓာသင်္ခါရတို့မှ လွတ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ ညွတ်သောဉာဏ်။
- ၁၀။ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်-ရုပ်နာမ် ခန္ဓာသင်္ခါရတို့မှ အတင်းလွှတ်၊ မြောက်လိုသောဉာဏ်။
- ၁၁။ သင်္ခါရူပေက္ခာဉာဏ်-ရုပ်နာမ်ခန္ဓာသင်္ခါရတို့၌ မုန့်ချစ်မပြုလျစ်လျူရှုသောဉာဏ်။
- ၁၂။ အနုခဿာမဉာဏ်-စိပဿနာဉာဏ်ရင့်သန်သဖြင့် မဂ် ၄ ခု ပေါ်စေောင် နှိုးဆော်ပမာ တူသော ဉာဏ်။

- ၁၃။ ဂေါတြဘူဉာဏ်-ပုထုဇ္ဇန်အနွယ်ကိုဖြတ်၍ အရိယာအနွယ်ကို ပွားစေသောဉာဏ်။
  - ၁၄။ မဂ်ဉာဏ်-နိဗ္ဗာန်ကို သိမြင်သောဉာဏ်။
  - ၁၅။ ဖလဉာဏ်-နိဗ္ဗာန်ကိုသိသော ဖိုလ်ဉာဏ်။
  - ၁၆။ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်-မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ပယ်ပြီး မပယ်ပြီးသောတရားကိုဆင်ခြင်သောဉာဏ်။
- ဤနိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း ဉာဏ် ၁၆-ပါး အစဉ်အတိုင်း တိုးတက်ပုံဖြစ်သည်။ ၎င်းအစဉ်ထဲတွင် နိပါတ် ၃၊ သမ္မသနဉာဏ်မှ နိပါတ်-၁၂၊ အနုလောမဉာဏ်အထိသည် ဝိပဿနာဉာဏ် ၁၀-ပါးဖြစ်၍ ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးက ဆောင်ပုဒ် ၁၀-ပုဒ် ပြုလုပ်ထားသည်မှာ အလွန်တိကျပြတ်သား မှတ် သား စရာ ကောင်း သော ကြောင့် အောက်ဖွင့် ဆက်လက် ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ဝိပဿနာဉာဏ် ၁၀-ပါး ဆောင်ပုဒ်

- ၁။ ခန္ဓာဒိနည်း၊ ဖွဲ့စည်းပြီးခါ၊ ၃-ဖြာ လက္ခဏံ၊ သုံးသပ်ရာ၊ သမ္မသနဉာဏ်။
- ၂။ ဖြစ်ပွားပျက်မှု၊ အစုံရှု၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်။
- ၃။ အပျက်ကိသ၊ ရှုတုံပါ၊ သညာဘဂ်ဉာဏ်။
- ၄။ အပျက်မြင်က၊ ဘယမစ္စ၊ ပျက်မှုခပင်း၊ ဘေးသေမင်းဟုံ၊ ကြောက်ခင်းတွေ့ထွေ၊ ရှုတုံခပ၊ မှတ်လေဘယဉာဏ်။
- ၅။ ကြောက်ဖွယ်ခပင်း၊ မြင်တုံလျင်းကံ၊ ဘေးဘယမျိုး၊ ရုပ်နာမ်ဆိုး၌၊ ကိုးရာမရှိ၊ ခက်မုန်းသိ၊ အာဒိနဝဉာဏ်။
- ၆။ ကိုးရာမထင်၊ ခက်ပုံမြင်က၊ မရှင်မလွန်း၊ စိတ်ကုန်ခန်း၍၊ မချမ်းမမြေ၊ ငြီးငွေ့သောထွေ၊ စိတ်အနေ၊ မှတ်လေ နိဗ္ဗိဒံ။
- ၇။ ငြီးငွေ့အားသန်၊ စိတ်ပူပန်ကံ၊ လျင်မြန်တစ်၊ လွတ်လိုဘိ၊ မုစ္ဆိကုကမ္ပဘာဉာဏ်။
- ၈။ လွတ်လိုလှ၍၊ လွတ်ရတဲ့ငှာ၊ ဘာဝနာ-၄၀၊ အကျယ်ဖြန့်ချိ၊ အားတိုက်ဖိ၊ ပဋိသန္ခိဉာဏ်။
- ၉။ အားတိုက်ရှု၍၊ လွတ်မှုလွတ်ရန်၊ အမြင်သန်က၊ ရုပ်နာမ်ဓမ္မ၊ သင်္ခါပုဝယ်၊ မဖွယ်သမှု၊ လျစ်လျူရှု၊ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်။
- ၁၀။ မဂ်ရောက်လိုသော်၊ အဆော်အနူး၊ မဂ်သေးဦးအား၊ အထူးလျော်မှု၊ ကျေးဇူးပြု၊ အနုလောမဉာဏ်။

ဂဟအစပ် ကောင်းလှသော ဝိပဿနာဉာဏ် (၁၀)ပါးပြီး၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ၁၂-ပါး

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စက်ရဟတ်ဟူသည်ကား ၁၂-ပါးရှိ၏။

- ၁။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာသင်္ခါရာ၊
- ၂။ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ၊
- ၃။ ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ၊
- ၄။ နာမရူပ ပစ္စယာ သဠာယတနံ၊
- ၅။ သဠာယတန ပစ္စယာ ဖဿံ၊
- ၆။ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ၊
- ၇။ ဝေဒနာ ပစ္စယာ တဏှံ၊
- ၈။ တဏှာပစ္စယာ ဥပဒါနိ။
- ၉။ ဥပဒါန ပစ္စယာ ဘဝံ၊
- ၁၀။ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိံ၊
- ၁၁။ ဇာတိပစ္စယာ။
- ၁၂။ ဇရာ၊ မရဏံ၊ သောဏ ပရိဒေဝ၊ ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿပါယသာသမ္ဘဝန္တိ၊ ဧမေတဿိ ဣဝလဿ ဒုက္ခက္ခဿ သမုဒယော ဟောတိ။

၎င်းပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စက်ရဟတ်သည်ပတ်ပုံအကျဉ်းမှာ...

- ၁။ လူနတ်ဗြဟ္မာ ခန္ဓာငါးပါးတို့၌ရှိသော အနိစ္စဘေး၊ ဒုက္ခဘေး၊ အနတ္တ ဘေးတို့ကို ဖုံးဝှက်ကွယ်ကာ၍နေသော အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော အမှောင်ခတ်ကြီး တစ်ခုသည် သတ္တဝါတို့၏စိတ်၌ အမြဲကိန်းဝပ်၍နေ၏။
- ၂။ ထိုအဝိဇ္ဇာရှိနေခြင်းကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာကို သာယာမွှောက်မှားသည့်အတွက် သူ့အသက်ကိုသတ်ခြင်း၊ သူ့ဥစ္စာကိုခိုးယူခြင်းစသော အကုသိုလ် မကောင်းမှုတို့ကို ပြုလုပ်ကြကုန်၏။ နောက်ဘဝခန္ဓာကို မှောက်မှားသည့်အတွက် ဒါနမရှိ၊ သိလ

မျိုး၊ မေတ္တာစသော ဘာဝနာအမျိုးမျိုးဟူသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ကို ပြုကြကုန်၏။ ထိုကောင်းမှုမကောင်းမှုနှစ်ပါးသည် သင်္ခါရမည်၏။ (ဤစေ့ရာ၌ ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာတို့ကိုပြုလုပ်ရာတွင် နိဗ္ဗာန်မဂ်ဖိုလ်ကို ရည်မှန်း၍သာလျှင် ပြုလုပ်အပ်ပေသည်။)

- ၃။ ကောင်းမှုမကောင်းမှုတို့ကိုပြုကြသည့်အတွက်သေသည်မှခန့်ခွာကာလ ဘဝတစ်ပါးတွင် ဝိညာဉ်ဟူသောစိတ်တစ်ခုသည် ဖြစ်ပေါ်လေ၏။
- ၄။ ဝိညာဉ်ဟူသောစိတ်ဖြစ်ပေါ်လျှင် ထိုဝိညာဉ်၏တည်နေရာ ရုပ်ခန္ဓာအိမ်နှင့်စိညာဉ်၏ အကိုင်းအခက်ဖြစ်ကုန်သော ဖဿ-ဝေဒနာအစရှိသော နာမ်ခန္ဓာတို့သည် တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။
- ၅။ ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာနှစ်ပါးဖြစ်ပေါ်လျှင် ကွဲ၊ သောတ၊ ဗ္ဗာန၊ ဇီဝါ၊ ကာယဟူသော ဒွါရခြောက်ပါး၊ တံခါးခြောက်ပေါက်တို့ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။
- ၆။ ဒွါရခြောက်ပါးဖြစ်ပေါ်လျှင်၊ ထိုဒွါရခြောက်ပါးတွင် ခိုက်လာ ဆိုက်လာသော အာရုံခြောက်ပါးတို့ကိုစိတ်၏တွေ့ခြင်းဟူသော ဖဿ-ခန္ဓာဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။
- ၇။ ဖဿခြောက်ပါးဖြစ်ပေါ်လျှင် ထိုအာရုံခြောက်ပါးကို ခံစားမှု စံစားမှုဟူသော ဝေဒနာခြောက်ပါးတို့သည် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။
- ၈။ ဝေဒနာခြောက်ပါးဖြစ်ပေါ်လျှင် ခံစားစံစားဖို့ အာရုံခြောက်ပါးကို သာယာတွယ်တာသော တဏှာခြောက်ပါးတို့သည် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။
- ၉။ တဏှာခြောက်ပါးဖြစ်ပေါ်လျှင် အပြင်းအထန်စွဲလမ်းသော ဥပါဒါန်တရား လေးပါးတို့သည် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။
- ၁၀။ ဥပါဒါန်တရားစွဲလမ်းခြင်းကြောင့် ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံဟူသော ကုသိုလ်ကံသုံးပါး၊ အကုသိုလ်ကံသုံးပါးတို့သည် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။
- ၁၁။ ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံဖြစ်ပေါ်လျှင် နောက်တစ်ဖန်ဘဝအသစ် ဖြစ်ပေါ်ပြန်၏။
- ၁၂။ ဘဝသစ် ဖြစ်ပေါ်ပြန်လျှင် အိုခြင်း၊ သေခြင်း၊ ဘေးကြီး ၂-ပါးတို့သည် အမြဲဖြစ်ပေါ်လာကုန်၏။

ဤကား အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ အစဉ်တစိုက် ဖြစ်ပွားနေသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စက်ရဟတ်တည်း။

မီး ၁၁-ပါး

၎င်းပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရားနှင့် တစ် ဆက် တည်း ဖြစ် သော မီး (ပူ လောင် ခြင်း) ၁၁-ပါးမှာ-

- ၁။ လောဘုမီး - တပ်နှစ်သက်ရသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
- ၂။ ဒေါသမီး - ဇိတ်ဆိုးရသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
- ၃။ မောဟမီး - အဲဟုတ်အမှန်ကို မသိရသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
- ၄။ ဇာတိမီး - ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ပြန်ရသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
- ၅။ ဇရာမီး - အိုမင်းရသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
- ၆။ မရဏမီး - သေပျက်ရသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
- ၇။ သောကမီး - စိုးရိမ်ကြောင့်ကြရသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
- ၈။ ပရိဒေဝမီး - ငိုကြွေးရသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
- ၉။ ဒုက္ခမီး - ကိုယ်ကိုမှီ၍ မသာယာသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
- ၁၀။ ဒေမနဿမီး - စိတ်ကိုမှီ၍ မသာယာသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
- ၁၁။ ဥပါယာသမီး - ပြင်းစွာဝိတ်ပူပန် ဆင်းရဲသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။

သုဂတိဘုံ၊ အဆန်လမ်း၊ တက်လှမ်းနည်း

သေခြင်းတရား၏ နောက်ပိုင်းတွင် ဖော်ပြခဲ့သော မသိနိုင်သည့် တရားစု ၅-ပါး အနက် သေပြီးသည့်နောက် ဘယ်ဂတိကို ရောက်ရမယ်ဆိုတာ ကံန်းမသတက်လို့ မရပါဟု တစ်ချက်ပါနေပါသည်။ ၎င်းအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းဖော်ပြလိုသည်မှာ အနုမတဂ္ဂ သသရာ၌ ဘဝအဆက်ဆက် ဖြစ်ပွားနေသော ခန္ဓာကိုယ်ကြီးသည် သေသည်၏ အခြားမဲ့၌ ပရမ်းပတာ ကျရောက်တတ်သော သဘာဝရှိ၏။ ပုတုဇဉ်ဖြစ်ကြသော လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ၊ သတ္တဝါတို့သည် သေပြီးနောက် ဘယ်ဘုံသို့ ငါသွားမည်၊ ဘယ်သတ္တဝါမျိုး၌ ငါဖြစ်မည်ဟု ရည်ရွယ်မှန်းထား၍ သွားနိုင်သော သတ္တဝါမည်သည် အလွန်နည်းပါးကြကုန်၏။

သတ္တဝါသိန်းသန်း များစွာတွင် တစ်ယောက်တလေရှိရာ၏။ ကျန်ရှိသော သတ္တဝါ တို့မှာ ဘယ်ဘုံ ဘယ်ဘဝသို့ ကျရောက်မည်ကိုမသိ။ အုန်းသီး၊ ထန်းသီး၊ ကြွေကျသကဲ့သို့ ဤခန္ဓာကြီးသည်အာက်အပါယံဘုံသို့သာ ပရမ်းပတာ ကျတတ်သော အလေ့ရှိ၏။

ခန္ဓာကျလျှင်လည်းထိုခန္ဓာကိုငါ၏ကိုယ်၊ ငါ၏အတ္တဟုစွဲသမ်းသူသတ္တဝါလည်းပါရလေ
တော့၏။ အပါယ်ဘုံသို့ တစ်ကြိမ်ကျပြန်လျှင်လည်း၊ လူ့ဘုံ လူ့ဘဝသို့ ပြန်ရမှန် အရေး
အလွန်ဝေး၏။ အစုန်လမ်းအတိုင်း အပါယ်ဘုံ၌သာ ယုတ်နိမ့်သည်ထက် ယုတ်နိမ့်ရာသို့၊ ဘဝ
အဆက်ဆက် လျော့ကျ၍ ဘဝပေါင်း အသိန်းအသောင်းများစွာ ထိုခန္ဓာသည် အပါယ်ဘုံ၌
သာ အဆက်ဆက် ဖြစ်ရလေတော့သည်....

အပါယ်ဘုံဆိုသည်မှာ - ကောင်းမှုနှင့် မပြည့်စုံသော ဘုံကို ခေါ်၏။
- ကောင်းမှုမရှိသော ဘုံကို ဆိုလိုသည်။

- အပါယ် ၄ ပါးရှိ၏ (၁) ငရဲ-ချမ်းသာမရှိ၊ မီးတောက်မီးလျှံ၊ ဓား၊ လှံ၊ စက်တို့၌ခံနေ
ရခြင်း။
(၂) တိရစ္ဆာန်-တရားကို မသိ၊ စားခြင်း၊ အိပ်ခြင်း၊ မေထုန်
မှီဝဲခြင်းကိုသာ သိတတ်သော သတ္တဝါ။
(၃) ပြိတ္တာ-ချမ်းသာသို့မမှီ ကင်းဝေးသော ဖုတ်တစ္ဆေစသော
သတ္တဝါကြီးငယ်။
(၄) အသုရတာယ်-နန္ဒစံညဉ့်ခံ၊ ညဉ့်စံ နေ့ခံ ရသော သတ္တဝါ
စည်းစိမ်ချမ်းသာမမြူးထူးတတ်သော သတ္တဝါ။

ဤအပါယ် ၄ ဘုံ+လူ့ပြည်နှင့် နတ်ပြည် (၆) ထပ် ဟူသော ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ
ကို ထည့်၍ ပေါင်းသော် ကာမ-၁၁ဘုံဟု ခေါ်၏။ ၎င်းကာမ ၁၁ ဘုံနှင့် ရူပ ၁၆ ဘုံ၊
အရူပ ၄ ဘုံ ဘည်းဟူသော ဗြဟ္မာဘုံ ၂၀ ကို ပေါင်းသော် ၃၁ ဘုံ ဖြစ်လေသည်။

သတ္တဝါ တစ်ဦး သေပြီးနောက် ရောက်နိုင်ဖြစ်နိုင်သော ဂတိ ၅ မျိုး၊ ဘဝ ၅ မျိုး
ရှိသည်။

- ၁။ ဒေဝဂတိ၊ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ် ဗြဟ္မာ ၂၀ ၌ နတ်ဗြဟ္မာဖြစ်ခြင်း။
- ၂။ မနုဿဂတိ၊ လူ့ပြည်၌ လူဖြစ်ခြင်း။
- ၃။ တိရစ္ဆာန်ဂတိ၊ တိရစ္ဆာန်ဖြစ်ခြင်း။
- ၄။ နိရုဿဂတိ၊ ငရဲဘုံ၌ ငရဲသားဖြစ်ခြင်း။
- ၅။ ပေဘဂတိ၊ ပြိတ္တာဘုံ၌ ပြိတ္တာဖြစ်ခြင်းတို့ ဖြစ်လေသည်။

ဤအဘိညာဉ်ဓရသော သာမန်လူတစ်ယောက် သေလျှင် တာဝ (၁၁) ဘုံ၌ ဂတိ-
၅ မျိုး၊ ဘဝ-၅ မျိုး ဖြစ်နိုင်သည်။ အာမ (၆၁) ဘုံမှာ သူဂတိ (၇) ဘုံသည် အဆန်
ဘုံ၊ သင်္ခါရလမ်း ဖြစ်၏။ အပါယ် (၄) ဘုံမှာ အစုန်ဘုံ ဓမ္မတာလမ်း ဖြစ်၏။

သူဂတိ- (၇) ဘုံသို့ ဆန်တက်မှုသည်၊ ဒါနမူ-သီလမူ-ဘာဝနာမူတို့ကို ပြုနိုင်ပါမှ
ဆန်တက်နိုင်၏။ ဆန်တက်နိုင်ပါသော်လည်း ဒါနအဟုန် သီလအဟုန် ဘာဝနာအဟုန် ရှိနေ
ခိုက်သာ တည်တံ့နိုင်၏။ ထိုအဟုန်ကုန်ဆုံးခဲ့သော် စုန်လမ်း ဓမ္မတာလမ်းသို့သာ ကျရောက်
ရပြန်၏။ ထို့ကြောင့် ဤခန္ဓာကြီးသည် အနိစ္စမျိုးသာ အမှန်ဖြစ်သည်။ ဒုက္ခမျိုးသာ အမှန်
ဖြစ်သည်။ အနတ္တမျိုးသာ အမှန် ဖြစ်သည်ဟု သိရ၏။

အပါယ် ၄ ဘုံ စုန်လမ်းကို အဘယ်ကြောင့် ဓမ္မတာလမ်းဟု ဆိုသနည်း ဟူမူကား၊
စုန်လမ်းမည်သည် နိမ့်ရာသို့ လျောကျလမ်းဖြစ်၍ ဆိုခဲ့သော သင်္ခါရမူ (ဒါန၊ သီလ၊
ဘာဝနာ) တို့နှင့် ကင်းကွာခဲ့သည်ရှိသော် မကျချင်သော်လည်း မနေနိုင်၊ ကျရောက်မြဲ ဖြစ်
သော နိယာမတရားမျိုးဖြစ်၍ ဓမ္မတာလမ်း မည်၏။

အပါယ်ဘုံသို့ တစ်ကြိမ်ကျလေသော သူသည် တစ်ဘဝထက်တစ်ဘဝ ယုတ်နိမ့်ရာသို့
သာ မြုပ်မျော၍ သွားလေတော့သည်။ သူဂတိဘဝသို့ ပြန်ရောက်ရန်အရေး အရေးကြီး
ဝေးလေတော့သည်။ လိပ်မကန်းပမာဖြင့် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော် မူခဲ့လေသည်။
ထို့ကြောင့် လူတိုင်းပင် သေပြီးနောက် လူ့ပြည်နတ်ပြည်သို့ရောက်၍ လူချမ်းသာ နတ်ချမ်း
သာကို ခံစားချင်ကြမည် ဖြစ်ပါသည်။ ခံစားစံစားဖို့ရန် အတွက်ကိုလည်း ယခုကတည်းက
ကြိုးစားအားထုတ် အကျင့်လုပ်ထားကြရန် လိုအပ်လေသည်။

လူတစ်ယောက်သည် မွေးသည်မှ သေသည်အထိ ဘဝတစ်ခုအတွင်း၌လောဘ၊ ဒေါသ၊
မောဟ တရားများ အခြေခံသော အကုသိုလ် ဒုစရိုက်တို့ကို မြောက်မြားစွာပြုလုပ်ခဲ့ကြမည်။
သဒ္ဓါတရားကိုအခြေခံ၍လည်း ကံ-ကံ၏ အကျိုးကို ယုံကြည်လျက် ကုသိုလ်တရားတို့ကိုလည်း
အကြိမ်များစွာ ပြုလုပ်ခဲ့ကြမည်ဖြစ်သည်။ ထိုကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်အမှုတို့ကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြရာ၌
ပြုဖြစ်အောင် စေ့ဆော်တိုက်တွန်းသော စေတနာကို ကံဟုခေါ်၏။ အကုသိုလ်ကံသည် အပါယ်
သို့ကျရောက်စေ၍ ကုသိုလ်ကံက သူဂတိဘုံသို့ ရောက်အောင် တွန်းမြှောက်ပေးနိုင်လေသည်။

ကံ ၂ မျိုး စလုံးကို ပြုလုပ်ထားသူ တစ်ယောက်သည်၊ သေဆုံးသောအခါ ဘဝသစ်၌
ဘယ်ကံက အလျင်အကျိုးပေး၍ ဘယ်ကံက နောက်မှ အကျိုးပေးမည်နည်း။

ဘဝသစ်၌ သတ္တဝါအသစ်အဖြစ်၊ ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေသည်မှ။ ကံတစ်ခုတည်းသာ ဖြစ်၏။ ထိုကံတစ်ခုတည်းသောကံကား၊ ကုသိုလ်ကံလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ အကုသိုလ်ကံလည်း ဖြစ်သည်။ ဤနေရာ၌ ကံတရားများ၏ ပဋိသန္ဓေအကျိုးပေးပုံ၊ ဦးစားပေးအစဉ်ကို သိထား ရန် လို၏။

- ကံ ၄ ပါး - (၁) အလွန်အပြစ်ကြီးသော အိကုသိုလ်၊ အလွန်အာနန္ဒဘော် ကြီးသော ကုသိုလ်ဟူသော လေးသော 'ဂရုတ' ကံ တစ်ပါး။
- (၂) အကြိမ်များစွာ ပြုအပ်-ကောင်းစွာမှီဝဲအပ်ပြီးသော 'အာစိဏ္ဏကံ' တစ်ပါး။
- (၃) သေခါနီးကာလ၌ ပြုအပ်၊ အောက်မေ့အိပ်သော 'အာသန္ဓကံ' တစ်ပါး။
- (၄) ရှေးဘဝက ပြုအပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် 'ကဋတ္တာကံ' တစ်ပါး ဟူ၍ ၄ ပါးရှိ၏။

တစ်မျိုးတစ်စား အခြားဖြစ်သော ကံ ၄ ပါးလည်း ရှိသေး၏။

- ၁။ ဝိပင်္ဂါတ ကဋတ္တာရုပ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော 'ဇနကကံ'။
- ၂။ ထောက်ပံ့တတ်၊ ခိုင်းစေတတ်သော 'ဥပထမ္ဘကကံ'။
- ၃။ ကပ်၍ နှိပ်စက်ညှဉ်းဆဲတတ်သော 'ဥပပိဋ္ဌကကံ'။
- ၄။ ကပ်၍ဖြုတ်တတ်-သတ်တတ်သော 'ဥပဗ္ဗာတကကံ'ဟူ၍ လေးပါး အပြားရှိသေး၏။ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ မြန်မာပြန်)

ဤနေရာ၌ ဂရုကကံ အစပြုသော ကံ ၄ ပါးကို ရှင်းလင်းတင်ပြပါမည်။

(၁) ဂရုကကံ = အမိ၊ အဖ၊ ရဟန္တာသတ်သူ၊ သံဃာတော်များကို သင်းခွဲသူ၊ ဘုရားရှင် အား သွေးစိမ်းတည်အောင်လုပ်သူ၏ကံကို အကုသိုလ် ဂရုကကံဟုခေါ်၏။ ကြီးလေးသော ကံကြီးဖြစ်သည်။ ထိုကံကို ပြုထားသောသူ သေလျှင် အခြားကုသိုလ်ကံတွေ မည်မျှပင် ပြုလုပ်ထားစေကာမူ ထိုဂရုကကံကသာ ပတ်မဆုံး အကျိုးပေးမည်။ ဆိုလိုရင်းမှာ ထိုသူသေလျှင် မုချကေန်၊ အဝီစိရဲသို့ ကျရောက်ရမည်ဖြစ်ပေသည်။

မဟာနန္ဒဘဝဖြစ်သော၊ မဟဂ္ဂုတ်ဈာန်တစ်ပါးပါးကို ရထားသူဖြစ်ပါက ရွေးအခါက ပြုခဲ့ဖူးသော အကုသိုလ်ကံ-အခြားကုသိုလ်ကံများ ရှိစေကာမူ မြဟွာဘုံ ၂၀ သို့သာ ရောက် ကြရသည်။ တစ်မဂ် တစ်ဖိုလ် ရထားသူဖြစ်လျှင်လည်း သုဂတိဘုံသို့သာ ကေန့်မုချ ရောက်ရ ပေသည်။

(၂) အာစိဏ္ဏကံ - ဂရုဏကံကိုလည်း မပြုလုပ်ခဲ့ဘဲ၊ အဝဇာတိသက်တာအတွင်း အမြဲတစေ အများအားဖြင့် ပြုလုပ်ခဲ့သော ကံကို အာစိဏ္ဏကံဟု ခေါ်၏။ သေခါနီး ပြုသော အာသန္နကံမရှိမှ၊ အာစိဏ္ဏကံ အကျိုးပေးနိုင်သည်။ တစ်သက်လုံး ကောင်းမှု ကုသိုလ် ပြုလုပ်ခဲ့သော်လည်း အကုသိုလ်ဇောစိတ်ဖြင့် သေဆုံးခဲ့သော် ထိုသူအပါယ်သို့ ကျရောက်မည် ဖြစ်သည်။

ဘုရားရှင်လက်ထက်တော်တွင် တစ်သက်လုံး ရဟန်းတရားကို အားထုတ်လာခဲ့သော တိဿိမထေရ်ကြီးသည် သင်္ကန်းသစ်၌ စွဲလမ်းခဲ့သော အာသန္နကံ လောဘဇောဖြင့် သေ၍ ၇ ရက်မျှ သန်းပြိတ္တာဖြစ်ခဲ့ရသည်။

အနှစ်နှစ်သောင်း၊ ရဟန်းတရား အားထုတ်ခဲ့သော်လည်း၊ ပိန်းပင်ကိုလှေပေါ်မူဆွဲမိ၍ အာပါတ်သင့်ပြီလော ဟူသော ဝိနယကုက္ကုစ္စ အကုသိုလ်ဇောဖြင့် သေ၍ ရေကပတ္တနဂါး ဖြစ်ခဲ့ရသည်။

လူဆိုးပင်ဖြစ်စေ၊ ကုသိုလ်ဇောစိတ်ဖြင့် သေခဲ့လျှင် သုဂတိဘုံသို့ ရောက်နိုင်သော သာဓကများမှာ နှစ်ပေါင်း ၅၀ ထောင်မျှ၊ လူသတ်သမားကြီးဖြစ်ခဲ့၍ ထိုအကုသိုလ်ကံများ ကိုသာ သတိရ အောက်မေ့နေသဖြင့် တရားပင် ဖြောင့်အောင် မနားနိုင်ရှာသော တမ္ပဒါဌိက အား၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာက ဘုရင်ခိုင်း၍ သတ်ရလျှင် သင့်မှာ အပြစ် ရှိ ပါ၊ မလား ဟု ပရိယာယ်ဖြင့် ဟောလိုက်ရာ ဘုရင်ခိုင်းသဖြင့် သတ်ရခြင်းဖြစ်၍ သူ့မှာအပြစ်မရှိဟု ယုံကြည် သွားပြီး တရားတော်ကို တည်ငြိမ်စွာ ဆက်လက်နာကြားနိုင်ပြီးနောက် မကြာမီ ထိုကုသိုလ် မရဏာသန္နဇောဖြင့် သေဆုံး၍ တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ ရောက်ခဲ့ရပေသည်။

သောကာမည်သော ရဟန်းတစ်ပါး၏ ဖခင်၊ မုဆိုးကြီး၊ သေခါနီး၌ ခွေးနက်ကြီးတွေ လိုက်နေပြီဟု အကုသိုလ်ကမ္မနိမိတ်ထင်နေရာ ရှင်သောကာကသိသဖြင့် ဘုရားဆင်းတုတော် ရွှေ့ကို မချီပြီး၊ ဘုရားရှင်အား ရည်မှန်းလျက် ပန်း၊ ဆီမီး၊ ရေချမ်းကပ်စေသဖြင့် အာရုံ၌ ပဒေသာပင်ကြီးများ ပေါ်လှာကာ ကုသိုလ်စိတ်ဖြင့် သေ၍ တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ ရောက်ခဲ့ပေသည်။

(၃) အာသန္နကံ = ဂရုဏကံကို မပြုလုပ်ခဲ့သော သူတို့အဖို့ သေခါနီးတွင် ပြုလုပ်သော ကံ၊ ရှေးကပြုလုပ်ခဲ့သော ကောင်းမှု၊ ဆိုးမှု၊ ကုသိုလ်ကံများကို ပြန်လည် အောက်မေ့ဆင်ခြင်သောကံက ဗုဒ္ဓိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးမည်။ ထိုသေခါနီး ပြုသောကံကို အာသန္နကံဟု ခေါ်သည်။ ထိုကံသည် ကုသိုလ်ကံလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ အကုသိုလ်ကံလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။

ကုသိုလ်ဇောစိတ်ဖြင့် သေလျှင် လူ့ဘုံ၊ နတ်ပြည် ၆ ထပ်သို့ ရောက်၍ အကုသိုလ် ဇောစိတ်ဖြင့် သေလျှင် အပါယ် ၄ ပါးသို့ ကျရောက်မည်။ ထိုသို့ အဆုံးအဖြတ် ပေးသည် မှာလည်း၊ ထိုသတ္တဝါ သေခါနီး စက္ကန့်ပိုင်း အလိုလောက်တွင်ဖြစ်သော စိတ်ထား (မရဏာ သန္ဓေဇော) သာလျှင်ဖြစ်လေသည်။ စက္ကန့်ပိုင်း စိတ်ထားမှားလျှင် အပါယ်ဘုံသို့ ရောက်သွား မည်ဖြစ်၍ စက္ကန့်ပိုင်း စိတ်ထားမှန်လျှင် လူ့ဘုံ၊ နတ်ဘုံ ရောက်မည်ဖြစ်ပါသည်။

သေခါနီးပြုသော အာသန္နကံ မရှိလျှင်၊ တစ်သက်တာဘဝအတွင်း အမြဲဘဝစေ အများ အားဖြင့် ပြုလုပ်ခဲ့သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကံတို့က အကျိုးပေးမည်။ ထိုကံကို အမြဲလေ့ကျင့် အပ်သော ကံ (အာစိဏ္ဏကံ) ဟု ခေါ်၏။

သူဂတိဘုံ အဆန်လမ်း တက်လှမ်းလိုသော် ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ စသော ကုသိုလ် တရားတို့ကို နေ့စဉ်ပြုလုပ်ပြီး အစဉ်သတိချနေစေရန် အမြဲတမ်း လေ့ကျင့်နေဖို့လို၏။

ထိုသို့ ပြုလုပ်နေသော ကံတွေကိုပင် အာစိဏ္ဏကံဟု ခေါ်ရ၍ အများအားဖြင့် ထို အာစိဏ္ဏကံတွေကပင် အာသန္နကံ ဖြစ်လာတတ်လေသည်။

နှလုံးသွင်း လေ့ကျင့်ဖန် များလာလျှင် အာရုံဟာ အလေ့အထ ဖြစ်နေသောကြောင့် ဘယ်လောက်ပင် ဝေဒနာဖိစီးပြီး သေခါနီးနေသော်လည်း၊ မေ့ပျောက်သွားခြင်း မရှိတတ် တော့ပေ။ ကောင်းမှုကုသိုလ်ကံ မရဏာသန္ဓေဇောဖြင့်သာ သေလွန်သွားရသဖြင့် သူဂတိဘုံ ဘဝသို့သာ ကိန်းသေရောက်ကြရလေသည်။

အမြဲတမ်း မေတ္တာဘာဝနာပွားများနေသူ တစ်ဦးသည်၊ မတော့မဝေသေသေကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ ကံ-ကံ၏ အကျိုးကို ယုံကြည်ပြီး ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာရတနာ သုံးပါး၏ ဂုဏ်ကိုအမြဲတမ်း၊ ဆင်ခြင်ပွားများ နှလုံးသွင်းနေသူများသည်သည် သေလျှင် သူဂတိဘဝ သို့ ရောက်နိုင်သည်ဟု ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်တိုင် ဟောထားခဲ့သည်ကို ယုံကြည်ပြီး-

- ယခုပင်လျှင် မအိုခင်က ကြိုတင်စောင့်ရှောက် ကြိုးစားပြုလော့၊
- ယခုပင်လျှင် မနာခင်က ကြိုတင်စောင့်ရှောက် ကြိုးစားပြုလော့၊
- ယခုပင်လျှင် မှသေခင်က ကြိုတင်စောင့်ရှောက် ကြိုးစားပြုလော့၊

ရတံ့ချိန်ထောက်၊ ဤခါရောက်မှ၊ ချုပ်ပျောက်ခန့်၊ သေပိမ့် ငါဟု၊ သတ္တဝါပင်း၊
ရှင်သေမင်းနှင့်၊ မိတ်သင်းဖွဲ့လျက်၊ ချိန်းအချက်လျှင်၊ တစ်စက်ကမ္မ၊ မရှိကြဘူး၊

“အပ္ပဒါဒဒန ဘိက္ခုဝ သမ္မာဒေသ”

ဘုရားစကား၊ လိုက်နာပွားသည်၊ တရားလက်မလွတ်ကြစေနှင့်။

(ဦးဝိမိတ္တ)

ပုညတြိယာ ၁၀ ပါး = ကုသိုလ်အဓမ္မပထတရား ၁၀ ပါးမှ ဒါန၊ သီလနှင့်ဘာဝနာ
သုံးပါးတို့ကို တင်ပြပြီး ဖြစ်ပါ၏။ ကျန်သေးသော ခုနစ်ပါးကို အကျဉ်းချုပ်၍ တင်ပြပါ
ဦးစည်။

(၄) အပစာယန = ရတနာသုံးပါး မိဘ၊ ဆရာသမားတို့အား အရှိအသေ ပူဇော်ခြင်းပင်
ဖြစ်ပါသည်။ ပူဇော်ခြင်း ဆိုသည်မှာ ရတနာသုံးပါးအား ဆွမ်း၊
ပန်း၊ ဆီမီး၊ အမွှေးတိုင်တို့နှင့် ပူဇော်ခြင်း။ အမိအဖတို့အား ဆေးဝါး၊ အစားအစာ၊
အဝတ်ဘန်ဆာ စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကောင်းမြတ်သော ကိုယ်အမူအရာ၊ နှုတ်အမူအရာ
တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရှိခိုးပူဇော်ခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။

(တရားသောပစ္စည်းနှင့်သာ ပူဇော်ရာ၏)။

(၅) ဝေယျာဝစ္စ = ရဲတနာသုံးပါး၊ မိဘ ဆရာသမားတို့၏ လိုအပ်သော ကိစ္စ အပ်ဝကို
ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ မြတ်စွာဘုရားအား အပ်လှူထား
သော ပန်း၊ ရေချမ်းတို့အား လဲလှယ်ပေးခြင်း၊ နံနက်ဆွမ်းကပ်လှူရခြင်းနှင့် မိဘတို့အား
ရေပူရေချမ်းပေးကမ်းခြင်း၊ ရေချိုးခေါင်းလျှော်ပေးခြင်း၊ လက်သည်းချေသည်း လှီးပေး၊
ဆေးကြောပေးခြင်းတို့ ဖြစ်လေသည်။

ဤနေရာ၌ မိဘကိုလုပ်ကျွေးရာတွင် စံတင်ရတဲ့ အလောင်းတော် သုဝဏ္ဏသာမ ဇာတိ
တော်ကို လူသိများတဲ့အတွက် မဖော်ပြတော့ပါ။ ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြား
ထားတဲ့ သဗြဟ္မက သုတ္တန်ဒေသနာတော်ကို အနည်းငယ် တင်ပြပါမည်။

ဣတိဝုတ်ပါဠိတော်လာ၊ သဗြဟ္မက၊ သုတ္တန်ဒေသနာတော်

ဘုရားရှင်သည် ကောသမ္မိပြည်၊ သောသိတာရုံကျောင်း၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် အခါက ဟောကြားတော်မူခဲ့သော ဒေသနာတော် ဖြစ်ပါသည်။

ပါဠိပုဒ် ၁-မှ အဓိပ္ပာယ်ကတော့ မိမိတို့ နေထိုင်ရာအိမ်၌ မိခင်ဖခင်တို့ကို နှစ်လိုဖွယ်သော အစားအစာ၊ ဆေးဝါး၊ အဝတ်တန်ဆာ စသည်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ကောင်းမြတ်ချိုသာသော ကိုယ်အမူအရာ၊ နှုတ်အမူအရာတို့ဖြင့် လည်းကောင်း၊ လုပ်ကျွေးပြုစုပူဇော်ထားကြတဲ့ သားသမီးများဟာ ဗြဟ္မာကြီးများနဲ့ အတူနတ်တို့ သားသမီးများ ဖြစ်တယ်လို့ ဟောတော်မူပါသည်။

ဘုရားရှင်က မိဘများကို ဘာကြောင့် ဗြဟ္မာလို့ ဟောတော်မူသလဲဆိုလျှင် ဗြဟ္မာတို့သည် မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာဆိုတဲ့ ဘာဝနာလေးပါး အမြဲပွားသကဲ့သို့ မိဘတို့ကလည်း သားသမီးများ အပေါ်၌ ဘာဝနာလေးပါး အမြဲဖြစ်ပွားနေကြတယ်။ ကိုယ်ဝန်ဆောင်စကပင် မိခင် ဖခင်တို့မှာ “တို့သားကလေး၊ သမီးကလေး၊ ဘယ်အခါ အင်္ဂါပြည့်စုံစွာ ကျန်းကျန်းမာမာ မွေးဖွားလာမလဲ” ဟု ကြိုတင် မိတို မေတ္တာဝိတ် ဖြစ်နေကြရတယ်။

ဖွား၍ ကိုယ့်သားသမီးလေးကို မြင်နေရသော အခါမှာတော့ ဆိုဖွယ်မရှိတော့ဘူး။ နှနယ်သောအရွယ်မှာ မှက်၊ ခြင်၊ ယင်၊ သန်း၊ ကြမ်းဝိုးထိုး၍ဖြစ်စေ၊ အအိပ်အနေ ဆင်းရဲ၍ ဖြစ်စေ၊ ငိုကြွေးသော အသံကြားရလျှင် အမိ အဖတို့မှာ သနားခြင်း ကရုဏာ ဖြစ်လာရတယ်။

ပြေးနိုင်၊ လွှားနိုင် ကစားနိုင်သောအခါ သားသမီးကိုကြည့်၍ မိဘတို့၏ စိတ်ထဲမှာ ဝမ်းသာခြင်း မုဒိတာ ဖြစ်ရတယ်။ အရွယ်ရောက်၍ အိမ်ထောက်ကျပြီး တသီးတခြား၊ အိုးအိမ်ထူထောင်သော အခါတွင် “ယခု တို့သားကလေး ကိုယ့်အလိုအလျောက် အသက်မွေးနိုင်ပေပြီ” ဟု လျစ်လျူရှုသော သဘော ဥပေက္ခာ ဖြစ်ရတယ်။

ဤကဲ့သို့ သူ့အခါအလိုက် သားသမီးများအပေါ်၌ ဗြဟ္မဝိဟာရတရား လေးပါး ဖြစ်ပွားနေကြသဖြင့် ဗြဟ္မာတို့နှင့်တူကြတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း ဗြဟ္မာဟူသော အမည်သည် မာတာပူတုန်၊ မိခင် ဖခင်ကျေးဇူးရှင်တို့၏ အမည်ပေတည်းတဲ့။

ပါဠိပုဒ်-၂၊ အဓိပ္ပာယ်ကတော့ မိမိတို့နေထိုင်ရာ အိမ်၌ မိခင် ဖခင်တို့ကို နှစ်လိုဖွယ်သော အစားအစာ၊ ဆေးဝါး၊ အဝတ်အထည် စသည်တို့ဖြင့် သန့်ရှင်း မှန်မြတ်စွာ

လုပ်ကျွေးပြုစုထားကြတဲ့ သားသမီးများဟာ ပူဇော်ထိုက်သော ရွေးဦးနတ်များနှင့် အတူ နေရသော သားသမီးကောင်းများ ဖြစ်ကြတယ်လို့ ဟောတော်မူတယ်။

ဤနေရာ၌ သမ္မုတိနတ်၊ ဥပပတ္တိနတ်၊ ဝိသုဒ္ဓိနတ် သုံးမျိုးရှိတယ်။ သမ္မုတိနတ် ဆိုတာက ဧရ၊ မြေကို အစိုးရသော မင်းတို့ကိုခေါ်တယ်။ သူတို့သည် နတ်တို့ကဲ့သို့ သတ္တဝါ တို့ကို နှိပ်ခြင်း၊ ချီးမြှောက်ခြင်းတို့ကို စွမ်းဆောင်နိုင်ကြတယ်။

ဥပပတ္တိနတ် ဆိုတာကတော့ စတုမဟာရာဇ်ဘုံမှစ၍ အထက်ဘဝဂ်ဘုံ တိုင်အောင် ဖြစ်ကြသော နတ်များကိုခေါ်တယ်။

ဝိသုဒ္ဓိနတ် ဆိုတာကတော့ အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့မှ စင်ကြယ်ပြီး၊ အာသဝေါ ကုန်ခန်းကြသော ဘုရားပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ အရိယာသာဝကတို့ကို ခေါ်တယ်။

ထိုနတ်သုံးမျိုးတို့တွင် ဝိသုဒ္ဓိနတ်ဟာ အမြတ်ဆုံးဖြစ်၍ မလိမ္မာသောသူတို့ ပြုလုပ် ခဲ့သော အပြစ်ကို မရေတွက်ကြဘဲ၊ ထိုသူတို့၏ အကျိုးမဲ့ကို ပယ်ရှားမှု၊ အကျိုးစီးပွား ဖြစ်ပေါ်မှုကိုသာလျှင် လိုလားလျက် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဗြဟ္မဝိဟာရတရား လေးပါးတို့နှင့် ယှဉ်သောအားဖြင့် အကျိုးစီးပွားများအောင် ကျင့်တော်မူကြတယ်။

ထိုမျှသာမကသေး။ မြတ်သောအလှူကို ခံတော်မူထိုက်တဲ့အတွက် ထိုနတ်တို့၌ ပြုလုပ် ကြတဲ့ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့၏ ကြီးမားသော အကျိုးအာနိသင်ရှိအောင်လည်း ဆောင်ရွက် ကြတယ်တဲ့။

ထို့အတူ နှစ်ဖြာသော မိဘတို့ဟာလည်း သားသမီးတို့၏အပြစ်ကို မရေတွက်မူ၍ စင်စစ် အားဖြင့်သာလျှင် ထိုသားသမီးတို့၏ အကျိုးမဲ့ကို ပယ်ရှားမှု၊ အကျိုးစီးပွားဖြစ်ပေါ်မှုကိုသာ လိုလားကြကုန်လျက် ဆိုအပ်ပြီးသော ဗြဟ္မဝိဟာရတရား လေးပါးကို ရနိုင်ကြတဲ့အတွက် အကျိုးစီးပွား မျမ်းသာများအောင် ကျင့်ကြကုန်သည်ဖြစ်၍ အလွန်မွန်မြတ်သော အလှူကို ခံယူထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်ကြပြီးလျှင် မိမိတို့အပေါ်၌ ပြုအပ်ကုန်သော ကုသိုလ်ကောင်းမှု တို့၏ ကြီးမြတ်သော အကျိုးအာနိသင် ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ကြတယ်တဲ့။

ဒါကြောင့်လည်း အမိ အဖတို့ကို 'နတ်' လို့ ဟောတော်မူခြင်းဖြစ်တယ်။ အဲဒီနတ်တို့တွင် မိဘတည်းဟူသော နတ်တို့ကို ရွေးဦးစွာ သိကြရပြီးပါမှ အခြားနတ်တို့ကို သိကြရတဲ့အတွက် မိဘတို့ကို 'ရွေးဦးနတ်၊ အိုမိဦးနတ်' လို့ ဟောတော်မူတယ်။

ပါဠိပုဒ်-၃၊ အဓိပ္ပာယ်ကတော့ မိဘတို့နှင့်အတူနေရသော သားသမီးတို့မှာ 'လက်ဦး ဆရာ' များနှင့် အတူနေရသော ကံကံစင်းသည့် သားသမီးများလို့ ဘုရားရှင်က ဟောတော် မူပြန်တယ်။

မိဘတို့သည် သားသမီးတို့အား အလွန်ငယ်သော အရွယ်မှစ၍ ဤလိုထိုင်၊ ဤလိုအိပ်၊ ဤလိုရပ်၊ ဤလိုသွား၊ ဤလိုစား၊ ဤသူကို အဖေ၊ အမေခေါ်၊ ဤအလုပ်ကိုလုပ်၊ ဤအလုပ်ကို မလုပ်သင့်၊ ဤသူကိုပေါင်း၊ ဤသူကိုမပေါင်းနှင့် စသည်ဖြင့် ပြောတတ်ဆိုတတ်၊ နေထိုင် စားသောက်တတ်အောင် သင်ပြပေးကြပါတယ်။

ထို့နောက်မှ တခြား ဆရာများက စာပေ၊ သင်္ချာစသော အတတ်ပညာများကို သင်ကြားပေးရတယ်။ ထိုသို့ အခြားဆရာများထက် ရွေးဦးကျသော ဆရာများဖြစ်၍ မိဘ တို့ကို ‘လက်ဦးဆရာ’ များဟု ဘုရားရှင်ဟောတော်မူခြင်းဖြစ်တယ်။ (ပုဗ္ဗာစရိယ-မိနှင့်ဖ)

ပါဠိပုဒ်-၄ အဓိပ္ပာယ်ကတော့ မိဘတို့ကို မိမိတို့အိမ်၌ ပူဇော်ထားကြတဲ့ အမျိုး ကောင်း သားသမီးများဟာ မြတ်သော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် အတူနေရသော ကံကောင်း သောအမျိုးကောင်းသားသမီးများဖြစ်တယ်လို့ဟောတော်မူတယ်။ (မိဘများကို အာဟုဒနယျ ဂုဏ်ထူးရှင်များဟု ချီးမြှောက် ဟောကြားတော်မူခြင်းဖြစ်ပါတယ်။)

ဤဒေသနာတော်ဖြင့် အမိအဖတို့ကို ဗြဟ္မာ၊ အိမ်နီးနတ်၊ လက်ဦးဆရာ၊ အာဟုဒနယျ ဂုဏ်ထူးရှင်များဟု ချီးကျူးမြှောက်စား ဟောကြားတော်မူခြင်း ဖြစ်တယ်။

မှတ်ချက် - အာဟုဒနယျာ အဝေးမှဆောင်ယူလာသော သီလဝန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့အား လှူအပ် သော ပစ္စည်းကို ခံယူတော်မူထိုက်သော သံဃာဘော်များ၏ ဂုဏ်တော်တစ်ပါး ဖြစ်သည်။

ပါဠိပုဒ်-၅ အဓိပ္ပာယ်က မိဘများကို ဗြဟ္မာ စသော အမည်သညာဖြင့် ချီးကျူး မြှောက်စားရခြင်းသည် ဧည့်သို့သောအကြောင်းကြောင့်ဖြစ်ပါသုနည်းဟူမူ၊ ၎င်းတို့၏ကျေးဇူး များ အလွန်များကြလို့ ဖြစ်တယ်။

မိဘတို့ဟာ မိမိတို့ သားသမီးများ အသက်ရှည်ရန် နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ပြုစုစောင့် ရှောက်ကြတယ်။ မိခင်သည် မိမိ၏ သွေးနို့ရည်တိုက်ကျွေးကာ ကြီးပွားအောင် စောင့် ရှောက် မွေးမြူခဲ့တယ်။ ဤလောကကြီးကို သိအောင်၊ မြင်ကြရအောင် ပြတတ်ကြတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း ဤမျှချီးကျူးရခြင်းဖြစ်တယ်လို့စုဏ္ဏိယစကားပြေဖြင့် ဟောတော်မူပါတယ်။

ပါဠိပုဒ် ၆-အဓိပ္ပာယ်ကတော့ ထိုကျေးဇူးရှင် မိဘများကို သားသမီးများက ဘယ်လို ပြန်လည်ကျေးဇူးဆင်ရမည်ဆိုတာကို ထပ်မံဟောကြားတော်မူပါတယ်။ ယခုဟောပြောသည့် အတိုင်း အမိအဖများဟာ မိမိတို့အပေါ်၌ အလွန်ကျေးဇူးများလှတဲ့အတွက် ကြောင်းကျိုး

သိမြင်ပညာရှင် အမျိုးကောင်းသားသမီးတို့ဟာ အမိအဖတို့ကို နေ့စဉ်လက်အုပ်ချီမိုးရှိခိုးကြ ရာ၏။

ထမင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ အဖျော်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဝတ်အစားဖြင့်လည်းကောင်း၊ နံ့သာပျောင်း စသည်တို့နှင့် လိမ်းကျံပေးခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ ချေသည်း လက်သည်း လှီးပေးခြင်း၊ ခေါင်းလျှော်ပေးခြင်း၊ ရေချိုးပေးခြင်း၊ ခြေဆေးပေးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရှိသေကောင်းမွန်စွာ လုပ်ကျွေးပြုစုရာ၏ဟု ဟောတော်မူပါတယ်။

ဤကဲ့သို့ ဟောတော်မူပြီးနောက် မိဘနှစ်ဦးကို ကောင်းမွန်စွာ လုပ်ကျွေးပြုစုကြတဲ့ သားသမီးများ ရရှိခံစားရမယ့် အကျိုးတရားတို့ကို အောက်ပါအတိုင်း ဟောကြားတော် မူပြန်ပါတယ်။

ပါဠိပုဒ်-၇ အဓိပ္ပာယ်ကတော့ ဤကဲ့သို့မိဘနှစ်ပါး အပေါ်၌ ကောင်းမွန်ရှိသေစွာ လုပ်ကျွေးပြုစုကြတဲ့ သားကောင်း သမီးကောင်းကို ယခုဘဝ၌ပင် ပညာရှိများ ချီးမွမ်းတော် မူကြတယ်တဲ့။

ချီးမွမ်းထိုက်သော အဘယျ၊ ငဏ္ဍ၊ သုခ၊ ဗလဆိုတဲ့အကျိုးတရားလေးပါးကိုလည်း၊ ရရှိ ခံစားရမယ့်အပြင် တမလွန်ဘဝ၌လည်း ထိုသားကောင်း သမီးကောင်းသည် လူ့ရုပ်နတ်ပြည်၌ အထက်တန်းကျကျ၊ မျက်နှာပန်းလှလှ ဝမ်းမြောက်စွာ ဖြစ်ရနေထိုင်နေမည် အမှန်ပင်တည်းဟု မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်။

ယခု အဆင်သင့်၍ ဖော်ပြခဲ့သော ‘သဗြဟ္မကသုတ္တန်’ ဒေသနာတော်မှာရန်ကုန်တိုင်း၊ မင်္ဂလာတောင်ညွန့် မြို့နယ်ဒေဝသာဂရသိမ်ကုန်းရှိ ဓမ္မစာရုံပါဠိတက္ကသိုလ် ကျောင်းတိုက် နာယက ဆရာတော်ဖြစ်တော်မူသော ‘အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ- ဘဒ္ဒန္တပဏ္ဍိတ မဟာထေရ်’ ၏ ၁၃၃၈ ခုနှစ်၊ ဝါခေါင်လကွယ်၊ တနင်္လာနေ့၌ အသံလွှင့် ဟောကြား တော်မူခဲ့သော ဘုရားဟောဒေသနာတော် ဖြစ်ပါသည်။

ယခုကာလ၌ မိခင် ဖခင်တို့အား ဘဲကြီး၊ ကြက်မကြီး၊ ဘူတာကြီးလို့ပြောဆိုခေါ်ဝေါ် နေကြတဲ့ သားသမီးများအတွက် လိမ္မာရေးခြားရှိလာအောင် မိဘများ၏ ကျေးဇူးတရားကို ထင်မြင်လာအောင် ထည့်သွင်းဖော်ပြလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ရှင်မဟာသီလဝံသ၏ ပါရာယနသုတ္တန် ဝတ္ထုမှ မီး၃ပါး

ဤ လူ့အရပ်၌ မီးနှင့်တူသည့် အပူသုံးပါး၊ လူကုန်ဆောင် အကျုံးဝင်၏။

(၁) မီးနှင့်တူသည်ကား၊ ဘုရားတပည့် သားသံသံတော်တည်း။

(၂) သားသမီးတို့၏မီးကား၊ မိခင် ဖခင်တည်း။

(၃) မယား၏ မီးကား၊ မိမိ၏လင်တည်း။

ဤသို့ မီးသုံးပါးကို ပြစ်မှား မိသော်ကား ပူပြင်းစွာ လောင်တတ်လှ၏။

ရိုသေမြတ်နိုးသော်ကား ကောင်းမှုဖြင့်၍ ကောင်းကျိုးများ၏။

ပုညကြိယာ ၁၀ ပါး အဆက်

ပုညကြိယာ (၆) ပတ္တိဒါန - မိမိပြုလုပ်ပြီးခဲ့သော ဒါနကုသိုလ်၊ သီလကုသိုလ်၊ ဘာဝနာကုသိုလ်၊ ကြားနာမှုတ်သားခဲ့ရသော ဓမ္မသဘာဝနာ၊ တရားကုသိုလ် စတုနာတို့အတွက် ရရှိခံစားရမည့်အကျိုးတရားများကို မိမိနှင့် အတူတကွမျှတဘရရှိခံစားနိုင်ကြစေရန်ရည်သန်၍ နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းနှင့် မိဘ ဘိုးဘွား ဆရာသမားဓမ္မမိတ်ဆွေများအား အမျှပေးဝေခြင်း ဖြစ်၏။

၇။ ပတ္တာနုဓမ္မာဒနာ = အထက်ပါအတိုင်းပင် သူတစ်ပါးတို့ပြုအပ်ပြီးသောကုသိုလ်အဖို့ကို မိမိအား အမျှပေးဝေခြင်းအား သာဓုခေါ်ခြင်း။

၈။ ဓမ္မသဝနာ = မြတ်စွာဘုရားသခင် ဟောကြားတော်မူခဲ့သော အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး၊ ကောင်းမြတ်ခြင်း၊ ဂုဏ်တော် ၆ ပါးနှင့် ပြည့်စုံသည့် တရားတော်တို့ကို ကြားနာရခြင်းသည် အတိဒုလ္လဘံ အလွန်အလွန် ရခဲ၏ဟု ဟောတော်မူခဲ့သည့်အတိုင်း တရားတော်တို့ကို နာယူခြင်း၊ မှတ်သားခြင်း၊ လိုက်နာပြုကျင့်ခြင်းတို့ကို ပြုကျင့်အပ်ပေသည်။

၉။ ဓမ္မဒေသနာ = အထက်ပါ တရားတို့ကို မိမိကိုယ်တိုင် စာပေကျမ်းဂန်များမှသော်လည်းကောင်း၊ သူတော်ကောင်း သူမြတ်လောင်းတို့ထံမှ ကြားနာခဲ့ရသော ဒါန၊ သီလ၊ ဝိပဿနာ တရားစစ်တရားမှန်တို့ကို ဓမ္မမိတ်ဆွေများနှင့်ဆွေးနွေးခြင်း။

မကြားနာရသေးသော သူများနှင့် အိမ်သူ အိမ်သားများကို ပြန်လည်ဟောကြားခြင်းဖြင့် ပင်လည်းကောင်း၊ မဗ္ဗဒုသနာတရား ဟောခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

၁၀။ မိဋ္ဌိဇုကမ္မ = ဖြောင့်မတ်သော အယူကိုယူခြင်း၊ ကောင်းသော အယူကိုယူခြင်း၊ ဖြောင့်မတ်သော အယူဆိုရာ၌ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တစ်ယောက်သည် ပထမဆုံး ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာတော်တို့၏ ဂုဏ်တော် ကျေးဇူးတော်များကို သိမြင်ပြီး ရတနာသုံးပါးကို မြတ်နိုးအားကိုးဖွယ်အဖြစ် ယုံကြည်ခြင်း၊ ကုသိုလ်ကံနှင့် အသိုလ်ကံတို့၏ ကောင်းကျိုး ဆိုးကျိုးကိုလည်းကောင်း၊ ပစ္စုပ္ပန်လောကနှင့် တမလွန်လောကကိုလည်းကောင်း ယုံကြည်ခြင်း။ ကုသိုလ်ကံ-အကုသိုလ်ကံတို့၏ ကောင်းကျိုး ဆိုးကျိုးရှိကြောင်း၊ အကျိုးရင်း အကျိုးဆက်ရှိကြောင်း စသည်တို့ကို ယုံကြည်၍ သူတော်ကောင်းတရား၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း တရားတို့ကို သိ၍ ဖြောင့်မတ်သော အယူကိုယူခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။

တဏှာယံ ဗုဒ္ဓိဘာသာ ပီပိသသတစ်ယောက် ဖြစ်ဖို့ကိစ္စတွင် အရေးကြီးဆုံး သိထားရမည့် အချက်များမှာ ကိုးကွယ်ရာ ရတနာသုံးပါး၊ သရဏဂုံသုံးပါး၊ ကံနှင့် ကံ၏အကျိုးတရား၊ မျက်မှောက်လောကနှင့် တမလွန်လောကရှိကြောင်းတို့ကို သိရှိပြီး ယုံကြည်ရပေမည်။ ယုံကြည်ရန်ကိုလည်း အနည်းငယ် ထပ်မံ၍ ရှင်းပြပါမည်။

ကိုးကွယ်ရာဆိုသည်မှာ သတ္တဝါတို့မည်သည် ဆင်းရဲဒုက္ခနှင့် တွေ့ကြုံသည့်အခါ၌ ထိုဆင်းရဲဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်စေခြင်းငှာ မှီရာ၊ အားထားရာ၊ ကိုးကွယ်ရာတို့ကို ရှာကြစမြဲ ဖြစ်၏။ အဓိကရဲသစ်ပင်ကြီး၊ တောကြီး-တောင်ကြီးတို့ကို ကိုးကွယ်ရာဟု ထင်မြင်ယူဆ ကိုးကွယ်ကြ၏။

ထိုသို့ ကိုးကွယ်ခြင်းသည် ဘေးကင်းသော ကိုးကွယ်ခြင်းမဟုတ်။ ဒုက္ခခပ်သိမ်းမှ မလွတ်ကင်းနိုင်သောကြောင့် မှန်သော ကိုးကွယ်ခြင်း မဟုတ်ပေ။ အကြင်သူသည် မြတ်စွာဘုရားကို လည်းကောင်း၊ တရားတော်ကိုလည်းကောင်း၊ သံဃာတော်ကိုလည်းကောင်း ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်၏။ ထိုသူသည် ဆင်းရဲခြင်းအမှန် ဒုက္ခသစ္စာ၊ ဆင်းရဲရဲခြင်း၏ အကြောင်းရင်းအမှန် သမုဒယသစ္စာ၊ ဆင်းရဲခြင်းမှ လွတ်မြောက်ရန်အမှန် နိရောဓသစ္စာ၊ ဆင်းရဲငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းအမှန်ဖြစ်သော အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသည့် မြတ်သောဂေဿစွာ ဟူသော အရိယာသစ္စာသေးပါးတို့ကို မဂ်ပညာဖြင့် ကောင်းစွာ မြင်နိုင်၏။ ဤသို့ ကိုးကွယ်ခြင်းစသည်သာ ကိုးကွယ်ရာအမှန်ဖြစ်၏ဟု မြတ်စွာဘုရားသခင် ဟောကြားခဲ့လေသည်။

ရတနာသုံးပါး။ ဤကမ္ဘာလောက၏ ရတနာအပေါင်းတို့တွင် အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော ဗုဒ္ဓရတနာ၊ ဓမ္မရတနာ၊ သံဃရတနာ တည်းဟူသော ရတနာသုံးပါးကိုသာ ကိုးကွယ်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

သရဏဂုံသုံးပါး။ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ရဲတနာသုံးပါးတို့သည် သတ္တဝါတို့၏ ဘေးဒုက္ခကို ပယ်ဖျောက် ဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့်လည်း 'သရဏ'ဟူ၍ ခေါ်ပါသည်။ 'သရဏဂုံ' သုံးပါးဟူ၍လည်း ခေါ်ပါသည်။

ဤရတနာသုံးပါးအား ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သောသူကိုသာ သရဏဂုံတည်သည်ဟု ခေါ်ပါသည်။ သရဏဂုံသုံးပါးမှလွဲ၍ ဘာကိုမှမဆည်းကပ် မကိုးကွယ်ပါ(အခြားကို ကိုးကွယ်လျှင် သရဏဂုံပျက်၏) ထိုသူသည် ကောင်းမြတ်သော ဘဝကိုသာ ရောက်ရမည်အပြင် အသက်ရှည်ခြင်း၊ အဆင်းရှုပ်လှခြင်း၊ အခြွေအရံများခြင်း စသော အကျိုးများကို ရရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဘုရားရတနာ။ ဘုန်းတော်အနန္တ၊ တန်ခိုးတော်အနန္တ၊ ဉာဏ်တော်အနန္တနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် လူ့ပြည်သို့ရောက် ဖွားမြောက်သည့် ခဏ်မှာပင် နတ်ရေစင်သုန်းလောင်းသဖြင့် ကျန်းမာသန့်ရှင်းစွာမတ်တတ်ရပ်ပြီး၊ ခြေစုနစ်လှမ်း လမ်းကြာ၍ စကားပြော၏။ ထို့နောက် သမာပတ်ရှစ်ပါးကို ရရှိထားသော ဖခင်၏ မင်းဆရာဖြစ်သော ရှေ့နောက်ဏမ္ဘာ (၄၀)စီမြင်နိုင်သော ကာဠဒေဝီလရသေ့သည် တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှ မင်းကြီး၏ နန်းတော်သို့ ဆင်းသက်လာရာ ဖခင်ဖြစ်သူက ရသေ့အား ရှိခိုးခန့် လက်နှစ်ဖက်ကို ယှက်စေသော် အလောင်းတော် မင်းသား၏ ဖဝါးတော်အစုံသည် ပျံ့တက်၍ ရသေ့ကြီး၏ ဦးထိပ်ပြင်ထက်၌ တည်ငြိမ်စွာ မတ်တတ်ရပ်နေတော်မူသဖြင့် ဖခင်နှင့် ရသေ့ကြီးပင် ရှိခိုး ဦးတိုက်ရလေသည်။

ထို့နောက် အစဉ်အတိုင်းကြီးပွား၍ အဘက် ၁၆ နှစ်တွင် ဗိုလ်ခြေ တစ်ထောင်မှ တစ်နိုင် ချီနိုင်၊ ပစ်နိုင်သောလေးကို အလွယ်တကူယူ၍ ငင်ပြီးတာဝတိံသာနတ်ပြည်ရှိ မယ်တော် မိနုတ်သားထံအရောက် မြားကိုပစ်လွှတ်ပြသပူဇော်လေသည်။

အသက် ၂၉ နှစ်တွင်တောထွက်၍ ခြောက်နှစ်အကြာ ဘုရားဖြစ်မည့် နတ်တော်၊ လက်ရုံး တစ်ထောင်ရှိသော မာရ်နတ်မင်း၏စစ်သည်တို့ကို ပါရမီဖြင့် နှိမ်နင်းအောင်မြင်ခဲ့သည့်အပြင် မာရ်နတ်မင်း၏သမီးသုံးယောက်က အမျိုးမျိုးဖြာ၊ ယောင်းသော်လည်း "ငါ့ဘုရားသည် ကိလေသာစာရာကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ရှားအောင်မြင်ပြီးဖြစ်၍ သုသာန်သို့စွန့်ပစ်အပ်သော သူကောင် ပုပ်ကဲ့သို့ စက်ဆုပ်တော်မူသည်" ဟု ကဲ့ရဲ့တော်မူသဖြင့် ထွက်ပြေးကြရတော့၏။

များမကြာမီ ဟုံဟုံကံမည်သော ပုဏ္ဏားတစ်ယောက် လှစေ့ကံပြီး “အရှင်ဂေါတမ အဘယ်သို့သောသူသည် ပြဟ္မဏမည်ပါသနည်း”ဟု မေးလျှောက်ရာတွင် ရာဂစသောကိလေ သခတ္တိကိုလည်း ပယ်ခွာစွန့်ပစ်တတ်၏။ ပုညကြိယာ ဆယ်ပါးတို့၌သာပျော်၏။ ထိုသူသည် သာလျှင် မြတ်ရာသို့ သွားအံ့သည်ဖြစ်၍ ပြဟ္မဏမည်၏”ဟု ဖြေဆိုတော်မူလေသည်။

မှတ်ချက်။ ။ (ဤအဖြေသည်လည်း ဤစာအုပ်၏ ဦးတည်ချက်ပင်ဖြစ်သည်။)

သက္ကရာဇ် ၁၀၃ ခုနှစ်၊ ဇဆုန်လပြည့် ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ညနေတွင် ဝိဿဝတ္တိ မဇ္ဈိမနတ်မင်းကို အောင်ဟောမူပြီးသည့်ညဉ့်ဦးယံ၌ ရွှေ့နောက်ကမ္ဘာပေါင်းများစွာကို မြင်နိုင်သော ပုဗ္ဗ နိဝါသဉာဏ်၊ သန်းခေါင်ယံ၌ နတ်မျက်စိ၊ နတ်နားကဲ့သို့ မြင်နိုင်သော ကြားနိုင်သော ဒိဗ္ဗစက္ခု - ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်တို့ကိုရ၍ မိုးသောက်ထသောအခါ စကြဝဠာတစ်သောင်းလုံးကိုတူနီ လှုပ်စေလျက် အာသဝေါတရားတို့ ကင်းရာချုပ်ရာကိုမြင်သော အာသဝက္ခယဉာဏ်ဖြင့် မဂ္ဂ လေးတန်ကို အစဉ်အတိုင်းရပြီး အလုံးစုံသော တရားအပေါင်းကို သိတတ်သော သုဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်ကိုရ၍ လောကသုံးပါးတွင် အထွတ်အထိပ်ကိုးကွယ်ရန် ဘုရားကြီး အဖြစ် ရောက်ရှိ လေသတည်း။

ယနေ့အထိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တိုင်း ကိုးကွယ်နေသော ထိုမြတ်စွာဘုရား သခင်သည် ၁။ မဇ္ဈိမနတ်မင်းကို သာမက ၂။ အလွန်ကြမ်းတမ်းခက်မာစွာနှင့် တစ်ညလုံးလုံး စစ်ထိုးခဲ့ သည့် အာဠာဝတ ဘိလူးကြီးအားလည်းကောင်း၊ ၃။ အလွန်မုန်ယစ်စွာသော နာဠာဂီရိဆင် မိုက်ကြီးကိုလည်းကောင်း၊ ၄။ လူတွေ၏လက်ညှိုးကို လိုက်ဖြတ်နေသော အင်္ဂုလိ မာလကို လည်းကောင်း၊ ၅။ စိဉ္စမာဏဝိကာအမည်ရှိသော မိန်းမယုတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ၆။ မိမိ၏ ဝါဒဖြင့် သူတစ်ပါးတို့အား လိုက်လံနှိမ်နင်းနေသော သစ္စဏပရိပိုင်အားလည်းကောင်း၊ ၇။ အလွန်တန်ခိုးကြီးလှသော နန္ဒောပနန္ဒ နဂါးမင်းအားလည်းကောင်း၊ ၈။ မိမိသာမြဲ သည်ဟုပြောနေသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူရှိသည့် ပကပြဟ္မာမင်းကြီးအားလည်းကောင်း၊ နှိမ်နင်း အောင်မြင်ခဲ့လေသည်။

အဲသည် ရှစ်ပါးကတော့ အပြင် အောင်ခြင်းရှစ်ပါးသာ ဖြစ်သေး၏။ ထိုထက်မက များပြားလှသော တန်ခိုးတော်ပြခြင်း၊ အချို့ကတော့ ဘုရားဖြစ်ပြီး ရက်သတ္တံ နှစ်ပတ်အရှိ မှာ ဘုရားဖြစ်တော်မူခဲ့သည့် မှီရာ၊ ထိုင်ရာ ဗောဓိပင်နှင့် ရွှေပလ္လင်ကို ပြန်ကြည့်ရှုနေစဉ် သောတာပန် မရသေးသော နတ်အချို့က “ဤ အလောင်းတော် မင်းသားသည် စံပျော်ဖူးသည့် ရွှေပလ္လင်မှ ခင်မင်ခြင်းမပြတ်”ဟု အကြံဖြစ်ကြ၍ ထိုအကြံကို ပယ်ဖျက်စေရန်

ကောင်းကင်သို့ ပြန်တက်၍ ရေမီးအစုံ ထွက်စေပြီး ယမိုက်ပြာဠိဟာကိုပြစေပြီးမှ ရွှေပလ္လင်
နှင့် အနည်းငယ် ကွာဝေးသော အရပ်တွင် စင်္ကြံကြွနေတော်မူသည်။

ဘုရားဖြစ်ပြီး ရက်သတ္တ ၄ ပတ်အရောက်တွင် နတ်တို့စီမံအပ်သော ရတနာ ရွှေအိမ်၌
ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ နေတော်မူလျက် ပိဋကတ်သုံးပုံတို့ကို ဆင်ခြင်တော်မူရာ ပဌာန်းကျမ်းကို
ရောက်လျှင် ထက်ဝန်းကျင်ကိုယ်တော်မှ အဖြူ၊ အနီ၊ အညို၊ အရွှေ၊ အနီမောင်း၊ အနက် ပြိုးပြိုး
ပြက် တခဲနက်သော ရောင်ခြည်ထွက်၍ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး စံပယ်တော်မူ၏။

ထို့နောက် ခမည်းတော်ရှိရာ ကပိလဝတ်ပြည်သို့ကြွရောက်ရာတွင် ယာကီဝင်မင်းသား
တို့က ဤသိဒ္ဓတ္ထမင်းသားကား ငါတို့ထက်ငယ်၏ဆို၍ ရှိခိုးခြင်းမပြုကြသဖြင့် မြတ်စွာဘုရား
သခင်သည် စတုတ္ထဈာန်ကို ဝင်စားပြီး ကောင်းကင်သို့တက်၍ အထက်ကိုယ်တော်မှ မီးအလျှံ၊
အောက်ကိုယ်တော်မှ ရေအလျှံ၊ လက်ဝဲဖဝါးတော်မှ မီးအလျှံ၊ လက်ယာဖဝါးတော်မှ ရေအလျှံ၊
လက်ယာ မျက်လုံးတော်မှ မီးအလျှံ၊ လက်ဝဲမျက်လုံးတော်မှ ရေအလျှံ၊ နှာခေါင်းတော်အစုံမှ
မီးရေအစုံစုံ၊ အလုံးစုံသော ကိုယ်တော်မှ ရောင်ခြည်တော် ခြောက်သွယ်ကို လှယ်ကာလှယ်ကာ
တန်ခိုးပြာဠိဟာ ပြသလိုက်တော့မှ ပရိသတ်အားလုံးက ရှိခိုးဦးချကြတော့၏။

မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ကျွတ်ထိုက်သောသူကို ကျွတ်စေရန်အတွက် တန်ခိုးပြာဠိဟာ
ပြသရန်၊ ဝန်မလေးကြောင်း သိနိုင်ရန်မူ၊ ဒုတိယဝါမကပိမိ ဒေသစာရီကြူချီသော အင်္ဂါ
မြစ်ကွေ့တစ်ခုစီတွင်နေသော ဥရုဝေလကဿပရသေ့အား တန်ခိုးပြာဠိဟာ အမျိုးမျိုးပြ၍
ချွတ်တော်မူရလေရာ အကြိမ်ပေါင်း တစ်ထောင်ငါးရာ ခြောက်ဆယ် ရှိတယ်လို့ ဇိနတ္တ
ပဏာသဏီမှာ ပါရှိ၏။

တရားရတနာ။ ။ ထိုမြတ်စွာဘုရားက ကောင်းစွာ ဟောကြားတော်မူသော တရား
မှာလည်း ကျင့်ကြံသူတို့အတွက် ယခုဘဝမှာပင် မဂ်ဖိုကို မြင်နိုင်သည့် စွမ်းအားရှိခြင်း၊ မဂ်
ပြီးလျှင် ဖိုလ်တရားသည် ချက်ချင်းဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၊ လာလော့ တရားနာသောသူဟု ရဲဝံ့စွာ
ဖိတ်ခေါ်နိုင်ခြင်း၊ မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်တရားအရသာကို သူတော်ကောင်းတို့ လက်တွေ့ခံနိုင်ခြင်း၊
တရားတော်၏ အစ၊ အပယ်၊ အဆုံး ကောင်းခြင်းသုံးဖြာနှင့် ပြည့်စုံသဖြင့် ပြင်ထားရန် မလို
ခြင်း၊ စသော ဂုဏ်တော်တို့နှင့် ပြည့်စုံ၏။

သံဃာ ရတနာ။ ။ ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သား သံဃာရတနာတို့ သည်လည်း
ကောင်းသော အကျင့်ရှိခြင်း၊ ဖြောင့်စွာ ကျင့်ခြင်း၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်ရန် အတွက် ကျင့်ခြင်း၊
လောကုတ္တရာတရားနှင့် အညီကျင့်ကြံခြင်း၊ အဝေးစာဆောင်ယူလာသော ပစ္စည်းကိုပင် ခံယူ
ထိုက်ခြင်း၊ ညွှန်သည်အတွက်ထားသောပစ္စည်းကိုပင် ခံယူထိုက်ခြင်း၊ ကောင်းမွန်မြင့်မြတ်သော

အလှူကို ခံယူထိုက်ခြင်း၊ လက်အုပ်ချီမိုး ရှိခိုးခြင်းကို ခံထိုက်ခြင်း၊ လူတကာတို့၏ ဒါနမျိုးစေ့ကို စိုက်ပျိုးရာ လယ်မြေကောင်းပမာဖြစ်ခြင်း စသော ဂုဏ်တော်တို့နှင့် ပြည့်စုံသည့်အပြင် ပိဋကတ်သုံးပုံတည်းဟူသော စာပေပရိယတ္တိတို့ကို သင်ယူလေ့ကျင့် မှတ်သားဟောပြောခြင်းတို့ကို အမြဲစာစေ ပြုလုပ်နေကြသော မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သားများပင် ဖြစ်ကြသတည်း။

ထိုသံသံတော်များကြောင့်ပင်လျှင် ယနေ့တိုင်ထင်ရှားရှိနေသော ပိဋကတ်တော်များအား ကြားနာမှတ်သားနေကြရခြင်းဖြစ်၏။

ဤပိဋကတ်တော်များသည် အဇာတသတ်မင်းလက်ထက် မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးနောက် လေးလအကြာမှာ အရှင်ကဿပကိုယ်တိုင် ကြီးကြပ်၍ စီစဉ်ကာ ပထမသင်္ဂါယနာတင်ခဲ့၏။ နောက်နှစ်တစ်ရာလောက်အကြာမှာ အရှင်ယဿ တိုက်တွန်းချက်အရ ဒုတိယသင်္ဂါယနာတင်ပြီးနောက် ၁၃၅ နှစ်အကြာမှာ တိတ္ထိတို့နှင့်ယှက်မှုကြောင့် ဓမ္မာသောကမင်းလက်ထက်တွင် အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတို့ထံမထေရ်အမှူးပြုပြီး တတိယအကြိမ်သင်္ဂါယနာတင်ရပြန်သည်။

သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင် သူပုန်ဘေးကြီးဖြစ်ပေါ်သဖြင့် ဆရာတော်အကျော်များ၊ လူများပြေးလွှားနေကြရစဉ် ဆရာတော်များသည် ဆွမ်းမစားရသော်လည်း ပိဋကတ်တော်များအား မေ့ပျောက်သွားမည်စိုး၍ သဲပြင်ပေါ်ဝယ် လဲလျောင်းနေပြီး ရင်ဘုတ်ပေါ်သဲစိုက်၍ ရွတ်အံ့သရဇ္ဈာယ်လျက် မပျောက်ပျက်မမေ့လျော့အောင် ထိန်းသိမ်းဆောင်ထားခဲ့ကြပါသည်။

သူပုန်ဘေးကြီး အေးငြိမ်းသွားလျှင် နောင်လာနောက်သားများအတွက် ယခု နှုတ်တက်ဆောင်သွားရန် ခဲယဉ်းသွားမည်ကို စိုးရိမ်ကြသည့်အတွက် မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီး နှစ်ပေါင်း ၄၅၀ ခန့်တွင် ငနုဂါမဏိမင်းလက်ထက်၌ ပိဋကတ်တော်များကို ပေရွက်ပေါ်မှစရေး၍ စတုတ္ထသင်္ဂါယနာတင်ကြပါသည်။

စတုတ္ထသင်္ဂါယနာတင်ပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံသထုံမြို့မှပုဂံသို့ သာသနာတော် ပြန့်ပွားလာခဲ့ရာ မင်းတုန်းမင်းကြီးလက်ထက်တွင် ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင်ပြီး စာတတ်ဆရာတော်ကြီးများစာ ပိဋကတ်ကျမ်းစာများကို ပေရွက်များမှတစ်ဆင့် ကျောက်ပြားများပေါ်သို့ ကူးယူပူဇော်ခဲ့ကြပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက်ပိုင်းတွင် အရိယာသံသံတော်များနှင့် ပညာရှိသံသံတော်များသည် နောင်လာနောက်သား ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအတွက် ပိဋကတ်တော်များကို စစ်ဆေးသုတ်သင်ပြီး ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာကိုတင်ကြသည့်အပြင် စာပုံနှိပ်စက်ဖြင့် ရိုက်နှိပ်မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ကြပါသည်။

ယနေ့အထိ သာသနာတော် ထွန်းကားပြန့်ပွားနေခြင်းသည်လည်း ၎င်းသံဃာတော် များ၏ကြီးမားသောလုံ့လ၊ မေတ္တာကျေးဇူးတော်ကြောင့်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

ယခုဆိုခဲ့သော မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်များကို ဟောတော်မူခဲ့သည့် အံ့တိုင်းပင် မြတ်စွာဘုရားနှင့် သင်္ကန်းခြင်းလဲ၍ ဝတ်ရုံတော်မူခဲ့သော အရှင်မဟာကဿပရဟန္တာကြီးနှင့် ထေရ်ဝါဒ ရဟန္တာကြီးများက မပြုမပြင်ဘဲ မဖြည့်မစွက် မပယ်မနှုတ်ဘဲ အံ့ စဉ် အံ့ ဆက် မှတ်သားလိုက်နာကျင့်သုံးခဲ့တဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာကို ‘‘ထေရ်ဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ’’လို့ ခေါ်ပါတယ်။

ဘုရားရှင်ဟောတော်မူခဲ့တဲ့အတိုင်းမဟုတ်ဘဲ၊ ကာလ၊ဒေသ၊ ပုဂ္ဂလစတဲ့ အခြေအနေနဲ့ လိုက်အောင် နှုတ်ပယ်ဖြည့်စွက်ထားကြတဲ့ဘာသာကို ‘‘မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာ’’လို့ ခေါ်ကြလေသည်။

မဟာယာနထက်နိမ့်သော ‘‘ဟိနယာန ဗုဒ္ဓဘာသာ’’ ကတော့ ခေတ်မရှိတော့ချေ။ အဲသည်တော့ ယခုဗုဒ္ဓဘာသာမြန်မာပြည်သူများ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်နေသော ဘုရား၊တရား၊ သံဃာ ရတနာသုံးပါးသည် ယုံတမ်းစကားနှင့် ပြောနေခြင်းမဟုတ်။ အထောက်အထား အလွန်ခိုင်လုံပါသော ဘုရားစစ် ဘုရားမှန်၊ တရားစစ် တရားမှန်၊ သံဃာစစ်သံဃာမှန်များ ဖြစ်ကြသည်ကို ယုံယုံကြည်ကြည်နှင့် ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ရန် တင်ပြလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ထိုကဲ့သို့ ယုံကြည်မှု ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ပြီး ဘုရားဟော တရားတော်များကို လိုက်နာ ကျင့်ကြံအားထုတ်ခြင်း၊တားမြစ်ထားသည့်မကောင်းမှုများကို ရှောင်ကြဉ်မှုသာလျှင် ဒိဋ္ဌိဇ္ဇကမ္မ ဟူသော ဖြောင့်မတ်ခြင်း အယူစစ်စစ် ဖြစ်လေသည်။

ကံနှင့် ကံ၏အကျိုးဆက်ရှိကြောင်း၊ တမလွန်လောကရှိကြောင်းတို့ကိုရှေ့ကဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ကုသိုလ်ဆယ်ပါး၊ သို့မဟုတ် ကမ္မပက ဆယ်ပါး၊ (သို့မဟုတ်) ပုညကြိယာ ဆယ်ပါးသည်လည်း ဤဘွင် အကျဉ်းချုံး၍ ပြီးဆုံးပါပြီ။

မြတ်စွာဘုရားသခင်နှင့် အာဠာဝကဘီလူး အမေးအဖြေ နိဂုံးပိုင်း

ဤစာအုပ်၏ ရှေ့တစ်နုရုဘွင် အာဠာဝက၏ အမေး ၃ ပုဒ် အဖြေ ၃ ပုဒ်တို့ကို ဖော်ပြပြီးဖြစ်ပါသည်။ ကျန်သေးသောအမေးပုစ္ဆာများကိုလည်း ဆက်လက်ဖော်ပြရန်လိုအပ် ဦးမည်ဟု ထင်မြင်၍ ပုစ္ဆာအားလုံးကို အစမှအဆုံးအထိ တစ်ဆက်တည်း အကျဉ်းချုပ် တင်ပြ ပါမည်။

အာဠာဝက ဘီလူးခင်းသည့် မိမိ၏ ဗိမာန်အီတုင်းသို့ ဝင်ရောက် စံပယ်နေသော မြတ်စွာဘုရားအား ပြင်းသန်သော လေမှန်တိုင်း၊ မိုးမှန်တိုင်း၊ ကျောက်ခဲမိုး၊ ဓားလှံလက်နက်

မိုး၊ မီးကျိုးခဲမိုး၊ ပြာပူမိုး၊ သလဲပူမိုး၊ ညွှန်ပျောင်းမိုး၊ အမိုက်မောင်ကြီး ကျစေခြင်းစသော လက်နှက် ကိုပါးနှင့် တိုက်ခိုက်သော်လည်း မရသည့် အဆုံး၌ ဘွဲ့ဖြူလက်နှက်ခေါ် ကိုယ်၌ ရုံသော စုံလျားပုဆိုးနှင့် ပစ်ခတ်လေရာ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရင်း၌ ခြေသုတ်ပုဆိုး သဖွယ်ကျတော့၏။

ထိုအခါမှ အာဠာဝက စိလူးသည် နွားလားဥသဘ ချိုကျိုးသကဲ့သို့ အဆိပ်ထန်သော မြွေဆွေယံကျိုးသကဲ့သို့ အချိန်အစောင့် မဲလျက် ယောက်ျားတို့၏ မာန်စောင် တည်းဟူသော တံခွန် လဲလေသတည်း။

မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် အာဠာဝက-သောတဒပန်တည်တော့မည်ကို သိသဖြင့် ဗိမာန် အတွင်းမှ ထွက်၊ ဝင်ခြင်းတို့ကို သုံးကြိမ်မြောက် ပြုလုပ်ခဲ့၏။ စတုတ္ထအကြိမ်တွင်မူ အထွက် ခိုင်းသော်လည်း မထွက်တော့ဘဲ အာဠာဝက၏ စိတ်အကြံယုတ်ကို ဖော်ထုတ် ပြောကြား လိုက်လေသည်။ (အာဠာဝက၏ စိတ်အကြံမှာ သည်တစ်ခါထွက်လာလျှင် ခြေနှစ်ချောင်းကို ကိုင်၍ သမုဒ္ဒရာထဲကို ပစ်ချမည့် အကြံပင် ဖြစ်လေသည်။)

အာဠာဝကသည် ဤရဟန်းကို-ငါ့ဘယ်လိုပင် တိုက်ခိုက်ငြားသော်လည်း မထိခိုက်၊ ငါ၏ စိတ်အကြံကိုပင် သိနေ၏။ ဤရဟန်းအား ငါ့မေးလိုသော မေးခွန်း ရှစ်ခုကိုမေးလျှင် ဖြေနိုင်လိမ့်မည်ထင်၍ မေးခွင့်တောင်းလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားကလည်း ခွင့်ပြု၏။ ပြဿနာမေးခွန်း ရှစ်ပါးမှာ ကဿပဘုရား လက် ထက်တွင် အာဠာဝက မိဘနှစ်ပါးတို့က ဘုရားရှင်ကို ဆည်းကပ်၍ အမေးရှစ်ပါးကို အဖြေ နှင်တကွ သင်ယူပြီး အာဠာဝက ငယ်စဉ်က သင်ကြားခဲ့ကြ၏။

ကလုကြခမြင့်လှသော် အမေးကံသာ မှတ်မိ၍ အဖြေကို မမှတ်မိတော့ဘဲအမေးရှစ်ပါး ကိုသာ ရွှေပေတွင် ဟုသ်ပဒါးဖြင့် ရေးမှတ် သိမ်းထားခဲ့လေသည်။

မေးခွန်းပြဿနာ ၈ ပါးအား
မြတ်စွာဘုရား ဖြေဆိုတော်မူခြင်း အကျဉ်းချုပ်

အာဠာဝက၏ အမေး (၁) ဤလောက၌ ယောက်ျားတော်စာတာ တို့၏ အဘယ်မည်သော ဥစ္စာသည် နှစ်လိုခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော ဥစ္စာဖြစ်၍ အမြတ်ဆုံး ဖြစ်သနည်း။

အဖြေ (၁) ဤလောက၌ ယောက်ျားတကာတို့၏ သဒ္ဓါတရားဟူသော ဥစ္စာသည်သာ နှစ်လို ခြင်းကို ပြုတတ်သည်ဖြစ်၍ ဥစ္စာမြတ်မည်၏။

အမေး (၂) အဘယ်မည်သော အကျင့်သာလျှင် ကောင်းစွာ ကျင့်အပ် သည်ဖြစ်၍ ကိုယ်၏ ချမ်းသာ၊ နှလုံးချမ်းသာကို ဆောင်ပေတတ်သနည်း။

အဖြေ (၂) ကုသိုလ် ၁၀ ပါး (ပုညကြိယာ ၁၀ ပါး) တရားသည်သာလျှင် ကောင်းစွာ ကျင့်အပ်သည်ဖြစ်၍ ကိုယ်ချမ်းသာ နှလုံးချမ်းသာကို ဆောင်၏။

အမေး (၃) အဘယ်မည်သော အရသာသည်သာလျှင် အရသာဟူသမျှတို့တွင် မြိန်စွာသော အရသာ မည်ပါသနည်း။

အဖြေ (၃) အရသာဟူသမျှတို့တွင် သစ္စာအရသာလျှင် အမှန်တကယ်စင်စင် မြိန်စွာဖြစ်၏။ အမှန်ကိုဆိုသည်လည်း သစ္စာ၊ မမှန်ကို ရှောင်ကြဉ်သည်လည်း သစ္စာ၊ နိဗ္ဗာန် အရဟတ္တဖိုလ် ချမ်းသာကို ခံစားရသောအရသာ၊ ဤအရသာ သုံးပါးသည် သာလျှင် မြတ်၏။ ရူပါရုံ၊ သဒ္ဓါရုံ စသည်တို့ကား ကိုယ်၏ သာယာခြင်းကို ပွားစေတတ်သောကြောင့် တပ်ခြင်းနှင့်တကွ ညစ်ညူး၏။ ဆိုခဲ့ပြီးသော သစ္စာ အရသာသည်ကား ညစ်ညူးခြင်းမရှိသောကြောင့် မြတ်၏။ ဤသို့မြတ်၍ အရ သာတို့တွင် သစ္စာအရသာ သာလျှင် မြတ်၏ဟု ဖြေ၏။

အမေး (၄) အဘယ်သို့သော အသက်မွေးခြင်းဖြင့် အသက်မွေးသောသူ၏ အသက် ရှင်ခြင်း ကို၊ မြတ်သော အသက်ရှင်ခြင်းဟု ပညာရှိတို့ ဆိုကုန်ကြပါသနည်း။

အဖြေ (၄) ပညာဖြင့် အသက်မွေးသောသူ၏ အသက်ရှင်ခြင်းကိုသာလျှင် မြတ်သောအသက် ရှင်ခြင်းဟု တရားအစရှိသော ပညာရှိတို့ ဆိုကုန်၏။ ပညာဟူသည်ကား ကျိုး အပြစ်ကို ခွဲခြမ်းနိုင်ခြင်း ဉာဏ်တည်း။ ပညာဖြင့် အသက်မွေး၏ဟုဆိုရာ၌ အပြစ် ရှိသော၊ မကောင်းသော အလုပ်အကြံ၊ အပြစ်ရှိသော ဆေးဝါးမန္တန်အတတ် ဟူသမျှကို ရှောင်ကြဉ်၍၊ အပြစ်မရှိသော ကျင့်သူကား တရားနှင့် လျော်စွာ အသက်မွေးသည်မည်၏။ တရားနှင့်မလျော်သော အလုပ်ကို လုပ်၍ အသက် ရှင်၏။ တရားကိုကျင့်လျက်သေ၏။ ထိုအသက်ရှင်သူထက် သေသူက မြတ်၏။ တရားနှင့်မလျော် အသက်ရှင်ခြင်းကား အပြစ်အတိရှိ၍ မကောင်းမှုကိုဆည်းပူး လျက် သေ၍ အပါယ်လေးပါး၌ နစ်မွန်းလျက် ဆင်းရဲဒုက္ခအပြည့်ခံရ၏။ ဤသို့ သော အကြောင်းအကျိုးတို့ကို ခွဲခြမ်း၍ သိနိုင်သော ပညာ ရှိသူကိုသာလျှင် ပညာဖြင့် အသက်မွေးသူဟု ဆိုသတည်း။ ဤသို့ အသက်မွေးသူကို သာလျှင် မြတ်၏ဟု ဖြေဆိုတော်မူလေသည်။

- (က) သူ့စီးပွား၊ ကိုယ့်စီးပွားကိုမသိလျှင် မျက်စိနှစ်ဖက် ချို့သည်မည်၏။
- (ခ) မိမိစီးပွားကိုသိသိ၍ သူ့စီးပွားကိုမသိလျှင် မျက်စိတစ်ဖက် ချို့သည်မည်၏။
- (ဂ) နှစ်ပါးစုံကို သိသူကား မျက်စိနှစ်ဖက်ရှိသည် မည်၏။

ဤသို့ မျက်စိနှစ်ဖက်ရှိသူသည် အိမ်ယာထောင်မှ၌ လုံ့လထကြွလျက်ရှိသော အကျင့်၊ သရဏဂုံဆောက်တည်သော အကျင့်၊ သီလ ဆောက်တည်သော အကျင့်၊ တတ် အား သမ္ပပေးကမ်း လှူဒါန်းသော အကျင့် စသော ရွှေ့တွင်ဆိုထားသည့် ကုသိုလ်တရား ဆယ်ပါး၊ တရားကိုကျင့်လျက် အသက်မွေးခြင်းသည်ပင် “ပညာဖြင့် အသက်မွေးသည် မည်၏၊ မြတ်၏” ဟု ဖြေဆိုတော်မူလေသည်။

အာဠာဝကဘိလူးသည် ရွှေပေတွင် ရေး၍ထားသော အမေးရှစ်ပါးတို့တွင် အမေးလေးပါး၏ အဖြေကိုရပြီးနောက် ကျန်သော အမေးလေးပါးကို ထပ်၍ မေး၏။

- အမေး (၁) အရှင်ရဟန်း အဘယ်အကြောင်းကြောင့် အယဉ်ကို ကူးနိုင်ရာသနည်း။
- အဖြေ (၁) ဒကာ အာဠာဝက၊ သဒ္ဓါကြောင့် အယဉ်ကိုကူးနိုင်ရာ၏။ သဒ္ဓါတရားပြည့်ဝသော သူသာလျှင် သောတာပန်ဖြစ်၍ အယူမှားခြင်း ပျောက်၏။
- အမေး (၂) အဘယ်အကြောင်းကြောင့် သမုဒ္ဒရာဟူသော သံသရာကို ကူးနိုင်သနည်း။
- အဖြေ (၂) မမေ့မလျော့သော နှလုံးဖြင့်ကား၊ သမုဒ္ဒရာဟူသော သံသရာကို ကူးနိုင်၏။ မမေ့မလျော့သူကား သောတာပန်ဖြစ်၍ နောက်ဘဝတို့ကို သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်၍ လွန်နိုင်၏။ သံသရာကိုလွတ်အောင် ကူးနိုင်၏။
- အမေး (၃) အဘယ်ကြောင့် ကာမဘုံ၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲကို လွန်နိုင်ရာသနည်း။
- အဖြေ (၃) မပျင်းသောသူကား လုံ့လကြောင့် ကာမဘုံ၌ ဆင်းရဲကို လွတ်နိုင်၏။ သကဒါဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပြီး၊ ကာမဘုံ၌ မဖြစ်လို၍ လုံ့လအားထုတ်ခြင်းဖြင့် ကာမဘုံ၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲကိုလွတ်နိုင်၏။
- အမေး (၄) အဘယ်ကြောင့် စင်ကြယ်ရာသနည်း။
- အဖြေ (၄) ပညာရှိသော သူသည်ကား ပညာကြောင့် စင်ကြယ်၏။ အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်၍ မပျောက်နိုင်သေးသော အမှိုက်မှောင် အညစ်အကြေးကို အရဟတ္တမဂ် ပညာဖြင့်ဖြတ်၍ ရဟန္တာဖြစ်ပြီး စင်ကြယ်၏။

ဤကဲ့သို့ ဖြစ်သနာလေးပါးကို ဖြေဆိုသော ဂါထာတို့၏အဆုံး၌ အာဠာဝက တိလူး မင်းသည် အံကျွတ်တရားရပြီး သောတာပန် ဖြစ်သွားလေတော့၏။ ထိုအာဠာဝက တိလူး မင်းသည် သစ္စာလေးပါးတရားကို သိမြင်၍ သောတာပန်ဖြစ်သွားပြီးနောက် ပညာဟူသော အဖြေစကား တစ်ခုနီးကို အရင်းတည်၍ အမေဝါးပါးကို ထင်မိ၍ မေးသည်မှာ—

အမေး (၁) အရှင်ဘုရား ပညာရအံ့သော အကြောင်းကား အဘယ်နည်း။

အဖြေ (၁) အာဠာဝကတိလူး ပညာရအံ့သော အကြောင်းလေးပါးရှိ၏။

၁။ ပညာရှိသော သုမြတ်တို့ နိဗ္ဗာန်အလို့ငှာ ဟောသောတရားကို အကြွင်းမရှိ သဒ္ဓါစိတ်ဖြင့် ယုံကြည်၏။

၂။ ရှိသေကောင်းမွန်စွာ ဂရုစိုက်၍ နားထောင်နာကြား၏။

၃။ နာကြားပြီးသော တရားကို မမေ့မလျော့ ဆောင်ထား၏။

၄။ ဆောင်ပြီးသော တရား၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို စူးစမ်း ဆင်ခြင်၏။

ဤကဲ့သို့လျှင် သဒ္ဓါသည်၊ နာခံသည်၊ မှတ်မိသည်၊ ဆင်ခြင်သည်၊ ဤလေးပါးကြောင့် ပညာရရာ၏။ ပညာဟူသည်ကား ကြားရ၍ သိသောပညာ၊ ကြံ၍ သိသောပညာ၊ ဘဝနာဖြင့် ပြီးသောပညာဟူ၍ ရှိသည်။

အမေး (၂) လောကီ-လောကုတ္တရာ ဥစ္စာရအံ့သော အကြောင်းကား အဘယ်နည်း။

အဖြေ (၂) ဘုံသုံးပါး၌ အကျိုးစီးပွားကိုသိလျှင် လောကီပညာမည်၏။ ဝေဒိလ် နိဗ္ဗာန် ရသော်ကား လောကုတ္တရာပညာမည်၏။

၁။ သင့်တင့်သော အရပ်အရာကြုံလျှင် သော်လည်းကောင်း။

၂။ သင့်တင့်သော အခါကာလ ကြုံလျှင် သော်လည်းကောင်း။

၃။ သင့်တင့်သော အမှီကောင်းကို ကြုံလျှင် သော်လည်းကောင်း။

လောကီ၊ လောကုတ္တရာ ဥစ္စာရအံ့သော အကြောင်း၊ ဥပါယ်တံမျဉ်နှင့်လျှော်စွာပြုလုပ် တတ်သော၊ လုံ့လဝီရိယနှင့် အားထုတ်သည်လည်းဖြစ်စေသော အပ္ပအချင်းခံလျက် လုံ့လ ထကြွခြင်း ရှိသော၊ ဤသို့လျှင် ဥပါယ်တံမျဉ်ကိုသိသည်။ နှလုံးကို မလျော့ဘဲ အားထုတ်သည်။ ကိုယ်ထူကိုယ်ထ လုံ့လကောင်းသည့် အကြောင်းသုံးပါးကြောင့် လောကီ၊ လောကုတ္တရာ ဥစ္စာ ရရာ၏။

အမေး (၃) ကျော်စောအံ့သော အကြောင်းကား အဘယ်နည်း။

အဖြေ (၃) စကားမှန်ကိုသာ ပြောသဖြင့် ကျော်စောရာ၏။
“အဟုတ်ကို အဟုတ်အတိုင်းပင် ဆိုအံ့” မဆိုမိက အဓိဋ္ဌာန်၊ မဟုတ်ကို မဟုတ်အတိုင်းပင် ဆိုအံ့ဟု” မဆိုမိက ဆောက်တည်ထားသော အဓိဋ္ဌာန်၊ ဟုတ်တိုင်း၊ မဟုတ်တိုင်း ဆိုသည်ကား သံစွာမည်၏။ (ဤကား— သံစွာအဓိဋ္ဌာန် နှစ်ပါး ဖြစ်သတည်း။) သို့ဖြစ်၍ စကားမှန်ကိုဆိုသူသည် သံစွာပါရမီ၊ အဓိဋ္ဌာန် ပါရမီ နှစ်ပါးကို ဆိုစဉ်ခဏ၌ပင် ဖြည့်ဆည်းရာရောက်၏။

အမေး (၄) မိတ်ဆွေ ခင်ပွန်းရအံ့သော အကြောင်းကား အဘယ်နည်း။

အဖြေ (၄) ပေးတမ်းခြင်းဖြင့် ရရာ၏ဟု ဆိုတော်မူလေသည်။
မိတ်ဆွေ၊ ခင်ပွန်းဖြစ်စေလိုမှုကား ပေးကမ်းရာ၏။ သူတောင်းသော အတိုင်း ပေးခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ချစ်ဖွယ်ဆိုသည်၊ စီးပွားကျင့်သည်၊ မြတ်နိုးသည့် အမှုအရာ အထူးပြုသည် စသောအကြောင်းတို့ကြောင့် မိတ်ဆွေခင်ပွန်းရရာ၏။

အမေး (၅) သံသရာ၌ မစိုးရိမ်ရာသော အကြောင်းကား အဘယ်နည်း။

အဖြေ (၅) သဒ္ဓါကြည်ညိုသောသူသည် သံစွာ၊ ပညာ၊ လုံ့လ၊ စွန့်ကြဲခြင်းစသည့် ဤတရား လေးပါးကြောင့် သံသရာအဆက်ဆက်၌ မစိုးရိမ်ရပြီဟု ပြောဆိုတော်မူပေ၏။
ထို့နောက် မြတ်စွာဘုရားက အာဠာဝက ငါယခုဖြေပြီးသော ပညာ၊ စွန့်ကြဲခြင်း၊ လုံ့လ၊ သံစွာ၊ ဤလေးပါးမှတစ်ပါး သံသရာ၌ မစိုးရိမ်ရသော အကြောင်း ရှိသေးသည့် ထင်ပါအံ့။ ငါသဗ္ဗညုဘုရားဟု မိမိကိုယ်တိုင် ဝန်ခံသော အပါး များစွာရှိသည့် မဟန်း၊ ပုဏ္ဏားတို့ကိုလည်း မေးပါဦးဟု ငါတိုက်တွန်း၏။
သံသရာ၌ မစိုးရိမ်ရသော အကြောင်းကို ဘိလူးမေးပါလေဦးလော့ဟု မေးရန် တိုက်တွန်းတော်မူ၏။

သောတာပန် ဖြစ်နေသော အာဠာဝက ဘိလူးကလည်း အံ့ရှင်ဘုရား—ပစ္စုပ္ပန်၊ သံသရာ စီးပွားအကြောင်းကို ဟောတော်မူသည်ကို ကြားနာရ၍ ယနေ့မှ အစပြုပြီး ယုံမှားခြင်းမရှိ၊ အကျွန်ုပ် သိပါပြီ။ ဤသို့သိပြီးသော အကျွန်ုပ်သည် အဘယ်သို့ ယုံမှားခြင်းဖြစ်၍ သူတစ်ပါး ကို မေးဖွယ်မရှိလေပြီဟု လျှောက်၏။

အာဠာဝက ဘိလူးကား ဤသို့ဆိုပြီးသော် “ပစ္စုပ္ပန်၊ ဘံတရာ စီးပွားအကြောင်းကို အကျွန်ုပ် သိပါရခြင်းသည် အရှင်ဘုရားကြောင့်ပင် ဖြစ်ပါ၏။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၌ လူရသော ကံကျိုးသည်များ၏။ ထိုသို့များသောအကျိုးကိုဖြစ်စေတတ်သည်ကား အရှင်ဘုရားသာတည်း။

ဟု ယနေ့က စ၍ သိရပါပြီ။ ဤသို့သိရသော အကျွန်၏ အကျိုးအလို့ငှာသာလျှင် ဤအာဠဝီ ပြည်သို့ ကြွ ဖာတော်မူပေသည်ဟုကား။ ထို့ကြောင့် သိရခဲသော တရားကို သိရပေသည်ဟု ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဥဒါန်းစကားဖြင့် လူအများကိုသိလျှောက် နားတော်လျှောက်၏။

အာဠဝက ဘိလူးသည် မိမိစီးပွားပြီးသောအဖြစ်ကို လျှောက်ထားပြီးမှ သူတစ်ပါး တို့၏ အစီးအပွားကိုလည်း ကျင့်လိုပြန်၍ ဤသို့ လျှောက်ထားပြန်၏။ “မြတ်စွာဘုရား... အကျွန်တား ပစ္စုပ္ပန်၊ သံသယ အကျိုးကို ဘုရားမြတ်စွာကြောင့် သိရပြီ ဟု နှစ်လိုဝမ်းမြောက် ခြင်း ဖြစ်နေရုံသာမက အရွာရွာ အပြည်ပြည် ရောက်သောအခါတိုင်း ဘုရားမြတ်စွာသည် စင်စစ်ပင်လျှင် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ မှန်၏။ မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသောတရားသည်လည်း စင်စစ် လျှင် ကောင်းစွာ ဟောအပ်သော သုက္ခက မှန်ပါ၏။ ဘုရားတပည့် သားတော် သံဃာ ဟူသည်လည်း စင်စစ်လျှင် ကောင်းစွာ ကျင့်အပ်သော သုပ္ပဋိပန္နုပ္ပိုလ်း မှန်ပါ၏။ ဤသို့ အစရှိ သောအားဖြင့် ရတနာသုံးပါး ကျေးဇူး ဟု ချီးမွမ်း၍ ခိုးခိုးလျက်။ နတ်ရွာတစ်ရွာမှတစ်ရွာသို့၊ စစ်ပြည်မှတစ်ပြည်သို့ လှည့်လည်ကျက်စား သွားလာကြွေးကြော်ရသော တရားအနိုးအဆော် ဖြစ်သော “ဓမ္မ စောသက” အာဠဝက ဟု မှတ်ယူတော်မူပါ ဘုရားလို့ လျှောက်ထားလေ သတည်း။

- ၁။ သူ့စီးပွားများကို ကျင့်လို၍ နားတော်လျှောက်သော အဆက်ပါ ဂါထာအဆုံး။
- ၂။ ညနေစောင်းမှ စ၍ ယခုမှီးသောကံသောအခါ။
- ၃။ ထိုခဏ၌ ကောင်းချီးပေးကြသော နတ်တို့၏အသံ။
- ၄။ အာဠဝက သတို့သားကလေးကို အာဠဝကဘိလူးအား အစာအလို့ငှာ လာ၍ပေး သော အချိန်တို့သည် တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်သတည်း။

(အာဠဝကသတို့သားကို အစာတို့ကြောင့် လာရောက်ပို့ရသနည်းဆိုသော် အာဠဝက ပြည်အနီး၊ ညောင်ပင်ကြီးတစ်ပင်အနီးမှာ ကြီးစိုးနေတဲ့ အာဠဝကဘိလူးကြီးထံသို့ ဘုရင်က တောကစားရင်း ရောက်ရှိသွားတဲ့အခါမှာ ဘိလူးကြီးက စားမယ်လုပ်တော့ အာဠဝကဘုရင်က သူ့ကို မစားပါနဲ့ သူ့ကိုစားရင် တစ်နေ့သာ စားရမယ်၊ သူ့ကို ပြန်လွှတ်ရင် နေ့စဉ် စားရ အောင် လူတစ်ယောက်နှင့် ထမင်းတစ်အုပ် ပို့ပေးပါမယ်ဆိုတဲ့ ကတိအရ (၁၂)နှစ်လုံးလုံး ပို့ခဲ့ရတယ်။

ထောင်ထဲက အကျဉ်းသားတွေလည်းကုန်၊ မြို့ထဲက ကလေးငယ်တွေလည်းကုန်တော့၊ မိမိ၏ သားငယ်ကိုပင် ဘိလူးကြီး၏ အစာအလို့ငှာ ပို့ဆောင်ရခြင်းဖြစ်၏) မင်းချင်းကိုသည် သတို့သားငယ်ကို ဘိလူးအား ပေးသောအခါ သောတာပန် ဖြစ်နေသော အာဠဝက ဘိလူး သည် အလွန်ရှက်ကြောက် ရွံရှာခြင်းဖြစ်၍ လက်ခံရယူပြီးနောက် --

“ဘုန်းတော်ကြီးတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၊ ဘုန်းလွင်္ကဏီ ကြန်အင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံသော ဤမင်းသားငယ်ကို သနားစောင့်ရှောက်သောအားဖြင့် လက်ခံချီးမြှောက်တော်မူပါ” လို့ လျှောက်ထားပြီး ဘုရားရှင်ကို လှူဒါန်းလိုက်၏။ မြတ်စွာဘုရားကလည်း လက်ခံတော်မူပြီး သရဏဂုံ တည်စေ၍ မင်းချင်းတို့ထံ ပြန်လည်အပ်ထားလိုက်စေသတည်း။

“ဤသတို့သားကံး အဆင့်ဆင့်သော လက်ဝယ်ရောက်ရသဖြင့် ဟတ္ထာဠဝဏ သတို့သားဘု အမည်တွင်ပြီး အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သွား၏။ ထိုနောက် ပရိသတ်တို့အား ‘သင်္ဂဟတရား’ လေးပါးတို့၏ ချီးမြှောက်တဲ့ နေရာမှာ အတော်ဆုံး၊ အကောင်းဆုံး၊ အမြင့်မြတ်ဆုံး ဆိုပြီး ဘေဒင် ပေးတော်မူလေသတည်း။ သာသနာတော်၌ ‘ဟတ္ထာဠဝက သီတင်းဦး’ ဟူ၍ လည်း ထင်ရှား၏။

အထက်တွင် ပါရှိသော ‘သင်္ဂဟတရား’ လေးပါးမှာ (၁) ပေးကမ်းလှူဒါန်းခြင်းဖြင့် ချီးမြှောက်ခြင်း၊ (၂) ချစ်ဖွယ်သော စကားအမှန်ဖြင့် ချီးမြှောက်ခြင်း၊ (၃) အခြားသူ၏ ကိစ္စကြီးငယ်ကို ပြီးစီးအောင် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ (၄) အရာရာကိစ္စတို့တွင် ကိုယ်နှင့် ထင်တူ ပူးပေါင်းကူညီ ဆက်ဆံပေးခြင်းဖြင့် ပရိသတ်များအား ချီးမြှောက်ခြင်းတို့ ဖြစ်လေသည်။

မြတ်စွာဘုရားသခင်နှင့် အာဠာဝကဘိလူး အမေးအဖြေပြီး၏။

* * *

ဒါန၊ သီလ၊ မေတ္တာနှင့် ဝိပဿနာအကျိုးတရား

ဒါန — သူကြွယ်တစ်ယောက်သည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတစ်ရာကိုဆွမ်းကပ်လှူဒါန်း၏။ တစ်ယောက်သော်ကား မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ကျွေးမွေးရာ၏။ ထိုမြတ်စွာဘုရားရှင်ကိုကျွေးမွေးရခြင်းသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတစ်ရာကိုကျွေးမွေးရခြင်းထက် သာ၍ အကျိုးကြီးမြတ်၏။ နောက်သူကြွယ်တစ်ယောက်ကမူ ဘုရားအမှူးရှိသောသံဃာတော်တို့ကို ဆွမ်းကျွေးမွေး၏။ နောက်တစ်ယောက်ကား အရပ်လေးမျက်နှာ၌ ရှိသော သံဃာများကို ရည်ညွှန်း၍ ကျောင်းဆောက်ရာ၏။

ကျောင်းဆောက် လှူဒါန်းသူက ပို၍ အကျိုးကြီးမြတ်၏။

သီလ — အကြင်သူသည် သဒ္ဓါတရားရှိ၍ ရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ဆည်းကပ်ပြီး၊ သရဏဂုံနှင့်တကွ ငါးပါးသော သီလ၊ သိက္ခာပုဒ်တို့ကို ဆောက်တည်၏။

မေတ္တာ - အကြင်သူသည်ကား ယုတ်စွာအဆုံးနံ့ သာတစ်ရှူတစ်ရှိုက်ခန့်မျှလောက်မေတ္တာစိတ်ကို ပွားများရ၏။ ဤမေတ္တာပွားများခြင်းသည် ထိုသရဲဏဂုံ ငါးပါးသီလ ဆောက်တည်ခြင်းထက်သာ၍ အကျိုးကြီးမြတ်၏။

ဝိပနဿာ - အကြင်သူသည် လက်ဖျစ်တစ်တွတ် နှစ်အချိန်မျှလောက် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တသည်စ တို့ကို ပွားများရ၏။ ဤကဲ့သို့ ပွားများခြင်းသည် ထိုမေတ္တာပွားများခြင်းထက် အဆများစွာသာ၍ အကျိုးကြီးမြတ်ပေ၏ဟု မြတ်ဘုရားဟောကြားခဲ့၏။

ဒါန၊ သီလ၊ မေတ္တာ၊ သမထတို့၏ အကျိုးတရား သတ္တိအာနန္ဒသည် လူ့ဘုံ နတ်ဘုံ တို့ကို ကျော်လွန်၍ ပြဟူဘုံ အထိ ရောက်နိုင်၏။ ဝိပဿနာ၏ အဟုန်သည်ကား ဥပုသ်တို့ကို ကျော်လွန်ပြီး နိဗ္ဗာန်အထိ ရောက်နိုင်လေသည်။

ထို့ကြောင့်ပင်လျှင် အချို့သော လူအနည်းငယ်က အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော ဝိပဿနာ ဘာဝနာကိုသာ အမြဲတမ်း ပွားများကျင့်သုံးနေသလို ပြောဆိုပြီး ဒါန၊ သီလ၊ မေတ္တာ စေတနာတို့ကို လျစ်လျူရှုထားခဲ့ကြ၏။ ပစ္စိယသားခဲ့ကြ၏။ ယခုအချိန်မှာတော့ ရှင်းသွားကြပါပြီ။

ပွင့်စောမူပြီးသော ဘုရားသခင်အဆူဆူတို့သည် ပါရမီဖြည့်ကျင့်ကြရာ၌ ဒါနပါရမီ၊ သီလပါရမီတို့ကို ရှေးဦးစွာ ဖြည့်ဆည်းကြသည် ဖြစ်ကြ၏။ နောက်တစ်ကြောင်းကလည်း အကြင်သူသည် ကောင်းမွန်စွာအကျင့်မှန်၍ ကြိုးစားအားထုတ်သောကြောင့် သောဘာပန် ဖြစ်စေကာမူ ‘ခုနစ်တဝ’အထိ သံသရာ၌ကျင်လည်ရဦးမည်ဖြစ်ရာ ဖိနပ်နှင့် ရေဘူးမပါလျှင် နွေအခါမှသိ၊ ဒါနနှင့် သီလမပါလျှင် သေခါမှသိဆိုသည့်အတိုင်း၊ ကာမဘုံ အတွင်း ဆင်းရဲခြင်းကို ခံရရန်အကြောင်းရှိ၏။

ထို့ကြောင့် ဒါနကိုလည်း တတ်နိုင်သလောက် စေတနာ သဒ္ဓါတရားထက်သန်စွာဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြု၍ ဝိပဿနာခြံရံပြီး လှူပါ။ သီလကိုလည်း မကျိုးမပေါက် မပြောက် မကျားမအောင် စောင့်ထိန်းပါ။ မေတ္တာတရားကိုလည်း အချိန်ရတိုင်းပွားများပါ။ ဝိပဿနာ တရားကို ဗျည်း ရိပ်သာမသွားနိုင်သေးမီ အလေ့အကျင့် ရစေရန် အချိန်တစ်ခု သတ်မှတ်၍ ပွားများကြပါဟု သူတော်ကောင်း သူမြတ်လောင်းတို့က တိုက်တွန်း ဟောပြောနေကြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

မေတ္တာဗြဟ္မဝိဟာရကမ္မဋ္ဌာန်းပွားများအားထုတ်ပုံ

ဒါန၊ သီလတို့ထက် မြတ်သော အကျိုးတရားကြီးမားသည် မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းကို လှယ် တိဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ နည်းအတိုင်း ဖော်ပြပါဦးမည်။

ဗြဟ္မဝိဟာရ လေးပါးတို့တွင် မေတ္တာဗြဟ္မဝိဟာရကို ပွားများ အားထုတ်လိုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤကဲ့သို့ ပွားများရ၏။

ကုသိုလ်ရရုံပွားများနည်း။ ။တစ်အိမ်လုံး၊ တစ်ကျောင်းလုံး၊ တစ်ကိုယ်လုံး၊ တစ်ရွာလုံး၊ တစ်မြို့လုံးရှိ သတ္တဝါအများကို တစ်လုံးတည်း အာရုံပြု၍ ဤသတ္တဝါတို့သည် ချမ်းသာပါစေ၊ သတ္တဝါခပ်သိမ်း အကုန်လုံးချမ်းသာပါစေ၊ ကိုယ်ရော စိတ်ပါ ချမ်းသာပါစေဟု၊ ချမ်းသာစေလိုသော စိတ်ဖြင့် အကြိမ်ကြိမ် အဖန်ဖန် ပွားများရ သည်။

ထိုသို့ပွားများရာမှာလည်း မိခင်သည် အရွယ်လွန်မှ ရရှိလာသောတစ်ယောက်တည်း သော သားငယ်အား အလွန် သနားစောင့်ရှောက်ချစ်ခင် ဘိသကဲ့သို့၊ တကယ်အမှန်ချမ်းသာ စေလိုသော စိတ်ဆန္ဒ ဖြစ်ပေါ်လာမှသာလျှင် မေတ္တာတည်း။ စိတ်မပါဘဲ နှုတ်က ချမ်းသာပါ စေဟု ဆိုရုံမျှနှင့် မေတ္တာမဟုတ်။ ပါဠိအနက်ပါရှုတ်၍ နေသော်ငြားလည်း ထိရောက်သော မေတ္တာပို့ဟု မဆိုသာ။ ကုသိုလ်ရရုံမျှသာ ဖြစ်လေသောကြောင့် မေတ္တာဘာဝနာဟု ဆိုရ လေ့သည်။

ဈာန်ရအောင်မေတ္တာပွားများနည်း။ ။ဈာန်ရအောင် မေတ္တာ ပွားများလိုသော ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်သည် ငါသည်လည်း ဆင်းရဲဒုက္ခကို မုန်း၏။ ချမ်းသာသုခကို အလိုရှိ၏။ နှစ်သက်၏။ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့သည်လည်း ငါကဲ့သို့ပင် ဆင်းရဲ ဒုက္ခကို မုန်းကြ၏။ ချမ်းသာ သုခကို အလိုရှိကြ၏။ နှစ်သက်ကြ၏။ ငါလည်းချမ်းသာ သုခကို အလိုရှိ၏။ သတ္တဝါခပ်သိမ်းလည်း ချမ်းသာသုခရကြပါစေဟု ခပ်သိမ်းသောသတ္တဝါ တို့၌ ချမ်းသာစေလိုသော စိတ်ဆန္ဒကို ညွှတ်စေ၍ ဤယခုနေ့မှစ၍ ရှေးလွန်ခဲ့ပြီးသော ၂ နှစ် ၃ နှစ် ၅ နှစ် ၁၀ နှစ်လောက် ကျဆောင်သော်လည်းအောင်၊ ထို့ထက် အလွန်ခေတ်လည်း ကောင်း၊ ဤအတွင်း၌ မိမိ သွားဖူး၊ ရောက်ဖူး၊ နေဖူးသမျှ အရပ်တို့၌ မိမိနှင့် ခုတူဖူး၊ မြင်ဖူး၊ စကားပြောဖူးသမျှ၊ အတူနာ၊ အတူထိုင်၊ အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုဖူးသမျှသော ပုဂ္ဂိုလ် ကြီးငယ်တို့ကို အကုန်ပြန်၍၊ တွေး၍၊ စဉ်းစား၍၊ အမှတ်ရ၍၊ ဤယနေ့ တွေ့ဖူး၊ ကြုံဖူးသော

ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးငယ်မှစ၍ နောက်ပြန် အစဉ်အတိုင်း ဤသူသည် ငါ့ကဲ့သို့ အသက်နှင့်သူပဲ၊ ချမ်းသာ ချင်ရှာတယ်၊ ချမ်းသာပါစေ တစ်စုံတစ်ရာ ရောဂါဝေဒနာ အန္တရာယ် မတွယ်မငြိပါစေနှင့်၊ ချမ်းသာပါစေ၊ ကိုယ်ရောစိတ်ပါ ချမ်းသာပါစေဟု မိမိစေတုဖူးသမျှ၊ ကြံဖူးသမျှ ပုဂ္ဂိုလ် ကြီးငယ် သတ္တဝါတို့ကို တစ်ယောက်ချင်း၊ တစ်ယောက်ချင်း နောက်ပြန် အစဉ်အတိုင်း မေတ္တာပို့၍ သွားရ၏။

မိမိနှင့် မိမိတို့ မမြင်ဖူးသော်လည်း၊ အဝေးက လှမ်း၍ မိမိကိုကျေးဇူးပြုဖူးတဲ့သူဆိုလျှင် တိရစ္ဆာန်ကလေးတောင် မကျန်ပါစေနှင့် အကုန်ပါအောင်ပို့။ (စာနှင့် လူစာရင်းလုပ်ရှင် ပိုကောင်း၏) ထိုကဲ့သို့ အနုလုံ ပဋိလုံ အစမှအဆုံးထိ အခေါင်းခေါက်အပြန်ပြန် တစ်ယောက် ချင်း တစ်ယောက်ချင်း မေတ္တာပို့၍ သွားသည်ရှိသော်၊ ထိုသတ္တဝါတွေအထဲ၌ တဏှာပေမ မဖက်ဘဲ (လိင်တူ) ကုသိုလ်မေတ္တာ သက်သက်ဖြင့် ချစ်ခင်နှိုင်းသော အချစ်ဆုံး၊ မေတ္တာစိတ် ကြပ်ကြပ် အသက်အဝင်ဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ကို တွေ့ရလေ့ရှိ။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ စိတ်နှင့် ဉာဏ်နှင့် ကြည့်၍ ဤသူသည် ငါ့အား သနားချစ်ခင်ရှာတယ်၊ ဤမည်သော ဤမည်သော ကျေးဇူးဥပကာရ ပြုရှာဖူးတယ်၊ စောင့်မရှာတယ်၊ ဤသူသည် ငါ့ကဲ့သို့ အသက်နှင့် သတ္တဝါ ဖြစ်တယ်၊ ဆင်းရဲကို မုန်းရှာတယ်၊ ချမ်းသာသုခကို နှစ်သက်လိုချင်ရှာတယ်၊ ချမ်းသာချင်ရှာ တယ်၊ ချမ်းသာပါစေ၊ တစ်စုံတစ်ရာ ရောဂါဝေဒနာ ဘေးရန်အန္တရာယ် မတွယ်မငြိပါစေနှင့်၊ ကိုယ်ရော စိတ်ရော အေးအေးမြမြ ချမ်းသာပါစေဟု ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ခြေဖျားမှသည် ဦးခေါင်း ဦးရေကျခအောင်၊ ဦးခေါင်း ဦးရေမှခြေဖျားကျအောင်၊ အပြင်ရော အတွင်းရော တစ်ကိုယ်လုံး အနှံ့အပြား မေတ္တာစိတ် ဖြန့်ဖြန့်နှံ့နှံ့ ပို့သရ၏။

နှလုံးတွင်းရှိ စိတ်ကလေးကိုလည်း မေတ္တာစိတ်နှင့် ဝင်၍ ဤသူ၏ စိတ်ကလေးသည် ပူလောင်ခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်းမရှိ၊ အေးမြချမ်းသာပါစေဟု ဖြန့်နှံ့ပို့သရ၏။

ဤကဲ့သို့ အဖန်ဖန် မေတ္တာစိတ် ဖြန့်နှံ့ပို့သနေလျှင်၊ ကြာလာသောအခါ ထိုပုဂ္ဂိုလ် ကို မျက်စိနှင့် မြင်ရဘိသကဲ့သို့ ထင်မြင်၍ အနီး၌ချဉ်းကပ်၍ နေဘိသကဲ့သို့ထင်မြင်၍ လာ၏။ ချစ်ခင်ခြင်း မေတ္တာစိတ်လည်း အလွန်အားကြီး၍ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

မေတ္တာစိတ်တွေ တဖွားဖွားဖြစ်၍ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၌သာ တွယ်၍နေတော့၏။ များစွာ မပြေးလွင့်တော့ပြီ။ ထိုအခါ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ရပြီဟူ၍မှတ်၊ ဥဂ္ဂဟဖြစ်အောင် ထင်မြင်ရသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို အဖန်ဖန် မေတ္တာစိတ်ဖြန့်နှံ့ပို့သသည်၌သော် ကြာသောအခါ စိတ်သည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၌ တွယ်၍ အလွန်ငြိမ်သက် တည်တည်၍ ဈာန်အင်္ဂါ ၅ ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ပထမဈာန်စင်စင် အပ္ပနာဝိသိကျလွှာ၏။ ပထမဈာန်ကို ရသော၏။

ထိုသို့ ပထမစွဲခန့်ကိုရပြီးသော ယောဂီသည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကိုပင်လျှင် အာရုံပြု၍ မေတ္တာစိတ် ဖြန့်နှံ့ပို့သ၍ ကသိုဏ်း၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းအတိုင်း အထက်ဒုတိယစွဲခန့်၊ တတိယစွဲခန့်၊ စတုတ္ထစွဲခန့်ကျအောင် တက်အပ်၏။ ဖြစ်စေအပ်၏။ ဤသို့ တစ်ဦးတည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို မေတ္တာစိတ် ဖြန့်နှံ့ပို့သ၍ အာရုံပြု၍ စတုတ္ထစွဲခန့် ကျအောင်ရပြီး၍ ဝသီဘော်နိုင်ပြီးသောအခါ မိမိ တွေ့ဖူး ကြုံဖူး၍ ပထမက မေတ္တာပို့၍ ချန်ထားခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း တစ်ယောက်ချင်း၊ တစ်ယောက်ချင်း စေ့အောင် ဤနည်းတူ မေတ္တာစိတ် ဖြန့်နှံ့ပို့သ၍ အာရုံပြုပြီး စတုတ္ထစွဲခန့်ကျအောင် ဖြစ်စေအပ်၏။

ထို့နောက် မိမိ မတွေ့ဖူးသော်လည်း ကြားဖူးသမျှသော အိရပ် ၁၀ မျက်နှာရှိ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့ကို တစ်ယောက်ချင်းသော်လည်းကောင်း၊ အပေါင်းများစွာကို တစ်လုံးတည်း အာရုံပြု၍သော်လည်းကောင်း၊ မေတ္တာစိတ် ဖြန့်နှံ့ပို့သ၍၊ အာရုံပြု၍ စတုတ္ထစွဲခန့်ကျအောင် ဖြစ်စေအပ်၏။

ရန်သူ၏ အပေါ်၌လည်း ရန်သူဟူ၍ မမှတ်ဘဲ မေတ္တာပို့ရ၏။ နောက်ဆုံး မပို့နိုင်တော့မှ ဥပေက္ခာပြုအပ်၏။ မေတ္တာစွဲခန့်လော ကျစေနိုင်သော ထိုရန်သူမှ ကြွင်းသော ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့ကိုသာလျှင် မေတ္တာစွဲခန့်လော ဖြန့်နှံ့ပို့သအပ်၏။

မေတ္တာကို ပွားများသောသူအား ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာတို့သည် အထူးများစွာ အားမထုတ်ရဘဲ အလိုလို ပြည့်စုံလာကြတော့၏။ ထို့ကြောင့် မေတ္တာကိုသာလျှင် ရွေးဦးစွာ ပွားများအားထုတ်အပ်၏။ အားထုတ်ရာ၏။

ဤမေတ္တာ၏ အကျိုးအနိသင်သည် အလွန်များပြား၏။ ကြီးမား မြင့်မြတ်၏။ ဘဝသမ္ပတ္တိအကျိုးပေးသန်သော ကောင်းသည့်ကံ အများတို့တွင် ဤမေတ္တာကံသည် အထွတ်အမြတ်ဆုံး၊ အသာဆုံးတည်း။ မေတ္တာကံကို တုပြိုင်နိုင်သော ကံဟူ၍ မရှိ။ အနုဿတိတို့တွင် ဗုဒ္ဓာနုဿတိကံသည် ဘဝသမ္ပတ္တိ အကျိုးပေးသန်၏။ ကြီးမားမြင့်မြတ်၏။ ထို့ကြောင့် ဘဝများစွာ နေရဦးမည့် ဘုရားဖြစ်လိုသော ဘုရားဆုပန် ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ အထူးအားဖြင့် ဗုဒ္ဓာနုဿတိနှင့် မေတ္တာ ၂ ပါးကို လက်ကိုင်ထားကြရာ၏။ ပွားများကြရာ၏။ မေတ္တာကို ပွားများလျှင် ကြွင်းသော ဗြဟ္မဝိဟာရတို့လည်း ပါ၍ လိုက်ကုန်တော့၏။

(မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းပြီး၏)

မေတ္တာအကျိုး (၁၁)ပါး

- ၁။ ချမ်းသာစွာ အိပ်ရခြင်း။
- ၂။ ချမ်းသာစွာ နိုးထရခြင်း။
- ၃။ အိပ်မက်ဆိုးကို မမြင်မက်ခြင်း။
- ၄။ နတ်တို့က စောင့်ရှောက်ခြင်း။
- ၅။ လူအများက ချစ်ခင်ခြင်း။
- ၆။ မီးဘေးမသင့်နိုင်ခြင်း။
- ၇။ အဆိပ်၊ လက်နက်၊ မသင့်နိုင်ခြင်း။
- ၈။ စိတ်စည်ကြည်ခြင်း။
- ၉။ မျက်နှာကြည်လင်ခြင်း။
- ၁၀။ မတွေမခဝ သေရခြင်း။
- ၁၁။ သေလွန်လျှင် ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်နိုင်ခြင်းတို့ဖြစ်ပေသည်။

မေတ္တာနှင့်စပ်လျဉ်း၍ တင်ကြိုသိထားရမည်မှာ မေတ္တာစတင်၍ မပွားများသင့်သူ လေးဦးမှာ မိမိမုန်းသူ၊ အလွန်ချစ်သူ၊ ချစ်မုန်းသူနှင့် ရန်သူတို့ဖြစ်၏။ လျှင် စချင်း ထိုလေးဦးအပေါ်၌ မေတ္တာစိတ်ထားရန် ခက်ခဲနေတတ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်လေးဦးကို ဦးစွာမပွားရ၊ ကျင့်သားအားကောင်းလဒ်မှ ပွားများရသည်။

မေတ္တာလုံးဝ မပွားမပို့ထိုက်သူနှစ်ဦးမှာ လိင်မတူသူနှင့် ကွယ်လွန်ပြီးသူ နှစ်ဦးဖြစ်၏။ လိင်မတူသူတစ်ဦးအား ထပ်ခါထပ်ခါ မေတ္တာပွားနေလျှင် တဏှာ၊ ဘဝ၊ လောဘစိတ်များ ဝင်လာတတ်၍ လုံးဝမပွားရ။ ဈာန်ရအောင် ပွားများသူမဟုတ်ဘဲ ကုသိုလ်ရရှိပွားများခြင်း ဖြစ်ကာ လိင်မတူသော်လည်း ပွားများနိုင်၏။ ကွယ်လွန်ပြီးသူကား မိမိပို့သသော မေတ္တာကို မခံယူနိုင်တော့ပေ။ အာရုံပြုရန်လည်း ထင်ရှားမရှိတော့၍ မေတ္တာအာရုံလည်း မဖြစ်နိုင် တော့ပေ။ ထို့ကြောင့် သေသူများကို မေတ္တာမပို့ရပါ။ တောင်းမှု၏အဖို့ကို အမျှသာ ဝေရ ပါမည်။

အမျက်မထွက်သင့်ကြောင်း (ဓမ္မလက်ဆောင်)

- ဤသည်လောက၊ ဘုံဘုံဝ၌၊ မိန့်၊မ ယောက်ျား၊ မျက်ထွက်ငြားမှု....
- ၁။ ဖောက်ပြားယွင်းထွက်၊ ရုပ်ဆင်းပျက်၏။
- ၂။ အိပ်စက်သောအခါ၊ မချမ်း၊ သဘော။

၃။ ပြုရာကိစ္စ၊ အဝဝ၌၊ ကောရ်သွမ်းမိုး၊ အမျက်ဆိုးကြောင့်၊ ကျိုးမဲ့ကိုပင်၊ ကျိုး၍ ထင်လျက်၊ ကျိုးပင်ရှိလတ်၊ မရှိမှတ်၍၊ ချွတ်ချော်ပြုမှား ကျိုးမများတည့်။

၄။ စီးပွားထုတ်လျက်၊

၅။ ဂုဏ်သိမ်ပျက်၍၊

၆။ မိတ်ဖက်ကင်းကွာ။

၇။ သေသသခါလည်း၊ လေးဖြာပါယ်သို့၊ ရောက်တုံမြို့၏၊ ဤသို့ဖြစ်မှု၊ တစ်ဖက် လူဟု၊ ရန်သူနှစ်ထောင်း၊ အားရကြောင်းလျှင်၊ မကောင်းတရား၊ ခုနစ်ပါးတို့၊ ယေးကျား၊ မိန်းမ၊ မျက်ထွက်ကြသား၊ ထိုမျှလူ့ဌာန်၊ ရောက်၏မှန်ဟု၊ ဘုန်းသံ ဓမ္မာဏ်၊ ဟောပြောပြောပြသည်။ အမျက်မထွက်ကြလေနှင့်။

သုတော်ကောင်းတို့ အားထားရမည့်

နာထတရားနှင့် ထိန-မိဒ္ဓ ပယ်ဖျောက်ကြောင်းတရား

ယခုဖော်ပြမည့် နာထတရား ဆယ်ပါးနှင့် ထိန-မိဒ္ဓ ပယ်ဖျောက်ကြောင်း တရား ခုနစ်ပါးတို့ကို လက်ကိုင်သားကြလျက် ယုံကြည်အားကိုး၊ နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာ ကျင့်ထိုက်ပေ၏။

- ၁။ သီလဂရု - သီလကို အလေးပြုစောင့်ထိန်းခြင်း
- ၂။ ဗဟုသုတ - သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာနှင့် စပ်သော တရားစကားကို များစွာ ကြားနာခြင်း
- ၃။ သုမိတ္တဝါ - သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာတရား တို့နှင့် ပြည့်စုံသည့် မိတ်ဆွေကောင်းကို ပေါင်းသင်းလေ့ရှိခြင်း
- ၄။ သုဝစာ - ပညာရှိသုတော်ကောင်းတို့က၊ ဆို-ဆုံးမလျှင် ဆန့်ကျင်ဘက် မပြောဆိုဘဲ ရှိသောစွာ နာယူခြင်း
- ၅။ လိမ္မာထိုထိုမှု - တရားကျင့်ဖော် ကျင့်ဖက်တို့၏ အမှုကိစ္စတို့၌ ထကြွလုံ့လဝီရိယ ရှိရှိ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာစွာ ကူညီဆောင်ရွက်ခြင်း
- ၆။ ဓမ္မကာမ - သုတော်ကောင်းတရားတို့ကို အလိုရှိခြင်း၊ တရားတော်ကို လိုလို ချင်ချင် နာယူပြောဆိုလေ့ရှိခြင်း

- ၇။ အာရဒ္ဓဝိ - အကုသိုလ် တရားတို့ကို ဖယ်ရှားဖို့ရန် ကုသိုလ်တရားတို့၌ လုံ့လ ဝီရိယရှိရှိ အားထုတ်ခြင်း
- ၈။ သန္တုဋ္ဌိနှင့် - မိမိ ထင်ရှားရှိသော ပစ္စည်းဖြင့်သာ တင်းတိမ်ဆောင်ရဲ ကျေနပ် ခြင်း၊ မိမိ၌ ခရှိသည့်ပစ္စည်းများကို မလိုလား မတောင်းတခြင်း။
- ၉။ သတိနေပက် - ကာယ၊ ဝေဒနာ၊ စိတ္တ၊ ဓမ္မ၊ လေးဌာနတို့၌ ရှိကျက် ထက်သန် သည့် ပညာပါရှိသော သတိနှင့် ပြည့်စုံခြင်း။
- ၁၀။ ပညာထက် - ခန္ဓာငါးပါး၊ ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ အဖြစ်အပျက်ကို သိမြင်ဆင်ခြင် တတ်သော ဉာဏ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံခြင်း။

(ဤနိဿိတတရား ဆယ်ပါးကို အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော် ဒသကနိပါတ်၌ မြတ်စွာဘုရား သခင် ဟောကြားတော်မူလေသည်)

ထိန-မိဒ္ဓ (ငိုက်မျဉ်းခြင်း)ပယ်ဖျောက်ကြောင်းတရားလင်္ကာ

ပယ်ဖျောက်သညာ၊ စာနှလုံးသွင်း၊ စာအံလျင်းတည့်၊ နားပျဉ်းကိုသပ်၊ အရပ်ရှုမျှော်၊ အာသောကပွား၊ စကြိုသွား၊ ခုနစ်ပါးငိုက်မျဉ်းပျောက်ကြောင်းတည်း။

- ၁။ ပယ်ဖျောက်သညာ - တရားနှလုံးသွင်းရင်း ငိုက်မျဉ်းလာလျှင် မူလ နှလုံးသွင်းရင်း သညာကို နှလုံးမသွင်းရ၊ ဥပမာ-အနိစ္စသညာကို နှလုံးသွင်းရင်း ငိုက်မျဉ်းလာလျှင် ထိုအနိစ္စသညာနှလုံးသွင်းမှုကို ခေတ္တရပ်ဆိုင်း ထားရမည်၊ နောက်မှပြန်ပြီး နှလုံးသွင်းရမည်။
- ၂။ စာနှလုံးသွင်း - ဤနည်းဖြင့်မှ မရလျှင် မိမိသင်ကြားလေ့လာထားသောပရိယတိ စာပေများကို ဖတ်ဖြင့် အဖန်ဖန် နှလုံးသွင်း၍ ဖတ်ဖြင့် ရွတ်ဆို ရမည်။
- ၃။ စာအံလျင်းတည့် - ဤနည်းဖြင့် မရလျှင် မိမိသင်ကြားလေ့လာထားသောပရိယတိ စာပေများကို အကျယ်နှုတ်ဖြင့် မြွက်၍ ရွတ်အံရမည်။
- ၄။ နားပျဉ်းကိုသပ် - ဤနည်းဖြင့်မရလျှင် မိမိ၏ နားပျဉ်း၊ နားရွက်ကို ယက်ဖြင့် အဖန်ဖန် ပွတ်သပ်ပေးရမည်။
- ၅။ အရပ်ရှုမျှော် - ဤနည်းနှင့် မရလျှင် နေရာမှထ၍ မျက်နှာသစ်ပြီးလျှင် အရပ် မျက်နှာ ကြွယ်တာရာတို့ကို ကြည့်ရမည်။

၆။ အာလောကပွား - ဤနည်းနှင့် မရလျှင် အာလောကသညာကို ပွားများရမည်။ နေ့ဖြစ်လျှင် နေရောင်၊ ညဖြစ်လျှင် လရောင်ကိုရှု၍ (ဆီမီးရောင်) “အာလောကော၊ အာလောကော၊ အလင်း၊ရောင်၊ အလင်းရောင်” ဟူ၍ အဖန်ဖန်နှလုံးသွင်း ရွတ်ပွားရမည်။

၇။ စကြိုသွား - ဤနည်းနှင့်မရလျှင် ဣန္ဒြေတို့ကို သိမ်းဆည်း၍ စိတ်ကိုလည်း ကိုယ်တွင်း၌သာထားပြီး၊ လူးလာတုံ့ခေါက် ကြွေလျှောက် ရမည်။ ဤခုနစ်ပါးသော နည်းအဆင့်ဆင့်ဖြင့် ငိုက်မျဉ်းခြင်းကို ပယ်ဖျောက်၍ မရသေးလျှင် ကရုဇာဒေါဆို ဤရုပ်ကိုယ်မှာ ပင်ပန်းလှပြီဖြစ်၍ အနာပေးရန် အချိန်တန်ခဏား- လကျော နံတောင်းဖြင့် လျောင်းကာ လက်ဝဲခြေကို လကျောခြေ၏ ရှေ့သို့ အနည်းငယ်လွန်စေ၍ သတိသမ္ပတည် လက်မလွှတ်စေဘဲ “ဤမည်သောအချိန်ကျလျှင် ငါထမည်” ဟူသော အမှတ်ကိုနှလုံးသွင်း၍ ခြေသုံးခင်းပမာ တည်ကြည်စွာ အိပ်စက်ရမည်။ အိပ်ရာမှနိုးလျှင် နှိုးချင်း “စင်း၍နေသောချမ်းသာ” “စောင်း၍နေသော ချမ်းသာ” “ငိုက်မျဉ်း၍နေသောချမ်းသာ” တို့ကို ငါမခံစားဘူးဟု စိတ်ကိုတင်းလျက် လျင်မြန်စွာ ထလိုက်ရမည်။ ထိုသို့ထဖန်များ လတ်သော် အကျင့်ရလှာသဖြင့် မခဲရင်းဘဲ ကောင်းစွာ ထနိုင် တော့၏။

(သတ္တကနိပါတ်- အင်္ဂုတ္တိုရ်ပစ္စယသုတ်) ဦးဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ။

တစ်နေ့တာမှ တစ်သက်တာအထိ တရားနှလုံးကျင့်သုံးနည်း

ဘုန်းတော်ခြောက်ပါးနှင့်ပြည့်စုံဇောန်မူသော မြတ်စွာဘုရားကြီးတိုင်းမှာသာပါရှိတော်မူသော “အာဝေနိကဂုဏ်တော် တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးအနက်”

- ၁။ အလုံးစုံသောကိုယ်ဖြင့် ပြုအပ်သောအမှုသည် ဉာဏ်တော်ပြဌာန်းခြင်းရှိ၏။ ဉာဏ်တော်၏နောက်သို့ အစဉ်လိုက်သည်သာဖြစ်၏။
- ၂။ အလုံးစုံသောနှုတ်ဖြင့်ပြုအပ်သောအမှုသည် ဉာဏ်တော်ပြဌာန်းခြင်းရှိ၏။ ဉာဏ်တော်၏နောက်သို့ အစဉ်လိုက်သည်သာဖြစ်၏။
- ၃။ အလုံးစုံသော နှလုံးဖြင့် ပြုအပ်သော အမှုသည် ဉာဏ်တော်ပြဌာန်းခြင်းရှိ၏။ ဉာဏ်တော်၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်သည်သာ ဖြစ်၏။

ဤဂုဏ်တော် သုံးပါးကိုသာ ရွေးချယ်ဖော်ပြလိုက်ရခြင်းမှာ-ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော် စဉ်များအတွက် တစ်နေ့စာအတွင်း ကိုယ်ဖြင့် လုပ်ဆောင်ရသောအမှု၊ နှုတ်ဖြင့်ဆောင်ရွက် ရသောအမှု၊ နှလုံးဖြင့် ဆောင်ရွက်ရသော အမှုကိစ္စတို့၌ မှားယွင်းချွတ်ချော်ခြင်းမရှိရအောင် ဉာဏ်ကို ရှေ့ကထား၍ ကြိုတင် စဉ်းစား ဆုံးဖြတ်ပြီးမှ ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်ကြစေရန် အတွက် ကျေးဇူးတော်ရှင် မြတ်ဘုရားသခင်၏ ဂုဏ်တော်ကို နမူနာယူ၍ ဖော်ပြရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ယောက်သည် ဤစာအုပ်ကိုဖတ်ပြီး ကုသိုလ်တရား ပွားများတော့ မည်ဟု ဆုံးဖြတ်ပြီးပါက ကမ္မဋ္ဌာန်းရိပ်သာသို့ သွားနိုင်သေးမီ မိမိနေထိုင်ရာ အိမ်တွင်ပင် စိတ်ငြိမ်သောအချိန်၊ နေရာ၌ အားထုတ်ရန် လိုအပ်၏။ "ငါသည် ဘုရားအချိန်မှာ တရား ထိုင်၍ ဘုရားအချိန်မှ အနားယူမည်" ဆိုတာကို သတ်မှတ်ထားဖို့လို၏။ သတ်မှတ်ထားသည့် အတိုင်းလည်း တိုကျရန်လို၏။

အချို့လူတို့သည် ညဦးတွင်စောစောအိပ်၍ ၂ နာရီတွင် အိပ်ရာမှထပြီး တရားအား ထုတ်၏။ အချို့ကတော့ ည ၁၀နာရီကျော်မှအိပ်၍ မနက် ၅နာရီမှာ ထပြီးအားထုတ်ကြ၏။ မိမိနှင့် သင့်လျော်မည့်အချိန်တွင် အိပ်ရာမှ ထ၍ ရေသောက်ပါ။ အိမ်သာဝင်ပါ။ ဆီး ကုန် အောင် ညှစ်သွားလိုက်ပါ။ ရေကိုသုံးပါ။ ဆပ်ပြာနှင့် လက်ကိုစင်ကြယ်အောင် ဆေးပြီး သုတ် ပြီးမှ ဘုရားစင်ရှေ့သွားပြီး ဆီမီး၊ ရေချမ်းကပ်ပါ။

ရှေ့က ဖော်ပြထားသော နဝင်္ဂမ္မစုဘူးထဲကိုလည်း ဒါနအတွက် အနည်းဆုံး တစ်ကျပ် ထည့်လှူလိုက်ပါ။ သီသကိုလည်း မိမိကြိုက်သလို ခံယူပါ။ (တစ်သက်လုံးအတွက် တစ်ခါတည်း ခံယူထားပြီး မကျိုးမပေါက်အောင် စောင့်ထိန်းထားသူများကတော့ တစ်ခါတည်း အာရုံ ပြုလိုက်လျှင် ကိစ္စပြီးပါသည်။ နေ့စဉ် ထပ်ခါထပ်ခါ ယူပြန်တော့လည်း တိုး၍တိုး၍ ကုသိုလ် ရကြပါတယ်ဟု လယ်တီဆရာတော်ဘုရား မိန့်ကြားခဲ့ဖူးပါသည်။ သီလ မကျိုးမပေါက်ရန်သာ အရေးကြီးပါသည်။)

ထိုကဲ့သို့ ဝေယျာဝစ္စများ ပြုလုပ်ပြီးနောက် တရားထိုင်နည်းအတိုင်း ထိုင်၍ ကိုယ်ကို မြတ်စွာဘုရား အား အပ်နှင်းပါ။ ရုပ် နာမ်နှစ်ပါးအား လှူဒါန်းထားပါ။ သာသနာတော် စောင့်နတ်၊ ကိုယ်စောင့်နတ်နှင့် သမ္မာဒေဝနတ်အပေါင်းတို့အား မိမိကိုစောင့်ရှောက်ကြပါရန် ဖိတ်ခေါ်ပါ။ တိုင်တည်ပါ။ တိုတိုပဲ မေတ္တာပို့သပါ။ သီးသန့် သမထသမား မဟုတ်ခဲ့လျှင် အနိစ္စသဘောတရားကို ဆင်ခြင်၍ ဝိပဿနာဘာဝံနာ တရားကို ပွားများအားထုတ်ပါ။ ဤ စာအုပ်၏ ရှေ့ပိုင်းတွင်လည်း ဘာဝနာ မပွားမီ ပြုလုပ်စရာ ရှေ့ပြေး တရားများကို ဖော်ပြ ခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

ဘာဝနာတရား ပွားများပြီးလျှင် မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်း ပွားများနေသူ မဟုတ်ပါက
ဆောက်ပါအတိုင်း ခြုံငုံ၍ မေတ္တာပို့ပါ။

မေတ္တာပို့။ ။ ယခုအကျွန်ုပ်ပြုရသော ဆောင်းမှုကံ စေတနာအဟုန်တို့ကြောင့် အကျွန်ုပ်နှင့်
တကွ ဤအိမ်အတွင်းရှိ လူများစွာ ချမ်းသာကိုယ်စိတ် ပြည့်ပါစေ၊ ဥပါဒ်
ရန်ဘေး၊ ကင်းစင်ဝေး၊ ငြိမ်းအေးကြပါစေ။

တို့ရွာတွင်းမှာ၊ လူများစွာ၊ ချမ်းသာကိုယ်စိတ်ပြည့်ပါစေ၊ ဥပါဒ်ရန်ဘေး ကင်းစင်ဝေး
ငြိမ်းအေးကြပါစေ။ (ဤအတိုင်းဆက်)

တို့ရွာတွင်းမှာ၊ လူများစွာ၊ ချမ်းသာကိုယ်စိတ် ပြည့်ပါစေ၊ ဥပါဒ် ။
တို့ပြည်တွင်းမှာ ။ ။ ။
တို့ပြည်တွင်းမှာ ရဟန်းသံဃာ ။ ။ ။

အရှေ့ အနောက်၊ တောင် မြောက်၊ အထက် အောက်နှင့် ကုန်း၊ ရေ၊ လေတို့တွင်
သွားလာ နေထိုင်ကြကုန်သော လူများစွာ ချမ်းသာကိုယ်စိတ် ပြည့်ပါစေ၊ ဥပါဒ်ရန်ဘေး
ကင်းစင်ဝေး၊ ငြိမ်းအေးကြပါစေ၊ ကပ်ကြီးသုံးပါး၊ ရန်သူမျိုးငါးပါးနှင့် မီးဘေး၊ ရေ
ဘေး၊ လေဘေးနှင့် မြေငလျင်ဘေးတို့မှ လွတ်အင်း ချမ်းသာကြပါစေသတည်း။

မှော်ဘီ ဘိုးဘိုးကြီး၊ ဆူးလေ ဘိုးဘိုးကြီးနှင့် ဗိုလ်တထောင် ဘိုးဘိုးကြီး တို့လည်း
ချမ်းသာကိုယ်စိတ် ပြည့်ဝပြီးလျှင် တန်ခိုးအံ့နန္တ တိုးတက်ကြလျက် ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီးနှင့်
တကွ မြန်မာပြည်အား ကျရောက်မည့် ဘေးအန္တရာယ်တို့ကို မမေ့မလျော့ တားဆီးကာကွယ်
နိုင်ကြပါစေသတည်း။

အမျှဝေ။ ။ ဤသို့ပြုပြီး၊ ပြုဆဲ၊ ပြုလတ္တံ့သော ဒါနံ၊ သီလ၊ ဘာဝနာ၊ ကုသိုလ်စေတနာတို့
အဖို့၊ အိမ်အဖ၊ ဆရာသမား၊ အဘိုးအဘွား၊ တောစောင့်နတ်၊ တောင်စောင့်
နတ်၊ အိမ်စောင့်နတ်၊ ကျောင်းစောင့်နတ်၊ ရွာစောင့်နတ်၊ မြို့စောင့်နတ်၊ ကမ္ဘာစောင့်နတ်၊
သာသနစောင့်နတ်၊ အာကာသစိုး၊ ဘုမ္မစိုး၊ ရုက္ခစိုး၊ ကိုယ်စောင့်နတ် တစ်ကျိပ်နှစ်ပါးနှင့်
ယမမင်းအားလည်းတောင်း၊ အလောင်းတော်နတ်သား၊ သိကြားမင်းကြီးနှင့် သမ္မာဒေဝနတ်
အပေါင်းတို့အား လည်းကောင်း၊ ၃၁-ဘုံ၌ တည်နေကြကုန်သော သုခိတ၊ ဒုက္ခိတ
လတ္တံ့ဝါတို့အားလည်းကောင်း၊ ထွက်ပြီး ထွက်ဆဲ၊ ထွက်လတ္တံ့သော အထက်ဆရာကြီးများ၊
မပြီး၊ မဆဲ၊ မလတ္တံ့သော အထက်ဆရာကြီးများ၊ ပညာပေးပြီး၊ ပညာပေးဆဲ၊ ပညာပေး
လတ္တံ့သော အထက်ဆရာကြီးများ၊ မဟိဒ္ဓိရှင် သိဒ္ဓိရှင်များနှင့် ဒေဝီ ဒေဝီအပေါင်းတို့အား

လည်းကောင်း၊ မှော်ဘီဘိုးဘိုးကြီး၊ ဆူးလေဘိုးဘိုးကြီးနှင့် ဗိုလ်တထောင်ဘိုးဘိုးကြီးအား
လည်းကောင်း၊ ဤကောင်းမှု၏ အဖို့ကို အကျွန်ုပ်နှင့် အတူတကွ အမျှရကြစေရန် ပေးဝေ
ပါ၏။ အမ္မ... အမ္မ... အဲမ္မ ယူတော်မူကြပါကုန်လော့...။ သူတော်ကောင်း သူမြတ်လောင်းတို့
ပေးဝေသော မေတ္တာကိုလည်း အကျွန်ုပ်ခံစား၊ စံစားရရှိစေရန် သာဓုခေါ်ပါ၏။ သာဓု...
သာဓု... သာဓုပါဘုရား။

(ရေစက်ခွက်ပါရှိလျှင် ဝသုန္ဒြေ ဤမြေပံသ၊ ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာပြုသည်၊ သက်သေ
အဖြစ် တည်ဝေသော်ဟုဆို၍ မြေကိုထိအောင် ရေသွန်းလောင်းပါ)

မှတ်ချက်။ ။ ဤမေတ္တာပို့နှင့် အမျှ ဝဓူဝ စေရေးသူ၏ စိတ်ကြိုက်သာဖြစ်၍ ယခင်ကတည်းက
ပေပြီနေပြီးဖြစ်သော မေတ္တာသုတ် ပရိတ်တော် ပါဠိနှင့် မြန်မာပြန်များ၊
အမျှဝေများမှ မိမိနှစ်သက်ရာကိုသာ ရွတ်ဆိုရန်ဖြစ်ပါသည်။

ထိုကဲ့သို့ ကုသိုလ်ရေးများ ဆောင်ရွက်ပြီးပါက နံနက်စာအတွက် သရေစာပဲ စား
စား၊ အလုပ်ခွင့်ဆင်းရန်အတွက် ထမင်းဟင်းပဲစားစား၊ မစားသောက်မီ အချိန်ကလေးတွင်
မိမိစားသောက်မည့် အစာအာဟာရများကို မြတ်စွာဘုရားသခင်အား ရည်မှန်းလျက် ဦးဦး
ဖျံးဖျံး ဆက်ကပ်ပါ။ စိတ်ထဲမှာ ရွတ်ဆိုရန်မှာ (မြတ်စွာဘုရား၊ မြတ်စွာဘုရား နိဗ္ဗာန်မှ
ကြွလာတော်မူပြီးလျှင် ဤဆွမ်းများကို ဘုဉ်းပေး သုံးဆောင်တော်မူပါ ဘုရား။ ဘုရား
တပည့်တော် အဖို့ကိုလည်း ဤအာဟာရများအား အာယုဒီသ ဆေးတော်ကြီး ဖြစ်အောင်
ချီးမြှင့် မ,စ ပေးသနားတော်မူပါဘုရား)ဟု စိတ်ထဲမှပင် ရွတ်ဆိုပြီး ပန်းကန်ကို အနည်းငယ်
မ,၍ ကပ်ပြီးမှ စားသောက်ပါ။ သီလ၊ သမာဓိ ဇင်ကြွယ် အားကောင်းလျှင် အစာထဲ၌
အဆိပ်ပါလျှင်တောင် ပျက်ပြယ် လွဲဖယ်သွားသည်ဟု ကြားဖူးခဲ့ပါသည်။

ပန်းကန်ကို မ,၍ ဘုရားကို ရည်မှန်းပြီး ဆက်ကပ်ရာတွင် ကိုယ့်အိမ်မှာ မ,တုတ်က
စိတ်ထဲမှသာရွတ်ပြီး ပန်းကန်ကို မသိမသာ မ,၍ကပ်ပါ။ တချို့က အမြင်မကြည်လျှင် အထင်
လွဲဘတ်သောကြောင့်ဖြစ်၏။

စားသောက်ပြီးပါက ပါးစပ်နှင့် လက်တို့ကို စင်ကြယ်အောင် ဆေးပါ။ အစာ
ကြေလျက်ဆားရှိပါက အနည်းငယ်လျက်၍ ရေအဝသောက်ပါ။ လုံချည်ကို လျော့ဝတ်ပါ။
အစာ စားတိုင်းလည်း အဝကြီးမစားဘဲ ရေသောက်ရန်အတွက် အစာကို အနည်းငယ်
လျော့စားသင့်ပါသည်။ ဉာဏ်နှင့်သတိ အမြဲရှိပါစေ။ ထို့နောက် အဝတ်အစားလဲ၍ အပြင်ကို
ထွက်တော့မည်ဆိုပါက မျက်နှာကို မှန်ကြည့်ပါ။ မှန်ကြည့်စေခြင်းသည် အသက်ကြီးသူများ
အတွက် ပိုပြီးလိုအပ်တယ်လို့ ထင်ပါသည်။

အကြောင်းမူ နား ဆသက်ကြီးလာလေလေ ခန္ဓာကိုယ်(ကာယ)က အထိ၊ အတော့၊ အသိခတ်နည်းပြီး ထုံထိုင်းလာသောကြောင့် မျက်နှာပေါ်သို့ ကျရောက်လာသော မျက်ရံည်၊ မျက်ဝတ်၊ နှာရည်တို့ကို ကျမုန်း၊ ကပ်နေမုန်း မသိ၍ ညစ် ပေ နေ တတ် သော ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

မိမိနေအိမ်မှ အပြင်သို့ ထွက်တော့မည်ဆိုလျှင်လည်း မထွက်ခင်ကလေးမှာ ဘုရားကို ကန်တော့ပါ။ အနန္တော အနန္တ ၅ပါးကိုလည်း ရှိခိုးပါ။ သရဏကို ၃ပါးနှင့် မိမိနှစ်သက်ရာ ဂုဏ်တော်တစ်ပါးပါးကို စိတ်ထဲမှာ စွဲနေရအောင် အမြဲရွတ်ဆိုပြီးမှ သွားပါ။

လမ်းလျှောက် သွားသောရာတွင်လည်း မိမိ၏ ရှေ့တူရှုမှ တွေ့သမျှ လူအပေါင်းအား ဤသူ ကျန်းမာပါစေ၊ ချမ်းသာပါစေ၊ နှလုံးစိတ်ဝမ်း အေးချမ်းပါစေဟု စိတ်ထဲမှ မေတ္တာ ပို့လိုက်ပါ။ အသံမထွက်ပါစေနှင့်။ ဤသုံးချက်ထက်လည်း မပိုစေနှင့်။ လမ်းအန္တရာယ် ရှိနေ သည်။ လမ်းလျှောက်သူ ယောက်ျားဖြစ်ပါက မျက်စိရှေ့တွင် တွေ့ရသူ အမျိုးသမီးများအား ကိုယ့်အမေ၊ ကိုယ့်နှမ၊ ကိုယ့်တူမ၊ ကိုယ့်သမီးများကဲ့သို့ သဘောထားပြီး မေတ္တာပို့ပါ။

လမ်းလျှောက်သူ အမျိုးသမီးဖြစ်က ကိုယ့်အဖေ၊ ကိုယ့်မောင်၊ ကိုယ့်တူ၊ ကိုယ့်သားကဲ့သို့ သဘောထားပြီး မေတ္တာပို့ပါ။

ယာဉ်မောင်းသူပါသော ကိုယ်ပိုင်ကားစီးသူများကတော့ ငါ့ကားလည်း အန္တရာယ် မဖြစ်ပါစေနှင့်။ သူများကားတွေလည်း အန္တရာယ်မဖြစ်ပါစေနဲ့ဟု ဘုရားကို အာရုံပြုပြီး မေတ္တာ ပို့ပါ။ မိမိနှစ်သက်သော ဘုရားရှိခိုး ဂါထာများကိုလည်း ရွတ်ဆိုသွားပါက အန္တရာယ် ကင်းစေပါသည်။

ထိုမှတစ်ဆင့် မိမိ၏ အလုပ်ခွင်သို့ ရောက်လျှင်ရောက်ချင်း ဦးစွာ စိတ်ထဲမှ ဘုရားရှိခိုး လိုက်ပါ။ ထို့နောက် ဤရုံး ဤအိမ် ဤအရံအတွင်း၌ နေကြကုန်သော သမ္မာဒေဝနတ်များ၊ တန်ခိုးအနန္တ တိုးတက်ကြပါစေ၊ သူတော်ကောင်း သူမြတ်လောင်းတို့အား မမေ့မလျော့ စောင့်ရှောက် မှ စဉ်ကြပါစေ၊ အကျွန်ုပ်ပြုခဲ့သော ဒါန၊ သီလ၊ ကုသိုလ် စေတနာတို့အဖို့ ကိုလည်း အမျှ၊ အမျှ၊ အမျှပေးဝေပါ၏။ သာဓုခေါ်တော်မူကြကုန်လော့။ ဤရုံး၊ ဤအိမ်၊ ဤအရံ အတွင်း၌ ရောက်ရှိနေကြသော လူများအားလုံးလည်း ကျန်းမာ ချမ်းသာကြပါစေ နှလုံးစိတ်ဝမ်း အေးချမ်းကြပါစေဟု စိတ်ထဲမှသော်လည်းကောင်း၊ နှုတ်မှ တိုးတိုးသော်လည်း ကောင်း စေတ္တာပို့ပါ။

အလုပ်ခွင်မှာ အလုပ်လုပ်လျှင်လည်း လုပ်ငန်းထဲကို အာရုံစိုက်ထားပါ။ ဥပမာကို ရှေ့မှ သုံး၍ စဉ်းစားပြီးမှ လုပ်ပါ။ အိမ်မှကိစ္စနှင့် ဘုရားအာရုံယူခြင်း ကိစ္စတို့ကိုပါ ခေတ္တ ရပ်ထား

လိုက်ပါ။ လုပ်ငန်းပြီး၍ အချိန်ရပါမှ အချိန်ပို ကျန်သေးပါမှ ဘုရားကို အာရုံပြုပြီး စိတ်ထဲမှ မိမိနှစ်သက်ရာ မြတ်စွာဘုရား၏ နှုတ်ကပေါ်ဌ်တော်များကို ရွတ်ဆိုပူဇော်နေပါ။

အလုပ်သိမ်းပြီးလျှင် ပြန်လျှင်လည်း အလာတုန်းကအတိုင်းမေတ္တာပွား၍ အိမ်ကိုပြန်ပါ။ ညနေပိုင်းရေမချိုးခင်မှာ အညောင်းအညာပြေစေရန် ကိုယ်ဆာယကျန်းမာရေးလေ့ကျင့်ခန်း လုပ်ပါ။ ချွေးထွက်အောင် လေ့ကျင့်လျှင် ချွေးစခြောက်ပြီးအတန်ကြာမှ ရေချိုးပါ။ ရေချိုးပြီး ထမင်းမစားခင် မြတ်စွာဘုရားအား သောက်တော်ရေများလဲပြီး နာရီဝက် သို့မဟုတ်) အချိန်ရသလောက် တရားထိုင်ခြင်း၊ ပုတီးစိပ်ခြင်းတို့ဖြင့် ကုသိုလ်ဘာဝနာ ပွားများရန် ဖြစ်ပါသည်။

အသက် ၅၀ ဝန်းကျင်လည်း၊ ရောက်နေပြီး ကမ္မဋ္ဌာန်းရိပ်သာသို့ မသွားနိုင်သေးလျှင် ဝိပဿနာ ဘာဝနာကို ပုတီးဖြင့် စတင်ပွားများလိုပါက၊ အိပ်ရာမဟာပဏ္ဍိတ ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာ ဩဝါဒါစရိယ အဘိဇေ မဟာရဋ္ဌဂုရုတံဆိပ်တော်ရ၊ ပခုက္ကူမြို့ အရှေ့တိုက် ဆရာတော်ဘုရား ကြီး၏ နာမ၊ ရူပ၊ ဝိပဿနာ ပုတီးစိပ်နည်းကို ဖော်ပြပါမည်။

ပုတီး မစိပ်မီ မိမိကိုယ်ကိုလည်းဆောင်း၊ သူတစ်ပါး၏ကိုယ်ကိုလည်းကောင်း၊ အာရုံ ပြု၍ ဤခန္ဓာကိုယ်ကြီးသည် "ရုပ်တရားတည်း"၊ ဤခန္ဓာကိုယ်၌တည်ရှိသော စိတ်၊ စေတသိက် တရားတော်သည် "နာမ်တရားတည်း" ဟု ရုပ်နှင့်နာမ်နှင့် ခွဲခြား၍ ထင်မြင်အောင် ဆင်ခြင် စဉ်းစားရမည်။ ပြီးမှ ပုတီးစိပ်ရမည်။

၁။ နာမံ အနိစ္စံ-ပါးစပ်ကဆို၊ လက်က ပုတီးတစ်လုံးချ၊ စိတ်ထဲက (နာမ်တရားမမြဲ ဟု သိ။ ပုတီးတစ်ပတ်ရအောင်စိပ်။)

၂။ နာမံ ဒုက္ခံ- ဟု စိပ်။ (နာမ်တရား ဆင်းရဲဟု သိ- ။)

၃။ နာမံ အနတ္တံ- ဟု စိပ်။ (နာမ်တရား ကိုယ်မဟုတ်ဟု သိ- ။)

၁။ ရူပံ အနိစ္စဟုစိပ် - (ရုပ်တရားမမြဲဟု သိ - တစ်ပတ် ရအောင် စိပ်။)

၂။ ရူပံ ဒုက္ခဟုစိပ် - (ရုပ်တရားဆင်းရဲ၏ဟုသိ- ။)

၃။ ရူပံ အနတ္တဟုစိပ်- (ရုပ်တရား ကိုယ်မဟုတ်ဟုသိ- ။)

ထို့နောက် နှစ်ခုတို့၍ နာမ ရူပံ အနိစ္စ-နာမ်ရုပ်၊ တရားမမြဲဟု သိ။

နာမ ရူပံ ဒုက္ခံ- နာမ် ရုပ်တရား ဆင်းရဲ၏ဟုသိ။ နာမ ရူပံ အနတ္တံ- နာမ် ရုပ် တရား ကိုယ်မဟုတ်ဟု သိ။ ပုတီးတစ်ပတ်စီရအောင်စိပ်။

ဤကဲ့သို့ပုတီးစိပ်ခြင်း၊ စီးဖြန်းခြင်းသည် “ဝိပဿနာ ပုတီးစိပ်နည်း၊ စီးဖြန်းနည်း” ဖြစ်၍ ငွေတုံး၊ ရွှေတုံး၊ ပတ္တမြားတုံးကြီးမက အစစ လွန်ကဲမှုန်မြတ်လှပေသော ဓမ္မ ရတနာ ဥစ္စာ အစစ် ကေနိဖြစ်ပေသည်ဟု စုံမက်နှစ်သက် မြတ်နိုးစွာ မပြတ်မလပ် အထပ်ထပ် ဓမ္မရသာ ကို သုံးဆောင်ပါလျှင်၊ ပုတီးစိပ်ပါလျှင်၊ စီးဖြန်းပါလျှင် တစ်နေ့ထက်တစ်နေ့ တိုး၍တိုး၍ ဓမ္မအရသာ ပေါ်လာမည် ဖြစ်ပေသည်။

ညနေစာထမင်းစားသည့်အခါတွင်၊ နံနက်ပိုင်းကလို့၊ မြတ်စွာဘုရားအား ရည်မှန်းပြီး ဆွမ်းမကပ်ရတော့၊ ဗုဒ္ဓေါမေယံသုခံဒေဝ၊ ဓမ္မောမေယံသုခံဒေဝ၊ သံဃောမေယံသုခံဒေဝ ဟုစိတ်ထဲမှသာရွတ်ဆိုပြီးစားပါ။ ထမင်းစားသည့်အခါမှာလည်း အလျင်စလို စားဘဲ ဖြည်း ဖြည်းနှင့်ညက်အောင်ဝါးစားပါ။ သတိပြုရမှသာကတော့ နံနက်ညထမင်းစားပြီးလျှင်ပြီးချင်း၊ လွဲ မအိပ်ပါနှင့်။ ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်းမလှုပ်ရှားပါနှင့်။ အစာမကြေရောဂါရံတတ်ပြီးအူအတက် ထဲအစေ့ဝင်၍အောင့်တတ်၏။ ရေချိုးပြီးလျှင်ပြီးချင်း၊ လွဲမအိပ်ပါနှင့်။ ပန်ဆာလေအေးမခံနှင့် ဖျားနာတတ်၏။

ညဦးပိုင်းတွင် အလုပ်ရှိကလုပ်ပါ။ ဓရှိကမြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်များ၊ နှုတ်ကပါဌ တော်များကိုရွတ်ဖတ်နေပါ။ ည(၁၀)နာရီလောက်တွင် ဘုရားရှိခိုးပြီး မေတ္တာပို့ အမျှဝေ စမ္မဋ္ဌာန်းထိုင်ပြီး ရှေ့နားကဖော်ပြခဲ့သလို ဤမည်သော အချိန်ကျလျှင် ငါထမည်ဟူသော အမှတ်ကိုနုလုံးသွင်း၍ တည်ကြည်စွာအိပ်စက်ပါ။ နှိုးစက်နာရီကလေးထားလျှင် ပိုမို တိကျပါ သည်။ နိုးလျှင်နိုးချင်း ထနိုင်အောင် အကျင့်လုပ်ပါ။ အကျင့်လုပ်ပါများလျှင် မခဲယဉ်း တော့ဘဲ ကြည်လင်စွာထနိုင်လာတော့၏။ အိပ်ရာမှထပြီး ကိုယ်လက်သန့်ရှင်း မျက်နှာသစ်ပြီး မိမိကတိုထားသည့်အတိုင်း ကုသိုလ်တောင်းမှုအစုစုကို ဖြည့်ဆည်းမှုပြုရန်ပင် ဖြစ်တော့၏။

ဤကဲ့သို့ နေ့စဉ်နေ့စဉ် ဉာဏ်ကိုရှေ့ထားလျက် ဆက်ခါဆက်ခါ မမေ့သောသတိ၊ တည် ကြည်သောနုလုံးဖြင့် ပွားများပါက တစ်သက်လုံးအတွက် နှစ်ရှည်လများ အမြဲပြုလုပ် နေ့တို အာစိဏ္ဏကံဟာ ပိုမိုအားကောင်းလာပြီး၊ ထိုကံတပင် တစ်ဆက်တည်း အာသန္နကံအဖြစ် ကူးပြောင်း၍ သုဂတိဘုံအရောက် တက်လှမ်းနိုင်မည်ဖြစ်ပါကြောင်း နိဂုံးချုပ်၍တင်ပြအပ်ပါ သူတည်း။

ဆုတောင်း

ဤကဲ့သို့ ဖတ်မိသမျှ မှတ်မိသမျှ မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ တရားတော်များကို ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ကျ ပြန်လည်ရေးသား၍ စာအုပ်ပြုလုပ်ပြီး ဓမ္မဒါန ဝေဠုဒါနိုးရသော ကုသိုလ်ကံ စေတနာအဟုန်တို့ကြောင့် ကျန်းမာချမ်းသာ ကြာရှည်စွာနှင့် တရားအားထုတ်နိုင်၍ သောတာပန်အစစ် အလျင်အမြန်ဖြစ်ပြီးလျှင် အဆုံးစွန်သောကာလ ခန္ဓာနာမ်ရုပ် ချုပ်ခါနီး၌ အားကောင်းသော ကုသိုလ် သုဂတိနိမိတ်ကို ကြည်လင်၍ပျမြင်နေရလျက် အိပ်သော ယောကျ်ား၊ နှိုးသောအလားကဲ့သို့ မတွေ့မဝေဘဲ၊ ခန္ဓာနာမ်ရုပ်၊ ချုပ်ရပါစေသတည်း။

၁၃၅၆-ခုနှစ်၊ တပေါင်းလပြည့်ကျော်တစ်ရက်၊

ကြာသပတေးနေ့တွင် ရေးသားပြီးစီး၏။

အမှတ် ၁

ကျွန်တော်သည် ဤစာအုပ်အား ၁၉၇၉-ခုနှစ်မှစ၍ ရေးသားခဲ့သော်လည်း ကျန်းမာရေးချို့ယွင်းလာသောကြောင့် ကော်ပီစာအုပ်ငါးအုပ်အနက် လေးအုပ်အပြီးတွင် ရပ်ဆိုင်းထားခဲ့ရပါသည်။ (၂) နှစ် ကျော်ကြာလာသောအခါမှ ပြန်လည် ရေးသားရပါသည်။ ရေးပြီးသောစာအုပ်များကို လက်နှိပ်စက်ရိုက်ရန်အပ်နှံရာ (၃၂၊ (၄) ဦး ပြောင်းသော်လည်း မပြီးပြတ်ခဲ့ပါ။ ၎င်းကာလများအတွင်း ကျွန်တော်ရေးသားထားသော စာစဉ်များ ရေးသားရန် စိတ်ကူးထားသောကြောင့် အရာများသည် တစ်အုပ်ပြီးတစ်အုပ် ထွက်ပေါ်နေကြပါသည်။ ကျွန်တော်လည်း စိတ်ဓာတ်အတော်ကျဆင်းသွားပါတော့၏။

ထို့နောက် ထွက်ပေါ်နေသောစာအုပ်များကို ဝယ်ယူ၍ ဖတ်ကြည့်ရာ တစ်အုပ်လျှင် တစ်ဘာသာ၊ တစ်ခန်းလောက်သာ ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်၍ စိတ်သက်သာရာရ၏။ တော်ပါသေး၏။ ကိုယ်ရေးသားထားတာတစ်အုပ်တည်းနှင့် နည်းနည်းစီ စုံအောင် ရေးထားပြီးနှင့်နေသကဲ့သို့ သည်လိုနှင့်ပင် မပြီးပြတ်သောစာများကို ဆက်လက်ရေးသားပြီး လက်နှိပ်စက်ရိုက်ရန် ပေးပို့ထားစဉ် ဆိုင်ရောလူပါ ပျောက်သွားပြန်သဖြင့် ဒုတိယအကြိမ် စိတ်ဆင်းရဲရံမြှန်ပါသည်။ လူပါ ချုံးကျသွားပါသည်။

၁၉၉၄-ခုနှစ်ထဲတွင် ကျွန်တော်ထံသို့ သာသနာရေးဦးစီးဌာနမှ ၁၉၉၁- ခုနှစ်က ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသော “ဗုဒ္ဓဘာသာကောင်းတစ်ယောက်” (How to live as a good Buddhist) စာအုပ်ကြီးတစ်အုပ်ရရှိ၍ဖတ်ကြည့်ရာ နိဒါန်း၊မာတိကာနှင့်ပင် ကျွန်တော် မှာ ဝမ်းသာအားရ ပီတိဖြာဝေစိတ်အေး၍ သွားရပါတော့သည်။ အကြောင်းမူကား ယနေ့ခေတ် ယနေ့အချိန်တွင် တိုင်းပြည် တိုးတက်ရာ တိုးတက်ကြောင်း စိတ်စေတနာကောင်းနှင့် အစိုးရများကဦးဆောင်ပြီး ဘုရားကျောင်းကန်၊ လမ်းတံတား၊ လူနေအိမ်များနှင့် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးပါမကျန် အဘက်ဘက်မှ စီမံကိန်းချ ကြိုးစားဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်နေစဉ် ဘာသာရေးဘက်မှလည်းမျိုးဆက်သစ်လူငယ်လူရွယ်များသိသင့်သိထိုက်သော ဘုရား၊တရားတော်၊ တားမြစ်ထားသည့် ဝိနည်းတော်များနှင့်လူ့ကျင့်ဝတ်စသည်များကို သဘောပေါက်နားလည်လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်အောင် စည်းရုံးဖို့ ပညာပေးဖို့လိုအပ်နေတဲ့အချိန်ကာလမျိုးမှာ အလွန်လိုအပ်သော ဤလိုစာအုပ်ကြီးမျိုးထွက်လာစေသဖြင့် အလွန်အားရ ဝမ်းသာခြင်း ဖြစ်ရပေသည်။

ကျွန်တော် လက်နှိပ်စက် စာရေးထံ ပေးထားသော လက်ရေးမူ ကော်ပီစာအုပ်များကို ပြန်ရသည့်တိုင်အောင်လည်း၊ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရန် မလိုတော့ဟု စိတ်ထဲမှာ ဆုံးဖြတ်လိုက်မိ၏။ ရက်အတန်ကြာသောအခါ တစ်မျိုး စဉ်းစားမိသည်က ယခုထွက်ပေါ်လာသော ဗုဒ္ဓဘာသာကောင်းတစ်ယောက် စာအုပ်ကြီးမှာ စာရွက်၏ကောင်းခြင်း၊ စာလုံးပီသ၍ မင်ကျမင်နကောင်းခြင်း၊ အပိုင်းနှင့် အခန်းကဏ္ဍ ခွဲခြားထားခြင်း၊ အကိုးအကားကျမ်းများ ခိုင်လုံခြင်း၊ ဝေါဟာရ ရှင်းလင်းချက်နှင့် အလွယ်တကူ ကြည့်ရှုနိုင်ရန် အကွာစဉ်များကိုပါ စေတနာအပြည့်အဝနှင့် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသဖြင့် စာမျက်နှာ ၇၀၀ ကျော်ပါရှိသော ကျမ်းကြီး ကျမ်းကောင်းတစ်ဆူ ဖြစ်နေသောကြောင့် လွယ်လွယ်ကူကူနှင့်မူ လူအများ ဖတ်နိုင်ကြပါမလား၊ နေရာဒေသအများကို ရောက်နိုင်ပါမလား၊ ပြန့်ပွားပါမလား ဆိုတာတွေကို တွေးမိပြန်ပါရော။ နောက်တစ်ကြောင်းကလည်း၊ လွန်ခဲ့သောနှစ် ၅၀ လောက် ကပေါ်ပေါက်နေသော ရဟန်း ရှင် လူ၊ အမျိုးဆမ်းများနှင့် လူငယ်လူရွယ်တလေးမကျန် အလွန်ကြိုက်နှစ်သက်ကြ၍ နေရာကျယ်သလောက် ပရိသတ် အပြည့်အလုံ ရှိကြသည့် ဟာသနော၍ စာရေးဟော၊ ပညာပေးကြသည့် ကေမ္မထိုဇ ဦးလှသိန်းနှင့်တကွ စင်ပြိုင်ဟောပြောကြသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များမှာလည်း မရှိကြတော့၍ ဘာသာရေးဘက်တွင် ဖြန့်ဖြူးမှု အားနည်းလျက် ရှိနေရာငါလည်း တစ်နေရာမှနေ၍ ကူညီလျှင် ဖြစ်နိုင်တာပဲ၊ ရေးပြီးသား စာတွေလည်း၊ ရှိနေတာပဲလိုအပ်သည့် ကိစ္စများကို ဆက်လက် လုပ်ကိုင်လိုက်လျှင် ပြီးစီးအောင်မြင်ရမည်ဟူ စိတ်အား

အမူခ

တစ်ခါ ပြန်တက်လာ၍ ယခုကဲ့သို့ စာတစ်အုပ် ဖြစ်မြောက်သည်အထိ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်
လိုက်ပါကြောင်း။ လိုအပ်ချက်များ ကျန်သွားလျှင်လည်း ခွင့်လွှတ်ကြပါရန်နှင့် ဤစာအုပ်ကို
နှစ်သက်၍ မေ့ဒါနအဖြစ် ကူးယူလူဒါန်းလိုပါစေလည်း ကူးယူလူဒါန်းနိုင်ကြပါရန်၊ ယခုကပင်
ကြိုတင်၍ ခွင့်ပြုပါကြောင်း ဖော်ပြမှာကြားအပ်ပါသည်။

မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်သည်
ထွန်းလင်းတောက်ပ၍
ကြာမြင့်စွာ တည်ပါစေသတည်း။

(ဦးအောင်သန်း)

ဗိုလ်တထောင်

ကျမ်းကိုးစာရင်း

၀၉

ကျမ်းစာပည့်

- ၁။ လယ်တီဆရာစော်ဘုရားကြီး၏ သာသနဝိသောဒနီကျမ်းကြီး။
- ၂။ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အဗ္ဗဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး။
- ၃။ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အာနာပါဏ်ဒီပနီ။
- ၄။ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဗုဒ္ဓဘာသာအဖွဲ့မှ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသော မိလိန္ဒပဉ္စာ ပါဠိတော် မြန်မာပြန် (၁၉၆၁ ခုနှစ်ထုတ်)
- ၅။ ဟံသာဝတီပုံနှိပ်တိုက်မှ ထုတ်ဝေသော ပါရာယနသုတ္တန် မြန်မာပြန်။
- ၆။ မဟာစည်ဆရာတော်၏ အရိယာဝဂါသ တရားစာအုပ်။
- ၇။ ပညာအလင်းပြ စာအုပ်တိုက်မှ ထုတ်ဝေသော လောကုတ္တရာ အခြေပြ ကျောင်းသုံး စာအုပ်။
- ၈။ ပခုက္ကူမြို့ အရှေ့တိုက် နာရဏတော်ဘုရားကြီး၏ ပုတီးစိပ်နည်းစာအုပ်။
- ၉။ မိမိ ဖတ်မိ မှတ်မိထားသော တရားစာပေ ဗဟိုသုတမ္ပားကိုပါ ထည့်သွင်း ရေးသားခဲ့ ပါသည်။

မိလိန္ဒပဉ္စာ ပါဠိတော် မြန်မာပြန်

ရတနာသုံးပါးနှင့် ကံ, ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်ပြီး
ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ပြုသောသူသည်ကား
ပူပန်မှုမရှိ၊ ပကတိအေးမြ စိတ်ရွှင်ပျ၏။
စိတ်ရွှင်ပျသူအား ဝမ်းမြောက်ခြင်းဖြစ်ပေါ်၏။
ဝမ်းမြောက်သောသူအား နှစ်သိမ့်ခြင်းဖြစ်ပေါ်၏။
နှစ်သိမ့်သောစိတ်ရှိသူ၏ကိုယ်သည် ငြိမ်းအေး၏။
ငြိမ်းအေးသောကိုယ်ရှိသောသူသည် ချမ်းသာကိုခံစား၏။
ချမ်းသာသောသူ၏စိတ်သည် တည်ကြည်၏။
တည်ကြည်သောသူသည် ဟုတ်မှန်သောအတိုင်းသိမြင်၏။

(သမာဒိဋ္ဌိ)

၁၈-၅-၁၉၉၆ နေ့တွင် အသက် ၇၅ နှစ်ပြည့်သော
မွေးနေ့အလှူတော်အတွက် ဤစာအုပ်အား ကိုယ်တိုင်ရေးသား
ရိုက်နှိပ်, ဖြန့်ဝေလှူဒါန်းပါသည်။

ဦးအောင်သန်း

မိုလ်တထောင်မြို့နယ်